

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**TÜRK MEDENİ HUKUKUNDA ÇOCUĞUN YENİ MEDYADAKİ
RESİM HAKKI ÖZELİNDE KİŞİLİĞİNİN KORUNMASI**

Merve ÖZAYDIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Doğa Ekrem DOĞANCI

MAYIS - 2025

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK MEDENİ HUKUKUNDA ÇOCUĞUN YENİ
MEDYADAKİ RESİM HAKKI ÖZELİNDE KİŞİLİĞİNİN
KORUNMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve ÖZAYDIN

Enstitü Anabilim Dalı: Özel Hukuk

“Bu tez 30/05/2025 tarihinde yüz yüze olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan
jüri üyeleri tarafından oybirliği kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Osman AÇIKGÖZ	Başarılı
Doç. Dr. Doğa Ekrem DOĞANCI	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Kemal ERDOĞAN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Merve ÖZAYDIN

30/05/2025

ÖN SÖZ

Yüksek lisans tezimi hazırlama sürecimde akademik, manevi ve maddi anlamda desteklerini esirgemeyen birçok kişi ve kuruma teşekkür borçluyum.

Tez sürecim boyunca bilgi, birikim ve deneyimleriyle bana rehberlik eden, her aşamada sabırla destek olan, yol gösterici eleştirileriyle çalışmamın olgunlaşmasını sağlayan danışmanım Doç. Dr. Doğa Ekrem Doğancı'ya en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu çalışma Sakarya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından #323K029 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

Araştırmamın yürütülmesine katkı sağlayan ve maddi destek sunan Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'na (TÜBİTAK) özellikle teşekkür ederim. ["Bu çalışma, TÜBİTAK 3005 Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destek Programı kapsamında desteklenmiştir."] TÜBİTAK'ın sağladığı bu destek, araştırmamı daha derinlemesine ve nitelikli bir şekilde gerçekleştirebilmem açısından büyük bir olanak sağlamıştır.

Tez çalışmam süresince ve öncesinde yer aldığım çeşitli TÜBİTAK destekli araştırma projeleri, akademik ve uygulamalı anlamda tecrübe kazanmamı sağlamıştır. Bu projelerde edindiğim bilgi ve deneyimlerin, tezimin şekillenmesinde dolaylı katkısı büyük olmuştur.

Bu süreçte birlikte çalıştığım proje ekiplerine ve yürütücülerine de teşekkür ederim.

Ayrıca akademik gelişimime katkıda bulunan tüm hocalarıma, çalışmam süresince fikir alışverişinde bulunduğum dostlarıma ve bana her zaman inanan, destek veren, sabır ve anlayış gösteren aileme sonsuz teşekkür ederim.

Bu çalışmanın alana katkı sağlaması dileğiyle...

Merve ÖZAYDIN

30/05/2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii

GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: TEMEL KAVRAMLAR VE İLKELER	10
1.1. Temel Kavramlar	10
1.1.1. Çocuk	10
1.1.2. Kişilik Hakkı	12
1.1.2.1. Genel Olarak	12
1.1.2.2. Yaşam, Beden Bütünlüğü ve Sağlık	14
1.1.2.3. Şeref ve Haysiyet	15
1.1.2.4. Ad	16
1.1.2.5. Ses	17
1.1.2.6. Özel Hayatın Gizliliği	17
1.1.2.7. Resim Hakkı	19
1.1.3. Çocuğun Ehliyeti	20
1.1.3.1. Çocuğun Hak Ehliyeti	20
1.1.3.2. Çocuğun Fiil Ehliyeti	21
1.1.4. Çocuğun Hukuki Durumu	22
1.1.4.1. Genel Olarak	22
1.1.4.2. Tam Ehliyetsiz Çocuk	22
1.1.4.3. Sınırlı Ehliyetsiz Çocuk	27
1.1.5. Yeni Medya	28
1.2. Temel İlkeler	29
1.2.1. Kavrayıcı Bir Ana İlke Olarak: Çocuğun Üstün Yararı İlkesi	29
1.2.2. Çocuğun Görüşünün Dikkate Alınması İlkesi	31
1.2.3. Velayet Hakkına Müdahalenin İkincilliği İlkesi ve Tamamlayıcılık İlkesi ..	32
1.2.4. Ölçülülük İlkesi	33
1.2.5. Çocuk Haklarının Kamu Düzenine İlişkin Olması İlkesi	34

2. BÖLÜM: YENİ MEDYADA ÇOCUĞUN RESİM HAKKININ İHLALİ	35
2.1. Genel Olarak.....	35
2.2. Yeni Medyada Çocuğun Resim Hakkının Görünümü	36
2.3. Yeni Medyada Çocuğun Resim Hakkının İhlalini Teşkil Eden Temel Durumlar	38
2.4. Yeni Medyada Resim Hakkı İhlalinin Diğer Kişisel Değerlerin İhlali ile İlişkisi....	46
2.4.1. Genel Olarak.....	46
2.4.2. Yaşam, Sağlık ve Vücut Bütünlüğü.....	46
2.4.3. Şeref ve Haysiyet.....	48
2.4.4. Ad	49
2.4.5. Ses	50
2.4.6. Özel Hayatın Gizliliği	51
2.5. Yeni Medyada Çocuğun Resim Hakkının İhlalinde Sorumluluk	55
2.5.1. Hukuki işlem (sözleşme) yoluyla resim hakkı ihlalinde sorumluluk	55
2.5.2. Haksız Fiil Yoluyla Resim Hakkı İhlalinde Sorumluluk	58
2.5.3. Yeni Medyada Resim Hakkı İhlalinde Hukuka Uygunluk Halleri	61
2.5.3.1. Genel Olarak	61
2.5.3.2. TMK m.24/2 Kapsamında Hukuka Uygunluk Nedenleri	61
2.5.3.3. TBK m.63 Kapsamında Hukuka Uygunluk Nedenleri	67
2.5.4. Velayet hakkı sahibinin sorumluluğu	71
2.5.4.1. Genel Olarak Velayet Hakkı	71
2.5.4.2. Velayet Hakkının Sınırları.....	72
2.6. Yeni Medyada Çocuğun Resim Hakkının İhlaline Sebep Olabilecek Süjeler.....	76
2.6.1. Genel Olarak.....	76
2.6.2. Veliler	78
2.6.3. Çocuğun Kendisi	84
2.6.4. Üçüncü Kişiler.....	89
2.6.4.1. Genel Olarak	89
2.6.4.2. Akranları	89
2.6.4.3. Bazı İçerik Üreticileri	91
2.7. İYDHK ve YSMK Dahilinde Yeni Medya Öznelerinin Sorumluluklarına İlişkin	
Tamamlayıcı Açıklamalar.....	97
2.7.1. Genel Olarak	97

2.7.2. İlgili Süjeler ve Sorumlulukları	97
2.7.2.1. Yer Sağlayıcı	97
2.7.2.2. İçerik Sağlayıcı	98
2.7.2.3. Erişim Sağlayıcı	100
2.7.2.4. Sosyal Ağ Sağlayıcı	101
3. BÖLÜM: ÇOCUĞUN RESİM HAKKININ KORUNMASI	103
3.1. Çocuğun Resim Hakkının Dava Yoluyla Korunması	103
3.1.1. Doğrudan Saldırı ve İhlali Konu Alan Davalar	103
3.1.1.1. Saldırının Önlenmesi Davası	103
3.1.1.2. Saldırının Durdurulması Davası	105
3.1.1.3. Saldırının Tespit Edilmesi Davası	108
3.1.2. Saldırının ve İhlalin Sonuçlarına İlişkin Davalar	109
3.1.2.1. Maddi Tazminat Davası	109
3.1.2.2. Manevi Tazminat Davası	113
3.1.2.3. Vekaletsiz İş görmeye Dayanılan Davalar	117
3.1.3. Diğer Dava Yolları	119
3.1.3.1. Sebepsiz Zenginleşme	119
3.1.3.2. Borca Aykırılık	122
3.1.3.3. Haksız Fiil	127
3.1.3.4. Kararın İlanı	127
3.2. Çocuğun Resim Hakkının Dava Dışı Yollarla Korunması	127
3.2.1. İhlal Edene Başvuru Yoluyla Korunması	127
3.2.1.1. Genel Olarak	127
3.2.1.2. Cevap ve Düzeltme Hakkı	129
3.2.2. İçerik, Yer ve Erişim Sağlayıcılara Başvuru Yoluyla Korunması	130
3.2.3. Doğrudan Müdahale Yoluyla Korunma	132
3.2.4. İdari Başvuru Yoluyla Koruma	132
3.3. Karma Koruma İmkanları	133
3.3.1. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda Öngörülen Karma Koruma İmkanları	133
3.3.2. Unutulma Hakkı Çerçevesinde Başvurulabilecek Koruma İmkanları	135

3.3.3. Çocuğun Resmi Üzerindeki Kişisel Değerinin Velayete Bağlı Hükümler	
Çerçevesinde Korunması İmkânı	137
3.3.3.1. Koruma Önlemleri	138
3.3.3.2. Çocuğun Yerleştirilmesi	140
3.3.3.3. Velayetin Kaldırılması	141
3.4. Çocuğun Resim Hakkının Korunmasına İlişkin Görüş ve Öneriler	142
3.4.1. Otonom Çevrimiçi Uygulama Geliştirilmesi ve Bakanlık Bünyesinde Bir	
Denetim Mekanizması Kurulması	142
3.4.2. Yapay Zeka Algoritması ile Dijital İz Olabilecek Görüntülerin Sunulması	142
3.4.3. Bulanık Mantıklı Yapay Zeka Yöntemi	143
3.4.4. Dijital Kopya (Dijital İkiz) Teknolojisine Benzer Ölçüm Yöntemi	144
3.4.5. Yeni Medya Kullanımının Algoritmalarla Sınırlandırılması Yöntemi	145
3.4.6. Yeni Medyanın Ortalama Ergenlikle Entegre Edilmesi Yöntemi	145
3.4.7. Ülke Geneline Halk Eğitim Merkezlerinde Dijital Bakım Yükümlülüğüne	
İlişkin Ücretsiz ve Zorunlu Eğitimler Verilmesi	145
3.4.8. Madde Önerileri	147
3.4.8.1. Cevap ve Düzeltme Hakkına İlişkin	147
3.4.8.2. TMK m.16/f.1 c.2'ye İlişkin	147
3.4.9. Yeni Medyada Unutulma Hakkının Kullanımında Arama Motoru	
Sonuçlarının Çıkarılması Tedbirine Öncelik Verilmesi	148
3.4.10 Yeni Medya Risklerinden Korunmaya İlişkin Çocuk Dernekleri	148
SONUÇ	149
KAYNAKÇA	159
ÖZ GEÇMİŞ	202

KISALTMALAR

AY	: 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
BK	: 5187 sayılı Basın Kanunu
Bkz.	: Bakınız
BMÇHS	: 44/25 sayılı Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
ÇKK	: 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu
DMD	: Duchenne Müsküler Distrofi
dn.	: Dipnot
ed.	: Editör
ESB	: Erişim Sağlayıcıları Birliği
eTMK	: 743 sayılı Türk Medeni Kanunu
FSEK	: 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
GİK	: Genel İşlem Koşulu
GVKT	: Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İYDHK	: 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
Krş.	: Karşılaştırınız
m.	: Madde
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SMA	: Spinal Müsküler Atrofi
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
YSMK	: 7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Yeni Sosyal Medya Kanunu)

ÖZET	
Başlık: Türk Medeni Hukukunda Çocuğun Yeni Medyadaki Resim Hakkı Özelinde Kişiliğinin Korunması	
Yazar: Merve ÖZAYDIN	
Danışman: Doç. Dr. Doğa Ekrem DOĞANCI	
Kabul Tarihi: 30/05/2025	Sayfa Sayısı: vii (ön kısım) + 202 (ana kısım)
Teknolojinin gelişmesiyle yeni medya platformları zamanın büyük kısmının harcandığı dijital ortamlar olmuştur. Yeni medya platformlarının eğitim alma, haberleşme, sosyalleşme gibi yararlarının yanı sıra kötüye kullanım nedeniyle zararları da vardır. Bu zararlar her yaştan insan için mevzubahis olabilir. Ancak çocuklar, yeni medyanın zararlı yönlerinden çok daha fazla etkilenmektedirler. Analog dünyaya kıyasla dijital alanda çocuğun kişilik hakkının müdahalelere çok açık olması ve ihlallerin çok geniş bir çevreye çok hızlı bir şekilde yayılması konunun önemine işaret etmektedir. Gerek ulusal gerekse uluslararası hukukta çocuğun üstün menfaatlerinin korunması ilkesi kabul edilmektedir. Çocukların kişilik hakkının, özellikle yeni medyada en çok ihlal edilenlerden biri olan resim hakkının ihlalinin değerlendirilmesi kritik önem taşımaktadır. Çocuğun resim hakkının farklı kişilerce ihlal edilmesi mümkündür. Bunlar arasında bizzat kendisi, ebeveyni, akranları ve hatta hiç tanımadığı üçüncü kişiler yer almaktadır. Çalışma üç bölümden oluşmuştur. Giriş bölümünde konunun önem ve güncelliğine işaret edildikten sonra konu ile ilgili temel kavramlar ve ilkeler açıklanmıştır. İkinci bölümde dijital yeni medyada çocuğun resim hakkının; görünümü, ihlalini teşkil eden temel durumlar, diğer kişisel değerlerin ihlali ile ilişkisi, ihlalinde sorumluluk, ihlaline sebep olabilecek süjeler ve yeni medya öznelerinin sorumluluklarına ilişkin tamamlayıcı açıklamalar, ilgili mevzuat ve öğretideki görüşler dahilinde incelenmiştir. Bu bölüme güncel örnekler, Yargıtay kararları ve gelişen teknolojilere bağlı kurgusal örnekler eklenmiştir. Çocuğun kişilik hakkını ihlal eden süjeler bağlamında bizzat kendisi, ebeveyni, akranları ve tanımadığı üçüncü kişilerin durumu analiz edilmiş ve sorumlulukları tartışılmıştır. Üçüncü bölümde ise çocuğun resim hakkının ihlallere karşı korunması ele alınmıştır. Bu kapsamda resim hakkı ihlaline karşı dava, dava dışı ve karma yollar ele alınmıştır.	
Anahtar Kelimeler: Yeni Medya, Çocuk, Resim Hakkı, Resim Hakkı İhlali, Kişilik Hakkı	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Protection of the Child's Personality in Turkish Civil Law, Especially in Terms of the Right to Images in New Media	
Author of Thesis: Merve ÖZAYDIN	
Supervisor: Assoc. Prof. Doğa Ekrem DOĞANCI	
Accepted Date: 30/05/2025	Number of Pages: vii (pre text) + 202 (main body)
With the development of technology, new media platforms have become digital environments where most of the time is spent. In addition to the benefits of new media platforms such as education, communication and socialization, there are also harms due to misuse. These harms can be relevant for people of all ages. However, children are much more affected by the harmful aspects of new media. Compared to the analog world, the fact that the child's right to personality is very open to interventions in the digital field and that violations spread very quickly to a very wide environment points to the importance of the issue. Both national and international law recognize the principle of protecting the best interests of the child. It is of critical importance to evaluate the violation of children's right to personality, especially the violation of the right to draw, which is one of the most violated in the new media. It is possible for the child's right to draw to be violated by different people. These include the child himself/herself, his/her parents, peers and even third parties whom he/she does not know at all. The study consists of three chapters. In the introduction, the importance and topicality of the subject is pointed out and the basic concepts and principles related to the subject are explained. In the second part, the appearance of the child's right to image in digital new media, the basic situations that constitute the violation, the relationship with the violation of other personal values, the responsibility for its violation, the subjects that may cause its violation and the complementary explanations regarding the responsibilities of the new media subjects are examined within the scope of the relevant legislation and the opinions in the doctrine. Current examples, decisions of the Court of Cassation and fictional examples based on developing technologies have been added to this section. In the context of the subjects who violate the child's right to personality, the situation of the child himself/herself, his/her parents, peers and unknown third parties is analyzed and their responsibilities are discussed. In the third part, the protection of the child's right to draw against violations is discussed. In this context, litigation, non-litigation and mixed remedies against the violation of the right to image are discussed.	
Keywords: New Media, Children, Right to Draw, Violation of the Right to Draw, Right of Personality	

GİRİŞ

Çalışmanın Önemi

Çocuklar doğaları gereği korunmaya muhtaçlardır. Bunun en önemli sebeplerinden biri hiç kuşkusuz tehlikeye daha açık olmalarıdır. Bu durum çocukların kendilerine yönelmiş olan tehlikeyi anlayamaması, tehlikeyi anlasalar dahi kendilerini koruyacak bir tepki verememeleri ya da tepki verseler dahi verdikleri bu tepkinin yeterli olmaması gibi durumlardan kaynaklanabilmektedir¹. Tüm bunlar, çocukların yetişkinlere kıyasla daha zayıf olmalarının sonuçlarıdır.

Çocukların korunma ihtiyacı sadece günümüzde hasıl olan bir ihtiyaç değildir. Tüm zamanlarda çocukların çeşitli tehlikelere karşı korunması gerekmiştir. Çocukların korunmaları gereken analog çevrelerine² bir de sanal çevreler girmiş bulunmaktadır. Günümüzde analog dünyadaki tehlikelere ek olarak siber tehlikeler de eklenmiştir. Bunlardan karşılıklı etkileşimin çok yoğun olduğu ve çeşitli özellikleriyle (paylaşım yapma, beğeni alma, yorum yapma, canlı yayın açma ve bu yayınlara katılma) yeni medya uygulamaları, herkesin olduğu gibi çocukların da ilgisini çok cezbetmektedir³.

Yeni medya uygulamaları tanıdık veya tanımadık kişilerle etkileşime girilip sosyalleşilebilen ortamlardır. Bununla birlikte sosyal ortam aynı zamanda çok çeşitli tehlikeler barındırmaktadır. Çocukların yeni medyada daha çabuk kanabilmeleri, tehlikeyi fark edememeleri, fark etse dahi tepki verememe ya da tepkilerinin yetersiz olması gibi zayıflıkları nedeniyle tehlikeli insanlara veya yazılımlara karşı özellikle korunmaları gereklidir.

Çalışmanın Konusu

Gelişen teknolojiyle beraber artık insanların hayatları sanal ortamlara daha çok entegre olmuş durumdadır⁴. Buna ek olarak teknolojinin gelişmesi, artık onun daha ulaşılabilir

¹ Krş. Fahri Çakı, "Risk Toplumunda Çocukluk", *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 5/10-11 (Aralık 2017), 152; Burak Miraç Gönültaş, "Çocuğun Korunması, Güvenliği ve Cinsel İstismarın Önlenmesinde Çocuk Odaklı Bir Anlayışın Gerekliği: Çocuk Odaklı Ortamlar", *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 46/1 (Haziran 2022), 86.

² Analog çevreden, çalışma genelinde yeni medya gibi sanal çevrelerin dışında gerçek hayatta var olan çevreler anlaşılmalıdır.

³ Çocukların internet kullanım oranının 2021 yılında %82,7 iken 2024 yılında %91,3 olması ile ilgili bkz. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), "Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2024" (Erişim: 9 Nisan 2025).

⁴ Burada özellikle arttırılmış gerçeklik teknolojisine örnek verilebilir. Arttırılmış gerçeklik teknolojisi sanal eşyaların, seslerin, hologramların vs. analog hayat ile birleşmesini sağlayan bir teknolojidir. Söz gelimi analog hayatta boş bir ev var ve arttırılmış gerçeklik teknolojisiyle bu eve eşyalar yerleştirilip evin nasıl

olmasını da sağlamaktadır. Günümüzde yeni medya uygulamaları gerek bilgisayarlardan gerek telefonlardan gerek internet kafeler gibi çocukların da internete ulaşabileceği her türlü araç sayesinde rahatlıkla ulaşılabilen uygulamalardır.

Yapay zekânın gelişmesiyle daha gerçekçi sanal ortamlar sunan Metaverse gibi gelişmeler fiziksel ve ruhsal açıdan kullanıcıları daha çok etkileyebilmektedir. Bu bağlamda hâlihazırda diğer sanal uygulamalarda dahi tehdit altında olan çocuklar daha gerçekçi olan bu sanal ortamlarda daha çok tehdit altında olmaktadır.

Yeni medya, geleneksel medyadan farklı olarak bilgilerin bilgisayarın işlem gücü sayesinde dijitalleşmesi sonucunda kullanıcılara etkileşim olanağı sağlayan bir mecra⁵dır. Yeni medyada birçok paylaşım çok hızlı bir şekilde yayılabilmektedir. Hatta bu yayılma ülke sınırlarını dahi aşır geçebilmektedir. Resmin dili yoktur ve herkes tarafından aynı görünür. Bu nedenle yeni medyada paylaşılan yazılardan (dillerin herkes tarafından anlaşılamamasından dolayı) daha hızlı yayılabilmektedir.

Yeni medya uygulamaları çeşitli insanları barındırmaktadır. Buna göre çocuklar, onlar için uygun olmayan (+18)⁶ ya da bazı yaşlardaki çocuklar için uygun olmayan (örneğin 13yaşından⁷ küçükler için uygun olmayan uygulamalar) yeni medya uygulamalarına dahi giriş yapabilirler. Bu gibi durumlarda da çeşitli tehlikeli insan profilleriyle karşılaşma olasılıkları artmaktadır. Bu nedenle çocukların hızla gelişen teknolojiler nedeniyle yeni medyada kişilik hakkının (özellikle çalışmamız özelinde resim hakkının) korunması önem arz etmektedir.

Çalışmanın ana öznesi olan çocuk kavramı hukukun olduğu gibi psikoloji, sosyoloji, eğitim bilimleri ve çocuk gelişimi gibi birçok farklı disiplinin alanına girebilmektedir. Ancak çalışmada diğer disiplinlere değinilmeyecektir. Hukuk alanında ise çalışmada çoğunlukla Medeni Hukuk ve Borçlar Hukuku bağlamında değinilecektir. Tamamlayıcı

tasarlanması gerektiğine karar verilebilir. Arttırılmış gerçeklik teknolojisi ile ilgili bkz. Bülent Bingöl, “Yeni Bir Yaşam Biçimi: Arttırılmış Gerçeklik (AG)”, *Etkileşim* 1 (Nisan 2018), 46-48; Tarık İçten-Güngör Bal, “Arttırılmış Gerçeklik Üzerine Son Gelişmelerin ve Uygulamaların İncelenmesi”, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi Part C: Tasarım ve Teknoloji* 5/2 (Haziran 2017), 112-113.

⁵ Muzaffer Şahin-Gökçe Şahin, “Geleneksel Medyanın Yeni Rakibi: Yeni Medya ve Canlı Yayınlar”, *Yeni Medya* 1 (Eylül 2016), 52-54; Filiz Aydoğan-Ali Murat Kırık, “Alternatif Medya Olarak Yeni Medya”, *Akdeniz İletişim Dergisi* 18 (Aralık 2012), 59-60.

⁶ Çocuklar için uygun olmayan (+18) uygulamalara örnek olarak bir arkadaşlık uygulaması olan “tinder” verilebilir. Tinder uygulamasına kaydolmak için en az 18 yaşında olmak gerekmesiyle ilgili bkz. tinder (tinder), “Topluluk Kuralları” (Erişim 10 Nisan 2025).

⁷ 13 yaşından küçükler için uygun olmayan uygulamalara örnek olarak Facebook uygulaması verilebilir. Facebook’un 13 yaşından küçükler için uygun olmadığı ile ilgili bkz. Facebook Yardım Merkezi (Facebook), “Bir Facebook hesabı oluşturulması” (Erişim 10 Nisan 2025).

olarak ise bazı yerlerde 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK), 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (İYDHK), 7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Yeni Sosyal Medya Kanunu) (YSMK)’ye de değinilecektir.

Kişilik hakları kendi içerisinde maddi, manevi ve iktisadi bütünlüğe ilişkin kişilik hakları olarak ayrılır⁸. Bu çalışmada öncelikle resim hakkına, sonrasında ise resim hakkının bağlantılı olduğu diğer manevi kişilik hakları ve maddi kişilik haklarına değinilmekle yetinilecektir. İktisadi kişilik haklarına ise değinilmeyecektir.

Kişilik hakkı toplumun dinamiğine göre değişebilmesi nedeniyle sınırlı sayıda değildir⁹. Bu nedenle tüm kişilik hakları sayılamayacağı gibi sayılabilecek olan kişilik hakları da çalışmamızın ana konusuyla bağlantılı olduğu ölçüde aktarılacaktır.

Haksız fiilin kusurlu sorumluluk ve kusursuz sorumluluk olmak üzere iki görünümü vardır. Ancak çalışmada kusur sorumluluğu esas alınarak açıklamalar yapılacaktır.

Kişisel veri kişilerin kimliklerini belirleyici, onları tanımlayıcı, kişilerin açık hale gelmesini sağlayan her türlü bilgilerdir¹⁰. Bu bağlamda çocuğun resim kişilik değerinin ihlalinde ifade edilen resmi (görüntüsü) aynı zamanda çocuğun kişisel verisidir. Bu ilişkide çocuğun resim hakkı ile kişisel verisi yakından ilgilidir. Ancak kişisel veri kısmı ayrıca incelenmesi gereken çok geniş bir alan olduğu için çalışma kapsamında yeri geldikçe işaret edilmekle yetinilecektir.

Çocuk kural olarak velayet altındadır. Ancak bazı durumlarda çocuğun velayet altında olması mümkün olmamaktadır. Bu gibi durumlarda çocuk vesayet altında olunmaktadır. Ancak konumuz özelinde vesayet kurumuna değinilmeyecek açıklamalarımız velayet kurumuyla sınırlı olarak çocuk üzerinden yapılacaktır.

⁸ Mehmet Ayan-Nurşen Ayan, *Kişiler Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2020), 98-112; Sinan Sami Akkurt vd., *Medeni Hukuk* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 242-255.

⁹ Kişilik haklarının sınırlı sayıda olmadığıyla ilgili olarak bkz. M. Kemal Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2024), 188. Krş. Burcu G. Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı ve Çocuğun Kişilik Hakkının Hukuka Aykırı Fiillere Karşı Korunması* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2019), 36.

¹⁰ Kişisel veri kavramının çeşitli tanımları için bkz. Sinan Sami Akkurt, “Kişisel Veri Kavramının Hukukî Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış”, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi* 2/1 (Haziran 2020), 21 vd.

Çocuk da malvarlığı değerlerine sahiptir. Ancak çalışmada çocuğun kişisel değerlerine değinmekle yetinilecektir. Çocuğun malvarlığı konusuna örnekler üzerinden işaret edilecek olup bu konu çalışmada ayrıca işlenmeyecektir.

Çocuğun resmi, eser niteliği taşıması halinde Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında da korunur¹¹. Konumuz özelinde eser niteliğindeki resimlerden bahsedilmeyecektir. Ancak eser niteliği taşımayan resim ve portreler¹² de FSEK’te düzenlenmiştir. FSEK, konumuzla yakından bağlantılı olan ancak alanı çok geniş bir konudur. Bu nedenle çalışmada çok genel hatlarıyla konuya ilişkin açıklamalar yapmakla yetinilecektir.

Sanayinin gelişmesiyle beraber artık bireysel sözleşmelerin yapılmasındansa toplu hazırlanan ve genel işlem koşulları (GİK) içeren sözleşmeler gündeme gelmiştir. Genel işlem koşulu içeren sözleşmeler, sözleşme taraflarından biri tarafından önceden, ileride benzer başka sözleşmelerde kullanılacak olan ve GİK hükümlerinin emredici olması sebebiyle karşı tarafa pazarlık imkanı tanımayan sözleşmelerdir¹³. Bu sözleşmelere muhatap olan kişilerin önünde ya hükümleri kabul edip sözleşmeyi kurmak ya da sözleşmeden tamamen vazgeçmek olmak üzere iki seçenek vardır. GİK düzenleyeni, sözleşmeden beklenen yarar dengesini kendi lehine bozmaktadır. Bu sözleşmelerde, sözleşme özgürlüğü¹⁴, zedelenmeye müsaittir ve imzalayan taraf genel olarak zayıf

¹¹ FSEK kapsamında çocuğun resminin eser olarak nitelendirilmesinin şartları vardır. Öncelikle bir eserden bahsedebilmek için, FSEK kapsamında sayılan dört türden birine girmelidir. Bunlar ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanat ve sinema eserleridir. Sonrasında subjektif şarta uygun olmalıdır. Bunun anlamı ise eserin tamamen yeni ve yaratıcı olmasıdır. Sahibinin hususiyetini taşımalıdır. Nihayetinde ise objektif şarta uygun olmalıdır ki bu da eserin üçüncü kişiler için de somutlaşmış olması anlamına gelmektedir. Bu konuda bkz. Ahmet M. Kılıçoğlu, *Sinai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2021), 110-136; H. Kübra Ercoşkun Şenol, “Mali Hakları veya Kullanım Hakkını Devralanların Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Korunması”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/1 (2013), 46.

¹² Resim ve portreler bir kimsenin dış görünüşünü teşhis ettirebilecek şekilde olan yağlı boya, heykel, taş, alçı, büstler gibi şeylerdir. Bu bağlamda FSEK m.86/2’de bahsedilen resim ve portreler konu özelinde bulunan resim hakkına dahil olduğu ifade edilebilir. FSEK m.86/2’de düzenlenen resim ve portrelerle ilgili olarak bkz. Selda Güneş Ceylan, “Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Resim ve Portreler”, *Sayıştay Dergisi* 24 (Ocak 1997), 31.

¹³ Osman Açıkgöz, *Tüketicinin Korunması Çerçevesinde Mobil Haberleşme Abonelik Sözleşmesinde Genel İşlem Koşulları* (Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2013), 193 vd.

¹⁴ Sözleşme hürriyeti, borçlar hukukunda bahsedilen irade hürriyetinin bir görünümüdür. Sözleşme hürriyetinin başta sözleşmeyi yapıp yapmama, sözleşmenin tipini belirleme, sözleşmenin konusunu belirleme gibi görünümüleri mevcuttur. Bu konuda bkz. Mehmet Ayan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Konya, Mimoza Yayınları, 1996), 7. Sanayinin gelişmesiyle beraber sözleşme hürriyetinde meydana gelen değişikliklerle beraber bireysel sözleşmelerin yanında genel işlem koşullarının bulunduğu standart sözleşmeler de yerini almıştır. Bu sözleşmelerin (GİK), katılmalı (iltihaki) sözleşmeler ile aynı anlama geldiği ve aralarında fark olduğu şeklinde görüşler vardır. İki sözleşmenin aynı anlama geldiği görüşü ile ilgili bkz. Şebnem Akipek, *Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 1999), 223. İki sözleşmenin farklı anlamlara geldiği yönünde bkz. O. Gökhan Antalya, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-1* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 175; Açıkgöz, *Genel İşlem Koşulları*,

durumda kalmaktadır¹⁵. Genel işlem koşullarına yönelik, sözleşme özgürlüğünün zedelenmesini en aza indirmek ya da mümkün olursa tamamen kaldırabilmek için çeşitli denetim araçları bulunmaktadır¹⁶. Bu denetim araçlarının amacı zayıf durumda olan tarafın sosyal adalet düşüncesiyle korunması gereğidir. Bu sözleşmeler analog hayatta da çokça karşılaşılan, ve sıklıkla uygulama alanı bulunan sözleşmelerdir¹⁷. Buna göre konumuz özelinde yeni medya uygulamalarının indirilmesi esnasında onaylanması gereken (onaylanmazsa uygulamanın indirilemediği) uygulamalar vardır¹⁸. Örneğin, bazı durumlarda bu sözleşme maddelerinde fotoğraf galerisi ya da kameraya erişim izni talep edilmektedir¹⁹. Konumuz özelinde çocuk yeni medya uygulamasını cep telefonuna, tablete, bilgisayarına yüklerken bunun öncesinde kullanıcı sözleşmesi genel işlem koşullarında çocuğun resim hakkını ihlal edebilecek birtakım sözleşme kayıtlarını kabul etme durumunda bırakılabilmektedir. Aktarılan durumlarda bu çalışma kapsamında gündeme gelebilecek çocuğun resim hakkının genel işlem koşulu denetim mekanizmasıyla korunması da gündeme gelebilmektedir²⁰. Yeni medyada çocuğun resim

173 vd.; Doğa Ekrem Doğanç, Genel İşlem Koşullarında Saydamlık Denetimi (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 17.

¹⁵ Krş. Ali Haydar Yağcıoğlu, “Yeni İsviçre Haksız Rekabet Kanunu'nda Genel İşlem Koşullarının Açık İçerik Denetimi (UWG Art. 8)Open Control of the Content of General Terms and Conditions on the New Swiss Federal Law Against Unfair Competition (UWG Art. 8)”, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* (Haziran 2013), 3058.

¹⁶ Bu denetim araçları 1) Sözleşme hukuku denetim mekanizmaları (TBK m.20 vd. TKHK m.5/1-7, 29033 sayılı Tüketici Sözleşmelerinde Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik), 2) Rekabet hukuku denetim mekanizmaları, 3) İdari denetim, 4) Kolektif hazırlanan genel işlem koşullarına yönelik denetim imkanları.

¹⁷ Bazı uygulama alanları genel standart sözleşmeler, tüketici standart sözleşmeleri, ticari standart sözleşmelerde vs. GİK sözleşmelerinin uygulama alanları ile ilgili bkz., Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-1*, 480 vd.

¹⁸ Mobil uygulama sözleşmeleriyle ilgili bkz. Özge Demirdelen, *Tüketici Sözleşmesi Kapsamında Mobil Uygulama Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2024), 112 vd.

¹⁹ Esmâ Erdoğan-Mustafa Coşar, “Akıllı Telefon Uygulamalarının Kullanıcı Bazlı Siber Güvenlik Farkındalığı”, *Journal of Management Theory and Practices Research* 5/1 (Haziran 2024), 22.

²⁰ Ön denetim (TBK m.20/1) ön kontrol/denetim aşamasının konusunu oluşturur. Kapsam (yürürlük) denetimine (TBK m.21, 22) göre sözleşme hükmünün sözleşme kapsamına dahil olup olmayacağı belirlenir. Bu konuda bkz. Doğanç, *Saydamlık Denetimi*, 132 vd. İçerik denetimi ise kapsam denetiminden geçerek sözleşmenin kapsamına giren hükmün geçerli olup olmayacağı ile ilgilidir. İçerik denetimiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Doğanç, *Saydamlık Denetimi*, 298 vd.; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku*, 175 vd.; Çağlayan Aksoy, *Geçerlilik Şartları*, 244 vd. Yorum denetimi TBK m.23 ile getirilmiştir: Buna göre, bir sözleşme hükmü hem kapsam hem de içerik denetiminden geçmiş olabilir ancak hüküm birden çok anlama geliyorsa bu durumda sözleşmeyi düzenleyen aleyhine olan anlam esas alınır. Yorum denetimiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Doğanç, *Saydamlık Denetimi*, 226 vd.; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku*, 176 vd. Bağımsız bir denetim mekanizması olması tartışmalı olmakla birlikte saydamlık denetimi ise TBK m.25'teki ifadelerden çıkarılabilmektedir. Buna göre belli şartlarda açık ve anlaşılır olmayan sözleşme kayıtları genel işlem koşullarının geçersizliğini gündeme getirebilmektedir. Saydamlık denetimiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Doğanç, *Saydamlık Denetimi*, 23 vd., 434 vd. Genel olarak denetim mekanizmaları ile ilgili olarak bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-1*, 490 vd.; Açıkgöz, *Genel İşlem Koşulları*, 249 vd.

hakkının ihlali durumuyla bağlantılı olabilecek olan bu konu başlı başına ayrı bir çalışma konusu olup bu çalışmada inceleme konusu yapılmayacaktır.

3444 sayılı 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin ve 818 Sayılı Borçlar Kanununun 49'uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun'da İsviçre'deki değişikliklere paralel değişiklikler yapıldıktan sonra 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)'nın 24'üncü maddesindeki “şahsi menfaatler” kavramı “kişilik hakkı” olarak değiştirilmiştir. Aynı şekilde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK)'nda 818 sayılı eski Borçlar Kanunu'ndaki “şahsiyet hakkı” ifadesi yerine “kişilik hakkı” ifadesi kullanılmaya başlamıştır. Kanaatimizce kavramın kişilik hakkı olarak kullanılması yerinde olmuştur. Kişilik hakkı ifadesi yerine kişilik hakları gibi çoğul bir ifade kullanılması durumunda kişisel değerler olarak ifade edildiği anlaşılmaktadır. Ancak kişilik hakkı tüm kişisel değerler üzerinde olan mutlak bir haktır. Bu nedenle kavramın kişilik hakkı olarak tekil bir ifadeyle kullanılması yerinde olmuştur²¹.

Resim kavramı Türk Dil Kurumu (TDK)'de “Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri” şeklinde tanımlanmıştır²². Çalışmamızda resim kavramından anlaşılması gereken hem TDK'deki anlamıdır hem de görüntünün kaydedilmesini sağlayan çeşitli teknolojik görüntüleme aletleriyle yapılan görüntülemelerdir. Çalışmada resim kavramı geniş anlamda kullanılmıştır.

Yeni medya dijitallik, etkileşim²³, multimedya²⁴ gibi özellikleri içermektedir. Yeni medya sosyal medyayı da kapsayan, daha geniş bir kavramdır. Sosyal medya ise Web 2.0²⁵

²¹ Kavramın tekil kullanılması ile ilgili bkz. Günhan Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının Anne Baba Tarafından Sosyal Medya Yoluyla İhlali ve Hukuki Korunma Yolları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2025), 25. Bu konuda krş. Ahmet M. Kılıçoğlu-Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı ve Korunması* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2023), 1-2; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 106 vd.

²² Türk Dil Kurumu (TDK), “resim”, (Erişim 15.05.2025).

²³ Yeni medyada etkileşim; beğenme, paylaşma, yorum yapma gibi birçok şekilde meydana gelebilir. Bu etkileşim seçenekleri farklı yeni medya uygulamalarında daha da farklılaşabilir. Yeni medyada etkileşim ile ilgili olarak bkz. Ceylan Bozpolat, “Sosyal Medya Etkileşimi, İçerik Kalitesi ve Sosyal Medya Dürtüselliğinin Anlık Satın Alma Davranışına Etkisi: Ürün Kategorisine Özgü Bir Araştırma”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi* 20/2 (Haziran 2024), 443-444; Lokman Cerrah, “Sosyal Medya ve Bazı Kurumsal Etkileşimler ve Sosyal Medyaya Eleştirel Yaklaşım”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20/4 (Aralık 2016), 1399-1400; krş. Oğulcan Berk, “Yıldız Sporcuların Sosyal Medya Etkileşimi”, *Yeni Medya Elektronik Dergisi* 3/3 (Eylül 2019), 230; Merve Sezgin-Işıl Altay, “Üniversite Tercihinde Sosyal Medyanın Aracı Rolü”, *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi* 3/4 (Nisan 2021), 102; Musa Can Eraslan, “Siyasal Reklam ve Sosyal Medya: Siyasi Partilerin Sosyal Medya Kullanımları Üzerine İnceleme”, *İletişim Çalışmaları Dergisi* 8/2 (Haziran 2022), 196.

²⁴ Multimedya, birçok medya unsurunun bir araya gelmesidir. Diğer bir deyişle “çoklu ortam”. Multimedya ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Vikipedi (Vikipedi), “Çoklu ortam” (Erişim 3 Nisan 2025).

²⁵ İnternetin farklı dönemleri olmuştur. Öncelikle web 1.0 döneminde içerik üretici bir paylaşım yapardı ve diğer insanlar bu paylaşımı görebilir ancak bir karşılık verememekteydiler. Daha sonrasında gelişmeler sayesinde geçilen web 2.0 döneminin önemi, karşılıklı etkileşimin artmasıdır. Bu dönemde insanlar

tabanlı platformlarda sosyal ağların oluşturulmasının ve içerik paylaşılmasının sağlandığı yerdir. Çalışmada yaygın olarak kullanılan sosyal medya kavramından ziyade daha geniş bir anlam taşıması nedeniyle yeni medya kavramı tercih edilmiştir. Ancak yeni medyanın sosyal medyayı da içine alan kapsamı sebebiyle çalışmada bahsedilecek bazı özelliklerinin sosyal medyada da var olduğu aşıkardır. Bu nedenle çalışma genelinde yararlanılan kaynaklardan bazıları sosyal medya odaklı olabilmektedir.

Dijital ayak izi kavramı ile dijital iz kavramı birbirlerinin yerine kullanılabilmektedir²⁶. Çalışmada çocuğun görüntülerinin paylaşımı sonucunda yeni medya uygulamasında oluşan iz için terminolojik birlik sağlanması adına dijital iz kavramı tercih edilmiştir.

Yasal temsilci kavramından sadece veliler anlaşılmamaktadır. Ancak çalışmada yasal temsilciden bahsedildiği yerlerde, bundan veliler anlaşılmalıdır.

“Çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesi” olarak bu çalışmada ifade edilen ilke, bazı çalışmalarda başka şekillerde de ifade edilebilmektedir. “çoğunun katılımının sağlanması ilkesi” ya da “çocuğun dinlenilmesi ilkesi” olarak da ifade edilebilmektedir²⁷.

Öğretide manevi zararın belirlenmesi konusunda objektif, sübjektif ve karma görüş olmak üzere üç farklı görüş ileri sürülmüştür. Bu çalışmada karma görüş benimsendiği için manevi tazminatla ilgili örneklerde bu görüş çerçevesinde açıklamalar yapılacaktır.

Çocuk kavramına hukukta iki farklı anlam yüklenmektedir. Bunlardan bir tanesi, annenin ve babanın evlâdı anlamındaki soybağı ilişkisine bağlı olan çocuk kavramıdır. Diğer ise,

paylaşılan içerikleri sadece görüp okumakla kalmıyorlardı aynı zamanda beğenmek gibi geri dönüşler de yapabiliyorlardı. Son gelişmelerle beraber internetin almış olduğu hal ise web 3.0 dönemidir. Bu dönemde karşılıklı etkileşimlerin çok daha çeşitli biçimde artmasının yanı sıra internetin diğer dönemlerinden farklı olarak merkeziyetsiz bir yapısının olması önem kazanmıştır. Bu sayede ana bilgilerin ana bir noktadan dağıtılmasındansa ağdan ağa (peer to peer) şekilde kullanıcılar arasında direkt iletişimler sağlanmış olmaktadır. İnternetin dönemleri ile ilgili bkz. Doğa Ekrem Doğancı-Merve Özaydın, “Türk Yargıtay Kararları Işığında Metaverse’te Özel Boşanma Sebepleri”, *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12/2 (Ekim 2024), 724; Bilal Çoşan, “Web 1.0’dan Web 3.0’a Mahremiyetin Dönüşümü ve Dezavantajlı Gruplar Açısından Muhtemel Sonuçları”, *Çalışma ve Toplum Dergisi* 5/75 (Ekim 2022), 2641-2643; Şerafettin Ekici, *Metaverse Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 77-78. Web 3.0’ın merkeziyetsiz yapısı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Doğa Ekrem Doğancı, *Blokszincirine Dayalı Akıllı Sözleşmelerin Hukuki Nitelikleri, Kuruluşu, Yorumu, İfasi ve Bazı Örnek Hukuki Uygulamalar* (İstanbul: On İki Levha, 2021), 33-34; TECHDergi (TECH), “Merkeziyetsiz Merkez: Metaverse” (Erişim 30 Temmuz 2023).

²⁶ Dijital ayak izi ile dijital izin kavramlarının birbirlerinin yerine kullanılabildiği konusunda bkz. Cevat Sercan Özer, “Dijital izlerde #yapayzekâ: Yapay zekâ algılarının ağ analizi”, *NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi* 13 (Haziran 2024), 20.

²⁷ Çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesinin farklı isimlendirmeleriyle ilgili olarak bkz. Selma Hülya İmamoğlu, “Ana Baba ve Çocuk Arasında Kişisel İlişki Kurulmasında Çocuğun İradesinin Dikkate Alınması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 70/3 (Ekim 2021), 850; Zeynep Dönmez, “Aile İçi Cinsel İstismar Mağduru Çocukların Korunması ve Kişisel İlişki Kurma Hakkının Sınırlandırılması”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* Prof. Dr. M. Fatih UŞAN'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı/2022-2 (Eylül 2022), 958.

çocuğun doğumundan ergin oluncaya kadar olan süre için kullanılan çocuk kavramıdır. Çalışma genelinde çocuk kavramından bahsedilen yerlerde doğum ile erginlik arasında geçen zamandaki çocuk kavramı esas alınmalıdır.

Sözleşmenin ihlali türlerinin sadece imkansızlık ve temerrüitten oluşmadığından dolayı geri kalan ihlâl türleri için kavramlar önerilmektedir. Bu konuda önerilen kavramlardan birisi, “borcun gereği gibi ifa edilmemesi (borcun kötü ifa edilmesi)” iken, diğeri ise “borcun olumlu (müspet) ihlali” kavramıdır. Bu çalışmada terminolojik olarak sözleşmenin olumlu ihlali tercih edilmiştir.

Çalışmada birinci bölümde tüketici olmayacak şekilde konumuzla ilgili temel kavramlardan bahsedilecektir. Temel kavramlar başlığı altında çalışma konusuyla ilgili olarak çocuk, kişilik hakkı, çocuğun ehliyeti ve çocuğun hukuki durumu gibi hukuki kavramların yanı sıra, teknik bir kavram olarak yeni medya kavramı da incelenecektir. Daha sonrasında ise tüketici olmayacak şekilde çalışma konusuyla bağlantılı olan çocuğun üstün yararı, çocuğun görüşünün dikkate alınması, velayet hakkına müdahalenin ikincilliği ve tamamlayıcılık, ölçülülük ve çocuk haklarının kamu düzenine ilişkin olması ilkelerinden bahsedilecektir.

İkinci bölümde çocuğun resim hakkının ihlalinin yeni medya uygulamalarında nasıl görülebileceği, hangi durumların çocuğun resim hakkının ihlali olduğu, resim hakkı ihlal edilirken ihlali ile beraber ihlal edilebilecek diğerk kişilik değerleri, çocuğun resim hakkının ihlalinden kaynaklanan sorumluluk, kimlerin bu ihlali gerçekleştirebileceği ile ilgili konular incelenecektir. Ayrıca İYDHK ve YSMK dahilinde yeni medya sùjelerinin sorumluluklarına ilişkin tamamlayıcı açıklamalar da yapılacaktır.

Üçüncü bölümde ise, resim hakkı ihlal edilmiş çocuğun ihlal sırasında ya da ihlal sonrasında açabileceği davalar, başvurabileceği dava dışı yollar ve karma yollardan bahsedilecektir. Çocuğun resim hakkının dava yolu ile korunmasında doğrudan saldırıyı ve ihlal durumunu konu alan saldırının önlenmesi, durdurulması ve tespiti davaları; saldırının ve ihlalin sonuçlarına ilişkin olarak ise, maddi tazminat, manevi tazminat, vekaletsiz iş görme ve diğerk dava yolları incelenecektir. Çocuğun resim hakkının dava dışı yollarla korunması halinde ihlal edene başvuru yoluyla; içerik, yer ve erişim sağlayıcılara başvuru; doğrudan müdahale ve idari başvuru yoluyla koruma incelenecektir. Karma koruma imkanlarında ise Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda öngörülen karma koruma imkanları, unutulma hakkı çerçevesinde başvurulabilecek

karma koruma imkanları ve çocuğun resmi üzerindeki kişisel değerinin velayete bağlı hükümler çerçevesinde korunması imkanı incelenecektir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma konusuna ilişkin araştırma sorularının cevapları araştırılırken ilgili mevzuattan, konunun ayrıntılı şekilde incelendiği makalelerden, bilimsel araştırma kitaplarından, ilgili sözleşmelerden, Türk Hukuk öğretisindeki görüşlerden yararlanılacaktır. Nihayet çalışmanın genelinde ilgili kısımlara ihtilaf konuları, konularla ilgili Yargıtay kararları ve öğreti görüşleri karşılaştırılarak analiz edilecektir. Olan ve olması gereken hukuka ilişkin değerlendirmeler yapılırken çeşitli yorum ilkelerinden ve yorum teorilerinden; lafzi yorum, amaca göre yorum vb. yorum metotlarından yararlanılacaktır. Bunun gibi tûmdengelim, tûmevarım, kıyas, evleviyet vb. mantık kuralları ve araçlarından da yararlanılacaktır.

Çalışmanın Amacı

Çocuklar ergin olanlara göre daha zayıf ve savunmasızdırlar. Bu nedenle hakları daha kolay ihlal edilebilir. Özellikle de günümüzde, gelişen teknoloji ve bu teknolojinin sunduğu fırsatların çeşitliliği nedeniyle dijital sosyal medya üzerinden ebeveynleri, kendileri veya üçüncü kişiler tarafından resim hakları ihlal edilebilir. Çalışma kapsamında öncelikle çocukların hangi durumlarda resim haklarının ihlal edilmiş sayılacağı incelenecektir. Daha sonra bu ihlallerin kimler tarafından gerçekleştirilmiş olduğu ve bunların sorumlulukları araştırılacaktır. Sonrasında çocuğun kişiliğinin ihlallere karşı korunması ve ihlallere medeni ve borçlar hukukunda bağlanan hukuki sonuçlar araştırılacaktır. Çalışma kapsamında yapılan değerlendirmelerde gerekli görülmesi halinde olan ve olması gereken hukuk bağlamında öneriler sunulacaktır.

1. BİRİNCİ BÖLÜM: TEMEL KAVRAMLAR VE İLKELER

1.1. Temel Kavramlar

1.1.1. Çocuk

Çocuk, birçok disiplinin ilgi alanına girer. Bu disiplinlerin farklı bakış açıları nedeniyle çocuk kavramının birçok farklı tanımı yapılabilir. Dolayısıyla çocuk kavramının yeknesak tek bir tanımının yapılması mümkün değildir. Buna rağmen çeşitli hukuki düzenlemelerde²⁸ çeşitli tanımlar yapılmıştır. Hukuk alanında çocuk kavramı, genel olarak “annenin ve babanın evladı” anlamında ve “insanın doğumundan ergin oluncaya kadar olan süredeki hali” olmak üzere iki farklı şekilde tanımlanabilir²⁹. Çalışma kapsamında terminolojik olarak bu tanımlardan ikincisi esas alınmıştır. Çocuktan bahsedilen her yerde insanın doğumundan ergin olana kadar olan hali dikkate alınmalıdır³⁰. Buna göre tam ve sağ olarak doğan her birey, doğumundan ergin oluncaya kadar çocuktur³¹. Ancak çocukluk çağı, sadece erginliğin başlamasıyla değil, aynı

²⁸ Çocuk kavramının tanımının yapıldığı bazı hukuki düzenlemelere şu örnekler verilebilir: Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) m.1 “*Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır*”; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) m.3/f.1 “*Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişiyi...*”, Türk Medeni Kanunu (TMK) m.11/f.1 “*Çocuk deyiminden; henüz onsekiz yaşını doldurmamış kişi*”; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) m.6/f.1 – b “*Çocuk deyiminden; henüz onsekiz yaşını doldurmamış kişi...*”.

²⁹ Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 14 vd. Krş. Sevgi Usta, *Çocuk Hakları ve Velayet* (İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012), 8; Çiğdem Mine Yılmaz, *Ayırt Etme Gücüne Sahip Küçüğün Bedenvarlığı Üzerindeki Tasarrufları* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2023), 19-20; Duygu Önal, *Çocuğun Özel Yaşamının Gizliliğinin Korunması Hakkı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 9; Zeynep Bahadır, “BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Çerçevesinde Medeni Usul Hukuku Bakımından Çocuğun Katılım Hakkı”, *Adalet Dergisi* 70 (Nisan 2023), 15; Burcu G. Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı ve Çocuğun Kişilik Hakkının Hukuka Aykırı Fiillere Karşı Korunması* (İstanbul: Yetkin Yayınları, 2019), 22-23.

³⁰ Çocuğun ana babasıyla olan hısımlık ilişkisi yaş almasıyla bitmemektedir. Bu bağlamda değinilmesi gereken husus çocukluğun erginlikle ilişkisidir. Erginlik normal şartlarda on sekiz yaşın doldurulmasıyla kazanılırken daha erken kazanılma hallerinin de mevcut olması mümkündür. Bunlar evlenme ve ergin kılınma halleridir: TMK m.11/2 “*Evlenme kişiyi ergin kılar*”; TMK m.12’de de yer alan ergin kılınmaya göre “*Onbeş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir*”; TMK m. 124’e göre ise: “*Erkek veya kadın onyediyi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir*” durumlarında çocuk, on sekiz yaşından önce ergin kılınabilir. Bu konuda daha detaylı bilgi için bkz. Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 55-59; Oğuzman vd. *Kişiler Hukuku*, 75-81; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 115-121; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 57-61.

³¹ Tam doğum ile kastedilen, çocuğun ana rahminden tamamen ayrılmasıdır. Tamamen ayrılması durumu göbek bağıının kesilmesini ifade etmez. Çocuğun tüm vücudunun ana rahminden ayrılması, çocuğun tam doğması anlamına gelir. Çocuğun sağ doğması ise, tam doğum gerçekleşikten sonra bir an kadar kısa bir süre olsa dahi çocuğun yaşaması demektir. Tam ve sağ doğum ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Kemal Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2018), 7-17; Mustafa Dural-Tufan Ögüz, *Türk Özel Hukuku (cilt II) Kişiler Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021), 17-23; Serap Helvacı, *Gerçek Kişiler*

zamanda herkes için kişiliği sonlandırıcı olan ölüm ve ölüm gibi sonuç doğuran ölüm karinesinde ve gaiplikte de son bulacaktır³².

Çocuk, doğduğu andan itibaren bakıma ve desteğe ihtiyaç duyar. Bu destek, onun gelişimi için gerekli olan takviyeleri almak, temizliğini yapmak vb. şeklinde çocuğun bakımına ilişkin olabileceği gibi, onu savunmasız olduğu konularda korumak şeklinde de olabilir³³. Bu durumlar çocuğun gelişimine göre ve/veya dış etkenlerin olumlu ve olumsuz yönlerine göre çeşitli düzeylerde olabilmektedir³⁴. Bu destek, dijital alanda “dijital bakım yükümlülüğü” şeklinde özelleşmektedir. Dijital bakım yükümlülüğü, velinin çocuğu dijital alandaki tehlikelerden korumasının yanında aktif olarak tamamlayıcı faaliyetlerde bulunmasını da gerektiren bir yükümlülüktür³⁵. Buna göre velilerin bu yükümlülükleri

(İstanbul: Legal Yayıncılık, 2011), 25-29; Yeliz Yücel, *Türk Medeni Kanununda Boşanma Halinde Velayet, Çocukla Kişisel İlişki Kurulması ve Çocuğun Soyadı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 10; Halil Kalabalık-Doğa Ekrem Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 300.

³² Ancak bu durumlar çalışma özelinde ayrı bir durum olarak incelenmeyecektir. Ölüm, ölüm karinesi ve gaiplik ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Sinan Sami Akkurt vd. *Medeni Hukuk* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 189-206; Fatih Bilgili-Ertan Demirkapı, *Hukukun Temel Kavramları* (Bursa: Dora Yayıncılık, 2021), 253-254; Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 301-303; Cem Baygın-Ahmet Nar, *Medeni Hukuk Dersleri-I* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2022), 308-326; Oğuzman vd. *Kişiler Hukuku*, 17-37; Ayşe Arat, “Gerçek Kişilerde Kişiliğin Sona Ermesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi* 9/1 (Mayıs 2014), 258-272; Tamer Budak, *Türk Vergi Hukukunda Kişiliğin Sona Ermesi ve Sonuçları (Gerçek Kişiler)* (İstanbul: On iki Levha Yayıncılık, 2011), 16-44; Tahir Sarıdoğan, “Ölümünden Sonra Kişilik Değerlerini Korumanın Yolları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genç Hukukçular Sempozyumu 2021 Tam Metin Kitabı*, ed. Ümit Süleyman Üstün vd. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 74-79.

³³ Rona Serozan, *Çocuk Hukuku* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005), 4-5; Usta, *Çocuk Hakları*, 7; Aleyna Akyüz Bülbül, *Çocuğun Kişiliğinin Sosyal Medyada Korunması* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2024), 52-53. Krş. Aydın Gülan, “Çocuğun Korunması İlkesi”, *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi* 12/1 (Haziran 2011), 265; Esmâ Nalbant Arabacı, *İdare Hukukunda Çocuğun Korunması* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021), 9.

³⁴ Çeşitli düzeylere örneğin çocuk 3 yaşındayken tek başına banyo yapamayacağı ancak 10 yaşındaki bir bireyin de çocuk olmasına rağmen artık tek başına banyo yapabilecek olgunluğa erişmesi; henüz işlem yapma kabiliyetinde olmayan bir çocuk markette yanlış para üstü verildiğinde bunu anlayamaması ancak işlem yapmayı öğrendiğinde kendisi doğrusunu hesaplayıp paranın doğru mu yanlış mı verildiğini anlayabilmesi; yeni doğmuş bir çocuk yürüyemeyenken büyüdükçe kaslarının güçlenmesi sayesinde yürümeye başlayabilmesi çocukların farklı zamanlarda fiziksel ve bilişsel olarak farklı gelişmişlik düzeylerine sahip olduğunu göstermektedir. Bu hususta örneğin yürüyemeyen bir çocuğun ulaşımı kucağa alınarak sağlanabilir. Buna karşın artık yürüyebilen bir çocuğun yürüme kabiliyeti varken bu kabiliyeti hiç kullandırmamak ve o çocuğu kucakta taşımaya çalışmak hayatın olağan akışına uygun değildir ve bilakis çocuğun menfaatine aykırıdır. Bu şekilde bakıldığında da çocuklar farklı yaşlarda farklı düzeylerde gelişebilirler ve bu gelişmeler de onlara haklar ve özgürlükler sunabilir. Çocukların farklı yaşlarda farklı bilişsel ve fiziksel gelişimleri ile ilgili bkz. E. Nilgün Baysal Metin (ed.), *Doğum Öncesinden Ergenliğe Çocuk Gelişimi* (Ankara: Pegem Akademi, 2021), 56-118; Diğdem M. Siyez (ed.), *Çocuk ve Ergen Gelişimi Çok Boyutlu Bir Bakış* (Ankara: Pegem Akademi, 2021), 86-112, 240-298; Seher Balcı Çelik-Nursel Topkaya (ed.), *Çocuk Psikolojisi* (Ankara: Pegem Akademi, 2024), 2-44; Ayşe Dilek Öğretir Özçelik (ed.), *Çocuk Psikolojisi* (Ankara: Pegem Akademi, 2021), 31-56, 83-110.

³⁵ Doğa Ekrem Doğancı, “Dijital Bakım Yükümlülüğü ve Çocuğun Dijital Sosyal Medya Kullanımı Faaliyetlerine Odaklanan Velayet Hakkının Kullanımının Sınırları Üzerine Bazı Değerlendirmeler”, *Uluslararası Necmettin Erbakan Hukuk Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı*, ed. Nuran Koyuncu (Konya: NEÜ Yayınları, 2022), 300.

yerine getirmek için çocukları uyarmaları, yönlendirmeleri ve bunları yapabilmek içinse öncelikle dijital medyayı kendilerinin aktif bir şekilde takip etmeleri gerekmektedir³⁶.

1.1.2. Kişilik Hakkı

1.1.2.1. Genel Olarak

Kişilik hakkından bahsetmeden önce anlamları birbiriyle karışabilen ve birbiriyle bağlantılı olan “kişi” ve “kişilik” kavramlarına değinilmelidir. Öncelikle “kişi”, hukuk düzeninde “gerçek kişi” ve “tüzel kişi” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır³⁷. Gerçek kişiden kasıt insandır ve bu bağlamda hukuk sistemimizde her insan bir kişidir³⁸. Çocuk da bir insan olduğundan çalışma genelinde kullanılan kişi kavramından “gerçek kişi” anlaşılmalıdır.

³⁶ Velilerin dijital bakım yükümlülüklerini yerine getirmeleri için öncelikle dijital alanda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu da bir anlamda velinin dijital okuryazar olması gerektiği anlamına gelmektedir. Dijital okuryazarlık ise dijital medyadaki içeriklerin anlaşılması, değerlendirilmesi, üretilmesi gibi yeteneklere sahip olunması gerekirken, kendini dijital medyanın olumsuz yanlarından korumayı ve aynı zamanda da dijital medyayı etkin kullanmayı ifade etmektedir. Dijital okuryazarlık ile ilgili bkz. Mehmet Tahir Karaboğa, “Dijital Medya Okuryazarlığında Anne ve Baba Eğitimi”, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 14/20 (Aralık 2019), 2046 vd.

³⁷ Şaban Kayıhan, *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler – Tüzel Kişiler)* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 19; İhsan Erdoğan-A. Dilşad Keskin, *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku* (Ankara: Gazi Kitabevi, 2019), 209; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 29; Süleyman Yılmaz-Abdülkerim Yıldırım, *Medeni Hukuk – I*, 107 vd.

³⁸ Roma Hukuku’nda yaşayanlar, “hürler” ve “köleler” olarak ayrılmışlar ve köleler kişi sayılmamıştır. Köleler ve hürler arasındaki temel fark kölelerin hak ve fiil ehliyetleri yokken hürlerin bu ehliyetlerinin olmasıdır. Dolayısıyla Roma Hukuku’nda da hak ve fiil ehliyetine sahip olanlar, kişi sayılmışlardır. Günümüz hukuk sistemlerinde de doğumdan ölene kadar her yaşayan hak ehliyetine sahip olarak doğar. Bu nedenle de hak ehliyeti olan yaşayanlar, kişidir demek yanlış olmayacaktır. Hukukumuzda herkesin doğumdan ölüme kadar hak ehliyeti olduğuna göre her doğan da ölene kadar bir kişidir. Bu konuda bkz. Esra Soylu, *Kişilik Hakkının Korunması Çerçevesinde Sanal Evrenler* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 5-6. Yine krş. Akkurt vd. *Medeni Hukuk*, 184; Talat Koçak, “Geç Antik Çağ Roma ve Doğu Roma Hukukunda Kölelikle İlgili Kanunlar Üzerine Bir Değerlendirme”, *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi* 6/1 (Haziran 2023), 85-87; Sinan Sami Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 33-34. Her insan bir kişidir demek ise eşitlik ilkesinin bir gereği olup insanların kişi sayılmasının insan olmaktan başka bir şartı olmamasını ifade eder. Eşitlik ilkesi hak ehliyetiyle birlikte değerlendirilir. Her insanın haklara ve borçlara ehil olması, eşitlik ilkesini ifade etmektedir. Dolayısıyla eşitlik ilkesi kişiler hukukuna hakim olan ilkelerden biridir. Bu konuda bkz. Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 5; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 27; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 30; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 46. Bu bağlamda AY m. 10: “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde (...)9 kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar”; TMK m. 8’de ise: “Her insanın hak ehliyeti vardır. Buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler” şeklinde belirtilmiştir.

Kişi, haklara ve borçlara sahip olabilen hukuk s jeleridir³⁹. Kişilik ise kişi kavramından çok daha geniş bir kavramdır⁴⁰. Kişilik kavramı, kişi kavramı yanında kişilik haklarını, hak ve fiil ehliyetini, kişisel durumları da içeren, kişinin maddi, manevi varlığını ve bu varlığının geliştirilmesi için verilen haklar ve  zg rl klerdir⁴¹.

Kişilik hakkı, kişinin sağ ve tam doğması ile kazandığı haktır⁴². Bu hak toplumun dinamiğine bağlı olarak değişebileceğinden, sınırlı sayıda deėildir⁴³. Aynı zamanda kişilik hakkı mutlak haklardandır⁴⁴. Yine bu hak kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar

³⁹ Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 49; Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 47; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 87; Fatih Burak Uzun, “Gerçek Kişilerin Hak Ehliyeti ve Hak Ehliyetine Uygulanacak Hukukun Tespiti”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/2 (Aralık 2016), 13; Hikmet Belbez, “Devletler Hususi Hukukunda Medeni Haklardan İstifade Ehliyeti ve Gaiplik”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/1 (Mart 1949), 71; Vildan Peksöz, *Medeni Usul Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 36.

⁴⁰ Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 231; Şehriban İpek Aşıkoğlu, *Avrupa birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 13; Oral, *Manevi Zararının Tazmini*, 4; Selami Demirkol, “İdari Yargılama Usulü'nde Ehliyet Olgusu”, *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi* 15/1 (Mayıs 2012), 13; Kara Kılıçarslan, *Kamusal Yarar*, 6; Budak, *(Gerçek Kişiler)*, 9.

⁴¹ Kişilik hakkı kavramı ile ilgili bkz. Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 188-189; Ayan-Ayan, *Gerçek Kişiler*, 91; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 232; Soylu, *Sanal Evrenler*, 7. Ancak yine de doktrinde kişilik kavramının dar ve geniş anlamda kullanıldığı görülmektedir. Dar anlamda kişilik hakkı dendiğinde hak ehliyeti yani haklara ve borçlara ehil olabilmek yeteneği anlaşılır. Geniş anlamda kişilik hakkından bahsedildiğinde ise kişilik hakları, hak ve fiil ehliyeti ile birlikte kişisel durumları da içermektedir. Bu konuda Bkz. Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk*, 105; Dural-Ögüz, *Türk  zel Hukuku Cilt III Kişiler Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021), 9; Soylu, *Sanal Evrenler*, 7-8. Yine krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 3; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 92. Yargıtay’ın kişilik hakkı tanımları için bkz. “Kişilik hakkı, kişinin doğumla kazandığı, bağımsız varlığını ve bütünlüğünü oluşturun, hayat, beden ve ruh tamlığı, vicdan, din, düşünce ve çalışma özgürlüğü, onuru, ismi, resmi, sırları ile aile bütünlüğü ve duygusal değerlerin tümüne denir” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K.2021/1389 (11 Kasım 2021); “kişisel değerlerin; fiziki, duygusal ve sosyal kişilik değerleri olarak belirlendiği kişinin toplum içindeki mesleki kimliği, şeref ve haysiyeti, özgürlüğü, vücut ve ruh bütünlüğü ve sağlığı,  rk , din ve vatandaşlık gibi bağları kapsadığı kabul edilmektedir”, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2012/10180 (16 Nisan 2012); “Kişilik hakları, bir bütün olarak kişinin maddi ve manevi varlığıyla ilişkili ve bu varlığın geliştirilmesini hedefleyen haklar ve özgürlükler olarak tanımlanır. Bu haklar; kişiliğe bağlı, dokunulamaz, devredilemez ve vazgeçilemez haklardır”, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K. 2023/636 (14 Haziran 2023).

⁴² Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 21; Yüksel, “İnsan  zerinde Yapılan Deneyler”, 69. Kişilik hakkı, hak ehliyeti kazanıldığı zaman kazanılır. Hem kişilik hakkı hem de hak ehliyeti, kişinin sağ ve tam doğumuyla kazanılmış olur. Bu konuda bkz. Mehmet Ayan-Nurşen Ayan, *Kişiler Hukuku*, 93.

⁴³ Semih Y nl , *Görüntü  zerinde Kişilik Hakkı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 132; Turan Atlı, “Kişi Haklarının İhlali Durumunda İnternet Erişiminin Engellenmesi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/1 (Haziran 2020), 7; Saridoğan,  l mden Sonra, 85; Kaptan Merter Adınır, *İşveren Yönetim Hakkı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 109-110.

⁴⁴ Mutlak hak olması hakkın herkese karşı ileri s r leebileceği anlamına gelmektedir. Bu konuda bkz. Kaptan Merter Adınır, *İşveren Yönetim Hakkı*, 18; Berna  zt rk, *İşçinin Talimatlarına Uyuma Borcu* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021, 1. Baskı), 59-60; A. Selim Akal, *Türk Hukukunda Marka Hakkının Hükümsüzlüğünün Lisans Sözleşmesine Etkisi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 10; Ali Demirbaş, *Eser Sahibinin Mali Haklarına Tecavüz Halinde Hak Sahibine Sağlanan Hukuki Koruma* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015), 54; Yusuf Can Delipınar, *Geçici Tescil şerhi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 51; Ayşe Arat, *Konut Satışında    Köşeli İlişkilerden Doğan Sorumluluk* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), dn.203; Yeliz Yücel, *Türk Medeni Kanununda Boşanma Halinde Velayet,  ocukla Kişisel İlişi Kurulması ve  ocuğun Soyadı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 140; Bilgili-Demirkapı, *Hukukun Temel Kavramları*, 115; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 143; Gülşah Sinem

olduğundan dolayı kendisinden vazgeçilemez, devredilemez veya mirasçılara da geçemez⁴⁵. Kişilik hakkı için hak düşürücü süre işlemez, kişilik hakkı zamanaşımına uğramaz⁴⁶.

Kişisel değerler, toplumun dinamiğine ve gelişen teknolojilere bağlı olarak değişebilir⁴⁷. Bundan dolayı kişisel değerler tüketici olarak sayılamaz. Ancak ilerleyen başlıklarda resim hakkıyla da ilişkilendirilebilecek belli başlı bazı kişilik değerlerine kısaca değinilecektir.

1.1.2.2. Yaşam, Beden Bütünlüğü ve Sağlık

Yaşam hakkı, kişinin kendisi dahi hiç kimsenin üzerinde tasarrufta bulunamayacağı insanın en temel hakkıdır⁴⁸. Kısacası yaşam hakkı, insanın meşru sınırlar dışında yaşamına son verilememesi hakkı olarak da tanımlanabilir⁴⁹.

Aydın, *Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekaletsiz İş Görme* (Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 67-68.

⁴⁵ Yalçın Tosun, *Medeni Hukuk, Sözleşme Hukuku ve Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku Açısından Manevi Haklar* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016), 262; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk*, 137; Hilal Yüksek, *Kişilik Hakkı İhlali Kapsamında İnsan Üzerinde Yapılan Deneyler ve Hukuki Sonuçları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 68; Hayrunnisa Özdemir, *Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2009), 147; Ahmet Taha Gedikli, *Kitle İletişim Faaliyetlerinde Kişilik Haklarına Saldırı Hallerinde Başvuru Yolları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 8-9. Kimsenin kişilik haklarından vazgeçemeyeceğiyle ilgili TMK m. 23/1-2’de: “Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlandırmaz” şeklinde bir düzenleme yer almaktadır. Nitekim AY m.12/1’de de: “Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir” ifadeleri yer almaktadır. Yargıtay kararlarında da kişilik haklarının vazgeçilemez ve devredilemez haklar olduğu ifade edilmektedir. Örneğin bkz. “*Kişilik hakları, bir bütün olarak kişinin maddi ve manevi varlığıyla ilişkili ve bu varlığın geliştirilmesini hedefleyen haklar ve özgürlükler olarak tanımlanır. Bu haklar; kişiliğe bağlı, dokunulamaz, devredilemez ve vazgeçilemez haklardır*”, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K. 2022/1668 (6 Aralık 2022); Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K. 2020/672 (23 Eylül 2020); Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K. 2021/68 (11 Şubat 2021); Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K. 2021/761 (15 Haziran 2021).

⁴⁶ Fulya Erlüle, *Türk Borçlar Kanunu’na Göre Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 92; Esra Tekin, *Milletlerarası Özel Hukukta Kişilik Haklarının İnternet Yoluyla İhlalinde Sorumluluk* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 43; Hamza Bayındır, *Özel Sağlık Kurumları Kapsamında Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 28; Abdülhamid Zor, *Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 64; Aişe Sena Doğan, “*Kişilik Hakkının 5651 Sayılı Kanun’un 9.Maddesi Kapsamında Korunması*”, *Bilişim Hukuku Dergisi* 2/2 (Aralık 2020), 147.

⁴⁷ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 107; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 234 vd. Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 188 vd.; Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 29.

⁴⁸ Serap Helvacı-Fulya Erlüle, *Medeni Hukuk* (İstanbul: Legal Kitapevi, 2011), 77-78; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 191; Fatih Ulaşan, “Limits And Exclusions Of The Right To Life Under The European Convention On Human Rights And Turkish Law”, *Kırıkkale Hukuk Mecmuası* 3/2 (Ekim 2023), 529, 533.

⁴⁹ Ayşe Özkan Duvar, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 2. Maddesi Çerçevesinde Yaşam Hakkının Korunmasında Devletin Yükümlülüğü”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 24/2 (Aralık 2018), 661-662. Ölüm cezası Türkiye’nin de taraf olduğu 12 Ekim 2005 tarihli ve

Beden bütünlüğü kavramından kişinin vücut bütünlüğü yanında ruhsal bütünlüğü de anlaşılmalıdır⁵⁰. Buna göre kişinin vücudu veya psikolojisi üzerinde kişilik hakkını ihlal edici rıza dışı müdahalelerde bulunulmamalıdır. Benzer şekilde sağlık da tıpkı beden bütünlüğündeki gibi fiziksel olabileceği gibi ruhsal da olabilir⁵¹. Buna göre kişinin kişilik hakkına müdahale edilmemesi için fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerinde haksız müdahalelerde bulunulmamalıdır. Bu kapsamda örneğin, mobbing (psikolojik taciz), hukuka aykırı tıbbi müdahale veya organ ve doku nakli vb. beden bütünlüğüne ve sağlığa müdahaleler kişilik hakkına aykırı görülmektedir⁵².

1.1.2.3. Şeref ve Haysiyet

Şeref ve haysiyet, insanın sadece insan olması sebebiyle hak ettiği⁵³ ve yaşamı boyunca toplumdaki davranış ve yetenekleriyle elde ettiği saygınlığın bütünüdür ifade eder⁵⁴.

2007 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek 13 nolu protokol "Her Türlü Halde Ölüm Cezasının Kaldırılmasına Dair İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşmeye İlişkin 13 No'lu Protokolün Onaylanması Hakkında Kanun" ile kesin olarak kaldırılmıştır. Yaşama son verilmesi hususunda meşru sınırlar, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre üç şekilde olmalıdır. Bu durumlar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m.2/2'de şu şekilde aktarılmıştır: "Ölüm, aşağıdaki durumlardan birinde mutlak zorunlu olanı aşmayacak bir güç kullanımı sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlaline neden olmuş sayılmaz: a) Bir kimsenin yasa dışı şiddete karşı korunmasının sağlanması; b) Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekleştirme veya usulüne uygun olarak tutulu bulunan bir kişinin kaçmasını önleme; c) Bir ayaklanma veya isyanın yasaya uygun olarak bastırılması". Ayrıca ifade edilmelidir ki AY m.15/2'ye göre: "...savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler (...) dışında, kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; ...". Ayrıca meşru savaş durumlarından kaynaklanan ölümler de yaşam hakkının ihlalini oluşturmaz. İfade edilen durumlarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Ulaşan, Limits and Exclusions of The Right to Life Under The European Convention on Human Rights and Turkish Law, 535-537.

⁵⁰ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 194; Muhammed Sulu, "Ölüm ve Bedensel Bütünlüğün İhlali Halinde Manevi Tazminat", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 2746. Yine krş. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 236; Hülya Atlan, "Beden Bütünlüğünün İhlalinde Manevi Tazminat Miktarının Belirlenmesi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65/4 (Aralık 2016), 2669.

⁵¹ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 67; Sarıdoğan, *Ölümden Sonra*, 81-82; Yünlü, *Görüntü*, 106. Sağlık hakkından, beden ve ruh sağlığının anlaşılmasıyla ilgili örnek bir Yargıtay kararı için bkz. "...*Kişilik hakları, kişilik değerleri, kısaca kişilik; kişinin fizikî varlığı, hayatı, vücut bütünlüğü, beden ve ruh sağlığı gibi maddi, ...*", Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2024/14973 (20 Kasım 2024).

⁵² Krş. Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 70; Doğa Ekrem Doğancı-Recep Çakrak, "Hukuki Düzenlemeler Çerçevesinde Psikolojik Taciz (Mobbing) ve İspat Yüğü", *Karatahta İş Yazıları Dergisi* 6 (Aralık 2016), 79-83; Helvacı, Gerçek Kişiler, 114-123.

⁵³ Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 481 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 259; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 207.

⁵⁴ Akkurt, 54. Şeref ve haysiyetin Yargıtay kararlarındaki tanımı için bkz. "... *şeref ve haysiyet, dahil olduğu toplumun gerekli saydığı ahlaki niteliklere sahip olduğu yada böyle kabul edildiği için, kişiye verilen değeri ifade eder...*", Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2002/9977 (4 Kasım 2002); Yargıtay 7. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/7166 (25 Mart 2016); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2006/11532 (13 Kasım 2006); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2009/3014 (17 Mart 2009); Yargıtay 13. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2012/16066 (19 Haziran 2012); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2011/7370 (16 Mayıs 2011); Yargıtay 7. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/1747 (28 Ocak 2016); Yargıtay 7. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2015/10713 (1 Haziran 2015); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2010/2896 (16 Mart 2010); Yargıtay 23. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2012/5566 (28 Eylül 2012).

Öğretide şerefe (onura) ilişkin yapılan bir ayrıma göre: Bir kişinin iç onuru (şerefi), kişinin kendisine olan saygısını ifade ederken; dış onur, kişinin kendisi dışındakilerden gördüğü saygı olarak tanımlanır⁵⁵. Şeref ve haysiyeti ihlal edilen kişi, ihlal edenlere karşı hakimden hukuki himaye isteyebilir⁵⁶.

1.1.2.4. Ad

Ad (isim) kişileri diğerlerinden ayırmaya yarayan bir tanıtım aracı olarak tanımlanabilir⁵⁷. Normal şartlarda kişinin adından öz adı ve soyadı olan resmi adları anlaşılmalıdır⁵⁸. Ancak bunlara ek ve resmi olmayan müstear ad⁵⁹ ve lakap⁶⁰ da adın korunması kapsamında sayılabilir⁶¹. Ad üzerindeki kişilik hakkının çekişmeli olması ve haksız olarak kullanılması, TMK m. 26'da özel olarak düzenlenmiştir⁶². Ad üzerindeki kişilik

⁵⁵ İç onur ve dış onur ile ilgili bkz. Oğuzman vd. *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2024), 207; Adem Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 215; Akkurt, *Kişilik Hakkının Korunması*, 56. Aslında nispi bir kavram olan şeref ve haysiyet kavramı her birey açısından ayrı ayrı değerlendirilmez. Bir kişinin, ortalama insan profiline göre belirlenecek şeref ve haysiyet kişilik değerini ihlal etmesi yeterlidir. Bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 113.

⁵⁶ Dilara Zorlutuna, "Kişilik Hakkı Kapsamında Şeref ve Haysiyet Kavramı ile Şeref ve Haysiyete Saldırıda Hukuka Aykırılık Unsuru", *Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2/2 (Aralık 2024), 407.

⁵⁷ Kılıçoğlu, *Kişilik Hakkı*, 41. Kişinin adı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. M. Kemal Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 125-152; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 392-418; Mustafa Dural – Tufan Ögüz, *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2015), 166-167; Hüseyin Hatemi, *Kişiler Hukuku* (İstanbul: On İki Levha, 2021), 59.

⁵⁸ Turgut Akıntürk-Derya Ateş, *Medeni Hukuk* (İstanbul: Beta Basım, 2024), 160; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 173 vd.; Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 126 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 173 vd.; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 393 vd.

⁵⁹ Müstear ad (mahlas), lakap ile oldukça benzer olmasına rağmen aralarındaki en büyük fark müstear adı kişi ismini gizlemek amacıyla kendine takarken, lakap başkaları tarafından o kişinin birtakım özelliklerine göre takılan addır. Bu konuda bkz. Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 334-335; Erbil Beytar, *İşçinin Kişiliğinin ve Kişisel Verilerinin Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 27; Tekin, *Milletlerarası Özel Hukukta*, 70; Savaş Bozbel, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015), 65. Müstear ada en bilinen örneklerden biri Fatih Sultan Mehmet'in şiirlerinde kullandığı Avni adıdır. Avni mahlaslı şiirler için bkz. İzdiham Dergi (İzdiham), "Fatih Sultan Mehmet'in Avni Mahlasıyla Yazdığı 7 Enfes Şiir" (Erişim 20 Şubat 2025). Bilinen diğer müstear ad örnekleri için bkz. Baygın Nar, *Medeni Hukuk*, 395.

⁶⁰ Lakap kişilerin birtakım dikkat çekici özellikleri nedeniyle başkaları tarafından takılan, bazen eğlenceli bazen güzel bazen kırıcı olabilen isimlerdir. Tekin, *Milletlerarası Özel Hukukta*, 70; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 395. Bilinen bazı lakap örnekleri için bkz. Baygın Nar, *Medeni Hukuk*, 395.

⁶¹ Müstear ad ve lakap Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenmemesine rağmen, her iki ad türü ile ilgili kullanan ve yakıştırılan kişiler belli bir çevrede bu isimleriyle biliniyorlarsa bu halde TMK m.26: "Adının kullanılması çekişmeli olan kişi, hakkının tespitini dava edebilir. Adı haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini; haksız kullanan kusurlu ise ayrıca maddi zararının giderilmesini ve uğradığı haksızlığın niteliği gerektiriyorsa manevî tazminat ödenmesini isteyebilir" hükmü gereğince korunabilir. Bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 127-128; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 176; Dural-Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 170-171; Turgut, *Unutulma Hakkı*, 142.

⁶² Yüksel, *Deneyler ve Hukuki Sonuçlar*, 72. Yine TMK m.26'da: "Adının kullanılması çekişmeli olan kişi, hakkının tespitini dava edebilir. Adı haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini; haksız kullanan

hakkını ihlal eden diğer durumlar da vardır. Buna örnek olarak, kişinin adıyla alay edilmesi vb. gibi TMK m. 24'teki genel korumadan yararlanılır⁶³.

1.1.2.5. Ses

Ses bir kişisel değer olarak hukuka aykırı şekilde dinlenilmesi, kaydedilmesi ve yayınlanması yoluyla ihlal edilebilecektir⁶⁴. Ayrıca ses kişisel değeri, gelişen yeni teknolojiler sayesinde üzerinde oynanmış, tahrif edilmiş ses kayıtlarının yayınlanması yoluyla da ihlal edilebilir niteliktedir⁶⁵.

1.1.2.6. Özel Hayatın Gizliliği

Öğretideki baskın görüşün kabul ettiği üç alan teorisine göre, kişinin, kamusal alan, özel alan ve sır alanı olmak üzere üç hayat alanı vardır⁶⁶. Bu teoriye göre söz konusu alanlar, birbirlerine kıyaslanarak belirlenen dinamik bir yapıya sahiptir. Kamusal hayat alanı kişinin, başkalarının bilmesinde bir sakınca görmediği yaşam alanıdır⁶⁷. Ancak kişinin başkalarının bilmesinde sakınca görmemesi kamusal hayat içerisinde onun kişilik hakkının ihlal edilemeyeceği anlamına gelmemektedir⁶⁸. Bunun yanında herkese açık yeni medya uygulaması profili de bir nevi kamusal alan sayılabilir⁶⁹. Ancak bu alanın

kusurlu ise ayrıca maddi zararının giderilmesini ve uğradığı haksızlığın niteliği gerektiriyorsa manevi tazminat ödenmesini isteyebilir”.

⁶³ TMK m.24/1'de şu şekilde ifade edilmektedir: “Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir”.

⁶⁴ Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 250; Cem Baygın-Ahmet Nar, *Medeni Hukuk Dersleri-I* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 496; Yünlü, *Görüntü*, 118; Mine Kaya, “Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması”, *Ankara Barosu Dergisi* 4 (Temmuz 2010), 284.

⁶⁵ Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 496-497; Yünlü, *Görüntü*, 120.

⁶⁶ Üç alan teorisine ilişkin bkz. Bilge Öztan, *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2015), 278; Akkurt, “Kişilik Hakkının Korunması”, 71-80; Yünlü, *Görüntü*, 121-132; Süleyman Yılmaz, *Kişiler Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2023), 268-271; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 123-131; Meltem Yılmaz, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi Kapsamında Dış Görünüş Tercihleri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 7-15; Tekin, *Milletlerarası Özel Hukukta*, 52-56; Utku Ilgaz Satılmış, *Ceza ve Tutukevlerinde Tutulan Kişilerin Özel Hayatının Gizliliği* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 18-20. Üç alan teorisinin karşısında yer alan bir teoriye göre ise üç alan teorisi alanlar arasındaki ayrımı net bir şekilde yapamadığı ve hayatın gerçeklerini karşılamada yetersiz kaldığını öne sürerek üç alan teorisini eleştirmektedir. Bu görüşe göre hangi alanların veya hususların korunup korunmayacağına kişinin serbest karar verme hakkının olacağı savunulmaktadır. Bu görüş ile ilgili açıklamalar için bkz. Öztan, *Kişiler Hukuku*, 284.

⁶⁷ Yılmaz, *Dış Görünüş Tercihleri*, 7-8; Ayşan Güneş Kurt, *Türk Hukukunda Vergi Mahremiyeti* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 11; Güçlü Akyürek vd., *Özel Ceza Hukuku - Cilt III - Hürriyete, Şerefe, Özel Hayata, Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar (TCK m. 106-140)* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 612-613.

⁶⁸ Krş. Kurt, *Vergi Mahremiyeti*, 11; Satılmış, *Özel Hayatının Gizliliği*, 21.

⁶⁹ Ceren Yegen, “Demokratik ve Yeni Bir Kamusal Alan Olarak Sosyal Medya”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1/2 (Mart 2015), 127.

herkese açık olması, ihlal edilemeyeceği anlamına gelmez. Mesela örneğin hesap sahibi bir çocuk, fotoğrafını herkese açık profilinde paylaşmış olsun. Bu durumda kişinin kamusal alanda dahi resim hakkının ihlalini oluşturabilecek çeşitli durumlarla karşılaşılabilir. Örneğin, fotoğrafın ekran görüntüsünün⁷⁰ (screenshot) alınması, alay etmek amacıyla çeşitli uygulamalarla eklemeler yapıp paylaşılması sayılabilir.

Özel hayat alanı ise kamusal çevrede cereyan etmez. Bu alan kamusal alandaki gibi sayı ve kişi bakımından belirsiz kişilerden ziyade belirli kişilerle (iş arkadaşı, aile fertleri, okul arkadaşları vb.) paylaşılan bir yaşam alanıdır⁷¹. Buna göre örneğin çocuk, sadece seçtiği kişilere açık olan yeni medya uygulamasından fotoğrafını paylaşmış olsun. Bu kişilerden biri tarafından çocuğun fotoğrafının kaydedilip⁷² daha geniş bir çevreye yayılması, resim hakkının ihlalini oluşturacaktır.

Gizli hayat alanı ise kişinin ya hiç kimseyle paylaşmadığı ya da çok az sayıda kişi ile paylaştığı bir yaşam alanıdır⁷³. Buna göre örneğin, çocuğun herkesten sakladığı özel görüntülerinden oluşan bir albüm, kendi telefonunda fotoğraf galerisinde bulunabilir. Bu galeriye ulaşan bir kişinin, çocuğun fotoğrafının bir yeni medya uygulamasından yayınlaması resim hakkının ihlalini oluşturacaktır.

Özel hayat alanı, ne kamusal alan kadar geniş ne de sır alan kadar dar bir çevre tarafından bilinir⁷⁴. Kişi, özel hayatını bilmesini istediği kişileri kendisi seçer ve sınırlı sayıda kişiyle paylaşır⁷⁵. Bu bağlamda kişinin belirli kişilerle paylaştığı durumların o çevre dışına çıkarılması, özel hayatın gizliliğini ihlal edecektir⁷⁶.

⁷⁰ Ekran görüntüsü o an dijital aletin ekranında açık olan uygulamanın, resmin vb. görüntüsünün yine aynı dijital alet tarafından çekilmesidir. Ekran görüntüsü ile ilgili bilgi için örneğin bkz. Vikipedi Özgür Ansiklopedi (Vikipedi), “Ekran görüntüsü” (Erişim 1 Nisan 2025).

⁷¹ Yılmaz, *Dış Görünüş Tercihleri*, 7-8; Kurt, *Vergi Mahremiyeti*, 10-11; Akyürek vd., *Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar*, 612-613.

⁷² Fotoğrafın kaydedilmesi, örneğin paylaşımın ekran görüntüsünün alınmasıyla olabilir. Bu konuda bkz. Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 5.

⁷³ Yılmaz, *Dış Görünüş Tercihleri*, 8; Kurt, *Vergi Mahremiyeti*, 10; Akyürek vd., *Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar*, 612-613.

⁷⁴ Semih Yünlü, *Görüntü*, 127-128. Özel hayatın kamusal alandan daha dar olduğuna dair bkz. Mehmet Gökhan Altuntaş, *Distopya ve Özel Alan* (Ankara: Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021), 41.

⁷⁵ Dolayısıyla özel hayat kişinin yakın çevresiyle paylaştığı hayat alanıdır. Bu konuda bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 220; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 105; Haluk Paftalı, *Türk Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın Ek 4. Maddesi Çerçevesinde Özel Hayat Alanının Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 35.

⁷⁶ Özel alanın belirlenmesi için bazı kriterler sayılabilir. Bunlar; olay hakkında bilgi sahibi olanların belirli bir grupla sınırlanıp sınırlanmadığı, olayın kamuya kapalı bir yerde mi gerçekleştiği ve kişinin özel alanına yapılan müdahalenin yoğunluğu gibi kıstaslardır. Bu konuda bkz. Bilge Öztan, *Kişiler Hukuku Gerçek Kişiler* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021), 285.

1.1.2.7. Resim Hakkı

Resim (yukarıda aktarılan ses gibi) kişinin özelliklerini gösteren simgeleri ifade etmektedir⁷⁷. Bir başka tanıma göre ise resim, kişiyi diğer kişilerden ayıran ve bakıldığında kişinin ayırt edilebildiği tüm görüntüleridir⁷⁸. Bu görüntüler örneğin fotoğraf makinesiyle çekilerek ya da elle çizilerek elde edilebilir. Yine örneğin anı ya da sanatsal bir durum meydana getirmek amacıyla oluşturulabilir. Ayrıca resim, kişinin özelliklerine ilişkin olduğundan, kişilik hakkı kapsamında korunmaktadır⁷⁹.

Kişinin resim hakkından bahsedildiğinde sıklıkla ilk olarak akla o kişinin fotoğrafları gelir⁸⁰. Ancak resim hakkından sadece fotoğraf anlaşılmamalıdır. Kişinin görüntüsünün olduğu fotoğraflar ve videoları resim hakkının konusunu oluşturur. Ayrıca, bakıldığında o kişinin olduğu anlaşılan, kalemle çizilen resimleri, kişiyi belirlenebilir kılan karikatürleri, hologramı veya heykeli de resim hakkının kapsamında değerlendirilmektedir⁸¹.

⁷⁷ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 136.

⁷⁸ Resim hakkının ihlal edilebilirliği ile ilgili Krş. Tekin, “Milletlerarası Özel Hukukta”, 67; Zeki Zorlu, “Çocuğun Kişilik Hakkının Anne-Baba Tarafından Sosyal Medyada İhlali”, *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi* 6/1 (Temmuz 2023), 43.

⁷⁹ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 136

⁸⁰ Fotoğraf, ışık ve duyarkat kullanılarak fiziksel ve kimyasal süreçlerden geçerek görüntüsünün alınması istenen nesne ya da manzaraların görüntülerinin iki boyutlu düzleme aktarılmasıdır. Fotoğraf ile ilgili bkz. Mustafa Bilge Satkın, “Fotoğraf, Gerçeklik ve İdeoloji”, *Sanat-Tasarım Dergisi* 5 (Kasım 2014), 7-12; Gamze Toksoy, “Fotoğraf Aslında Neyin Belgesi? Fotoğraf Toplumsallığı ve Medya ve Gerçeklik Tartışmalarında Değişmeyen Rolü”, *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi* 9/2 (Aralık 2019), 494-496; Ergün Turan, “Fotoğraf: Belleği Olan Ayna”, *Sanat-Tasarım Dergisi* 1/2 (Ocak 2014), 20-23; Onur Bingöl, “Alternatif Tasarımlar Bağlamında Fotoğraf”, *İletişim Çalışmaları Dergisi* 3/1 (Nisan 2017), 3-13; Ayşe Uğureli, “Görsel Folklor ve Fotoğraf”, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 11/37 (Aralık 2023), 245-251; Tugay Arat, “İletişim Aracı Olarak Fotoğraf”, *Aksaray İletişim Dergisi* 2/1 (Ocak 2020), 42-44; Güler Ertan, “Dünden Bugüne Fotoğraf”, *Sanat Dergisi* 7 (Ağustos 2010), 57-66.

⁸¹ Cemile Turgut, *Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 144-145; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 62; Oğuzman vd. *Kişiler Hukuku*, 194; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 496; Soylu, *Sanal Evrenler*, 35; Esra Tekin, *Milletlerarası Özel Hukukta Kişilik Haklarının İnternet Yoluyla İhlalinde Sorumluluk* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 67; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 117. Resim (görüntü) ile ilgili bkz. Ahmet M. Kılıçoğlu-Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı ve Korunması* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2023), 42-46; Mümin Serdar Güntürk, *Türk Yüksek Mahkemeleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 38-42. Heykelin artırılmış gerçeklik teknolojisiyle dijital ortama aktarımıyla ilgili olarak bkz. Ubeydullah Bayrak-Önder Yağmur, “Sosyal Medya Uygulamalarında Heykel Sergileme Pratiği: Artırılmış Gerçeklik”, *Uluslararası Gelişim Akademik Dergisi* 1/1 (Aralık 2022), 4-9. Yine çocuğun görüntüsünün NFT’leştirilip yeni medyada kullanılması da çocuğun resim hakkının ihlaline sebep olabilir. NFT (Non Fungible Token) değiştirilemez ve özel bir jeton türüdür. Nitekim NFT görüntüleri de kendine özeldir ve benzersizdir. Bunun içinse blokzincir teknolojisi kullanılmaktadır. İçinde bulundukları akıllı sözleşmeler onları diğer NFT’lerden ayırır, benzersiz ve özel verilerin depolanmasını sağlar. NFT ile ilgili olarak bkz. Onur Sarı, *NFT’ler Açısından Mali Hakların Devri Sözleşmesi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 32; Özgür Arıkan, “Telif Hakları Hukuku Boyutuyla NFT’ler”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi* 8/2 (Aralık 2022), 324; Doğa Ekrem Doğancı,

1.1.3. Çocuğun Ehliyeti

1.1.3.1. Çocuğun Hak Ehliyeti

Hak ehliyeti, fiil ehliyetinden farklı olarak kişinin fiil ve iradesine bağlı olmaksızın kazandığı, haklara ve borçlara ehil olma durumudur⁸². Herhangi bir fiil ya da iradeye bağlı olmaksızın kazanılan hak ehliyetinin şartı, sağ ve tam doğmaktır⁸³. Sağ ve tam doğan her kişi, hak ehliyetini geriye dönük olarak ana rahmine düştüğü an itibariyle kazanmış sayılır⁸⁴. Bu sayede katıldığımız görüşe göre, çocuğun hakkı anne karnındayken

Blokcirine Dayalı Akıllı Sözleşmelerin Hukuki Nitelikleri, Kuruluşu, Yorumu, İfası ve Bazı Örnek Hukuki Uygulamalar (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 718; Pınar Çağlayan Aksoy, *Akıllı Sözleşmelerin Kuruluşu ve Geçerlilik Şartları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 73 vd.

⁸² Helvacı, *Kişiler Hukuku*, 45; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 87; Ayan- Ayan, *Kişiler Hukuku*, 49. Bu durum TMK m.8’de ise: “Her insanın hak ehliyeti vardır. Buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler” sözleriyle ifade edilmiştir. Bu konuda bkz. İlhan Erdoğan-A. Dilşad Keskin, *Türk Medeni Hukuku* (Ankara: Gazi Kitabevi, 2020), 224. TMK m.8’in lafzından hak ehliyetinin genellik ve eşitlik olmak üzere iki temel ilkesi olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre genellik ilkesi herkesin hukuken hak ehliyetine sahip olmasını ifade eder. Eşitlik ilkesi ise insanlar arasında kişi olmak açısından herhangi bir farklılığın olmadığını ifade etmektedir. Bu konuda bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 47 vd.; Kalabalık- Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 304; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk*, 115 vd.; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 327 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 88 vd.; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 50.

⁸³ Tam doğmak ve sağ doğmak kişiliğin başlangıcı olduğu için önemlidir. Tam doğmak çocuğun anne karnından tüm organlarıyla beraber ayrılmasını ifade etmektedir. Ancak burada kordonun kesilip kesilmemiş olmasıyla ilgili bir ayrım vardır. Baskın görüşe göre kordon kesilmemiş olsa dahi tam doğum gerçekleşmiştir. Diğer görüşte ise kordon kesilmeden tam doğum gerçekleşmemiş sayılır. Biz de çocuğun doğumundan itibaren yaşamı boyunca ihtiyaç duymayacağı kordonun kesilip kesilmemesinin tam doğum koşulunu engellemediği görüşüne katılıyoruz. Nitekim kanımızca anne karnından ayrılan çocuk için artık kordon da kesip atılan bir tırnak gibi yaşaması için elzem bir konumda değildir. Bu yöndeki baskın görüş için bkz. Aydın Zevkliler vd., *Medeni Hukuk* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2012), 73; Mesut Önen, *Hukukun Temel Kavramları* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 1988), 171; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk Dersleri-I*, 303; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 43. Sağ doğmak çocuğun doğumun gerçekleşmesinden sonra çok kısa bir süre de olsa anneden bağımsız yaşamasıdır. Yani tam doğum gerçekleştikten sonra bir an bile olsa yaşayabilmesidir. Baygın-Nar, *Medeni Hukuk Dersleri-I*, 303; Oğuzman vd. *Kişiler Hukuku*, 12; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 43.

⁸⁴ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 10; Hilal Yüksel, *Kişilik Hakkı İhlali Kapsamında İnsan Üzerinde Yapılan Deneyler ve Hukuki Sonuçları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 76-77; Eda Gülsüm Karasaç, “Cenin Yaşama Hakkı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 71/3 (Ekim 2022), 1064; Beste Ekin, *Kişisel Verilerin Korunması ve Rekabet Hukuku Boyutuyla Büyük Veri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021) 16; TMK m.28/2 “Çocuk hak ehliyetini, sağ doğmak koşuluyla, ana rahmine düştüğü andan başlayarak elde eder”; Bu konuda krş. Sezer Çabri, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m.640-682) Cilt III* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 163-164.

de bir geciktirici şart olan tam ve sağ doğum şartının gerçekleşmesiyle korunmuş olur⁸⁵. Hak ehliyeti vazgeçilmezdir⁸⁶. Kişinin yaşamı boyunca devam eder ve ölümle sona erer⁸⁷.

1.1.3.2. Çocuğun Fiil Ehliyeti

Fiil ehliyeti, kişinin kendi fiili sonucu lehine haklar elde edebilmesi ve aleyhine borçlar yaratabilmesidir⁸⁸. Her birey, doğumundan itibaren hak ehliyetine sahip olsa da fiil ehliyetine sahip değildir⁸⁹. Tam fiil ehliyetine sahip olabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve ergin olmak ile kısıtlı olmamak şartları sağlanmalıdır⁹⁰. Bu şartlardan ergin olma veya kısıtlı olmama şartına sahip olmayan kişi, sınırlı ehliyetsiz olmaktadır⁹¹. Çocuğun resim hakkının ihlal edilmesi ve bu ihlale karşı kimin/kimlerin talep/dava hakkı olduğu

⁸⁵ Esra Soylu, *Kişilik Haklarının Korunması Çerçevesinde Sanal Evrenler*, 14; Burcu Gülseren Öztan Büyüktanır, “Ceninin Bedensel Bütünlüğünün İhlalinde Maddi Zararının Tazmini”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/1 (Haziran 2018), 278; Metin İkizler-Özlem Tüzüner, *Medeni Hukuk-I* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 297; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 27; Leyla Müjde Kurt, “Ceninin Malvarlığı Hakları”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2/1 (Temmuz 2016), 181. Doktrinde çocuğun tam ve sağ doğumunun sonucunu bizim de katıldığımız geciktirici koşula bağlayan görüşün yanı sıra bozucu koşula bağlayan ve karma olan görüş de vardır. İlgili açıklamalarımız için bkz. “2. Bölüm, 2.3.”.

⁸⁶ Krş. Uzun, *Gerçek Kişilerin Hak Ehliyeti*, 25; Cengiz Koçhisarlıoğlu vd., *Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri Pratik Çalışmalı Konu Anlatımı* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 248; Mustafa Ünlütepe, *Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 78.

⁸⁷ Gaiplik ve ölüm karinesi de ölüm gibi sonuçlar doğurur. Bu nedenle gaipliğine karar verilen veya ölüm karinesine karar verilen kişinin de kişilik hakkının sona erdiği kabul edilmektedir. Ancak daha sonrasında gaibin sağ olduğunun anlaşılması ya da çıkıp gelmesi durumunda gaiplik kararı hükümsüz hale gelecektir. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için örneğin bkz. Hüseyin Tokat, *Türk Hukukunda Gaiplik* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018), 19 vd.; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 43; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 205-206; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 85; Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 303.

⁸⁸ Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 51; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 56; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 51; Yılmaz, *Bedenselli Üzerindeki Tasarrufları*, 29. Yine TMK m.9’da fiil ehliyetinin tanımı “*Fiil ehliyetine sahip olan kimse, kendi fiilleriyle hak edinebilir ve borç altına girebilir*” şeklindedir.

⁸⁹ Ayşe Zıyan, *Velayet İlişkisi Bağlamında Çocuğun Ebeveyni Tarafından Temsili* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 86-87.

⁹⁰ Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 60 vd.; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 63; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 127; Aygül Kızılay Güneşlioğlu, “Alzheimer Hastalarının Fiil Ehliyetinin İncelenmesi”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 30/4 (Aralık 2022), 2252; Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 305. Tam fiil ehliyetiyle ilgili Yargıtay kararları için bkz. “...ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır;...”, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi (Yargıtay) K. 2014/21298 (15 Eylül 2014); Yargıtay 12. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2012/29214 (12 Ekim 2012); Yargıtay 10. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/2377 (13 Mart 2019); Yargıtay 12. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2018/7476 (5 Temmuz 2018); Yargıtay 14. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2014/7335 (3 Haziran 2014); Yargıtay 14. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2018/1816 (12 Mart 2018); Yargıtay 14. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/2159 (21 Mart 2017); Yargıtay 6. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2013/1449 (31 Ocak 2013); Yargıtay 14. Hukuk Dairesi (Yargıtay) K. 2017/3803 (8 Mayıs 2017); Yargıtay 14. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/8449 (17 Ekim 2016).

⁹¹ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 88-89; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 146; Ayan- Ayan, *Kişiler Hukuku*, 69.

konusunda fiil ehliyetinin rolü önemlidir⁹². Bu bağlamda yeri geldiğinde her konu özelinde fiil ehliyetin var olup olmadığı ayrı ayrı değerlendirilecektir.

1.1.4. Çocuğun Hukuki Durumu

1.1.4.1. Genel Olarak

Tam ehliyetli olabilmek için ayırt etme gücüne sahip olmak, ergin olmak⁹³ ve kısıtlanmamış olmak üzere üç şart vardır⁹⁴. Ancak bazen kişiler tam ehliyetli olmak için gerekli olan bu şartlardan birine, ikisine ya da tamamına birden sahip olamayabilirler⁹⁵. Diğer şartların sağlanıp sağlanmaması fark etmeksizin, ayırt etme gücünden yoksun kişi tam ehliyetsizdir⁹⁶. Çocuklar, ergin olmayan olduklarından ya tam ehliyetsiz (ayırt etme gücü olmayan çocuk) ya da sınırlı ehliyetsiz (ayırt etme gücü olan çocuk) olmaları mümkündür. Aşağıda bu hususlara ayrıca değinilecektir.

1.1.4.2. Tam Ehliyetsiz Çocuk

Ayırt etme gücünün yokluğu halinde kişi, ergin olup olmadığına bakılmaksızın tam ehliyetsiz sayılacaktır⁹⁷. Çalışmamız özelinde çocuklardan bahsedildiği için ayırt etme gücü olmayan çocuk tam ehliyetsiz olacaktır⁹⁸.

⁹² Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 60; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk*, 121.

⁹³ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 60-61; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 54; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk-I*, 117-120; Davut Armağan, *Türk Borçlar Hukukunda İkale Sözleşmesi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 210; Atiye Merve Işık, *Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarda Ehliyet* (Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 75-76.

⁹⁴ Mehmet Ayan-Nurşen Ayan, *Medeni Hukuka Giriş* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 105; Sinan Sami Akkurt vd., *Tablolar, Şemalar, Örnek Olaylar ve Test Sorularıyla Medeni Hukuk Temel Bilgiler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 210 vd.

⁹⁵ Ehliyet grupları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Oğuzman vd. *Kişiler Hukuku*, 87-90; Süleyman Yılmaz-Abdulkerim Yıldırım, *Medeni Hukuk – I Başlangıç Hükümleri – Kişiler Hukuku – Aile Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 117-120. Akıl hastalığının kişiyi tam ehliyetsiz kılabileceğiyle ilgili bkz. “Davacı-davalı koca; davadan önce akıl hastalığı nedeniyle Türk Medeni Kanununun 405. maddesi uyarınca kısıtlanıp kendisine vasi atanmış kişi olup; medeni hakları kullanma ehliyeti (fiil ehliyeti) bakımından tam ehliyetsiz (TMK. m. 14) kişi konumundadır...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay) K.2012/15337 (6 Haziran 2012); “...davalı erkeğin Türk Medeni Kanununun 405. maddesinde yer alan “akıl hastalığı ve akıl zayıflığı” sebebiyle kısıtlandığı anlaşılmaktadır. Bu durumda davalı “tam ehliyetsizdir” (TMK md. 14)”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay) K.2016/439 (13 Ocak 2016).

⁹⁶ Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 338; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 128; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 82; Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 90.

⁹⁷ Ayırt etme gücü nisbi bir kavram olduğu için her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Konumuz özelinde değinilmesi gereken özel bir nokta ise idrak ve idrake uygun davranma yeteneği gelişmemiş kadar küçük çocukların somut olaya bakılmaksızın tam ehliyetsiz olduğunun ifade edilmesidir. Ayırt etme gücünün idrak ile bağlantısı için bkz. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 103.

⁹⁸ Çocuk olup olmaması fark etmeksizin ayırt etme gücünden yoksunluğun tam ehliyetsizlik hali olduğu ile ilgili bkz. Görkem Çetin, *Yolsuz Tescil Kavramı ve Türleri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 34;

TMK m.15'e göre "Kanunda gösterilen ayırık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukukî sonuç doğurmaz". Tam ehliyetsiz çocuk bir işlem yapmış olursa, bu işlem kesin hükümsüzlük yaptırımına tâbi olur⁹⁹. Ancak kural bu olmakla birlikte istisnai olarak hukuki işlemin geçersizliğinin ileri sürülmesi dürüstlük kuralı gereğince hakkın kötüye kullanılmasına sebep oluyorsa, tam ehliyetsiz çocuğun hukuki işlemleri geçerli sayılabilir¹⁰⁰.

Gürbüz, *Organ ve Doku*, 116-117. "...imzayı ayırt etme gücünden yoksun/tam ehliyetsiz bir şekilde attığını...", İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Kararı 16. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2022/1509 (22 Eylül 2022); "...akla uygun biçimde davranma yeteneğinden, diğer bir ifade ile ayırt etme gücünden yoksun olup tam ehliyetsizdir...", Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2018/7337 (5 Haziran 2018), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2017/5613 (9 Mayıs 2017); "...makul surette hareket etmek iktidarından mahrum bulunanlar, başka bir deyimle tam ehliyetsiz olanların...", Yargıtay 12. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2024/787 (24 Ocak 2024), Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2023/5822 (2 Mayıs 2023).

⁹⁹ Kesin hükümsüzlük bir hukuki işlemin geçerlilik unsurlarından bir ya da birkaçının eksikliğinde meydana gelir. Ayırt etme gücü de hukuki işlemin geçerlilik unsurlarından biridir. Bu sebeple ayırt etme gücü olmayan çocuğun yaptığı işlemlerin kesin hükümsüz olması sonucuna varılır. Ayırt etme gücünden yoksunluğun hukuki işlemin geçerlilik unsurlarından biri olduğu ile ilgili olarak bkz. Akkurt vd. "*Medeni Hukuk*", 121; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 182-183; Herdem Belen-Mehmet Köksal, (*Medeni Hukukun Temel Kavramları* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2020), 205. Hukuki işlemin geçerlilik unsurlarından birinin veya birkaçının eksikliğinin kesin hükümsüzlük yaptırımına yol açması hakkında bkz. Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku*, 162; Ayan, *Borçlar Hukuku*, 143-145; Bilgili-Demirkapı, *Hukukun Temel Kavramları*, 152-153. Ayırt etme gücüne sahip olmayanla yapılan hukuki işlemde karşı taraf iyi niyetli dahi olsa sonuç değişmez. İlgili Yargıtay kararı örnekleri için bkz. Yargıtay 14. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2015/1895 (24 Şubat 2015) "*Fiil ehliyetinin bulunmadığı durumlarda işlem, fiil ehliyetinden yoksunluk nedeniyle geçersiz sayıldığından işlemi yapanın sonradan fiil ehliyetini kazanması ya da yasal temsilcisinin onayı ile geçerli hale gelmez. Bu nedenle de ehliyetsiz kişi ile işlem yapanın iyiniyetli olması da ehliyetsizliği gideremeyecektir*"; Yargıtay 14. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/6146 (23 Mayıs 2016) "...ehliyetsiz kişi ile işlem yapanın iyiniyetli olması da ehliyetsizliği gideremeyecektir". Ayırt etme gücü olmayanla iyi niyetli olarak hukuki işlem yapan kişinin iyi niyeti korunmaz. Çünkü buradaki amaç ayırt etme gücü olmayanın üçüncü kişilerce sömürülmesini engellemek, onları korumaktır. Örneğin bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2022/729 (8 Şubat 2022) "...Kanun tam ehliyetsizlerin yaptıkları hukuki işlemleri batıl sayarken bu gibi kimseleri korumak, kendi menfaatlerine aykırı işlemleri yapmak, üçüncü kişilerce sömürülmesine engel olmak amacını gütmüştür..."

¹⁰⁰ TMK m.2/2: "*Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz*". Hakkın kötüye kullanılması durumunda tam ehliyetsiz çocuğun yaptığı hukuki işlemlerin geçerli olabileceğiyle ilgili olarak bkz. Bülbül, "*Sosyal Medyada Korunması*", 31. Yine bkz. "...kural olarak tam ehliyetsizlerin hukuki işlemleri hükümsüzdür. Ancak bu kuralın istisnaları vardır. Bunlardan biri TMK'nın 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılmaması ilkesidir. Buna göre "Herkes haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kuralına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz", Yargıtay 19. Hukuk Dairesi (Yargıtay) K. 2006/12076 (14 Aralık 2006); Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/729 (8 Şubat 2022). Tam ehliyetsiz kişinin yaptığı işlemlerin kesin hükümsüz olması kuralının başka istisnaları da vardır. Bunlar: Tam ehliyetsizin iradesine bağlı olmaksızın gerçekleşen durumlar (Örneğin: TMK m.21, TMK m.775, TMK m.776); butlanla sakat evlilik, butlan kararı verilinceye kadar geçerli bir evliliğin sonuçlarını doğurur (TMK m.156), aynı şekilde tam ehliyetsizin yapmış olduğu hizmet sözleşmesi ortadan kaldırılıncaya kadar geçerli bir sözleşmenin hüküm ve sonuçlarını doğurur (TBK m.394/3); ölüme bağlı tasarrufta bulunduklarında kendiliğinden hükümsüz olmaz, bunun için iptal davasının açılması gerekmektedir (TMK m.557 vd.). Tarafı bulunduğu bir işlemin hükümsüz olduğunu ileri sürmesinin hakkın kötüye kullanımı teşkil etmesi durumunda ve geçersiz bir sözleşmenin tarafı olması halinde alınanların iadesi sebepsiz zenginleşme hükümlerine tâbidir; vekaletsiz iş görme durumunda yalnızca zenginleştiği miktarda ve elinden çıkardığı zenginleşme miktarıyla (iyiniyetli olmaksızın) sorumludur. İlgili istisnai durumlarla ilgili bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, N.

Veli, çocuğun yasal temsilcisidir¹⁰¹. Tam ehliyetsiz çocuk yerine onun velisi, onun adına hukuki işlemlerde bulunabilir¹⁰².

Kişilik hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır¹⁰³. Çocuğun resim hakkı, bir kişilik hakkıdır ve dolayısıyla kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır. Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar, adından da anlaşılacağı üzere hak sahibinin bizzat kendisi tarafından kullanılmalıdır¹⁰⁴. Ayırt etme gücünden yoksun olan çocuk kişiye sıkı sıkıya bağlı olan hakkını kendisi kullanamayacağı gibi kural olarak yasal temsilcisi de kullanamaz¹⁰⁵. Ancak bu durumda çocuğun hak ehliyetinin varlığından bahsedilemez¹⁰⁶. Söz konusu durumun çocuğun menfaatlerine zarar verebileceği dikkate alınarak, bu duruma ilişkin doktrinde çeşitli görüşler ileri sürülmüştür.

Bir görüşe göre, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar mutlak ve nispi olarak ayrılmalıdır¹⁰⁷. Buna göre kişiye mutlak surette sıkı sıkıya bağlı olan haklar, içeriği öğretide tartışmalı olmakla

263 vd.; Dural-Öğüz, *Kişiler Hukuku*, N. 364 vd.; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk*, 126 vd.; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 359 vd.

¹⁰¹ Yasal temsilcinin veli veya vasi olması hakkında bkz. “...*ergin değilse yasal temsilcisine (veli veya vasisine)...*”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2015/23568 (8 Aralık 2015), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2013/7865 (21 Mart 2013), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2014/24643 (4 Aralık 2014), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2011/10285 (13 Haziran 2011), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2012/2340 (13 Şubat 2012), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2011/746 (24 Ocak 2011).

¹⁰² Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 98; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 368; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 141; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 82.

¹⁰³ Cemile Turgut, *Unutulma Hakkı*, 248; Elif Rümeysa Gürbüz, *Organ ve Doku Naklinde “Rıza”* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 74; Ünal, *Çocuğun Özel Yaşamının*, 48; Ömer Uğur Gençcan, “Velayet Sahibi Kadın Eşin Çocuğa Kendi Soyadını Vermesi”, *Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri Sempozyumu Bildirileri*, ed. A. Hulki Cihan-Tuğçe Tuzcuoğlu (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 254; Aydın, *Vekaletsiz İşgörme*, 220.

¹⁰⁴ Kişilik haklarının hak sahibi tarafından kullanılması, bir diğer anlatımla kişinin kişilik haklarından vazgeçememesi ve devredememesi durumudur. Bu durum için bkz. Levent Börü-Şafak Parlak Börtü, “Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin Mahkeme Kararlarının Yerine Getirilmesi: Karşılaştırmalı Hukuk ve 7343 Sayılı Kanun’un Getirdiği Değişiklikler Çerçevesinde Değerlendirmeler”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 71/3 (Ekim 2022), 1229; Tosun, *Manevi Haklar*, 262; Elif Beyza Akkanat Öztürk, *Karşı Edim Olarak Kişisel Veriler* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 61. Yine krş. Abdulkadir Karaarslan, *Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru Usulü ve Uygulama Sorunları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 331; Fena İpek Kayalı, *Türk Ticaret Hukuku’na Göre Sermaye Ortaklıklarının Bölünmesi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 192.

¹⁰⁵ Gençcan, *Velayet Sahibi*, 255. Kişilik hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu ile ilgili bkz. Saridoğan, *Ölümden Sonra*, 80; İpek Güvenç, “Aşı Karşıtı Veliye Karşı Çocuğun Manevi Tazminat Talebi”, *III. Genç Hukukçu Araştırmacılar Sempozyumu* ed. Pınar Başak Coşkun vd. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 32-33.

¹⁰⁶ Akıntürk vd., *Kişiler Hukuku*, 318; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 143. Krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 99; Vehbi Umut Erkan-İpek Yücer, “Ayırt Etme Gücü”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜHFD)* 60/3 (Eylül 2011), 512

¹⁰⁷ Oğuzman vd. *Kişiler Hukuku*, 99; Akyüz Bülbül, *Çocuğun Kişiliğinin*, 32; Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 57.

birlikte¹⁰⁸ soy bağıının reddi, evlenme, boşanma, nişanlanma, tanıma, ölüme bağlı tasarruf yapma şeklinde sıralanabilir. Bu haklar yalnızca hakkın sahibinin kullanabileceği haklardır. Yasal temsilcisi, bunları tam ehliyetsiz adına kullanamaz. Buna karşılık örneğin, kişilik haklarının korunması ve adın korunmasını isteme gibi haklar, kişiye sıkı sıkıya bağlı olan haklar arasında kabul edilmektedir¹⁰⁹. Ayırt etme gücüne sahip kişinin kendisi kural olarak bunları kullanmalıdır¹¹⁰. Ancak kişi, ayırt etme gücüne sahip değilse yasal temsilcisinin tam ehliyetsiz adına bu hakları kullanabileceği kabul edilmektedir¹¹¹. Diğer görüş ise, tam ehliyetsizin menfaatine olan durumlarda veya yasal temsilcisinin kararının açıkça gerekli olduğu hallerde tam ehliyetsiz adına yasal temsilcisinin kişilik hakkını kullanabileceği yönündedir¹¹².

Kanaatimizce kişilik hakkının mutlak ve nispi olarak ayrılmasını temsilcinin kararının açıkça gerekli olduğu hallerle sınırlandırmaktır. Bu bağlamda kanımızca yasal temsilcisi, çocuğun resim hakkını zorunlu durumlarda kullanabilmelidir¹¹³. Dolayısıyla temsilcinin kararının açıkça gerekli olduğu haller nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı hak olarak değerlendirilip tam ehliyetsizlerde sadece yasal temsilcinin, sınırlı ehliyetsizlerde ise sınırlı ehliyetsiz çocuk ve yasal temsilcinin birden karar vermeleri şeklinde meydana gelebilecektir.

¹⁰⁸ Tartışmalı hususlardan biri örneğin, ayırt etme gücü olmayan kimsenin tıbbi müdahale hakkının mutlak hak sayılıp sayılmaması hususudur. Bir görüşe göre bu hak mutlak hak sayılmamalıdır, bu konuda yasal temsilcisi karar verebilmelidir. Diğer bir görüşe göre ise bu hak mutlak hak sayılmalıdır. Ancak burada tıbbi müdahalenin ekonomik yük getirmesi durumunda yasal temsilcilerin rızalarının alınması gerekeceğinden mutlak hak sayılma durumu eleştirilmektedir. Açıklamalarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Merve Ayşegül Kulular İbrahim, “Rıza, Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar Bağlamında Hukuka Uygunluk Nedenleri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/2 (Ocak 2020), 319-320.

¹⁰⁹ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 99.

¹¹⁰ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 98; Mustafa Şahin, “İsviçre Medeni Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Türk Hukukunda Ayırt Etme Gücüne Sahip Küçük ve Kısıtlıların (Sınırlı Ehliyetsizlerin) Nişanlanma Ehliyeti (TMK m. 16/I, 118/II)”, *Ankara Barosu Dergisi* 4 (Temmuz 2014), 87. Krş. Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 55-56.

¹¹¹ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 99; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 84; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 143-145.

¹¹² Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 218.

¹¹³ Örneğin çocuğu kaybolan bir baba yeni medya platformunda çocuğunun bulunması için fotoğrafını paylaşabilir. Nitekim burada çocuğun resim hakkının ihlalinden ziyade, çocuğun üstün yararı için fotoğrafı paylaşılmaktadır.

Ayırt etme gücüne sahip olmayan çocuğun kusurundan bahsedilemez¹¹⁴. Dolayısıyla tam ehliyetsiz çocuğun kural olarak haksız fiil sorumluluğu da gündeme gelmez¹¹⁵. Taraf ve dava ehliyeti hak ve fiil ehliyetinin var olup olmamasına göre belirlenir¹¹⁶. Buna göre tam ehliyetsizin taraf ehliyeti¹¹⁷ varken; dava ehliyeti yoktur¹¹⁸. Davayı tam ehliyetsizin yasal temsilcisi yürütür¹¹⁹.

¹¹⁴ Çocuğun haksız fiilinden sorumlu tutulabilmesi için kusurunun olması gerekmektedir. Kusur, haksız fiil sorumluluğunun bir unsurudur. Bkz. Günhan Gönül Koşar, *Haksız Fiil Sorumluluğunda Kusur ve Etkisi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 5; İdil Tuncer Kazancı, “Hukukî Dinlenilme Hakkı ve Çocuğun Katılma Hakkı Bağlamında Yargılamada Çocuğun Dinlenilmesi”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/1 (Ocak 2023), 68.

¹¹⁵ Ancak bu durumun istisnaları da mevcuttur. Bunlardan biri kusursuz sorumluluk halinde tam ehliyetsizlerin verdikleri zararlardan sorumlu olabilmeleridir. TBK m.65 “*Hakkanîyet gerektiriyorsa; hâkim, ayırt etme gücü bulunmayan kişinin verdiği zararın, tamamen veya kısmen giderilmesine karar verir*” örnek verilebilir. Diğer ise, ayırt etme gücünü geçici olarak kaybeden kişiye yöneliktir. Buna göre ayırt etme gücünü geçici olarak kaybeden kişi bu esnada verdiği zararlardan kurtuluş kanıtı getirmediği sürece sorumludur. TBK m.59’a göre “*Ayırt etme gücünü geçici olarak kaybeden kişi, bu sırada verdiği zararlardan kurtulur*”. Aktarılan hükümler, kusursuz sorumluluk hallerinde verilen zararlardan sorumlu olma durumlarıdır. Nitekim sorumluluk için kusurun aranmadığı yerlerde (TMK m.730, TBK m.66, m. 69 vd., m.67 vd., KTK m.85 vb.) ayırt etme gücünün olmaması da kişinin zarardan sorumlu olmasını engellemeyecektir. Tam ehliyetsizin haksız fiillerinden sorumlu olduğu istisna durumlar ile ilgili bkz. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 137-140; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 101-103; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 85-87.

¹¹⁶ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 60; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk-I*, 121.

¹¹⁷ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 50’ye “*Medenî haklardan yararlanma ehliyetine sahip olan, davada taraf ehliyetine de sahiptir*” göre tam ehliyetsiz de medeni haklardan yararlanma ehliyetine sahip olduğundan taraf ehliyetine de sahip olacaktır.

¹¹⁸ Dava ehliyeti HMK m. 51’e “*Dava ehliyeti, medenî hakları kullanma ehliyetine göre belirlenir*” göre fiil ehliyetine bağlı olarak kullanılabilir. Tam ehliyetsizlerin de fiil ehliyeti yoktur. Dolayısıyla dava ehliyetleri de yoktur. Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 87 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 128. Yine krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 93.

¹¹⁹ Akipek vd., *Kişiler Hukuku*, 308; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 87; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 216. Işık, *Davalarda Ehliyet*, 81. Krş. Halil Yolal, *Danıştay Kararları Işığında İptal Davalarında Dava Açma Ehliyeti* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 46. Krş. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 141-142.

1.1.4.3. Sınırlı Ehliyetsiz Çocuk

Sınırlı ehliyetsiz olmanın ergin olmamak ya da kısıtlı olmak üzere iki şartı vardır¹²⁰. Çocuk, istisnai durumlar haricinde ergin olamaz¹²¹. Ayrıca çocuk, ayırt etme gücüne sahipse sınırlı ehliyetsiz olacaktır¹²².

Ayırt etme gücüne sahip çocuk, kural olarak sınırlı ehliyetsizdir¹²³. Çocuk kendisini borç altına sokacak hukuki işlemlerini yasal temsilcisinin rızası¹²⁴ ile yapabilir (TMK m.16/1)¹²⁵ ya da onun adına yasal temsilcisi bu işlemleri yapmalıdır.

¹²⁰ Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 69; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 146; Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 309; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk*, 123; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 373; Kerim Azak, “İdari Yargıda Sınırlı Ehliyetsizlerin Genel (Objektif) Dava Ehliyeti”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 72/1 (Mart 2023), 187.

¹²¹ Çocuğun on sekiz yaşını doldurmadan ergin olabileceği üç durum vardır. Bunlar olağan evlenme (17 yaş), olağanüstü evlenme (16 yaş), ergin kılınma (15 yaş) tır. Bu üç durumda çocuğun ergin olduğu kabul edilir. Bu konuda daha detaylı bilgi için bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 75-81; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 115-121; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 57-61. Olağan evlenme yaşı ile ilgili Yargıtay kararı için bkz. “01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 124.maddesi ile erkek veya kadın 17 yaşını doldurmadıkça evlenemez” Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2010/8141 (26 Nisan 2010). Olağanüstü evlenme yaşı ile ilgili bazı kararlar için bkz. “1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 124/2. maddesi ile “ancak hakim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebep ile 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir” hükmü getirilmiştir” Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2008/14119 (27 Ekim 2008); “...evlenme tarihi olan 05/08/1966 tarihinde 15 yaşında olup olağan dışı evlenme yaşı olan 16 yaşını dahi tamamlamadığı...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2024/4553 (11 Haziran 2024); “...hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir” hükmünün yer aldığı; oysaki evlenmesine izin verilen Hilal’in, karar tarihi olan 07/06/2012 günü itibariyle 15 yaş, 7 ay ve 6 günlük olup henüz 16 yaşını tamamlamadığı, bu nedenle evlenme talebinin reddine karar verilmesi gerektiği...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2014/5005 (10 Mart 2014). 15 yaşın bitirilmesiyle ergin kılınabileceği ile ilgili bir Yargıtay kararı için bkz. “... erginlik yaşı 18 olarak kabul edilmiştir. 15 yaşını bitiren çocuk kendi isteği, velisinin rızası ve mahkeme kararı ile ergin kılınabilir. Görüldüğü üzere Medeni Hukukumuzda ergin kılınmak için 15 yaşın bitirilmesi kriter alınmıştır.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2023/400 (12 Temmuz 2023).

¹²² Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 146; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 69; Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 48; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 33.

¹²³ Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 104; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 70; Zıyan, *Velayet İlişkisi*, 110; Asena Sinanoğlu, *Türk Medeni Kanunu'na Göre Çocuk ile Kişisel İlişki Kurma Hakkı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 65; Tuncer Kazancı, *Çocuğun Dinlenilmesi*, 68.

¹²⁴ İşlem öncesinde izin, işlem sırasında katılma ve işlemten sonra icazet (onay) vererek olabilir. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 109; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 150.

¹²⁵ Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 222; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 33. Çocuk, işlemten önce temsilcisinden izin almadan işlemi yaparsa bu hukuki işlem yasal temsilcisinin rızasını alana kadar askıda hükümsüz olacaktır. Askıda hükümsüzlük ile ilgili bkz. O. Gökhan Antalya, *Medeni Hukuk Cilt I* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 221; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 194; Mustafa Ünlütepe, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 123 vd.; Şaban Kayıhan-Mustafa Ünlütepe, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018), 200 vd.; Emrah Gökmen-Seda Baş, “İptal Edilebilirlik Yaptırımı: İslam Borçlar Hukuku Perspektifinden Bir İnceleme”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 30/1 (Haziran 2024), 417.

Kişiye sıkı sıkıya bağlı olan hakların kullanımında sınırlı ehliyetsizin yasal temsilcisinden rıza almasına gerek yoktur (TMK m.16/1)¹²⁶. Resim hakkı da kişilik haklarından bir şahısvarlığı hakkıdır ve dolayısıyla kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır¹²⁷. Bu anlamda sınırlı ehliyetsiz çocuğun kural olarak kişiye sıkı sıkıya bağlı olan hakkını kullanmasında rıza aranmamaktadır¹²⁸. Ancak resim hakkının kullanımı sonucunda çocuk aleyhine bir sonuç meydana gelme ihtimali varsa yasal temsilcinin rızası gerekmektedir¹²⁹. Örneğin, sınırlı ehliyetsiz bir çocuk, yeni medya hesabında dans ettiği bir videoyu paylaşmak istesin. Ancak videodaki koreografilerde müstehcen hareketlere yorulabilecek hareketler yapmış olsun. Bu durumda daha sonrasında çocuk aleyhine bir sonuç meydana gelme ihtimali vardır ve paylaşım için yasal temsilcinin rızası aranır.

1.1.5. Yeni Medya

Yeni medya kavramı, sıklıkla sosyal medya kavramıyla karıştırılmaktadır. Yeni medya uygulamaları¹³⁰, eş zamanlı ve karşılıklı etkileşim yapılabilen dijital ortamlardır¹³¹. Sosyal medya, kullanıcıların yazı, resim, video vb. biçimlerde ürettikleri içerikleri diğer

¹²⁶ Sadece kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanılmasında değil aynı zamanda sınırlı ehliyetsiz lehine karşılıksız kazandırmalarda da yasal temsilcinin rızası aranmamaktadır. Bu konuda bkz. Güçlü, *Türk Medeni Hukuku'nda Sınırlı Ehliyetsiz*, 42; Ozan Ali Yıldız, *Fikri Hakların İhlaline Dayalı Kazanç Devri Talebi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 156; Eray Aksın Atar, “Nafakadan Feragat”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 263; Sedat Sezgin, “Vesayet Altındaki Kişinin Vasi Rızası Gerektirmeksizin Bizzat Yapabileceği İşlemler”, *Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/1 (Mayıs 2022), 65.

¹²⁷ Yünlü, *Görüntü*, 92 vd., 114.

¹²⁸ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 34. Ancak sınırlı ehliyetsizin borç altına girmemesine karşın sınırlı ehliyetsiz çocuğun lehine yapılan bağışlamada yasal temsilci TBK m.287 gereği bağışlananın kabulünü yasaklayabilir. Buna göre: “*Fil ehliyeti bulunmayan kişi ayırt etme gücüne sahipse, bağışlamayı kabul edebilir. Ancak, bağışlananın yasal temsilcisi bu kişinin bağışlamayı kabulünü yasaklar veya bağışlanan şeyin geri verilmesini emrederse, bağışlama ortadan kalkar*”.

¹²⁹ Ayırt etme gücüne sahip olsa dahi küçüğün kişiliğine sıkı sıkıya bağlı olan nişanlanma, evlenme, mahkeme kararıyla ergin kılınma ve evlat edinme durumlarında yasal temsilcinin izni aranmaktadır. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 116.

¹³⁰ Fatih Aydın, *İşçinin Sosyal Medya Paylaşımlarının İş Sözleşmesinin Feshine Etkisi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 8-9. Yine krş. Yünlü, *Görüntü*, 51. Farklı özellikleri dikkate alınarak yapılan tanımlarla ilgili bkz. Akkurt, *Sosyal Medya*, 331-335. Sanal bir ortamın sosyal medya olarak tanımlanması için farklı özellikler arandığı görüşler mevcuttur. Bu görüşlerden birinde şu beş özellik vardır: iletişim, yorum yapmak, topluluk oluşturmak, iş birliği ve katkı. Diğer görüş ise, ilk görüşten farklı olarak aktarılan özelliklere açıklık ve bağlantılılık özelliklerini eklemiştir. Başka bir görüşe göre ise, sosyal medya katılım, açıklık, konuşma, topluluk ve bağlantısallık özelliklerinden oluşmaktadır. Bu görüşlerle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 95-96.

¹³¹ Elif Arslan, “Dijital Hastalık Bağlamında İz Sürme (Stalk) ve Fomo İlişkisi”, *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi* 2/3 (Eylül 2022), 156. Sosyal medya ile ilgili geniş bir tanım için bkz. Sinan Sami Akkurt, “Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlali Hâlinde Ortaya Çıkacak Cezaî Sorumluluğa Medenî Hukuk Bağlamında Bir Bakış”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25/2 (Aralık 2017); Cansel Güzel, “Sosyal Medyanın Neliği, Gelişimi ve Kullanım Alanları Üzerine Kuramsal Bir İnceleme”, *Sosyolojik Düşün* 5/2 (Aralık 2020), 95.

kullanıcılarla eş zamanlı paylaşabildiği, onların içerikleriyle etkileşime girebildiği, birbirleriyle diyalog kurabildikleri ve karşılıklı etkileşimin olduğu alanlardır¹³². Yeni medya ise geleneksel medyadan dijitalleşerek, bilgisayarın işlem gücüne bağlı olarak bilgilerin, dijital ortamlara aktarılmasıyla oluşmuştur. Yeni medya, bilgisayar oyunları, sanal gerçeklik ortamları, bloglar ve sosyal medya gibi dijital alanları kapsamaktadır¹³³. Yeni medyaya, üretilen içeriklerin paylaşılıp kullanıcıların etkileşime girebildiği bir yer olması nedeniyle, popüler uygulamalardan Whatsapp, X (eski adıyla Twitter), Facebook, Instagram, Pinterest, Youtube, Tiktok, Twitch, Snapchat, Metaverse örnekleri verilebilir¹³⁴. Uygulama sayısının çokluğu ve önemli olanın uygulamadan ziyade yeni medyada çocuğun resim hakkının ihlali olması sebebiyle tüketici olmamakla birlikte, verilecek yeni medya uygulamaları örnekleri ihlal biçimlerine dikkat çekilmek için verilecektir.

1.2. Temel İlkeler

1.2.1. Kavrayıcı Bir Ana İlke Olarak: Çocuğun Üstün Yararı İlkesi

Çocuğun üstün yararı ilkesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS)'nde düzenlenen ve diğer çocuk haklarına dair düzenlemelerde de temel alınan bir ilke olması sebebiyle önemlidir¹³⁵. Bu ilke, çocuk hukukunda en üstün ve kavrayıcı bir ilke olarak kabul

¹³² Şerife Öztürk, “Sosyal Medyada Etik Sorunlar”, *Selçuk İletişim* 9/1 (Ağustos 2015), 289. Aslında sosyal medya, web 1.0'daki tek taraflı bilgi aktarımının yerine web 2.0'daki karşılıklı etkileşim sürecine geçmesi halidir. Bu konuda bkz. A. Bahadır Darı, “Sosyal Medya ve Sağlık”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum* 6/18 (Aralık 2017), 734; Erdem Kanişlı, “Hedef Kitle ve Paydaşlar ile İletişim Aracı Olarak ‘Sosyal Medya’: Gaziosmanpaşa Üniversitesi (GOÜ) Örneği”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* 5/2 (Aralık 2013), 71 (69-78); Yünlü, *Görüntü*, 52.

¹³³ Vikipedi (Wikipedia), “Yeni medya” (Erişim 4 Nisan 2025). Geleneksel televizyon programları yeni medya içerisinde sayılmamaktadır. Ancak günümüzde bilgisayar işlem gücüne bağlı etkileşimli (interaktif) televizyonlar gelişmiştir. Bu bağlamda etkileşimli televizyonlar yeni medya içerisinde sayılabilir. Etkileşimli televizyonlarla ilgili bkz. Birgül Taşdelen-Mehmet Kesim, “Etkileşimli Televizyon Geleneksel Televizyona Karşı: Televizyon İzleyicisi Ne İster?”, *Selçuk İletişim* 8/3 (Temmuz 2014), 271-275.

¹³⁴ Tüketici olmamakla birlikte birkaç yeni medya platformuyla ilgili bilgi için bkz. Duygu Dumanlı Kürkçü, “TikTok Platformunda Dijital Gazetecilik Pratikleri”, *Selçuk İletişim* 18/1 (Nisan 2025), 326 vd.; Wikipedia (Wikipedia), “YouTube” (Erişim 18 Şubat 2025); İrmak Koç Alamaslı, “Kültür Endüstrisi Bağlamında Instagram”, *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi* 1/1 (Mayıs 2021), 42 vd.; Wikipedia (Wikipedia), “Facebook” (Erişim 18 Şubat 2025); Elif Hatice Bahçecioğlu, “Dijital Küratörlük Aracı ve Bir İlham Kaynağı Olarak Pinterest”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 15/2 (Kasım 2024), 641 vd. Snapchat, bir tür mesajlaşma uygulamasıdır. Snapchat ile ilgili bkz. Tolga Kara, “Gençler Neden Snapchat Kullanıyor Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Üzerinden Bir Araştırma”, *Intermedia International E-journal* 3/5 (Ocak 2017), 266 vd.

¹³⁵ Zeynep Güler, *Türk Hukuku'nda Kadının Soyadına İlişkin Gelişmeler Çerçevesinde Çocuğun Soyadı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 136. Çocuğun üstün yararı ilkesinin önemi için bkz. Ebru Karaman, *Velayet Hakkı Bağlamında Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin Anayasal Değerlendirmesi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 169. Yine krş. Simge Aksu Kayacan, “Anayasa Mahkemesi'nin 21/07/2020

edilmektedir¹³⁶. Buna göre çocuğun üstün yararı ilkesi, aktarılacak ve bazen birbiriyle çelişen diğer tüm ilkelerin dayanağı ve aralarında bir çatışma meydana geldiğinde ise esas alınacak bir ilkedir.

Herhangi bir ulusal veya uluslararası hukuki düzenlemede çocuğun üstün yararı kavramının bir tanımı yapılmamıştır¹³⁷. Kanunda çocuğun üstün yararı kavramına ilişkin olarak hüküm içi boşluğun bir türü olan tanımlama boşluğu bırakılmıştır¹³⁸. Bu şekilde bu kavram, daha geniş yorumlanarak bunun somut olaya rahatlıkla uyarlanabilmesini sağlamıştır. Diğer bir deyişle çocuğun yararının bulunup bulunmadığı, somut olayın özelliğine göre belirlenmelidir. Bu durum çocuğun üstün yararı ilkesine bir dinamiklik katmaktadır¹³⁹. Bu şekilde karar verici merciiler, her olay özelinde durumun gereklerine göre karar verebileceklerdir¹⁴⁰. Resim hakkı bağlamında, çocuğun resim hakkına

Tarih ve 2017/38724 Numaralı Bireysel Başvuru Kararı Işığında Ana ve Babası Evli Olan Çocuğun Babasının Ölümü Halinde Soyadının Değiştirilmesi”, *Özel Hukukun Güncel Sorunları ve Anayasa’nın Özel Hukuka Etkileri / Contemporary Issues In Private Law and The Impact Of The Constitution On Private Law*, ed. Sibel Özel vd. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2024), 375.

¹³⁶ Zıyan, *Velayet İlişkisi*, 144. Yine krş. Zeynep Hazar, “İnsan Hakları Çatışmalarının Çözümlemesinde Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin İşlevi: Türk Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 26/2 (Nisan 2022), 652. Yine krş. Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 57.

¹³⁷ Bunun sebebi de çocuğun üstün yararının değişen koşullar nedeniyle her somut olay özelinde ayrıca tespit edilmesinin gerekmesidir. Bu konuda bkz. Güler, *Çocuğun Soyadı*, 136. Çocuğun üstün yararı ilkesinin tanımının yapılmaması, ilke ile ilgili birçok görüşün meydana gelmesini sağlamıştır. Bir görüşe göre çocuğun üstün yararı, onun bedensel, sosyal ve ruhsal gelişimini sağlamak amacıyla onun korunmasını ifade eder. Başka bir görüşe göre çocuğun üstün yararı, çocuğun yetişkin bir birey olması durumunda hangi kararı verecek ise ona göre belirlenmelidir. Diğer bir görüşe göre ise çocuğun üstün yararı, çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişimini sağlayacak seçenekler arasından seçilir. Ancak bu seçimde, çocuk orta zekalı bir yetişkin olsaydı hangisini tercih edecekti o şekilde karar verilir. Çocuğun üstün yararı kavramının tanımlanmaması ile ilgili bkz. Hazar, *İnsan Hakları*, 660; Yenice Ceylan, *Çocuğun Velayeti*, 345; Özlem Canbeldek Akın, “(Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türk Yargı Kararları Işığında) 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yönlerine Dair Lahey Sözleşmesi’nin Uygulanmasında Çocuğun Üstün Yararı”, *Public and Private International Law Bulletin* 43/1 (Temmuz 2023), 183.

¹³⁸ Tanımlama boşluğu hakkında daha detaylı bilgi için örneğin Bkz. Antalya/Topuz, *Medeni Hukuk*, 244-245; Yılmaz, *Medeni Hukuk Cilt I*, 2024, s. 72 vb.

¹³⁹ Çocuğun üstün yararı ilkesinin dinamik (değişken) olmasıyla ilgili bkz. Hazar, *Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin İşlevi*, 660; Memduh Cemil Şirin, “Çocuğun Yararı Gözüyle Çocuğun Yüksek Yararı İlkesine Bakış”, *Çocuk ve Medeniyet* 4/8 (Aralık 2019), 231; Ahmet Türkmen, “Çocuğun Kişisel İlişki Kurma Hakkı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 26/2 (Aralık 2020), 1136.

¹⁴⁰ Hakimın somut olaya göre karar vermesi ise hakimın takdir yetkisidir. Takdir yetkisi, somut olay özelinde hakimın, kanunu, genel ve elastiki hükümlere uygun düşecek şekilde uygulama yetkisidir. Bu konuda bkz. Seyfullah Ediş, “Hukukun Uygulanmasında Yargıca Tanınmış Takdir Yetkisi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 30/1 (Mart 1973), 172. TMK m.4: “Kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir”. Bu konuda bkz. Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk*, 73 vd.; Kalabalık-Doğancı, *Hukuk Teorisi ve Metodolojisi*, 146 vd.; Erdoğan-Keskin, *Türk Medeni Hukuku*, 186 vd.; Akıntürk-Ateş, *Medeni Hukuk*, 76 vd.

yapılacak müdahalenin onun üstün menfaatine hizmet edip etmediği ve bu sayede de bir hukuka uygunluk sebebi sayılıp sayılamayacağı tartışılmalıdır¹⁴¹.

1.2.2. Çocuğun Görüşünün Dikkate Alınması İlkesi

Her insan, kişiliğine saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir¹⁴². Çocuklar da her insan gibi kendi hayatıyla ilgili durumlarda görüşlerini ifade edebilmeyi ve bunun dikkate alınmasını isteyebilirler¹⁴³. Ancak çocukların her durumda ayırt etme gücü bulunmaz¹⁴⁴. Her zaman çocuğun görüşüne göre hareket edilemeyecekse de çocuğun olgunluk derecesine göre farklı ölçülerde çocuğun görüşleri dikkate alınmalıdır¹⁴⁵. Çocuğun bildirdiği görüşler, çocuğun üstün yararını gerektirecek şekilde, onun ayırt etme gücüyle orantılı bir biçimde dikkate alınmalıdır (BMÇHS m.12/I).

Bu çalışma özelinde çocuğun görüşünün dikkate alınması kavramı, çocuğun rızası kavramıyla yakından ilgilidir. Çocuğun kendisinin, çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesinin bir gereği olarak, görüntülerinin paylaşılmasında, rızasının olup olmaması hususu ve bu rızanın geçerli olup olmadığı hususu değerlendirilmelidir. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında çocuğun görüntülerinin paylaşımında özellikle velilerinin, öğretmenlerinin, yeni medyada içerik üreticilerinin çocuğun görüşünü dikkate aldıkları ve almadıkları hususlar üzerinden değerlendirmeler yapılacaktır¹⁴⁶.

Çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesi kapsamında öncelikle çocuğa görüş sahibi olma imkanı tanınmalı ve bildirdiği görüşler ciddiye alınmalıdır¹⁴⁷. Bu durum çocuğun,

¹⁴¹ Üstün nitelikte özel yarar hukuka uygunluk nedeni ile ilgili bkz. “2. Bölüm, 2.5.3.2.”.

¹⁴² Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 241; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 94.

¹⁴³ Selma Hülya İmamoğlu, “Yeni Medeni Kanundaki Düzenleme ve Velayete Hakim İlkeler Çerçevesinde Tedip Hakkının Değerlendirilmesi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 54 (Aralık 2004), 175.

¹⁴⁴ Ayırt etme gücünün nisbiliği ile ilgili bkz. Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 60; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 54; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 104.

¹⁴⁵ Uçak, *Çocuğun Rızası*, 52; Zıyan, *Velayet İlişkisi*, 52-53. Bu durum BMÇHS m.12/1’de de: “*Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun, kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanınır.*” sözleriyle ifade edilmektedir. Yine aynı doğrultuda TMK m.339/3’te de: “*Ana ve baba, olgunluğu ölçüsünde çocuğa hayatını düzenleme olanağı tanınır; önemli konularda olabildiğince onun düşüncesini göz önünde tutarlar.*” ifadeleriyle ana babanın da çocuklarının görüşlerini onların olgunluğu ölçüsünde dikkate almaları gerektiği vurgulanmıştır. Çocuğun görüşünün dikkate alınmasıyla ilgili Yargıtay kararları için bkz. “...*Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 12, Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin 3 ve 6. maddeleri kendilerini ilgilendiren konularda idrak çağındaki çocukların görüşünün alınmasını ve...*”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2012/7222 (27 Mart 2012); Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2014/21753 (6 Kasım 2014); Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2011/22299 (15 Aralık 2011).

¹⁴⁶ İlgili açıklamalar için bkz. “2. Bölüm, 2.6”.

¹⁴⁷ “...*Ülkemizi de bağlayan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 12, Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin 3. ve 6. maddeleri; kendilerini ilgilendiren konularda idrak*

yetiştirdiği ilk topluluk olan aile içerisinde bir birey olarak var olduğunu hissetmesini sağlar¹⁴⁸. Bu sayede çocuk hem toplumsal hayatta var olmayı öğrenir hem de kendisi ile ilgili alınan kararlarda etkili olabilmesi sağlanır¹⁴⁹. Ancak çocuğun görüşlerinin dikkate alınması, mutlak surette yerine getirilmesi gereken bir durum değildir. Şöyle ki, çocuk bazı durumlarda kendi üstün yararı için neyin doğru olduğunu bilemeyebilir. Bu tarz açık bir durumda çocuğun üstün yararı ilkesi gereği çocuğun görüşü dikkate alınmayabilir¹⁵⁰.

1.2.3. Velayet Hakkına Müdahalenin İkincilliği İlkesi ve Tamamlayıcılık İlkesi

Kural olarak velayet hakkının kullanımında velinin görevi çocuğun korunmasını sağlamaktır¹⁵¹. Eğer veliler bu görevi yerine getiremezse somut olayın özelliğine göre çeşitli düzeylerde devletin müdahalesi söz konusu olur¹⁵². Devletin müdahalesi, koruma önlemleri alınması, çocuğun yerleştirilmesi ve velayetin kaldırılması tedbirlerinden biriyle gündeme gelebilir¹⁵³. Hakim, ölçülülük ilkesinin bir gereği olarak velayet hakkına en az şekilde müdahale oluşturacak önleme öncelik vermelidir¹⁵⁴. Bu bağlamda en hafif önlemden en ağır önleme doğru bir yol izlenmelidir.

Velayet hakkına müdahalenin ikincilliği ilkesi ve tamamlayıcılık ilkesinde veli ile çocuk arasındaki ilişkinin korunması amaçlanır¹⁵⁵. Devlet, velinin çocuğa bakma görevini

çağındaki çocukların görüşünün alınmasını ve görüşlerine gereken önemin verilmesini öngörmektedir...” Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2012/7331 (27 Mart 2012), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2013/1033 (21 Ocak 2013); “...Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin 4, 6 ve Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi”nin 12. maddesi; çocukları ilgilendiren davalarda, idrak çağındaki çocuğun görüşünün alınacağı ve görüşüne gereken önemin verilmesi gerektiğini öngörmektedir...” Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2011/12818 (20 Temmuz 2011); “...Çocuk Haklarına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin 3. ve 6. maddeleri gereğince idrak çağındaki çocuklarının görüşünün alınması...” Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2011/808 (24 Ocak 2011).

¹⁴⁸ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 84.

¹⁴⁹ Krş. Zeynep Bahadır, “BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Çerçevesinde Medenî Usûl Hukuku Bakımından Çocuğun Katılım Hakkı”, *Adalet Dergisi* 70 (Nisan 2023), 214.

¹⁵⁰ Remzi Demir, “Türk Medeni Kanunu’na Göre Çocuğun Kişiliğinin Korunması”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/2 (Ocak 2020), 292-298; Şirin, *Çocuğun Yüksek Yararı İlkesine Bakış*, 226-227

¹⁵¹ S. Hülya İmamoğlu, “Çocuğun Kişiliğinin Ana Babaya Karşı Korunması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 54/2 (Mart 2005), 191. Krş. Murat Akdi, “Ana-Babanın Çocuğun Fotoğraf ve Görüntülerinin Sosyal Medyada Yayınlanmasından Doğan Sorumluluğu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 125.

¹⁵² Müdahalelerle ilgili bkz. Zorlu, *Anne-Baba*, 67-70; Akdi, *Ana-Babanın*, 125-126. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 191. TMK m.346 “Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, çocuğun korunması için uygun önlemleri alır.”

¹⁵³ Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 511-517; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 435-441; Dural vd., *Aile Hukuku*, 366-371. Özel olarak velayetin kaldırılmasıyla ilgili bkz. Demir, *Çocuğun Kişiliğinin Korunması*, 292-298.

¹⁵⁴ Önlemlerin kademeli olarak uygulanmasıyla ilgili bkz. Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 384

¹⁵⁵ Krş. Öztan, *Aile Hukuku*, 1138.

yerine getirebilmesini sağlayarak çocuk ile veli arasındaki bağı güçlendirmeye çalışmalıdır. Bunu sağlarken devlet tarafından gerekli yardımlar yapılır ve ilgili tedbirler alınır (AY m.41/2, BMÇHS m.18/2). Ayrıca devlet, yukarıda bahsedilen çeşitli önlemleri de alabilir¹⁵⁶.

Velinin çocuğun resim hakkını, çocuğu utandıracak türden komik videolarını yeni medya uygulamasında paylaşarak ihlal ettiği bir örnek düşünölsün. Bu durumda çocuğun yerleştirilmesi veya velayetinin kaldırılması tedbirleri somut olaya göre çok ağır tedbirlerdir. Ancak daha hafif bir düzenleme olan koruma tedbirlerinin alınması tedbiri verilen örnekteki olaya daha uygulanabilir niteliktedir.

1.2.4. Ölçölölük İlkesi

Ölçölölük ilkesi, sınırlama amacı ile sınırlama için başvuru olan araç arasındaki ilişkinin gerekli, elverişli ve orantılı olması gerektiğini ifade eder¹⁵⁷. Ölçölölük ilkesi çocuğa yönelik hangi tedbirin hangi kapsam dahilinde ele alınması gerektiğini ifade eder¹⁵⁸.

Ölçölölük ilkesinin iki görünümü vardır. Bunlardan ilki, velayet hakkının yürütümüne yöneliktir. Çocukların, kişiliklerine saygı duyulmasını istemesi onlar için bir hak diğerleri için ise bir sınırdır. Ancak bazı durumlarda veliler, velayet hakkının yürütümünün sınırlarını aşacak müdahalelerde bulunabilirler. Bu bağlamda ölçölölü davranmak gerekmektedir¹⁵⁹.

Ölçölölük ilkesinin diğör görünümü ise, velayet hakkına müdahaleye yöneliktir. Hakimin somut olaya göre, velayet hakkına müdahaleye yönelik alacağı tedbirlerin, çocuğun velisi ile arasında bulunan ilişkiye zarar vermemesi, ölçölölük ilkesinin gereğidir. Buna göre

¹⁵⁶ Bu konuda kanun lafzı da açıktır. Koruma önlemi alınmasında TMK m.346: “Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, çocuğun korunması için uygun önlemleri alır”; çocukların yerleştirilmesi örneğinde TMK m.347/I: “Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya çocuk manen terk edilmiş hâlde kalırsa hâkim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir”; Velayetin kaldırılması tedbirinde ise TMK m.348/I’de düzenleme yapılmıştır: “Çocuğun korunmasına ilişkin diğör önlemlerden sonuç alınamaz ya da bu önlemlerin yetersiz olacağı önceden anlaşılırsa, hâkim aşağıdaki hâllerde velâyetin kaldırılmasına karar verir”.

¹⁵⁷ Krş. Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 384.

¹⁵⁸ Ölçölölük ilkesiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 1138-1139.

¹⁵⁹ Nitekim ölçölölü davranmak çeşitli olumsuz durumlara neden olmaktadır. Örneğin bunlar velilerin çocuklarını utandıracak ya da çocuklarının konumlarını belli edecek bilgilerin paylaşılması olabilir. Bu konuda bkz. Meltem Ertuğrul, “Çocuğun Kişisel Verilerinin Velisi Tarafından Sosyal Medyada Kullanılmasının Kişilik Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 2 (Temmuz 2021), 516-518; Eda Sezerer Albayrak, “Sosyal Medya’da Çocuk Mahremiyeti: Ebeveynlerin Instagram’daki Çocuk Mahremiyetine Bakış Açıları”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 19/39 (Aralık 2020), 1213-1216.

örneğin velinin, çocuğun resim hakkını ihlalinde veliye bir eğitim verilerek durum aşılabilecekse, velayetin kaldırılması tedbiri verilmesi ölçülü olmayacaktır.

1.2.5. Çocuk Haklarının Kamu Düzenine İlişkin Olması İlkesi

Çocuklar da yetişkinler gibi toplumun birer parçalarıdır. Onlar büyürlerken, büyüdükten sonra çalışırken, evlenirken, ebeveyn olurlarken vs. toplumun devamlılığını sağlarlar. Bu nedenle aslında çocuğu ve içinde bulunduğu aileyi korumak, çocuğun haklarını ona teslim etmek ve çocuğun menfaatinin gözetmek bir nevi toplumu korumaktır¹⁶⁰. Nitekim Anayasa'nın 41'inci maddesinde "Aile, Türk toplumunun temelidir ... Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ... için gerekli tedbirleri alır" şeklinde öngörülen düzenleme, bu durumu destekler niteliktedir. Dolayısıyla geniş anlamda bakıldığında aslında çocuk hakları, kamu düzenine ilişkindir. Bu bağlamda çocuğun menfaatinin korunmasında kamu yararı vardır¹⁶¹.

Velinin, çocuğun yararını gözeticeği kabul edilir¹⁶². Ancak her koşulda bu ön kabul, doğru değildir. Aksi halde çocuk, velisinden gelebilecek ihlallere karşı savunmasız kalır¹⁶³. Veli, çocuğu dışarıdan ve çocuğun kendisinden gelecek ihlallere karşı korur. Devlet ise çocuğu hem dışarıdan hem çocuğun kendisinden hem de velisinden gelebilecek ihlallere karşı korumakla görevlidir¹⁶⁴. Devletin bu koruma görevi ise, çocuk haklarının kamu düzenine ilişkin olması ilkesini açıklar niteliktedir.

¹⁶⁰ Nitekim çocuğu korumanın kamu yararına koruma biçiminde geliştirildiğiyle ilgili olarak bkz. Ali Naim İnan, "Çocuğun Korunması ve Polis", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 37/1 (Mayıs 1980), 244. Çocuk haklarının kamusal yanıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Serozan, *Çocuk Hukuku*, 158-159.

¹⁶¹ Şirin, *Çocuğun Yüksek Yararı*, 233.

¹⁶² Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 166.

¹⁶³ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 166.

¹⁶⁴ Bu hususla ilgili bkz. "1. Bölüm, 1.1.3."

2. BÖLÜM: YENİ MEDYADA ÇOCUĞUN RESİM HAKKININ İHLALİ

2.1.Genel Olarak

Çocukların resim hakkının yeni medyada ihlal edilmesi durumu ile ilgili birçok sebep vardır. Bunlara fenomen ve popüler olma, sosyalleşme isteği ve çocuk fotoğraflarının genel olarak daha fazla beğeni alması, takdir görmek/beğenilme isteği, yeni medya üzerinden kazanç elde etmek gibi çeşitli sebepler örnek verilebilir¹⁶⁵.

Yeni medya üzerinden resim hakkı ihlal edilen çocukların maruz kalabilecekleri çeşitli tehlikeler vardır. Bu tehlikeli sonuçlar, bedensel ve/veya ruhsal şekillerde olabilir¹⁶⁶. Bunlar çocuk üzerinde, büyük etkiler bırakabilir ve geri dönülmesi çok zor ruhsal ve bedensel zararlar verebilir. Örneğin resim hakkının ihlal edilmesi sonucunda, çocuk depresyona girebilir¹⁶⁷. Bunun sonucunda uykusuz kalabilir ve uykusuzluğa bağlı çeşitli (fiziksel yorgunluk, hasta olmaya karşı direncin azalması, göz seğirmesi vb.) fiziksel semptomlar gelişebilir¹⁶⁸.

Bu bölümde öncelikle çocuğun resim hakkının yeni medya uygulamalarındaki görünümüne değinilecektir. Devamında yeni medyada çocuğun resim hakkının ihlalinin meydana getiren başlıca durumlardan bahsedilip, takiben yeni medyada resim hakkı ihlalinin diğer kişisel değerlerle ilişkisine değinilecektir. Daha sonra yeni medyada çocuğun resim hakkının ihlalinde sorumluluğu incelenecektir. Son olarak, yeni medyada çocuğun resim hakkını ihlal edebilecek özneler ele alınacaktır.

¹⁶⁵ Duygulu, *Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi*, 438; Yıldız Oğuz, *Çocuk İstismarı*, 29. Krş. Çiğdem Çapkulu-Fatma Alp, “Dijital Ebeveynler ile Çocukların Sosyal Medya Kullanımı Üzerindeki Mahremiyet İlişkisi”, *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8/2 (Aralık 2020), 134.

¹⁶⁶ Çocuğun resim hakkı yeni medyada ihlal edildiğinde paylaşımı gören yabancı kişiler ulaşmak isteyebilir. Ulaşmak için sürekli mesaj atıp, uygunsuz fotoğraflar göndererek sanal tacizde bulunabilir. Hatta resim hakkı ihlal edilen çocuğu korkutabilirler. Bulamadığı zaman ise, bulacağına yönelik korku yaşatarak çocuğun ruhsal sıkıntı çekmesine sebep olur. Örneğin bkz. Haber Türk (Haber Türk), “Tanımadığı kadına sosyal medyadan attığı mesaj "cinsel taciz" sayıldı” (Erişim 4 Nisan 2025). Ayrıca paylaşılan fotoğrafları elde eden kişiler tarafından yapay zeka yardımıyla görüntüler müstahcen içeriklere çevrilip yayılabilir. Örneğin bkz. ODATV (ODATV), “Yapay zekayla fotoğraflarını müstahcen içeriklere çevirip taciz ettiler” (Erişim 4 Nisan 2025).

¹⁶⁷ Yeni medyada çocukların görüntülerinin paylaşılmasının çocuklar üzerindeki psikolojik etkileriyle ilgili bkz. IENSTITU (IENSTITU), “Sosyal Medyada Çocuk Fotoğraflarının Paylaşılması” (Erişim 23 Mart 2025).

¹⁶⁸ Depresyonun uykusuzlukla ilişkisi için bkz. Gülay Şahiner Önal-Kemal Macit Hisar, “Üniversite Öğrencilerinde Uykusuzluk Şiddeti ve Depresyon Semptomları İlişkisi ve Depresyon Tedavisinin Uykusuzluk Şiddetine Etkisi”, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 7/1 (Mart 2018), 128 vd.

2.2.Yeni Medyada Çocuğun Resim Hakkının Görünümü

Resim kavramından genel olarak sadece kişinin fotoğrafı anlaşılmaz. Bunun yanı sıra video, kendi görüntüsü olduğu belli olan çizim ya da heykeli vs. de bu kapsamdadır¹⁶⁹. Çalışmanın ilk bölümünde açıklanan yeni medya uygulamalarının kullanım amaçlarına göre, çocukların resim hakkına giren görüntülerinin yayınlanması mümkün olabilmektedir¹⁷⁰. Yeni medyadan kasıt ise daha önceden bahsedildiği üzere, özellikle kullanıcıların karşılıklı etkileşimlerde bulunabileceği alanlardır. Buna göre yeni medya olarak Instagram, Whatsapp, Snapchat, Tiktok vb. uygulamalar sayılabilecekken, buna gelişen teknolojiyle beraber Metaverse gibi daha kapsamlı¹⁷¹ uygulamalar da dahil edilebilecektir.

Metaverse’te karşılıklı iletişim sadece bir ekran üzerinden gerçekleşmemektedir. Burada kullanılan aletler, iletişime geçilen kişide kendisiyle temas edildiği hissini uyandırabilmektedir¹⁷². Metaverse gibi daha gelişmiş uygulamalarda etkileşim, diğer sanal platformlara nazaran daha çok gelişmiştir. Bu bağlamda burada yapılan ihlaller kullanıcılar için daha ağır sonuçlar doğurabilecektir¹⁷³. Bunun yanında Metaverse’ün

¹⁶⁹ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 62; Oğuzman vd. *Kişiler Hukuku*, 194; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 496; Soylu, *Sanal Evrenler*, 35.

¹⁷⁰ Yeni medyada görüntü paylaşımı için bkz. Ayça Zorluoğlu Yılmaz, *Sharenting ve Velayet Hakkının Sınırları*, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 29/4 (Aralık 2021), 3386; Mehmet Zahid Yener, “Sosyal Medya Paylaşımlarının Boşanma Davasına Etkisi”, *Adalet Dergisi* 67 (Kasım 2021), 257. Krş. Pelin Çavdar, “Hekimlerin Hastalarına İlişkin Sosyal Medya Paylaşımlarından Doğan Sorumluluğu”, *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12/1 (Temmuz 2024), 434.

¹⁷¹ Metaverse’ün daha kapsamlı olmasından anlaşılması gereken ise Metaverse uygulaması içerisinde birçok farklı çeşitte kullanım alanlarının mevcut olabilmesidir. Bunlara Metaverse’te çevrimiçi oyun oynamak, sohbet uygulamaları, arkadaşlık siteleri, çevrimiçi toplantılar yapılması örnek verilebilir. Metaverse’te yapılabilecek faaliyetler ile ilgili bkz. Doğanç-Özaydın, “Özel Boşanma Sebepleri”, 725; Onedio (Onedio), “Metaverse’de Neler Yapmak Mümkün? Bütün Bir Akşamını Metaverse’de Geçiren Bir Kullanıcı Yaşadıklarını Anlattı” (Erişim 1 Nisan 2025).

¹⁷² Metaverse’te temas hissini hissedilmesini sağlayan başlıca teknolojilerden biri dokunsal geri bildirim (haptic) sisteme sahip giyilebilir teknolojilerdir. Dokunsal geri bildirim teknolojisi ile ilgili bkz. Serap Uğur, “Sosyal Ağlar, Dijital Avatarlar ve Teknolojik Tekillik”, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)* 5/2 (Nisan 2019), 6; Şamil Özer, “Sanal Gerçeklik Teknolojilerinde Dokunsal Geri Bildirim: Eğitim Amaçlı Kullanımı Üzerine Yazın İncelemesi”, *Journal of Economics and Political Sciences (JEP)* 3/2 (Aralık 2023), 149-150; Tamer Soysal, “Sanal Gerçeklik ve Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Ceza Hukuku Üzerindeki Olası Etkileri Üzerine Bir Deneme”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 53 (Ocak 2023), 177-178.

¹⁷³ Metaverse’teki olası tehditler ile ilgili bkz. Oğuz Kuş, “Metaverse: ‘Dijital Büyük Patlamada’ Fırsatlar ve Endişelere Yönelik Algılar”, *Intermedia International E-Journal* 8/15 (Aralık 2021), 253. Ayrıca dijital teknolojilerin insanların psikolojisi üzerindeki etkileri ile ilgili siber psikoloji kavramı önem teşkil eder. Siber psikoloji kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mervenur Uzguur, “Siber Psikoloji: Kişilik ve Dindarlık”, *Türk Din Psikolojisi Dergisi* 8 (Aralık 2023), 141.

maliyeti ve dolayısıyla henüz erişim gücülüğü nedeniyle hali hazırda kullanılan Instagram, X, Tiktok gibi diğer yeni medya uygulamaları önemini korumaktadır¹⁷⁴.

Yukarıda da örnekleri verilen fotoğraf ve video şeklindeki gönderiler¹⁷⁵ yeni medya uygulamalarında paylaşılabilmektedir. Heykel ya da karakalem resim gibi şeylerin de fotoğraflarının çekilerek dijital alana aktarımı mümkün olabilmektedir. Bunların yanı sıra gelişen teknolojiyle beraber kişinin görüntüsünü, lazer ışıkları sayesinde hologram olarak görmek de mümkün olabilmektedir¹⁷⁶. Bunun gibi Metaverse gibi ortamlarda dijital ikiz teknolojisi sayesinde kişinin görüntüsü avatara yansıtılabilmektedir¹⁷⁷ ve oluşturulan bu avatar gerçek bir insan gibi hareket ettirilebilmektedir¹⁷⁸. Yine örneğin çocuğun resmi NFT’leştirilip blokzinciri ağına kaydedilmekte ve hatta akıllı sözleşmelere konu

¹⁷⁴ Metaverse için gerekli ekipmanların pahalı olması ile ilgili bkz. Dijitork (Dijitork) “Metaverse Nedir ve Nasıl Çalışır?” (Erişim 10 Ocak 2025).

¹⁷⁵ Gönderi, inceleme konusu özelinde yeni medya kullanıcılarının çeşitli duygu düşüncelerini ifade etmek amacıyla yazılı (metin vb.), görsel (resim, video, gif vb.), işitsel (ses kaydı vb.) olarak yaptıkları paylaşımlardır. Gönderi kavramı ile ilgili bkz. Akkurt, *Sosyal Medyada*, 118-120.

¹⁷⁶ Hologram, lazer üzerine olan çalışmalarla geliştirilmiştir. Gelişmeler sonucunda iki boyutlu halden üç boyutlu hale gelen yansıma, geçirgen ve hibrit olmak üzere üç türü olan bir görsel durumdur. Hologramla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Şafak Kayıkçı-Ahmet Yürekli, “Görüntülü Mobil İletişimde Hologram Teknolojisinin Kullanımı”, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* Ejosat Ek Özel Sayı (HORA) (Şubat 2021), 51-52; Güray Tonguç-Betül Özaydın Özkara, “Using 3D Hologram in Distance Education”, *Türkiye Eğitim Dergisi* 5/1 (Haziran 2020), 61-63; İsmail Aydoğan, “Kuantum Fizikinin Eğitim Bilimlerine Etkisi: Hologram ve Morfik Alanlar”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/31 (Aralık 2011), 190; Vildan Işık, “Holografik Sanatta Kullanılan Hologram Çeşitleri”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 13/49 (Eylül 2014), 367-377.

¹⁷⁷ Dijital ikiz ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Başak Ozan Özparlak – Sabire Sanem Yılmaz, “6G Kablosuz Teknolojisi ve Veri: Yeni Hukuki Tartışmalar”, *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk III: Büyük Veri*, ed. Eylem Aksoy Retornaz-Ösman Gazi Güçlütürk (İstanbul: On İki Levha, 2021), 186-189; Başak Ozan Özparlak, *Büyük Veri Çağında Yapay Zeka Sistemlerinin Çalışma İlişkilerinde Kullanımı: Hukuki Bir Değerlendirme* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 69; İffet Aynacı, “Dijital İkiz ve Sağlık Uygulamaları”, *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3/1 (Haziran 2020), 71-79; İlkay Erturan-Emre Ergin, “Dijital Denetim ve Dijital İkiz Yöntemi”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi* 20/4 (Aralık 2018), 815-817; Arif Furkan Mendi vd., “Dijital Denekler”, *Avrupa Bilim Ve Teknoloji Dergisi* 29 (Aralık 2021), 176; Bahar Türk, “Digital Twin Technology and Digital Entrepreneurs: On the Trail of Digital Transformation Towards A Sustainable Future”, *European Journal of Managerial Research (EUJMR)* 7/13 (Aralık 2023), 87-88.

¹⁷⁸ Çocuğun görüntüsünün bulunduğu bulundugu avatari oluşturulup çocuğun avatari onun resim ve şeref ve haysiyet kişisel değerlerini zedeleyecek şekilde hareket ettirilebilir. Metaverse’te avatarın yönlendirilebilmesiyle ilgili örneğin, bazı avatarlar nesne öğrenmesi sayesinde kendi kendine hareket edebilecektir. Nesne öğrenmesi (nesnelerin interneti) için bkz. Mehmet Taştan, “Akıllı Ev Uygulamaları İçin Yeni Nesil IoT Denetleyici ile Gerçek Zamanlı Uzaktan İzleme ve Kontrol Uygulaması”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 23/2 (Ağustos 2019), 481; Armağan Ebru Bozkurt Yüksel vd., *Fütürist Hukuk 4* (İstanbul: Aristo Yayınevi, 2022), 31; Celal Hakan Kanıcıoğlu – Haldun Çolak, “Tüketicinin Nesnelerin İnterneti Teknolojilerini Benimsemesi ve Bir Uygulama”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 19/4 (Aralık 2019), 243.

olabilmektedir¹⁷⁹. Bu sayede konumuz özelinde çocukların resim haklarının çeşitli yeni medya uygulamalarında farklı şekillerde görülmesi mümkün olduğu ifade edilebilir.

2.3.Yeni Medyada Çocuğun Resim Hakkının İhlalini Teşkil Eden Temel Durumlar

Resim hakkının ihlali, kişiye ait ve kişinin rızası hilafına görüntülerinin kayıt altına alınması, saklanması, rıza dışı ele geçirilmesi, paylaşılması, kullanılması ve yeniden üretilmesi şeklinde tanımlanabilir¹⁸⁰. Resim hakkı ihlalinin meydana gelebilmesi için kişilik ve kişilik hakkı değerlerinden biri olan resim hakkının saldırıya uğraması gerekmektedir¹⁸¹. Sıklıkla görüldüğü üzere çocuğun görüntüsünün aynen kullanılması resim hakkının ihlali sonucunu meydana getirebilir. Bunun gibi bu görüntünün, çeşitli yöntemlerle değiştirilmesi durumunda da çocuğun resim hakkının ihlal edilmesi mümkündür¹⁸².

Çeşitli (mesajlaşma, görüntü paylaşımı veya karma vb.) amaçlara hizmet eden yeni medya uygulamalarında çocuğun görüntüsü paylaşılabilir. Bu paylaşımlarla çocuğun resim hakkının ihlal edildiği söylenebilir. Örneğin bir kimsenin, çocuğun fotoğrafını bir başka kimseye Whatsapp, Snapchat vb. üzerinden göndermesi böyledir. Yine örneğin Instagram, X, Tiktok, vb. uygulamalardan belirli kimselere veya herkese açık olarak çocuğun görüntüsünün paylaşılması resim hakkının ihlalini oluşturabilecektir. Örnek

¹⁷⁹ NFT daha önce de bahsedildiği üzere benzersiz ve kopyalanamayan jetondur. İçinde bulundukları akıllı sözleşmeler NFT'leri, diğer jetonlardan ayırarak benzersiz ve özel verilerin depolanmasını sağlarlar. Akıllı sözleşmeler ise blokzinciri teknolojisine dayanan bilgisayar programlarıdır. Buna göre akıllı sözleşmeler dijital olarak denetlenebilir, bireyselleştirilen içeriğini özerk bir şekilde uygulayabilir ve belirli bir şartın gerçekleşmesine bağlı olmalıdır. Akıllı sözleşmeler ile ilgili bkz. Doğanç, *Blokzincirine Dayalı*, 75 vd., 709 vd.; Çağlayan Aksoy, *Akıllı Sözleşmelerin*, 37 vd.

¹⁸⁰ Krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 216; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 275; Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 157. “Görüntünün kayıt altına alınması”, en basit tabirle görüntünün fotoğrafının veya videosunun çekilmesidir. Çocuğun görüntüsü gizlice ya da gizli olmadan kayıt altına alınabilir. Her iki ihtimalde de resim hakkı ihlalinden bahsedilebilecektir. Çünkü çocuğun rızasının görüntüsünün kayıt altına alınması için yeterli olmama ihtimali vardır. Örneğin küçük bir çocuk onun fotoğrafını çekmek isteyen kişiye o kişinin kim olduğunu, fotoğrafını çekmesindeki amacının ne olduğunu bilmeden izin verebilecektir. Yine örneğin çocuğun fotoğrafını çekmek isteyen kişi çocuğu kandırarak onun görüntüsünü kayıt altına alabilir. Bu örneklerde geçerli bir rızadan bahsetmek mümkün değildir. Görüntünün saklanması, çocuğun görüntüsünü kaydetmek, filme almak, fotoğrafını bastırıp albüme koymak gibi yollarla yapılabilir. “Rıza dışı ele geçirme”, görüntünün sahibinin görüntüyü paylaşmak istememesine rağmen ele geçirilmesi durumudur. “Paylaşma”, bir kimseye ait görüntünün başkalarıyla da paylaşılması durumudur. “Kullanma”, kişinin görüntüsünü herhangi bir amaçla, tek başına ya da başka görüntülerle beraber kullanmasıdır. “Üretme” ise çeşitli teknolojik gelişmeler kullanılarak bir görüntünün üzerinde küçük veya büyük değişiklikler yapılabilmesidir. Aktarılan açıklamalar için krş. Yünlü, *Görüntü*, 175-201.

¹⁸¹ Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 110-130.

¹⁸² Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 216. Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 62.

verilen uygulamalar günümüzde kullanılmaya devam edildiğinden resim hakkının ihlali durumunda önem arz edecektir¹⁸³.

Çocuğun resim hakkı, başka şekillerde de ihlal edilebilir. Örneğin ilgili görüntünün ekran görüntüsünün çekilip saklanması, tekrar yayınlanması ilk akla gelen resim hakkı ihlalleridir. Ancak geçmişten günümüze kadar photoshop¹⁸⁴ gibi uygulamalar ve fotomontaj¹⁸⁵ gibi teknikler kullanılarak üretilen görüntüler de vardır. Yine örneğin aynı veya benzer uygulama ve tekniklerle çocuğun yüzü ya da bedeni kullanılarak oluşturulan müstehcen içerikli görüntüler de çocuğun resim hakkını ihlal eder¹⁸⁶.

Yapay zeka (Artificial Intelligence) teknolojisi ile geçmişte yapılması hayal dahi edilemeyecek kadar gerçekçi görüntülerin üretilmesi ayrıca önemlidir¹⁸⁷. Örneğin yapay zeka teknolojisi sayesinde çocukların yeni medyadaki görüntüleri farklı videolarda sanki gerçekmiş gibi taklit edilebilir. Yine örneğin çocukların görüntüleri bu teknolojiler sayesinde konuşuyor gibi yapıp bunlara ses de eklenebilir¹⁸⁸. Ayrıca örneğin yapay zekâ teknolojisi kullanılarak çocuğun görüntüsü ile cinsellik içeren (pornografik) videolar ve müstehcen fotoğraflar da oluşturulabilir. Gerçeğe aykırı oluşan bu tarz görüntüler çocuğun arkadaş ortamında zorbalığa uğramasına ve utanmasına sebep olabilir¹⁸⁹.

¹⁸³ Örneğin; Facebook ve X uygulamalarının kullanım oranları yüksekliği ile ilgili bkz. Başak Solmaz vd., “İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama”, *Selçuk İletişim* 7/4 (Ocak 2013), 27. Çeşitli uygulamaların Türkiye’deki kullanım oranı ile ilgili bkz. Mustafa Uslu, “Türkiye’de Sosyal Medya Bağımlılığı ve Kullanımı Araştırması”, *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi* 6/2 (Haziran 2021), 376. Genel olarak sosyal ağ kullanıcı sayısının toplam internet kullanıcı sayısı içerisindeki oranının yüksekliğiyle ilgili bkz. Cemil Akkaş vd., “Narsistagram: Instagram Kullanımında Narsisizm”, *Selçuk İletişim* 13/1 (Ocak 2020), 133.

¹⁸⁴ Photoshop bir grafik tasarım ve fotoğraf düzenleme yazılımıdır. Photoshop ile ilgili bkz. Zehra Alakoç Burma, *Grafik ve Animasyon* (İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2013), 111-113; Gökür Bostancı Ege, “Kurgu Çağında Gerçekliğin Manipulasyonu, Popüler Kültür ve “Photoshop””, *Sosyoloji Dergisi* 36 (Kasım 2017), 118-119.

¹⁸⁵ Fotomontaj birden çok fotoğrafın tamamını ya da fotoğraf parçalarının birleştirilmesini sağlayan teknolojidir. Fotomontaj ile ilgili bkz. Nihat Eren Özmen-Ercan Buluş, “Derin Sinir Ağları Yardımıyla Fotomontaj Tespiti”, *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi* 8/5 (Aralık 2020), 237; Kardelen Yavuz-Sezin Türk Kaya, “Fotomontaj Tekniğinin 2000’li Yıllarda Türk Resim Sanatına Yansımaları”, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi* 11/24 (Aralık 2021), 45-50; Sait Özer, “Aleksandr Rodçenko’nun Afişlerinde Fotomontaj; Sinema ve Fotoğrafın Etkileri”, *ArtDE* 1 (Kasım 2024), 81-84.

¹⁸⁶ Beşir Babayiğit, “Deepfake’in Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi ve de Lege Ferenda Öneriler”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25/4 (Ekim 2021), 668-670; Mustafa Evren Berk, “Dijital Çağın Yeni Tehlikesi “Deepfake””, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 16/28 (Ağustos 2020), 1512.

¹⁸⁷ Yapay zeka ile ilgili bkz. Nihan Yavuz Aksakal-Beliz Ülgen, “Yapay Zeka ve Geleceğin Meslekleri”, *TRT Akademi* 6/13 (Eylül 2021), 837-839.

¹⁸⁸ Yapay zekâ sayesinde fotoğrafa ses eklenmesi hususunda örneğin bkz. Zeki Demirci, “Yapay Zeka ile Fotoğraf Konuşturma - Canva ile Fotoğraf Konuşturma”, *YouTube* (25 Kasım 2023), 00.01.00-00.06.40.

¹⁸⁹ Krş. Semra Aksaray, “Siber Zorbalık”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20/2 (Haziran 2011) 408 vd.; Esra Gökçen Kaygısız, “Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık”, *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi* 4-5 (Haziran 2020), 163 vd.

Yeni medyada resim hakkının ihlal edilmesi nedeniyle çocuklar, sadece dijital alanda değil analog hayatta da zarara uğrayabileceklerdir. Örneğin pedofili¹⁹⁰ olan biri, bir motosiklet kamerası görüntüsünden trafik ışıklarında su satan bir çocuğun bulunduğu yeri videodan tespit edebilir ve çocuğa ulaşarak onu cinselliğe zorlayabilir. Yine örneğin çocuğunun yemek yerken, uyurken, banyo yaparken, oynarken ki hallerini paylaşan veli yüzünden çocuk, okul arkadaşları tarafından zorbalığa uğrayabilir¹⁹¹.

Metaverse’te gelişmiş teknolojiler aracılığıyla resim hakkı, çok daha yoğun bir şekilde ihlal edilebilir. Şöyle ki Metaverse’te, kullanıcıların Metaverse dünyasında var oldukları avatarları vardır¹⁹². Bu avatarları istedikleri şekillerde tasarlayabilmektedirler¹⁹³. Hatta dijital ikiz teknolojisiyle kullanıcıların doğrudan kendilerine benzeyen avatarlar oluşturmaları dahi mümkündür¹⁹⁴. Buna göre bir kimse bir çocuğun birebir görüntüsünü dahi Metaverse’te avatar olarak oluşturabilir. Bu bağlamda izinsiz bir şekilde yeni medyada çocuğun görüntüsünün avatarının oluşturulması da resim hakkının ihlali anlamına gelebilecektir¹⁹⁵.

Çocuğun resim hakkı yeni medya uygulamalarındaki bir NFT’si üzerinden de ihlal edilebilir. Şöyle ki NFT benzersiz ve değiştirilemez jetonlardır¹⁹⁶. Özellikle Metaverse’te avatarın birebir kullanıcıya benzetilebilmesi hususunda bu avatarın NFT’leştirilmesiyle, avatar üzerinden yapılabilecek tüm resim hakkı ihlallerinin çocuğun NFT görüntüsü üzerinden de gerçekleştirilebileceği açıktır. Ancak NFT avatar ile ilgili onun birebir kullanıcının fiziksel özelliklerine benzemese dahi kullanıcısının resim hakkının ihlaline

¹⁹⁰ Pedofili bireyler, özellikle ergenlik dönemi öncesi çocukları cinsel açıdan çekici bulan kişilerdir. Pedofili ile ilgili bkz. Ayten Erdoğan, “Pedofili: Klinik Özellikleri, Nedenleri ve Tedavisi”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2/2 (Haziran 2010), 134. Çocuğun sanal cinsel istismarı ile ilgili ayrıca bkz. Neslihan Can, “Çocuğun Sanal Cinsel İstismarı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 50 (Mart 2022), 117-119.

¹⁹¹ Çocukların çeşitli hallerinin velileri tarafından yeni medya hesaplarında paylaşılabildiğiyle ilgili bkz. Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 72. Dijital alanın çocukların zorba davranışlara maruz kalmasına sebep olabilmesiyle ilgili bkz. Ümmü Habibe Özen-Hüseyin Aslan, “Akran Zorbalığının Nedenleri ve Çözüm Önerilerine İlişkin Okul Öncesi ve İlkokul Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi”, *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi* 8/2 (Aralık 2024), 50-52.

¹⁹² Avatarların Metaverse kullanıcılarının Metaverse’teki bedenleri olduğu ile ilgili bkz. Doğanç-Özaydın, “Özel Boşanma Sebepleri”, 726.

¹⁹³ Neval İsmail Kurt-Ertan Toy, “Metaverse Platformlarındaki Temsilimiz Olan Üç Boyutlu Avatarlar Üzerine Bir İnceleme”, *Yeni Yüzyıl’da İletişim Çalışmaları* 2/6 (Ocak 2023), 183-194. Avatar oluşturma ile ilgili bkz. ShiftDelete.net (ShiftDelete), “Metaverse Karakteri Nasıl Oluşturulur?” (Erişim 31 Şubat 2025).

¹⁹⁴ Şerafettin Ekici, *Metaverse Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 48-49.

¹⁹⁵ Metaverse analog hayatın bir yansıması şeklinde ifade edilebileceğinden hayatın içinde bulunan yeni medya uygulamalarının dijital bir hayat şeklinde tasvir edilebilecek olan Metaverse’te de olduğunun kabulü gerekmektedir. Bu nedenle çalışma genelinde Metaverse denildiğinde bu kavramdan Metaverse’te olduğu gibi üç boyutlu (3D) olarak iletişime geçilen yeni medya uygulamaları anlaşılmalıdır. Metaverse’ün 3D deneyim imkanı vermesiyle ilgili bkz. Doğanç-Özaydın, “Özel Boşanma Sebepleri”, 724.

¹⁹⁶ Doğanç-Özaydın, “Özel Boşanma Sebepleri”, 727.

sebepe olabileceği hususu tartışılmalıdır. Kanımızca NFT’leştirilmiş bir avatar üzerinden yapılan resim hakkı ihlalleri, avatarın kullanıcıya benzememesi durumunda da resim hakkını ihlal edebilecektir. Nitekim yukarıda bahsedildiği üzere, kişinin uzvundan dahi o kişi tanınabiliyor ise bu durumda resim hakkı ihlal edilmiş olmaktadır¹⁹⁷. Benzersiz ve değiştirilemez olan (NFT) avatarların da kullanıcısı, tıpkı insanın uzvundan tanınabilmesi gibi avatarına bakıldığında da kullanıcının bulunabilmesi ve onunla ilişkilendirilebilir olması durumunda resim hakkının ihlal edilebileceğini düşünmekteyiz. Nitekim benzersiz olan NFT’lerle bir avatarın sahibi birden çok kişi olamayacağı için NFT’leştirilmiş avatarın da resim hakkı ihlalinde kullanılabileceğini olası görmekteyiz. Çocuğun resim hakkı fenomen eğitimcilerin¹⁹⁸ paylaşımlarıyla da ihlal edilebilir. Fenomen eğitimciler yeni medya hesaplarında çocuklarla yapılan etkinlikleri, çeşitli görüntü paylaşım şekilleriyle (fotoğraf, video vb.) paylaşabilmektedirler¹⁹⁹. Bu paylaşımlar yapılırken çocukların yüzleri açık (görünür) olabilmektedir. Bu da herhangi bir hukuka uygunluk sebebinin olmadığı durum açısından değerlendirildiğinde çocuğun resim hakkının ihlali sonucunu doğurur²⁰⁰. Diğer bir seçenek de paylaşımlarda çocukların yüzlerine emoji²⁰¹ konularak paylaşılması durumudur. Bu gibi bir durumda ilk olarak çocuğun yüzünün görülmeyeceği ve bu nedenle de çocuğun resim hakkının ihlal edilmediği düşünülebilir. Ancak daha önce resim hakkı ihlalinde sadece yüzün görünmesi değil, aynı zamanda herhangi bir uzvun görülmesi halinde de çocuğun belirlenebilir olması durumunda resim hakkının ihlal edilebilirliğinden bahsedilmişti²⁰². Bu durumda uzuvlarından ayırt edilebilen çocukların görüntülerinin yeni medyada paylaşılması durumunda çocuğun resim hakkının ihlal edildiğinden bahsedilebilecektir²⁰³. Diğer bir husus ise, bu paylaşımlar yapılırken okulun isminin de verilmesi ihtimalidir. Kanımızca okulu ifşa olmuş bir çocuğun yüzü emojiyle kapatılmış olsa dahi herhangi bir kişi

¹⁹⁷ Bu konuda bkz. “1. Bölüm, 1.1.2.7.”

¹⁹⁸ Fenomen eğitimcilerden çalışma genelinde yeni medya hesabında eğitimci kimlikleriyle öne çıkan eğitimciler anlaşılmaktadır.

¹⁹⁹ Öğretmenlerin öğrencilerini yeni medyada paylaşımlarıyla ilgili krş. Ak vd., *Özel Eğitim*, 270.

²⁰⁰ Hukuka uygunluk sebepleri ile ilgili bkz. “2. Bölüm, 2.5.3.”

²⁰¹ Emojilerden çoğunlukla çeşitli yüz ifadeleri anlaşılabileceği gibi, emojiler aynı zamanda çeşitli figürlerin, eşyaların vs. şekillerini de ifade eden küçültülmüş halleridir. Emoji ile ilgili bkz. Birsan Çeken vd., “İletişimde Emojilerin Kullanımı ve İncelenmesi”, *21.Yüzyılda Eğitim ve Toplum* 6/16 (Mayıs 2017), 93 vd.

²⁰² Bu konuda bkz. “1. Bölüm, 1.1.2.7.”

²⁰³ Krş. Yünlü, *Görüntü*, 115.

tarafından yeni medyadan edildiği bilgilerle çocuğun belirlenebilme ihtimali varsa resim hakkı ihlal edilmiş olacaktır²⁰⁴.

Kişinin resim hakkı, Türk Medeni Kanunu ile korunmaktadır. Çocuğun resmi, eser niteliği taşıması halinde Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında da korunur²⁰⁵. Konumuz özelinde eser niteliğindeki resimlerden bahsedilmeyecektir. Ancak eser niteliği taşımayan resim ve portreler²⁰⁶ de FSEK’te düzenlenmiştir. FSEK hükümlerine göre, resim ve portreler, kişinin kendisinin veya mirasçılarının rızası olmaksızın, ölümü itibarıyla 10 yıl geçmedikçe kullanılamaz (FSEK m.86/2). Aynı zamanda eser niteliği taşımayan resim ve portrelerin, değinilen süreler geçmeden önce paylaşımı durumu düzenlenmiştir. Buna göre bunların paylaşımı halinde (TCK’nın ilgili hükümleri yanında) açıkça TBK m. 49 dahilinde haksız fiil sorumluluğunun (FSEK m.86/3)²⁰⁷ ve TMK m. 24 vd. dahilinde bir korumanın gündeme geleceğine işaret edilmiştir.

Kanunda genel kural belirtilmesine rağmen belli başlı bazı durumlarda rıza aranmayacağı ifade edilmiştir (FSEK m.86/2)²⁰⁸. FSEK m.86/2’de istisnai durumlar belirtilmiştir: “1. Memleketin siyasi ve içtimai hayatında rol oynayan kimselerin resimleri; 2. Tasvir edilen kimselerin iştirak ettiği geçit resmi veya resmi tören yahut genel toplantıları gösteren resimler; 3. Günlük hadiselerle mütâallik resimlerle radyo ve filim haberleri; için şart değildir.”. Ancak FSEK m.86/4’te TMK hükümlerinin (ve ilgili sınırlamaların) saklı olduğunun işaret edildiği göz ardı edilmemelidir. Bu bağlamda daha sonra aktarılacak

²⁰⁴ Ayrıca genel anlamda kişinin belirlenebilir olmasını kişilik hakkı ihlali için yeterli gören görüş için bkz. Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 42; Yünlü, *Görüntü*, 115.

²⁰⁵ Bu konuda bkz. Kılıçoğlu, *Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri*, 110-136; Ercoşkun Şenol, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Korunması*, 46.

²⁰⁶ Resim ve portreler bir kimsenin dış görünüşünü teşhis ettirebilecek şekilde olan yağlı boya, heykel, taş, alçı, büstler vb.dir. Bu bağlamda FSEK m.86/2’de bahsedilen resim ve portrelerin konu özelinde bulunan resim hakkına dahil olduğu söylenebilir. FSEK m.86/2’de ifade edilen resim ve portrelerle ilgili bkz. Selda Güneş Ceylan, “Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Resim ve Portreler”, *Sayıştay Dergisi* 24 (Ocak 1997), 31.

²⁰⁷ FSEK m.86’da ve tarihi bir yorum elemanı olarak dikkate alınabilecek FSEK m.86 gerekçesinde her ne kadar sadece 24.maddeye işaret edilmekteyse de yapılacak bir sistematik yorumla TMK m.24 vd. “II. Saldırıya Karşı” ortak üst başlığı altında incelenmelidir. Bu anlamda bunlar birbirini tamamlayıcı şekilde anlaşılmalıdır. Aynı şekilde TMK m. 24/1’in lafzı bu görüşü destekler niteliktedir. Bu anlamda TMK m.24/1’de ifade edilen “...hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir.” lafzı ile TMK m.25’te hakimden isteyebileceği korunma talepleri, sadece TMK m.24’ün değil TMK m.24 vd.’nın birlikte değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Kaldı ki FSEK m.86 hükmünün amacı da görüldüğü üzere resim hakkına konu kişisel değerlerin korunmasına dönüktür. Bu anlamda FSEK m. 86/4’ün amaca göre geniş yorumu da bu görüşü desteklemektedir.

²⁰⁸ Kılıçoğlu, *Fikri Haklar*, 155; Canan Küçükali-Tuğçe Küçükali, *Şematik Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku Ders Kitabı* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 69.

olan kidfluencer (çocuk influencer) çocuğa ilişkin resim hakkının paylaşılmasına ve bunun sınırlarına yönelik açıklamalarımıza işaret etmekle yetiniyoruz.

Doğum ile beraber çocukluk dönemi başlamaktadır. Bu bağlamda son olarak ceninin resim hakkının ihlal edilip edilememesi durumu irdelenmelidir. Cenin evresi, her insanın doğumundan önce yaşadığı bir evredir. Bu evrenin doğum ile sonlanması hususunda farklı görüşler vardır. Bu görüşlerden biri sağ ve tam doğumun, geciktirici koşul olduğunu, diğeri bozucu koşul olduğunu ve bir diğeri ise karma görüş olduğunu savunmaktadır²⁰⁹.

Geciktirici koşul görüşüne göre, cenin hak ehliyetini sağ ve tam doğmak şartı ile geçmişe etkili olarak (döllenme anından itibaren)²¹⁰ kazanabilmektedir²¹¹. Buna göre cenin tam ve sağ doğum gerçekleşene kadar kişiliğe sahip olmadığından annenin vücut bütünlüğünün bir parçasıdır ve bağımsız bir varlık değildir²¹². Geciktirici koşula göre çocuğun anne karnında kişiliğe sahip olmaması sebebiyle çocuğa kayyım atanması da söz konusu olmayacaktır²¹³.

Bozucu koşul görüşüne göre, ceninin hak ehliyeti, onun sağ doğmaması bozucu koşuluna bağlıdır²¹⁴. Bu görüşe göre doğum gerçekleşene kadar ceninin hak ehliyetine sahip olduğu sonucuna gidilmektedir. Hak ehliyetine sahip olan cenin, haklarını ise kanuni temsilcisi vasıtasıyla kullanabilecektir. Ceninin ölü doğması ihtimalinde hak ehliyeti geriye etkili olarak ortadan kalkacaktır²¹⁵.

²⁰⁹ Eda Gülsüm Karasaç, “Ceninın Yaşama Hakkı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 71/3 (Ekim 2022), 1067; Leyla Müjde Kurt, *Malvarlığı*, 181

²¹⁰ Çocuğun hak ehliyeti olması ana rahmine düştüğü an değil döllenme anıdır. Döllenme ana rahminde olabileceği gibi tüpte de olabilmektedir. Bu konuda bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 14; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 53 vd.; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk-I*, 305 vd.

²¹¹ Burcu Gülseren Öztan Büyüktanır, “Ceninın Bedensel Bütünlüğünün İhlalinde Maddi Zararının Tazmini”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/1 (Haziran 2018), 278-279; Kurt, *Malvarlığı*, 181-182; Keskin, *Ceninın Tazminat Talebi*, 746; Karasaç, *Ceninın Yaşama Hakkı*, 1067.

²¹² Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 14 vd.

²¹³ Ancak mirasçılar arasında cenin varsa ve ceninin menfaati gerekli kılıyorsa bu durumda kayyım tayin edilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu durum TMK’nin ilgili maddelerinde de ifade edilmektedir: TMK m.427/b.3 “Bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerekli kılarsa” ve TMK m. 643/1 “Mirasın açıldığı tarihte, mirasçı olabilecek bir cenin varsa paylaşma doğumuna kadar ertelenir”.

²¹⁴ Leyla Müjde Kurt, *Malvarlığı*, 182; Dilşad Keskin, “Doğum Öncesi Gerçekleşen Zarar Verici Fiil Sebebiyle Tazminat: Ceninin Tazminat Talebi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 17/2 (Ocak 2013), 746

²¹⁵ Keskin, *Ceninın Tazminat Talebi*, 746; Leyla Müjde Kurt, *Malvarlığı*, 182; Karasaç, *Ceninın Yaşama Hakkı*, 1068.

Bir diğerk görüş ise karma nitelikte sayılabilmektedir. Aslında bu görüşte hakların niteliğine ve ceninin korunma ihtiyacına göre tam ve sağ doğumun bozucu mu yoksa geciktirici koşul mu olduğuna karar verilmektedir²¹⁶.

TMK m.28/1'in lafzına göre ceninin hukuki durumu geciktirici koşula bağlanmıştır: "Kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar ve ölümle sona erer". Ancak kanunda, ceninin daha sonrasında telafisi güç olabilecek menfaatlerinin korunması için mirasçılıkla ilgili özel düzenlemeler vardır (TMK m.427/b.3 ve TMK m.643)²¹⁷. Buna göre ceninin menfaatlerinin gerekli kılması durumunda, mirasçılık durumu için kayyım atanabilmektedir. TMK m.28/1'in lafzı geciktirici koşuldan bahsederken kanunun başka maddeleriyle bu hükme telafisi güç birtakım durumlarda istisnalar getirilmektedir. Ancak kanunda çocuk yönünden çok ciddi tehlikeler barındıran ve telafisiz sonuçları beraberinde getiren dijital riskler konusunda benzer bir istisnaya yer verilmemiştir. Kanaatimizce kanunun çocuğun üstün menfaatinin koruma amacı dikkate alınarak ve yukarıdaki istisnai maddeleri dikkate alan bir sistematik yorumla çocuğun yeni medyada resim hakkının örtülü boşluk olduğu ifade edilebilir.

Sonradan telafisi güç olabilmesi nedeniyle aşağıda aktarılan düzenlemelerin yapılması çocuğun üstün yararı ilkesi dikkate alındığında yerindedir. Ancak çocuğun, doğumundan önce resim hakkının ihlal edilmesi, doğumundan sonraki hayatının belki de tamamına sirayet edebilecek öneme sahiptir. Bu durumda ilerde çocuğun resim hakkı ihlalinde telafi gündeme gelebilirse de bu imkan bizce hayatının tümüne sirayet etme ihtimali olduğu aktarılan durumun telafisi için yeterli olmayacaktır.

İnsan, iradi bir varlıktır. Ceninin ne zaman irade kazandığı tam olarak belirlenemese dahi günümüzde kürtaj için geçerli olan sürenin esas alınması görüşümüz açısından belirlenebilir bir sınır çezecektir (TCK m.99 ve TCK m.100). Ayrıca hukuki bir dayanağı da olmuş olacaktır. Bu bağlamda ceninin kadının son adet tarihinin başından itibaren

²¹⁶ Bu görüşe göre tam ve sağ doğum miras hakkı açısından değerlendirildiğinde bozucu şart, sözleşme ehliyeti bakımından geciktirici şarttır. Öztürk Aydın, "Homolog Döllenme Yoluyla Elde Edilen Tüpteki Embriyonun Yasal Mirasçılığı", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 354; Keskin, *Cenin Tazminat Talebi*, 746-747. Karasaç, *Cenin Yaşama Hakkı*, 1068.

²¹⁷ Ceninin mirasçılığıyla ilgili başka düzenlemeler de vardır. Bunlar TMK m. 525: "Artmırasçı, mirası belirlenmiş olan geçiş anında sağ ise kazanır. Artmırasçı geçiş anından önce ölmüşse, tasarrufta aksi öngörülmüş olmadıkça, miras önmırasçıya kalır. Önmırasçı mirasbırakanın ölümünde sağ değilse veya mirastan yoksun kalmışsa ya da mirası reddederse, miras artmırasçıya geçer." TMK m. 582: "Cenin, sağ doğmak koşuluyla mirasçı olur. Ölü doğan çocuk mirasçı olamaz." TMK m.583: "Mirasın açıldığı anda henüz var olmayan bir kimseye artmırasçı veya art vasiyet alacaklısı olarak, tereke veya tereke malı bırakılabilir. Mirasbırakan tarafından önmırasçı atanmamışsa, yasal mirasçı, önmırasçı sayılır".

geçen onuncu hafta öncesi annenin vücudunun bir parçası olduğu ve onuncu hafta itibariyle iradi bir varlık olarak haklarını yasal temsilcisi vasıtasıyla kullanmaya ehil olduğunun kabul edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Yani ceninin belirtilen ilk on haftalık döneminin geciktirici koşul içerisinde, on haftadan doğuma kadar olan sürecin ise bozucu koşul görüşüne göre değerlendirilmesi görüşündeyiz. Cenin, ilk on haftalık dönemde ihlal edilen resim hakkı için doğumundan sonra dava açabilecektir²¹⁸. On haftadan sonrasında ise resim hakkının ihlal edilmesi durumunda doğumu beklenmeksizin yasal temsilcisi, yasal temsilcisinin ceninin resim hakkını ihlal etmesi durumunda ise atanacak kayyım sayesinde dava açılabilirdir²¹⁹.

Cenin resim hakkının ihlal edilip edilmemesi tartışması özellikle ultrason görüntüleri üzerinden gerçekleşebilir²²⁰. Buna göre örneğin hamile olan kadın veya eşi ya da herhangi başka biri çocuğun ultrason görüntülerini alıp yeni medyada paylaşabilir²²¹. Yukarıda da ifade edilen görüşümüze göre ultrason görüntüsü eğer döllenmeden sonraki ilk on haftaya aitse çocuğun, doğumundan sonra dava açabileceği, on haftalık süreden sonraki zamana ait bir ultrason görüntüsüyse bu durumda yasal temsilcisi, yasal temsilcisinin ceninin resim hakkını ihlal etmesi durumunda ise atanacak kayyımın dava açması gerekmektedir. Paylaşılan öneriye uyumlu olarak, olması gereken hukuk bağlamında yeni medyada resim hakkı ihlalinde, önerilen esaslar dahilinde ceninin hakkı özelinde onun hak ehliyeti ve zararların tazmini konusunda özel bir düzenleme yapılmalıdır. Aktarılan düzenlemede de gelişmekte olan birtakım teknolojiler ve yeni medya uygulamalarının da dinamikleri dikkate alınabilir.

²¹⁸ Nitekim ilk on haftalık dönemde ihlal edilen resim hakkı için sağ ve tam doğumdan sonra dava açılması döllenmeden sonraki ilk on haftalık süre zarfında geciktirici koşula bağlı görüşümüz ile de uyumludur. Geciktirici koşulda davanın tam ve sağ doğumdan sonra açılmasıyla ilgili bkz. Keskin, *Cenin Tazminat Talebi*, 748.

²¹⁹ Nitekim ilk on haftalık süreden sonra ihlal edilen resim hakkı için çocuk anne karnında olsa dahi atanacak bir kayyım vasıtasıyla çocuk adına dava açılabilmesi döllenmeden sonraki ilk on haftadan sonrası için bozucu koşula bağlı görüşümüz ile de uyumludur.

²²⁰ Burada ultrason görüntüsünden iki şekilde bahsedilebilir. Birincisi ultrason görüntüsünden annenin sahipliğinde olan bir görüntü anlaşılabilir. İkinci durum ise ultrason görüntüsünden çocuğun şahsının ifade edilmesidir. Çalışmada ceninin ultrason görüntüsü denildiği için ikinci durum esas alınmıştır. Annenin sahipliğinde olan ultrason görüntüsü ile ilgili bir yorum için bkz. Egemen Işık, “Bir Kişilik Değeri Olarak Kişinin Resmi”, *İstanbul Hukuk Mecmuası* 78/4 (Şubat 2021), 1738.

²²¹ Hakan Yüksel, “Sharenting Bağlamında Sosyal Medyada Çocuk İmajının İnşası”, *Akademik Düşünce Dergisi* 4 (Aralık 2021), 53.

2.4.Yeni Medyada Resim Hakkı İhlalinin Diğer Kişisel Değerlerin İhlali ile İlişkisi

2.4.1. Genel Olarak

Resim hakkı, tek başına ihlal edilebileceği gibi, başka kişilik değerleri ile birlikte de ihlale konu olabilir²²². Bunlar arasında en çok karşılaşılabilecek olanları, aşağıda ayrı başlıklar altında incelenecek olan yaşam, sağlık ve vücut bütünlüğü, şeref ve haysiyet, ses, ad ve özel hayatın gizliliği kişilik değerleridir²²³.

2.4.2. Yaşam, Sağlık ve Vücut Bütünlüğü

Yaşam, sağlık ve vücut bütünlüğü kişinin vazgeçemeyeceği, devredemeyeceği, kişiye sıkı sıkıya bağlı olan haklardandır²²⁴. Kaldı ki yaşam hakkı en temel haktır²²⁵.

Yaşam hakkına yönelik olarak, günümüzde yasaklanmış bir yeni medya uygulaması olan Mavi Balina “the blue whale challenge” oyunu örnek verilebilir. Mavi Balina oyununda genellikle hedef çocuklardı²²⁶. Bu uygulamada oyun yöneticileri, oyuna girenlere birtakım görevler vererek kullanıcının intihar etmesini amaçlamaktaydı²²⁷. Dolayısıyla bu oyun, çocukları intihara sevk edebilmekteydi. Bu oyunda gece belirli saatlerde uyanmak, korku videoları izlemek, vücuduna kesikler atarak kendine zarar vermek gibi görevler yer almaktaydı. Bunun yanı sıra bu görevlerin, fotoğraf çekilerek belgelenmesi de istenmekteydi²²⁸. Ayrıca çocuğun oyun ile bağlantı kurduğu elektronik aletin

²²² Yünlü, *Görüntü*, 54.

²²³ Nitekim eserlerde de genelde ifade edilen başlıklar değerlendirilmektedir. Örneğin Bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 190-226; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 235-277; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 98-108.

²²⁴ Nitekim ifade edilen özellikler kişilik değerlerinin ortak özellikleridir. Kişilik değerlerinin özellikleri ile ilgili bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 186-188; Yılmaz vd., *Kişiler Hukuku*, 233-234; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 94-96.

²²⁵ Yüksel, “İnsan Üzerinde Yapılan Deneyler”, 69-70; Gürbüz, “Organ ve Doku”, 76-77; Sibel Güzeldağ, *Yaşam Hakkı ve Sınırları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 16 vd. Ayrıca yaşam hakkı Anayasa’da da düzenlenmiştir. AY m.17/1’e göre yaşam hakkı: “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir”. Yaşam hakkı ayrıca AİHS m.2/1 - c.1’de de yaşam hakkının önemini binaen: “Herkesin yaşama hakkı kanunla korunur” şeklinde belirtilmiştir.

²²⁶ Semire Çetin, “Çevrimiçi Oyunlar ve İntihar: Mavi Balina Örneği”, *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi* 6/1 (Haziran 2022), 62; Ertuğrul Talu, “Bir Oyundan Ötesi: “Mavi Balina” The Blue Whale Adlı Oyunun Shneidman’ın “İntihar Küpü” Modeli Bağlamında Analizi”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 20/3 (Ocak 2019), 1048; Mehmet Yılmaz-Ferdi Candan, “Oyun Sanal İntihar Gerçek: “The Blue Whale Challenge/Mavi Balina”, Oyunu Üzerinden Kurulan İletişimin Neden Olduğu İntiharlar Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme”, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 29. Özel Sayı (Kasım 2018), 277.

²²⁷ Aynı zamanda şantaj yaparak ve tehdit ederek kullanıcıları oyunda tutmaya çalıştıkları ile ilgili bkz. Filiz Yıldız, “Ölümcül “Mavi Balina” Oyununun Basında Temsiline Dair Eleştirel Bir Değerlendirme”, *Erciyes İletişim Dergisi* 5/4 (Temmuz 2018), 560; Yılmaz- Candan, *Oyun Sanal İntihar Gerçek*, 276.

²²⁸ Çetin, *Mavi Balina Örneği*, 65-66; Talu, “Bir Oyundan Ötesi”, 1052.

kameranın da oyun oynandığı süre boyunca açık olması isteniyordu. Bu sayede de oyun esnasında çocuğun yaptığı her şey kayıt altına alınmaktaydı²²⁹. Bu görüntüler ise hem çocuğun oyuna devam etmesi ve nihayetinde intihar etmesi için hem de elde edilen bazı uygunsuz görüntülerin ailesine iletilmesi ve yayılması gibi tehditler için kullanılabilmekteydi²³⁰. Bu durumda çocuğun resim hakkı ihlalinin yanında onun intihar etmesi sağlanarak yaşam hakkı da ihlal edilmiş olmaktadır.

Çocuğun görüntüleri masum düşüncelerle de paylaşılmış olabilir. Buna rağmen söz konusu paylaşımlar, çocukların en temel hakkı olan hayat hakkına dahi sirayet edebilme potansiyeline sahiptir²³¹.

Çocuğun sağlık hakkından ise hem beden sağlığı hem ruhsal sağlığı anlaşılabilir²³². Örneğin kişiler, çocuğun yeni medya uygulamasında resim hakkını ihlal ederken aynı zamanda bilerek ya da bilmeyerek onun bilgilerini de paylaşabilirler²³³. Bu paylaşım neticesinde çocuk yeni medyada üçüncü kişilerce stalking/ısrarlı takip²³⁴ edilebilir. Hatta çocuğa yapılacak bildirimlerle bu durum, çocukta çeşitli travmatik etkiler doğurabilecek olan sanal taciz²³⁵ boyutuna varabilir. Bunun ötesi, ulaşılan bilgiler sonucunda çocuk, analog dünyada ulaşılp taciz edilebilir. Değinen

²²⁹ Ali Kandemir, “Oynayanları İntihar Ettiği Mavi Balina Nedir? Tüm Detaylar!”, *Youtube* (21 Eylül 2017), 00.01.55-00.02.08.

²³⁰ Oyun yöneticilerinin oyuncularını oyunda kalmaları için tehdit etmeleriyle ilgili bkz. Ardıç, Mavi Balina Oyunu, 69; NP İSTANBUL Hastanesi (NP), ““Mavi Balina” ergenleri tehdit ediyor!” (Erişim 6 Nisan 2025).

²³¹ Krş. Ömer Ali Girgin-Seray Gönal, “Çocuğun Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Ebeveyn Tarafından Paylaşılmasının Hukuki Sonuçları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 44 (Ekim 2020), 107.

²³² Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 457; Güntürk, *Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması*, 35; Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 67; Akkurt, *Kişilik Hakkının Korunması*, 48.

²³³ Duygulu, *Mahremiyet İhlali*, 437. Yine krş. Songül Omur-Mehtap Uyar, “Sharenting: Türkiye’de Ebeveynlerin Paylaşım Eğilimleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi* 9 (Aralık 2022), 26, 28.

²³⁴ Yeni medya paylaşımlarından bilgilere ulaşılması günümüzde popüler olan terimlerden biri olan stalklamak (siber/ısrarlı takip) ile mümkün olabilmektedir. Stalk kavramı ile ilgili örneğin bkz. Leyla Keser Berber-Ayça Atabey, *Fighting Against All Odds: A Policy Roadmap To Combat Online Child Sexual Abuse In Turkey* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 55; Zuhale Akmeşe-Kemal Deniz, “Stalk, Benliğin İzini Sürmek”, *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi* 8 (Aralık 2017), 24-25; Selin Türkoğlu, *Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 7-10; İmge Kuzgun, *Türk Ceza Hukuku Açısından Mobbing* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 24-25.

²³⁵ Sanal taciz (siber taciz), failin mağduru hedef almasıyla ve takip etmesiyle meydana gelir. Failin mağduru hedef almasından failin tehditkâr, taciz edici mesajlarını tekrar tekrar mağdura göndermesi veya başkalarını da mağduru taciz etmeye yönlendirmesi gibi eylemler anlaşılmalıdır. Bu eylemler ise mağdur üzerinde korku ve endişe ile birlikte başka psikolojik sorunlara da sebebiyet verebilir. Siber taciz tanımları için bkz. Bahtiyar Münir Paltacı, “Dijital Dünya’nın Tehditleri: Siber Zorbalık ve Siber İstismar”, *Orta Doğu ve Orta Asya-Kafkaslar Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 4/1 (Haziran 2024), 58-59; Betül Önay Doğan vd., “Facebook Kullanıcısı Kız Çocuklarına Yönelen Zorbalık Odaklı Siber Tacizin Cinsel Tacize Dönüşümü: Gazete Haberleri Üzerinden Betimsel Bir Değerlendirme”, *Etkileşim* 2 (Ekim 2018), 38.

durumlar, farklı olasılıklar dahilinde yaşanan travmaya bağlı olarak çocuğun ruhsal ve bedensel bütünlüğüne zarar verebilir. Aynı zamanda çocuğun hesabı, onun yeni medya üzerinden paylaşılan herhangi bir görüntüsüne etiketlenir²³⁶.

Nihayet çocuğun beden bütünlüğünün ihlali de sağlık kişisel değeri gibi hem bedensel hem ruhsal olabilir²³⁷. Bu durumda “Mavi Balina” örneği üzerinden aktarıldığı gibi çocuklar, oyunlardaki görevleri yerine getirmek için vücutlarına zarar verebilir²³⁸. Bu durum da çocuğun beden bütünlüğünün ihlaline sebep olmaktadır.

2.4.3. Şeref ve Haysiyet

Çocuk, herkes gibi, sadece kişi olmakla elde edilen kişilik değerlerinden biri olan şeref ve haysiyet kişilik değerine sahiptir²³⁹. Çocuğun yararını gözetmesi beklenen veliler dahi çocuğunun gülünç, nahoş vb. türden görüntülerini diğer insanlarla paylaşılabilir. Dijital dünyada her hareket bir iz²⁴⁰ bırakır. Bunun için görüntüleri paylaşılan çocuğun, bu görüntülerle hayatının her anında karşılaşılma ihtimali vardır²⁴¹.

Velinin paylaştığı görüntülerin de çocuğun gerek şimdiki gerekse ileriki yaşamını etkileme ihtimali vardır²⁴². Yeni medya uygulamalarını kullanma yaşının çok küçük

²³⁶ Yeni medya uygulamasında paylaşılan gönderinin içinde bulunan ya da gönderiyle alakası olduğu düşünülen kişinin gönderi ile kişinin kullanıcı adı arasında bağlantı kurulması durumudur. Etiketleme ile ilgili bkz. Akkurt, *Sosyal Medyada*, 126.

²³⁷ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 191; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 114. Krş. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 236.

²³⁸ Bu zararlar kolunun, elinin, dudağının ve bacağın kesilmesi olabileceği gibi eline defalarca iğne batırılması şeklinde de olabilmektedir. İfade edilen görevlerle ilgili bkz. Çetin, *Mavi Balina Örneği*, 65; Talu, “Mavi Balina”, 1052.

²³⁹ Çocuğun şeref ve haysiyet kişisel değerinin varlığı ile ilgili bkz. Elif Kösesoy, *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Çocuğun İhmal ve İstismardan Korunma Hakkı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 124. Şeref ve haysiyet kişisel değerinin, kişinin sadece kişi olmakla kazandığı ile ilgili bkz. Antalya, *Manevi Tazminatın Hesaplanması*, 107.

²⁴⁰ Dijital iz, dijital dünyada yapılan her adımın bir iz bırakmasını ifade etmektedir. Dijital iz ile ilgili bkz. Özer, *Yapay zekâ algılarının ağ analizi*, 20 vd.; Songül Karabatak-Müslim Alanoğlu, “Faculty Members' Digital Footprint Experiences And Digital Footprint Awareness”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 44 (Mart 2022), 32; Cemile Turgut, *Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı* (İstanbul: On İki Levha, 2021), 251; Ahmet Taş-Halil İbrahim Bülbül, “Examination of The Relationship Between Consumers' Digital Footprint Awareness and Their Decision-Making Styles in Digital Marketing With The Structural Equality Model”, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 20/2 (Aralık 2024), 411; Gökçe Çataloluk, *Bir Hukuk Paradoksu Olarak Güven* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 154-155. Dijital izi, kişi hakkındaki bilginin bir kere çevrimiçi ortama yüklenmesi sonrasında artık yükleyenin tasarrufundan çıkar. Nafia Kübra Karakaya, “Teknoloji, Ailenin Rolü ve Öğretmenin Rolü-Çocuk Hakları”, *Erken Çocuklukta Dijital Eğitim* ed. Esra Ömeroğlu vd. (Ankara: Anı Yayıncılık, 2021), 199.

²⁴¹ Dijital izlerin kalıcılığı ile ilgili bkz. Özer, *Yapay zekâ algılarının ağ analizi*, 20; saferkidsonline (online), “Çocuklarınızı güvenli dijital iz bırakma konusunda yönlendirin” (Erişim 15 Şubat 2025).

²⁴² Çocuğun velisi tarafından yeni medyada çocuğun resim hakkının ihlal edilmesinin onun üzerindeki olumsuz sonuçlarıyla ilgili örneğin bkz. Akdi, *Ana-Babanın*, 129-130; Serap Duygulu, “Sosyal Medyada

yaşlara indiği günümüzde bu görüntüler, çocuğun okuldaki arkadaşları tarafından görülebilecektir²⁴³. Aktarılan durumda örneğin çocuğun çıplak görüntüleri vasıtasıyla resim hakkı ihlalinin yanı sıra şeref ve haysiyet kişisel değeri de ihlal edilebilecektir.

Çocuğun ebeveyn ya da arkadaşları ötesinde yabancı kişiler dahi yeni medyada onun resim hakkı yanında aynı zamanda onun şeref ve haysiyet kişisel değerini ihlal edebilirler²⁴⁴. Örneğin çok yaygın olarak kullanılan X uygulamasında²⁴⁵ (A), beğenmediği (B)'nin profil fotoğrafının ekran görüntüsünü almış olsun. (A), (B)'nin bu görüntüsüyle ilgili aşağılayıcı ifadeler kullanarak görüntünün yayılmasını sağlamış olsun²⁴⁶. Bu tarz bir durumda (B)'nin resim hakkının ihlali yanında onun şeref ve haysiyet kişilik hakkı da ihlal edilmiş olur. Buna göre çocuğun yeni medyada fotoğrafını paylaşmak, bunun beğenilmesi ya da yayılmasını sağlamak için tekrar paylaşılması, onun şeref ve haysiyet kişilik değerinin ihlali sonucunu doğurabilir.

2.4.4. Ad

Çocuğun resim hakkı ihlal edilirken aynı zamanda onun adı üzerindeki kişisel değeri de ihlal edilebilir. Örneğin ön dişleri büyük olan bir çocuğun bu nedenle tavşana benzetildiği, üstelik de onun soyadının “tavşan” olduğu düşünölsün. Aktarılan örnekte çocuğun resmi paylaşılırken “soyadının hakkını işte böyle vereceksin” gibi bir ifadede bulunulmuş olsun. Bu durum, çocuğun resim hakkının yanı sıra ad hakkının da ihlaline sebebiyet verebilecektir. Yine örneğin, saç yolma hastalığı (trikotillomani)²⁴⁷ olan bir çocuğun fotoğrafı paylaşılmış olsun. Bu paylaşımda onun saçının olmamasından dolayı “dazlak” diye lakap takmak yine onun resim hakkı ile beraber ad hakkını da ihlal edecektir.

Çocuk Fotoğrafı Paylaşımlarının Mahremiyet İhlali ve Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi”, *TRT Akademi* 4/8 (Temmuz 2019), 439-440.

²⁴³ 3-6 yaş çocukların internet kullanımlarıyla ilgili bir çalışma için bkz. Gamze Dinçer vd., “Anne, Baba ve Çocuk İlişkisi ile 3-6 Yaş Çocukların İnternet Kullanımı Arasındaki İlişki”, *YOBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 4/2 (Ağustos 2023), 144.

²⁴⁴ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 138; Gönöl Akyasan Birsen, *Sosyal Medyada Paylaşılan İçerik Nedeniyle Kişilik Hakkı İhlalleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 177-180; Yönlü, *Görüntü*, 117. Krş. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 275.

²⁴⁵ X, daha önceden “Twitter” adıyla kurulan yeni medya uygulamasının yeni ismidir. X uygulamasıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Wikipedia (Wikipedia), “X A.Ş.” (Erişim 15 Şubat 2025).

²⁴⁶ Kullanıcıların fotoğraflarıyla alay edilmesi, dijital mizah olarak da adlandırılabilir. Buna göre dijital mizah alaycı bir yaklaşımla bir kişinin dijital ortamda hicvedilmesidir. İfade edilen dijital mizah anlayışı aynı zamanda ofansif mizah olarak da ifade edilebilir. Ofansif mizah ile ilgili bkz. Gamze Gürlü, “Ofansif Mizah, Toplumsal Eşitsizlikler ve Politik Doğruculuk Stand-Up Komedi Üzerine Eleştirel Bir Analiz”, *Ankara Üniversitesi İİEF Dergisi* 7/1 (Mayıs 2020), 141-144.

²⁴⁷ Saç yolma hastalığıyla ilgili bkz. Aysel Milanlıoğlu-Sultan Kılıç, “Trikotillomanili Bir Çocukta Valproik Asitin Etkinliği”, *Journal of Clinical and Experimental Investigations* 2/2 (Haziran 2011), 214-215.

2.4.5. Ses

Resim hakkıyla birlikte ihlal edilebilecek kişisel değerlerden biri de “ses”tir²⁴⁸. Resim kişisel değerinden sadece fotoğraf değil aynı zamanda hareketli görüntüler de anlaşılabilir²⁴⁹. Bu kapsamda ilk olarak video akla gelebilir. Videonun özelliği, buradaki görüntünün sesli ve hareketli biçimde olabilmesidir²⁵⁰. Bu bağlamda resim kişilik değeriyle beraber ses kişilik değerinin de ihlal edilmesi mümkündür²⁵¹.

Ses kişilik değeri, ses kaydı ya da sesin iletilmesi yollarıyla ihlal edilebilir²⁵². Bunun gibi yukarıda örnek olarak paylaşılan videolar vasıtasıyla da ihlal edilebilir²⁵³. Ancak başka ihlal yöntemleri de mümkündür. Yapay zeka teknolojisi, son yıllarda çok fazla gelişim göstermiş olup gelişmeye de devam etmektedir²⁵⁴. Şu anki teknolojiyle dahi insanların sesleri taklit edilebilmektedir²⁵⁵. Bu bağlamda yapay zeka teknolojisi sayesinde çocuğun

²⁴⁸ O kadar ki kişisel değerlerin sıralandığı bazı başlıklarda “resim ve ses” olarak başlıklandırılmaktadır. Resim ve ses kişisel değerinin aynı başlıkta yan yana yer almasıyla ilgili örneğin bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 215; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 274; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 496; Soylu, *Sanal Evrenler*, 35.

²⁴⁹ Yünlü, *Görüntü*, 114-115; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 62.

²⁵⁰ Video kavramı ile ilgili bilgi için bkz. Vikipedi Özgür Ansiklopedi (Vikipedi), “Video” (Erişim 18 Şubat 2025).

²⁵¹ Yünlü, *Görüntü*, 120. Krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 218.

²⁵² Ses kişilik hakkının ihlali ile ilgili bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 218; Akkurt, *Sosyal Medyada*, 68-69.

²⁵³ Videoların sesli görüntüler olması ile ilgili bkz. Necmettin Teker, “Video ve Eğitimde Kullanılması”, *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)* 24/2 (Ağustos 2019), 423; Tuncay Yiğit-Mevlüt Ersoy, “LTE Ağlarda Yüksek Çözünürlüklü Video Aktarımlarında Video Kalitelerinin Değerlendirilmesi”, *Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi* 9/2 (Temmuz 2017), 45; D. Alper Altunay, “Video Sanatında Yapı Çözümü: Araç ve Mesaj Olarak Video”, *Selçuk İletişim* 4/2 (Kasım 2013), 237; Serap Uğur-M. Recep Okur, “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Etkileşimli Video Kullanımı”, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 2/4 (Ekim 2016), 111.

²⁵⁴ Yapay zeka ve hukuk alanında önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bu konuda öncelikle Avrupa’da ihdas edilen Yapay Zeka Yasası (Yapay Zeka Tüzüğü) dikkat çekmektedir. Bu konuda bkz. Gamze Turan Başara, “Avrupa Dijital Düzenleme Sisteminde Yapay Zekâ Yasası”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 73/4 (Mart 2025), 2985. Yapay zeka, ilk olarak bilgisayar programlarının zeka ile donatılmasının önerilmesiyle 1956 yılında ortaya çıkmıştır. Günümüzde çok geniş kullanım alanı olan yapay zeka teknolojisi 1956 yılından itibaren hızla gelişmiştir. Yapay zeka teknolojisiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Sibkat Kaçtıoğlu-Yavuz Kılağız, “Yapay Zeka Bilgi İşlem Teknolojisi ve Bileşenleri”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 14/1 (Kasım 2010), 357-362; Ali Çağlar Çakmak, “Yapay Zeka ile Marka İnşası”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21/2 (Ağustos 2024), 625-627; Feyza Diri, “Yapay Zeka Teknolojisi ve Beraberinde Getirdiklerinin Sağlık Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi”, *Bilişim Hukuku Dergisi* 6/1 (Haziran 2024), 273-278; Nur Jale Ece, “Yapay Zeka: Denizcilik Sektöründe Kullanımı ve Swot Analizi”, *Mersin Üniversitesi Denizcilik ve Lojistik Araştırmaları Dergisi* 6/1 (Temmuz 2024), 32-34; İzzet Kılınç-Aslıhan Ünal, “Yeni Gözde Yapay Zeka: Yapay Zekanın İş Dünyasına Etkileri”, *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi* 6/2 (Ekim 2019), 239-242. Bir diğer gelişme olarak 17.05.2024 tarihinde kabul edilen Avrupa Konseyi Yapay Zeka İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü Çerçeve Sözleşmesi (Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and The Rule Of Law) söylenebilir. Bu konuda bkz. https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/komisyonlar/yzcg/yzcg_avrupakonseyi.pdf.

²⁵⁵ Yapay zekayla seslerin taklit edilebilmesi ile ilgili bkz. Şafak Tanır Levendeli, “Dijital Çağda Yapay Zeka Tabanlı Ses Taklidi: Algoritmik Vantrilokizm”, *Yeni Medya Elektronik Dergisi* 8/2 (Mayıs 2024), 359-

sesi taklit edilebilir ve bu sayede onun ses kişisel değeri ihlal edilebilir. İnceleme konusu özelinde ise çocuğun resim hakkının ihlali, çocuğun görüntüsüne çeşitli “komik”, “garip” tarzda sesler eklenmek suretiyle gerçekleşebilir²⁵⁶. Bunun gibi, çocuğun görüntüsü üzerinde çocuğun kendi sesi de eklenmiş olabilir. Bu ihtimalde yapay zeka teknolojisi sayesinde çocuğun sesi, çocuğun kullanmadığı sözleri söylemiş gibi uyarlanıp onun görüntüsüne eklenebilir²⁵⁷. Aktarılan durumlarda çocuğun resim hakkı yanında ses kişisel değeri ihlal edilmiş olmaktadır.

2.4.6. Özel Hayatın Gizliliği

Kişinin resim kişilik değeri ile birlikte ihlal edilebilecek bir diğer kişilik değeri de “özel hayatın gizliliği”dir²⁵⁸. Kişinin resmi, daha önce aktarıldığı üzere kişiye sıkı sıkıya bağlı bir kişilik hakkı olup kişi, bunun üzerinde kendisi tasarrufta bulunmalıdır²⁵⁹. Bir kişinin sadece belirli bir kısım insan ile paylaşmak istediği, daha geniş bir çevre ile paylaşmak istemediği görüntülerinin onun rızası hilafına daha geniş çevreye yayılmasını sağlamak onun kişilik hakkını ihlal eder²⁶⁰. Örneğin bir kimse, kendi görüntüsünü herkese açık olmayan, sadece yeni medya profiline kabul ettiği belli kişilerin görebileceği biçimde paylaşmış olsun. Ancak görmesinde sorun görmediği bu kişiler tarafından fotoğrafının ekran görüntüsü alınmış ya da indirilmiş (download) olsun. Daha sonrasında bu kişiler onun fotoğrafını kendisinin istemeyeceği kadar geniş bir çevreye sunarlarsa onun kişilik hakkı ihlalden bahsedilebilecektir²⁶¹.

362; R10Blog (R10), “OpenAI, Ses Klonlayan Yeni Yapay Zeka Modelini Tanıttı: 15 Saniyede Ses Klonluyor!” (Erişim tarihi 1 Nisan 2025); Eray Alpyıldız, “Yapay Zeka, Posthuman Folklor ve Müzik Teknolojisine Bir Bakış: Atatürk’ün Sesinden Türküler Dinlediniz”, *Folklor Akademik Dergisi* 7/1 (Nisan 2024), 392.

²⁵⁶ Videolara seslerin eklenmesi ve daha birçok düzenlemenin yapılması video düzenleme programları ile yapılmaktadır. En çok bilinen video düzenleme programlarından biri için örneğin bkz. Canva (Canva), “Ücretsiz Online Video Düzenleyici” (Erişim 1 Nisan 2025).

²⁵⁷ Kendi sesi olması sesin taklit edildiği durumunu değiştirmez. Çocuğun kendi sesini kullanarak, onun söylemediği şeyleri söylemiş gibi yapılabilir. Kişinin sesi ses klonlama teknolojisi sayesinde yapay zeka tarafından taklit edilebilir. Ses klonlanmasını sağlayan bu sahtecilik türü ise derin sahte ses manipülasyonudur. Derin sahte ses manipülasyonu ile ilgili bkz. Gül Tahaoğlu vd., “Derin Sahte Ses Manipülasyonu Tespit Sistemleri Üzerine Bir Derleme”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 29/1 (Nisan 2024), 354.

²⁵⁸ Yünlü, *Görüntü*, 54; Akyüz Bülbul, *Kişilik Hakkı İhlalleri*, 177-180.

²⁵⁹ İlgili açıklamalar için bkz. “I. Bölüm 4.3.”

²⁶⁰ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 221; Akyüz Bülbul, *Sosyal Medyada*, 65. Yine krş. Yünlü, *Görüntü*, 129.

²⁶¹ Akyüz Bülbul, 116. Resim hakkı ihlalinin tek nedeni sadece resim hakkı sahibinin görmesini istemeyeceği kadar çok kişiyle görüntüsünün paylaşılması değildir. Aynı zamanda ekran görüntüsünün alınması veyahut kullanılan teknolojik ürüne indirilmesi de ayrı ayrı kişilik hakkını ihlal edebilen durumlardandır. Nitekim ekran görüntüsünün alınması veya kullanılan cihaza indirilmesi görüntülerin rıza dışı ele geçirilmesini ifade etmektedir. Rıza dışı ele geçirme ile ilgili bkz. II. Bölüm, 3”.

Kişi, ayırt etme gücüne sahip bir çocuk ise görüntüsünün yeni medyada paylaşılıp paylaşılmayacağına kendisinin karar verebilmesi gerekmektedir (TMK m.16/2)²⁶². Çocuğun ayırt etme gücü yoksa bu paylaşım velisi karar verecektir. Ancak velisi, çocuğun üstün yararının gerektirdiği şekilde karar vermelidir.

Veli, dijital bakım yükümlülüğü²⁶³ kapsamında öncelikle çocuğun görüntüsünün paylaşılmasında karar verici bir fonksiyon yürütür. Bunun yanında veli, çocuğun menfaatine uygun olmayacak türdeki görüntüleri paylaşmasını da engelleyebilir²⁶⁴. Ancak veli, çocuğun kendi yeni medya hesabında her görüntüsünü paylaşmasını sebepsiz yere engellememelidir²⁶⁵. Bu durum çocuğun, yaşına uygun görüntüleri paylaşıp paylaşmaması ve görüntüleri herkese açık profilinde paylaşp paylaşmaması durumlarında ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Buna göre öncelikle velisi onun yaşına uygun olmayan görüntüsünü herkese açık olsun ya da olmasın herhangi bir yeni medya hesabında paylaşmasını engelleyebilir. Örneğin çocuğun, annesinin dekolteli gece elbisesini giyip öpücük atar gibi poz vermesi böyledir. Çocuğun, yaşına uygun görüntüsünün sadece tanıdıklarından oluşan yeni medya hesabında paylaşılması kanımızca çocuğun resim hakkının ihlal edilme ihtimali ile ilgili makul şüphe olmadığı sürece engellenmemelidir²⁶⁶. Örneğin çocuğun lunaparkta çarpışan arabalarda poz vermesi böyledir. Ancak çocuk, yaşına uygun olan görüntüsünü herkese açık profilinde paylaşmak istediğinde yeni medya uygulamasının tehlikeli yanını fark eden velisi, paylaşmasını engelleyebilir ve hatta engellemekle yükümlüdür.

Veli, çocuğun resim hakkına müdahale ederken; çocuğun kişilik hakkına, yaşamına saygılı davranmalı, çocuğun görüşünü dikkate almalıdır. Velinin, dijital bakım yükümlülüğü dahilinde çocuğun faaliyetlerine müdahale ve onun kişiliğinin korunması (görüşünün alınması) arasındaki dengeyi kurması gerekmektedir²⁶⁷.

²⁶² Akdi, *Çocuğun Fotoğraf ve Görüntülerinin*, 135.

²⁶³ Dijital bakım yükümlülüğü kapsamına velilerin çocuklarını dijital alandan gelebilecek olumsuz durumlara karşı koruması, yasak koyması; olumlu durumlara ise rıza göstermesi gibi davranışlar girer. Kısaca dijital bakım yükümlülüğü çocuğun dijital alanda doğru bir şekilde yönlendirilebilmesidir. Dijital bakım yükümlülüğü ile ilgili bkz. Doğancı, “Dijital Bakım Yükümlülüğü”, 299-310.

²⁶⁴ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 149.

²⁶⁵ Nitekim BMÇHS m.3’te de çocuğun özel hayatına keyfi ya da haksız olarak müdahale edilemeyeceği, eğer edilirse yasa tarafından çocuğun korunması gerekliliği düzenlenmiştir.

²⁶⁶ Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 108.

²⁶⁷ Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 66; Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 149.

Makul bir neden olmadıkça yabancılar, çocuğun görüntüsünü elde etmemeli ve bunu paylaşmamalıdır²⁶⁸. Burada önemli bir ayrım, kamuya mal olmuş çocuklar ve diğer çocuklar yönünden olabilir. Normal şartlarda çocuğun herhangi bir görüntüsünün paylaşılması, onun üstün menfaatinin bir gereği ise onun resim hakkını ihlal etmez²⁶⁹. Örneğin, çocuğun kaybolması halinde velisi tarafından çocuğun görüntüsünün yeni medya hesabında paylaşılması, çocuğun üstün menfaatini gerektiren makul bir nedendir. Bu durumda gönderinin yeniden paylaşılması, resim hakkını ihlal etmez. Zira bu paylaşım, çocuğun üstün menfaatini korur²⁷⁰.

Kamuya mal olmuş çocukların özel hayat alanları diğer çocuklara kıyasen daha dardır²⁷¹. Bu noktada diğer çocuklar için makul olmayan sebepler, kamuya mal olan çocuk için makul sayılabilecektir. Örneğin herhangi bir çocuğun paylaştığı görüntünün, makul bir neden olmaksızın sebepsiz yere yeniden paylaşılması resim hakkını ihlal edici nitelikte olacaktır. Ancak bu çocuğun kamuya mal olmuş bir çocuk olması durumunda aynı fiil, resim hakkının ihlali niteliğini taşımayabilecektir. Yine de aşağıda aktarılabileceği üzere kamuya mal olmuş çocuğun görüntüsünün paylaşılması da resim hakkını ihlal edebilir²⁷². Öncelikle çocuk ünlülerin görüntülerinin haber kanallarının yeni medya hesaplarında ya da doğrudan yeni medya haber kanallarında paylaşılması, çocuğun kişilik hakkını ihlal edebilir. Burada kamu yararı ile çocuğun üstün yararı ölçütleri irdelenmelidir. Öğretide sıklıkla bu iki ölçütün çatıştığı belirtilir²⁷³. Çocuğun resim hakkı/kişilik hakkı bağlamında

²⁶⁸ Çocuğun, herhangi bir paylaşılan görüntüsünün yeniden paylaşılmasıyla ilgili özel bir durum olan dijital çocuk kaçırma durumu çok önemlidir. Dijital çocuk kaçırma ile ilgili bkz. “3.Bölüm 2.3.”

²⁶⁹ Bu duruma örnek olarak bkz. “2. Bölüm, 5.3.2.2.”

²⁷⁰ Nitekim kaybolan bir çocuğun en kötü ihtimal olan yaşam hakkından endişe edilir. Bir çocuğun ailesinden ayrı bir şekilde yaşamını sürdürmesi hayatın olağan akışına uygun değildir. Bu nedenle çocuğun yaşam hakkı gibi üstün bir menfaati olması sebebiyle resim hakkı ihlal edilmiş olmaz.

²⁷¹ Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 221. Özel hayatın gizliliğinin ihlali kamuya mal olmuş kişilerin özel hayatlarının diğerlerine karşın daha dar olması ile ilgili örnek Yargıtay kararları için bkz. “...*Sanığın sorumlu müdürü olduğu Takvim Gazetesi'nin 01.09.2007 tarihli Saklambaç ekinde, “Para parayı çeker” başlıklı haberde yayımlandığı olayda, haber içeriğinin görünür gerçeğe uygun olması, kamuya mal olmuş katılanın haberinin yapılmasında kamu yararı ve toplumsal ilginin bulunması, ...*” Yargıtay 12. Ceza Dairesi (Yargıtay), K. 2013/19321 (9 Eylül 2013); “...*kamuya mal olmuş katılanın, “sanık” sıfatını taşıyan biriyle aynı ortamı paylaştığına dair haberinin yapılmasında, yürüttüğü kamu hizmetinin niteliği ve toplum içindeki konumu gereği, kamu yararı ve toplumsal ilginin bulunduğu, ... müdahalenin özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun maddi unsurunu oluşturmakla birlikte hukuka uygun olacağı dolayısıyla da suç oluşturmayacağı anlaşılmakla, mahkeme sanık hakkında beraat kararı verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiş...*” Yargıtay 12. Ceza Dairesi (Yargıtay), K. 2016/6282 (13 Nisan 2016).

²⁷² Kamuya mal olmuş kişinin de diğerlerine nazaran daha dar olsa da özel hayat alanı vardır. Bununla ilgili bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 221; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 492. Krş. L. Müjde Kurt, “Kamuya Mal Olmuş Kişi Kavramı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 66/3 (Eylül 2017), 590-591.

²⁷³ Hazar, *Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin İşlevi*, 648, 657; Zorluoğlu Yılmaz, *Sharenting*, 3398; Şirin, *Çocuğun Yararı*, 229.

yapılan bu değerlendirmelerde değinilen çatışmada diğer kamuya mal olmuş kişilere nazaran çocuğun menfaatinin daha ön plana alınması gerektiği vurgulanmaktadır²⁷⁴. Çocuğun resim hakkına ilişkin olarak bu iki yarar, ilk bakışta çatışır vaziyette görünmektedir. Bununla birlikte kanaatimizce çocuğun üstün yararının korunması, çocuk haklarının kamu düzenine ilişkin olması ilkesi²⁷⁵ gereğince zaten kamu yararını da sağlar. Bu nedenle çatışır görünen bu durumda dahi çocuğun menfaatinin tercih edilmesi gereklidir. Kaldı ki zaten çocuğun resim hakkının korunmasına ilişkin çocuğun bireysel menfaati de bulunmaktadır. Bu anlamda değinilen durumlarda çocuğun üstün yararının korunması onun hem bireysel menfaatine hem de kamu menfaatine hizmet eder.

Özel hayatın gizliliği konusu ele alınırken kamusal alandan da bahsedilmelidir. Buna göre örneğin çocuk, anne ve babasıyla stadyuma maç izlemeye gitmiş olsun. Bu durumda da taraftarların çekildiği görüntü, taraftarı olunan futbol kulübünün yeni medya hesabında paylaşılsın. Bu görüntünün içerisinde onlarca kişi arasında bir de çocuğun görüntüsü olsun. Burada kamusal bir alan olması sebebiyle çocuğun resim kişilik hakkı ihlal edilmiş sayılmaz²⁷⁶. Ancak aynı örnek üzerinden örneğin, çocuk ve ailesinin yakınlaştırılmış fotoğrafı çekilerek ilgili kulübün yeni medya hesabında paylaşılmış olsun. Burada kamusal bir alanda çocuğun görüntüsüne odaklanmaktadır. Bu durumda çocuğun resim hakkı ihlal edilirken özel hayatının gizliliği de ihlal edilmektedir²⁷⁷.

Nihayet onun elde edilen görüntülerinin amaca uygun kullanılması gereği vurgulanmalıdır. Şöyle ki kamuya mal olsun ya da olmasın, çocuğun görüntüleri hukuka uygun elde edilmiş olabilir²⁷⁸. Ancak elde edilen görüntüler, amaca uygun olarak kullanılmadığı takdirde resim hakkının ihlaline sebep olacaktır²⁷⁹. Örneğin bir haber kanalı sel olayını kayıt altına alırken bu esnada bir çocuğu da kayıt altına alabilir²⁸⁰. Ancak selde çekilen çocuğun görüntüsünü haberden elde edip yağmurluk reklamı için kullanmak amaca uygun değildir. Dolayısıyla böyle bir durumda çocuğun resim hakkı ihlal edilmiş olacaktır.

²⁷⁴ Yünlü, *Görüntü*, 247.

²⁷⁵ Bu ilkeyle ilgili bkz. “1. Bölüm, 1.2.5”.

²⁷⁶ Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 277; Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 217; Yünlü, *Görüntü*, 283.

²⁷⁷ Resim hakkı ihlal edilirken aynı zamanda özel hayatın gizliliği kişilik hakkı da ihlal edilebilir. Bu konuda bkz. Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 138; Akyasan Birsan, *Kişilik Hakkı İhlalleri*, 177-180; Yünlü, *Görüntü*, 54.

²⁷⁸ Resim hakkının ihlalinde hukuka uygunluk halleri ile ilgili bkz. “II.Bölüm 5.3”.

²⁷⁹ Krş. Yünlü, *Görüntü*, 284.

²⁸⁰ Haberin, amacına uygun verilmesi durumunda herhangi bir kimsenin haber içeriğinde bulunmasının o kişinin resim hakkını ihlal etmeyeceği yönünde bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 217; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 277; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 498.

2.5. Yeni Medyada Çocuğun Resim Hakkının İhlalinde Sorumluluk

2.5.1. Hukuki işlem (sözleşme) yoluyla resim hakkı ihlali sorumluluk

Kimse hak ve fiil ehliyetinden, özgürlüklerinden vazgeçemeyeceği gibi onları hukuka ve ahlaka aykırı olarak da sınırlandırmaz (TMK m.23/1-2). Kişilik hakkı ve konumuz özelinde resim hakkı, kişinin hak ehliyeti kapsamında olması sebebiyle kendisinden vazgeçilemez veya hukuka ve ahlaka aykırı olarak kısıtlanamaz (TMK m.23/1-2). TMK m.16/f.1 c.1: “Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler”. Ayırt etme gücüne sahip çocuğun yapacağı borçlandırıcı²⁸¹ işlemler kural olarak velisinin rızasıyla geçerli olur. Bu rıza üç şekilde olabilir. Veli, hukuki işlemde önce izin verebilir. Bunun yanında veli işleme katılabilir. Nihayet çocuğun yaptığı işleme onay verebilir. TMK m.16/f.1 c.2: “Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gerekli değildir”. Yine velinin rızası bulunsa bile bunun hukuka, ahlaka ve kişilik hakkına aykırı olmaması gerekir. Şayet bu rıza çocuğun resim hakkından vazgeçilmesi veya ölçsüz sınırlandırılması sonucu doğuruyorsa bu rızanın geçerliliğinden bahsedilemeyecektir. Örneğin bilimsel bir çalışma için çocuğun davranışlarını gözlemlemek adına çocuğun tuvalet ihtiyacını karşılamasına kadar her davranışı kameralarla entegre bir yeni medya uygulaması üzerinden takip edilsin. Bu durumda çocuğun resim hakkının ölçsüz sınırlandırılması ve kişilik haklarına aykırı olan rızanın geçerliliğinden bahsedilemeyecektir²⁸².

²⁸¹ TMK m.16 sınırlı ehliyetsizin borç altına girebilmesi için yasal temsilcisinin rızasının olması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre: “Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gerekli değildir”. Ancak TMK m.16’nın sadece borç altına girme ehliyetini değil, aynı zamanda sınırlı ehliyetsizlerin işlem ehliyetini de düzenleyen bir hükümdür. Bu bağlamda hükmün kapsamına borçlandırıcı işlemlerin yanı sıra tasarruf işlemleri de girmektedir. Nitekim TMK m.451’de ayırt etme gücüne sahip vesayet altındaki kişilerin işlem ehliyeti düzenlenmiştir. Buna göre: “Ayırt etme gücüne sahip olan vesayet altındaki kişi, vasiinin açık veya örtülü izni veya sonraki onamasıyla yükümlülük altına girebilir veya bir haktan vazgeçebilir”. Bu kapsamda sınırlı ehliyetsizin yapabilmesi için yasal temsilcisinin rızasının gerektiği sakıncalı işlemlerin kapsamına borç altına girmenin yanında hak kaybına yol açabilecek her türlü işlem girmektedir. Bu işlemler içerisinde ret, feragat ve makbuz verme gibi işlemlerin yanında tasarruf işlemi de vardır. Bu konuda bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 105 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 147; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk-I*, 374 vd.

²⁸² Krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 233 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 283; Helvacı, *Kişiler Hukuku*, 145; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 117-118.

Yeni medya kullanıcıları genel olarak diğer insanlarla özel amaçla bu uygulamaları kullanmaktalarsa da bunun yanı sıra ticari amaçla kullanan kullanıcılar da vardır²⁸³. Nitekim çocuklara yönelik paylaşımlar daha çok izlenmektedir²⁸⁴. Bu durum velileri de çocuklarının görüntülerini, ticari amaçlı kullandıkları²⁸⁵ yeni medya uygulamalarında paylaşmaya sevk edebilmektedir.

Veli, çocuk adına yeni medya uygulamalarına yönelik influencer sözleşmesi ve reklam sözleşmesi²⁸⁶ gibi çeşitli sözleşmeler yapabilmektedir. Örneğin yeni medyada belirli takipçi²⁸⁷ sayısına sahip olan yeni medya kullanıcısı ile tüzel veya gerçek kişi tacirler arasında “influencer”²⁸⁸ sözleşmesi yapılabilmektedir²⁸⁹. Bu sözleşmenin amacı, ürünlerin yeni medyada büyük bir takipçi kitlesi bulunan kullanıcı (influencer) sayesinde onun takipçileri tarafından satın alınmasının amaçlanmasıdır²⁹⁰.

Influencer veliler, çocukların görüntülerini paylaşabilmektedirler. Ancak paylaşımın hukuka aykırı olup olmaması yönünde bir ayırım yapılmalıdır. Şayet çocuğun ayırt etme

²⁸³ Yeni medya uygulamalarının kullanım amaçları ile bkz. Aydın Kayabaşı vd., “Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Motivasyonlarının İncelenmesi: Ölçek Geliştirme Çalışması”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 83 (Ocak 2025), 165-166; Şükran Karaca, “Sosyal Medya Kullanım Motivasyonlarının Kişilik Özellikleri ve Yaşam Doyumu Açısından İncelenmesi”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi* 28/1 (Mart 2021), 206-208; Sefer Yavuz, “Sosyal Medya Kullanım Amaçları Üzerine Bir Araştırma: İlahiyat Fakültesi Öğrencileri Örneği”, *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/17 (Haziran 2020), 108-109; Bülent Atmacan-Remzi Reha Durucasu, “Sosyal Medya Kullanım Amaçları ile Sosyal Medya Bağımlılığının Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 83 (Ocak 2025), 351.

²⁸⁴ Çocukların bulunduğu paylaşımların daha fazla izlenme almasıyla ilgili bkz. AA (AA), “Çocukların olduğu videolar 3 kat fazla izleniyor” (Erişim 20 Şubat 2025).

²⁸⁵ Özlem Kalan, “Yeni Medyada Reklam ve Etik Sorunlar”, *Atatürk İletişim Dergisi* 10 (Ocak 2016), 73.

²⁸⁶ Reklam sözleşmesi iki ayrı sözleşmeyi ifade etmektedir. Bunlardan biri reklam materyalinin oluşturulmasıyla ilgilidir. Diğeri ise oluşturulan materyalin tanıtımda kullanılması için kurulan sözleşmedir. Reklam sözleşmeleri ile ilgili bkz. Numan Tekelioğlu, “Reklam ve Reklam Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8/1 (Temmuz 2018), 20 vd.

²⁸⁷ Takipçi, yeni medyada profil sahibi olan kişilerin yaptığı paylaşımları görmek için o kişilerin hesaplarını takip eden kişilerdir. Bu konuda krş. Mehmet Sinan Tam, “Takipçiler Nezdinde Sosyal Medya Fenomenlerinin Kanaat Önderliği Ölçeği”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23 (Temmuz 2020), 485.

²⁸⁸ Influencer, yeni medya uygulamasında kuvvetli takipçi kitlesi olan ve içerik ürettiği alanlarda önerileri ve düşünceleri önemsenen yeni medya kullanıcısına denir. Influencer ile ilgili bkz. İbrahim Karadeniz vd., “Travel influencer advertisements: A study in Turkey”, *Journal of Tourism Leisure and Hospitality* 4/1 (Haziran 2022), 41; Zorluoğlu Yılmaz-Yıldırım Dindar, *Influencer Sözleşmesi*, 482-486.

²⁸⁹ Influencer sözleşmesi, influencer ile müşteri arasındaki bir sözleşmedir. Bu sözleşmeye göre bir yeni medya uygulamasında influencer olan kişi, takipçilerine belirli mal ya da hizmetlerin tanıtımını yapmaktadır. Influencer, takipçilerini bu mal ya da hizmetleri almaya yönlendirmek amacıyla oluşturulan içerikleri faaliyet gösterdiği yeni medya uygulamalarında paylaşır. Bunun karşılığında müşterinin de influencer’a karşılık olarak para ödemeyi ya da başka bir menfaat sağlamayı taahhüt ettiği bir sözleşmedir. Influencer sözleşmesi ile ilgili bkz. Dilşad Keskin, “Influencer Sözleşmesi”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13/1 (Haziran 2022), 132 vd.; Zorluoğlu Yılmaz-Yıldırım Dindar, *Influencer Sözleşmesi*, 489 vd.

²⁹⁰ Influencer sözleşmesinin amacı ile ilgili bkz. Zorluoğlu Yılmaz-Yıldırım Dindar, *Influencer Sözleşmesi*, 489-491; Keskin, *Influencer Sözleşmesi*, 132-133.

gücü yoksa, onun bu konuda bir rıza göstermesi mümkün olmayacağından onun görüntülerinin kullanılması da hukuka aykırı olacaktır²⁹¹. Ayırt etme gücü olan çocuk bakımından ise durum farklıdır. Bu çocuğun kendisi karar verebileceği için öncelikle onun beyanına göre hareket edilmelidir²⁹². Ancak onun rızası emredici hukuka, ahlaka ve kişilik hakkına aykırı olmamalıdır. Örneğin çocuk iç çamaşırı satan bir işletme ile influencer sözleşmesi yapan velinin, tanıtımını yapacağı iç çamaşırlarını kendi çocuğu üzerinde göstermesi böyledir.

“Kidfluencer” da yeni medya uygulamalarında belirli bir takipçi kitlesine sahip olan çocuk influencerlardır²⁹³. Çocuğun influencer sözleşmesinin tarafı olması için velisinin rızası gereklidir²⁹⁴. Ancak velinin rızasıyla geçerli olan influencer sözleşmesi çocuğun resim hakkını hukuka ve ahlaka aykırı olacak şekilde sınırlandırıyor veya ortadan kaldırıyor bu sözleşme kesin hükümsüzdür (TBK m.27/1). Örneğin influencer sözleşmesi tarafı olan çocuğa tanıtması amacıyla mayolar verilmiş olsun. Şayet çocuğa tanıtımını kendi üstünde çekilen görüntülerle yapılmasına göz yumulması böyledir.

Çocuğun resim hakkını ihlal eden üçüncü kişiye karşı veli veya ayırt etme gücüne sahip çocuk korumayı talep edebilir²⁹⁵. Eğer çocuğun resim hakkı velisi tarafından ihlal ediliyorsa, çocuğun ayırt etme gücü varsa kendisi; ayırt etme gücü yoksa çocuğun hukuki korunmadan yararlanabilmesi için kayyım tayin edilmelidir (TMK m.345 ve TMK m.426/b.2)²⁹⁶.

²⁹¹ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 137.

²⁹² Çocuğun rızası hilafına fotoğrafının yayınlanması sonucu çocuğun dava açmasıyla ilgili örnekler için bkz. Esra Gültekin, “Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü”, *Çocuk ve Medeniyet* 3/5 (Haziran 2018), 116; Duygulu, *Sosyal Medyada Çocuk Fotoğrafı*, 441.

²⁹³ Hatice Duygu Özer-Fatma Nazlıcan Alpsoy, “Çocuk İşçiliğinin Yeni Görünümü: Kidfluencer”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2024), 244-245; Özlem Gözen-Günseli Ayça Şaldırdak, “Çocuk İşçiliğinin Yeni Yüzü: Kidfluence”, *Çocuk ve Medeniyet* 8/14 (Aralık 2023), 115-122.

²⁹⁴ Keskin, *Influencer Sözleşmesi*, 136.

²⁹⁵ Bu konuda bkz. “3. Bölüm 3.1.”

²⁹⁶ Esra Gültekin, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 112.

2.5.2. Haksız Fiil Yoluyla Resim Hakkı İhlalinde Sorumluluk

Haksız fiil, bir kimsenin eylemi veya ihmali davranışı nedeniyle bir başkasının haklarına veya çıkarlarına zarar verilmesi durumudur²⁹⁷. Sınırlamalar bölümünde aktarıldığı üzere haksız fiilden bahsedilen yerlerde özellikle kusur sorumluluğu irdelenecektir.

Haksız fiil sonucunda meydana gelen zararlardan sorumlu olunması için kural olarak failin kusurlu olması gerekmektedir²⁹⁸. Haksız fiilin unsurları “fiil”, “hukuka aykırılık”, “kusur”, “zarar”, “uygun illiyet bağı” olmak üzere beş tanedir (TBK m.49/1)²⁹⁹. Hukuka aykırı fiil, aktif ya da pasif bir davranışla şahıs ve malvarlıklarının korunması amacıyla düzenlenen emredici hukuk kurallarının ihlali durumu; kusur, hukuk düzenince kınanan davranış biçimi; zarar, bir kimsenin şahıs ve malvarlıkları değerlerindeki istem dışı eksilme ve uygun illiyet bağı, gerçekleştirilen hukuka aykırı fiil ile, meydana gelen zarar arasındaki bağıdır³⁰⁰.

Yeni medyada çocuğun resim hakkının haksız fiil ile ihlali gündeme gelebilir³⁰¹. Örneğin, bir üçüncü kişi çocuğun yeni medya uygulamasında paylaştığı fotoğraflarına ulaşmak için onun herkese açık olmayan hesabının şifresini kırarak hesabına girmiş olsun. Bunun sonucunda da bu kişi, çocuğun fotoğraflarını kaydedip daha sonrasında da yine aynı veya başka bir yeni medya uygulamasında bunları paylaşmış olsun. Bu durumda öncelikle bu kişi, çocuğun herkese açık olmayan profiline girmesi ve izinsiz bir şekilde fotoğraflarını kaydedip tekrar yayınlaması, çocuğun resim hakkını ihlal eden hukuka aykırı bir davranıştır. Ayrıca çocuğun gerçek hesabını diğer hesap zanneden takipçilerinin takip etmekten vazgeçmesiyle çocuk yönünden zarar unsuru da meydana gelmektedir. Hukuka aykırı olan resim hakkının ihlali ile takipçi sayısının azalması zararı arasında bir sebep sonuç ilişkisi (uygun illiyet bağı) bulunur. Aktarılan örnekte bir hukuka uygunluk nedeni de bulunmadığından bu davranış hukuka aykırıdır. Nihayet haksız fiil sorumluluğunda her tür kusurdan sorumluluk söz konusu olup somut örnekte bilerek ve isteyerek hareket eden bu kişi yönünden kusur unsuru da gerçekleşmiştir.

²⁹⁷ Nomer, *Borçlar Hukuku*, 173; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 253; Eren, *Borçlar Hukuku*, 516; Oğuzman- Öz, *Borçlar Hukuku*, 1.

²⁹⁸ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 271; Akkurt vd., *Borçlar Hukuku*, 201. Yine Krş. Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku*, 1 vd.

²⁹⁹ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 253 vd.; Nomer, *Borçlar Hukuku*, 176 vd.; Akkurt vd., *Borçlar Hukuku*, 185 vd.

³⁰⁰ Gümüş, *Borçlar Hukuku*, 423 vd.; Eren, *Borçlar Hukuku*, 592 vd.; Ayan, *Borçlar Hukuku*, 287 vd.

³⁰¹ Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 137.

Çocukların yeni medya uygulamalarındaki hesaplarını kendilerinin mi yoksa velilerinin mi yönettiği hususu da değerlendirilmelidir. Yeni medya uygulamalarında açılan bazı hesaplar, çocukların adına açılmış olarak görülmesine rağmen velileri tarafından yönetilebilmektedir. Bu hesaplar genellikle ayırt etme gücüne sahip olmayan kidfluencer çocuklara yöneliktir ve bu hesaplarda çocuğun görüntüleri paylaşılarak etkileşim sağlanmaya çalışılır³⁰². Bu bağlamda çocuklarının hesabını yöneten veliler çocukları üzerinden, istedikleri sosyal etkileşimi elde edebilirler³⁰³. Çocuk adına velisi tarafından yönetilen bu hesaplarda çocuğun reklam ve pazarlama aracı olarak influencer sözleşmesinin tarafı olması, hukuka aykırıdır³⁰⁴. Böyle bir durumun çocuğun kişisel gelişimi, unutulma hakkını kullanması, dijital izinin oluşması gibi durumlar üzerinde olumsuz etkileri olabilecektir.

Çocuk, yeni medya uygulaması hesabını kendisi de kullanabilir. Bu durumda çocuk ayırt etme gücüne sahip olabilir. Ancak çocuk, internet ortamının getirebileceği risklerin tam anlamıyla farkında olamayabilir³⁰⁵. Bu nedenle kanaatimizce çocuğun ayırt etme gücü olsa dahi yeni medya uygulamalarındaki bazı dijital risklerde çocuk, yeni medyayı velisinin gözetiminde veya onun kendisiyle paylaşılan talimatlara uygun kullanılmalıdır. Bu bağlamda dijital bakım yükümlülüğünün görünümünden birinin, daha sonra aktarılacağı üzere velinin, çocuğu yeni medya uygulamalarındaki dijital riskler konusunda kendini yetiştirmesi, gerekli eğitimleri alması olduğuna işaret edilebilir³⁰⁶. Ancak velinin bu konuda gerekli teknik yetkinliğe sahip olmaması mümkündür. Bu durumda veli kendini yetiştirmeli, gerekirse ilgili konunun teknik uzmanını sürece dahil

³⁰² Çocuklarını paylaşarak etkileşim sağlayan örnek bazı yeni medya hesapları ile ilgili bkz. Yıldız Oğuz, *Sosyal Medya ve Çocuk İstismarı*, 31-37.

³⁰³ Akyüz bülül, *Sosyal Medyada Korunması*, 137. Sosyal etkileşim içinde bulunmak, yeni medya kullanıcıların, yeni medya uygulamalarını kullanma motivasyonlarından biridir. Bu nedenle çocuk ile ilgili paylaşımların etkileşiminin fazla olması, çocukların hesabını yöneten velilerin de yeni medya uygulamalarından karşılamak istedikleri sosyal etkileşim içinde bulunma beklentilerini karşılamasını sağlamaktadır. Genel olarak kişilerin yeni medya uygulamalarını kullanma motivasyonları için bkz. Kutay Şentürk, “Çevrimiçi Uygulamalarda Kullanıcı Motivasyonlarının Belirleyiciliği”, *Pamukkale Üniversitesi İletişim Bilimleri Dergisi* 3/2 (Aralık 2024), 127 vd.; Kayabaşı vd., “Ölçek Geliştirme Çalışması”, 165.

³⁰⁴ Akyüz Bülül, *Sosyal Medyada Korunması*, 137

³⁰⁵ Mehtap Uyar-Tuğba Hasdemir, “Çocukların İnternet’e Erişimleri ve Kullanım Becerileri: Ankara İli Örneği”, *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10/19 (Haziran 2021), 3. Yine krş. Veli Furkan Çamalan-Elif Demirbaş, “Çocuklarda Teknolojinin Getirdiği Risklerden Kaçınma ve Bilinçli İnternet Kullanımını Destekleyen Çalışmalar”, *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi* 13 (Ekim 2024), 36; Halil İbrahim Özbay, “İnternet Ortamında Çocukların Korunması”, *Türk Dünyası Araştırmaları* 128/253 (Ağustos 2021), 443.

³⁰⁶ Bu konudaki açıklamalarımız için bkz “III. Bölüm. 5.4.2.”

etmeli ve çocuğun ilgili yeni medya uygulamasına ilişkin riskler konusunda farkındalığı sağlanmalıdır.

Çocuğun görüntülerinin yeni medya uygulamalarında paylaşılması onun ayırt etme gücünün var olup olmadığına göre farklı sonuçları meydana getirecektir. Buna göre ayırt etme gücü olan çocuğun rızası alınmaksızın görüntülerinin paylaşılması, onun resim hakkını ihlal eder. Aynı durum, öncelikle çocuğun rızası hilafına görüntülerinin paylaşılmasında da söz konusudur. Nitekim çocuk, kendi rızası hilafına görüntülerinin paylaşılması sonucunda dava açabilir³⁰⁷. Ayırt etme gücü olmayan çocuğun görüntülerinin paylaşılması, çocuğun rızasının alınması söz konusu olamayacağı için hukuka uygunluk nedeninin bulunmadığı durumlarda hukuka aykırı olacaktır³⁰⁸. Yeni medya özelinde gerek rıza gerekse diğer hukuka uygunluk nedenleri hakkında daha sonraki başlıklarda açıklamalar yapılacaktır³⁰⁹.

Türk hukukunda çocukların yeni medya uygulamalarını kullanmalarına yönelik bir yasal düzenleme mevcut değildir³¹⁰. Ancak bu konuda çalışmalar yapılmaktadır. Son zamanlarda gündemde olan bir çalışmaya göre 13 yaş altı çocukların yeni medya uygulamalarını kullanmaları tamamen yasaklanmakta; 13-16 yaş aralığındaki çocukların ise bunları kullanmaları velilerinin rızasını almalarına bağlanmaktadır³¹¹. Ancak kanaatimizce bu uygulama tek başına yeterli olmayacaktır.

Yaşları yakın olsa bile çocukların hızlı gelişimleri nedeniyle yaş olarak aralarında fazla fark olmayan çocukların davranış olarak aralarında çok fazla farklar olabilmektedir. Bu nedenle yeni medya uygulaması kullanabilecek çocukların yeni medya uygulamalarında karşılaşabileceği insan profilleri çeşitli algoritmalarla sınırlandırılmalıdır. Bu sınırlama

³⁰⁷ Bu konuda örneğin bkz. Ensonhaber (Haber), “İzinsiz fotoğraflarını paylaşan annesine dava açtı” (Erişim 2 Şubat 2025); İstanbul Haber Ajansı (İstanbul), “Çocuğunun fotoğrafını paylaşanlar dikkat! Soluğu mahkemede alabilirsiniz” (Erişim 2 Şubat 2025).

³⁰⁸ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 137.

³⁰⁹ İlgili açıklamalar ile ilgili bkz. “II. 5.3”.

³¹⁰ Bir düzenleme mevcut olmamasına rağmen çocukların dijital alanda kişisel verilerinin işlenmesine yönelik bazı kararlar mevcuttur. Bu konuda daha detaylı bilgi için Bkz Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 140.

³¹¹ İlgili kanun teklifi ile ilgili bkz. <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y3/T2/WebOnergeMetni/978437d8-476c-4ef8-a9b4-c265bd06d443.pdf>. Benzer olarak ABD’de 1998 yılında yürürlüğe giren COPPA örnek verilebilir. Buna göre 13 yaşın altındaki çocukların çevrimiçi ortamlarda kişisel verilerinin işlenmesi ebeveyninin açık rızasına bağlıdır. Ayrıca yine ABD de Utah eyaletinde 18 yaşın altındaki çocukların bazı yeni medya uygulamalarına erişimleri velilerinin açık iznine bağlanmıştır. Ayrıca belirli saatlerde bu uygulamalara girmeleri yasaklanmıştır. Florida eyaletinde ise 14-15 yaşındaki çocukların sosyal medya kullanmaları ebeveyn iznine bağlı tutulmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 138 vd.

sayesinde çocukların yeni medya üzerindeki davranışlarına bağlı olarak benzer nitelikteki diğer profillerle karşılaşması sağlanabilir.

2.5.3. Yeni Medyada Resim Hakkı İhlalinde Hukuka Uygunluk Halleri

2.5.3.1. Genel Olarak

Türk Medeni Kanunu'nda hukuka uygunluk nedenleri arasında kişilik hakkı zedelenenin rızası, daha üstün nitelikte özel ya da kamusal yarar veya kanunun verdiği yetkinin kullanılması sayılmaktadır (TMK m.24/2). Türk Borçlar Kanunu'nda ise kanunun verdiği yetki (TBK m. 63/1), haklı savunma (meşru müdafaa), yetkili kamu makamlarının zamanında müdahale edemeyecek olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması ve zorunluluk (ıztırar) hâlleri de hukuka uygunluk nedeni olarak zikredilmiştir. (TBK m. 63/2).

Hukuka uygunluk nedenleri, kişilik hakkının görünümlerinden biri olan resim hakkına saldırı durumunun hukuka aykırılığını ortadan kaldırır³¹². Bu durumda ise resim hakkına saldıran kişinin sorumluluğu gündeme gelmez. Aşağıda hukuka uygunluk nedenleri açıklanırken inceleme konusu olan çocuğun resim hakkı özelinde açıklamalar yapılmıştır.

2.5.3.2. TMK m.24/2 Kapsamında Hukuka Uygunluk Nedenleri

Zarar Görenin Rızası

Yeni medya uygulamalarında kişinin resim hakkının kullanımına yönelik rızası hukuka uygunluk sebebidir (TMK m.24/2). Ancak bu rıza, Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu'nun ilgili maddelerindeki sınırlar çerçevesinde geçerlidir (TMK m. 23, TMK m.24, TBK m.27). Rızanın geçerliliği her somut olayda ayrıca incelenmelidir³¹³. Bunun ötesinde öncelikle çocuğun rıza göstermeye ehil olması da gerekmektedir³¹⁴. Bu bağlamda ayırt etme gücü olan ve olmayan çocukların, resim hakkına yönelik saldırılara rıza göstermesi durumu ayrı ayrı incelenmelidir.

³¹² Hukuka uygunluk sebeplerinin hukuka aykırılığı ortadan kaldırmasıyla ilgili bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 244; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 260. Bu bağlamda hukuka uygunluk nedenlerinin açıklanmasına yönelik objektif ve sübjektif teoriden bahsedilebilir. Sübjektif teori, zarar verenin zarar verici davranışta yetkili ve izinli olmaması iken objektif teori hukuk düzeninin zarar gören davranışı korumak için yasakladığı bir davranışta bulunmaktır. Bu konuda bkz. Gümüş, *Borçlar Hukuku*, 433 vd.; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 16 vd.

³¹³ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 244; Helvacı, *Kişiler Hukuku*, 150; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 285.

³¹⁴ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 122.

Tam ehliyetsiz çocuğun ayırt etme gücü yoktur³¹⁵. Ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin ise rızası hukuken geçerli değildir (TMK m. 15). Ancak tam ehliyetsiz çocuk yerine yasal temsilcisi resim hakkını belli durumlarda kullanabilir. Şöyle ki kişilik hakkı ve bu kapsamda resim hakkı daha önce aktarıldığı üzere şahsa sıkı sıkıya bağlı bir haktır. Bu hakkı kural olarak ne yasal temsilci ne de tam ehliyetsiz kullanabilir. Son durumda resim hakkının veli ve tam ehliyetsiz çocuk tarafından kullanılamayacağının kabulü somut olayda çocuğun menfaatini hakkaniyete aykırı olarak zedeleyebilir. Kişiyi sıkı sıkıya bağlı haklar baskın görüşe göre nispi ve mutlak olarak ayrılmaktadır. Buna göre resim hakkının nispi kişiyi sıkı sıkıya bağlı hak olarak kabul edilmesi durumunda yasal temsilci resim hakkını çocuk adına kullanabilir. Ancak yasal temsilci bu hakkı kullanırken çocuğun üstün yararını gözeterek, onun üstün yararına uygun bir şekilde karar vermelidir³¹⁶. Burada velilerin özellikle dikkat etmesi gereken hususlardan biri, yeni medya uygulamalarında paylaşılan her gönderinin dijital bir iz bırakmasıdır³¹⁷. Buna göre veli, sadece o anki durumu değil, paylaşımın ileride çocuk üzerindeki olması muhtemel etkilerini de göz önünde bulundurarak karar vermelidir³¹⁸.

Sınırlı ehliyetsiz çocuğun ise ayırt etme gücü vardır³¹⁹. Ayırt etme gücü bulunan çocuğun rızası hususu baskın görüşün kabul ettiği mutlak ve nisbi anlamda kişiyi sıkı sıkıya bağlı olan haklarının kullanımı ayrımı dahilinde incelenebilir³²⁰. Buna göre kişiyi mutlak olarak sıkı sıkıya bağlı bir kişilik hakkında velinin rızası aranmazken, kişiyi nisbi sıkı sıkıya bağlı kişilik hakkında çocuğun yanı sıra velinin de rızası aranabilecektir³²¹. Ancak aktarılan durumlarda velinin rıza/rızalarının bulunması çocuğun kişilik hakkına açıkça

³¹⁵ Bu konuda bkz. “1. Bölüm. 1.1.4.2”.

³¹⁶ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 200; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 122.

³¹⁷ Dijital iz kavramı ile ilgili “2. Bölüm, 2.4.3.”

³¹⁸ Bu hususta kişi, çocukken kendi rızası hilafına ya da kendi rızası alınmadan paylaşılan görüntüleri nedeniyle psikolojik sorunlar yaşayabilir. Bu durumun sonucu, kişi bireysel olarak sadece kötü hissedebileceği gibi dijital ortamda sıkça görüldüğü üzere linç kültürü ile de karşılaşabilir. Dijital ortamdaki izlerin kalıcılığı da göz önüne alındığında kişinin çocukken yaptığı, söylediği şeylerin ya da ailesinin kendisinin resim hakkını ihlal eden paylaşımlarının yıllar sonra önüne gelebilecektir. Küçükken paylaşılan paylaşımlar nedeniyle de büyüdüğünde “linç” e uğrama ihtimali vardır. Bu da kişinin psikolojisinin bozulmasına sebebiyet verebilir. Dijital ortamda linç kültürü ile ilgili bkz. Canan Gönüllü, “Sosyal Medyada Linç Kültürü ve Yaşlı Ayrımcılığı”, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 23/60 (Eylül 2023), 571 vd.; Mahmut Kutlu, “Sosyal Medyada Kitle Psikolojisi ve Linç Kültürü”, *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi* 5/2 (Aralık 2023), 103 vd.; Işıl Horzum, “Grup İletişimi Temelinde Önyargı, Açık Sadakati, Kutuplarda Düşünmek, Ayrımcılık ve Sosyal Medyada Linç: Fazıl Say Örneği”, *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi* 4/4 (Aralık 2020), 331 vd.

³¹⁹ Bu konuda bkz. “1. Bölüm. 1.1.4.3”.

³²⁰ Bu konuda ayrıntılı açıklamalar için “1. Bölüm 1.1.4.2.” başlığına bakılmalıdır.

³²¹ Bu konuda bkz. “1. Bölüm. 1.1.4.2”

zarar veriyorsa yine bu rıza(lar) hukuka aykırı fiili hukuka uygun hale getirmeyecektir³²². Özellikle günümüzdeki dijital gelişmelerle çocuk ve/veya velinin öngöremediği riskler barındıran yeni teknolojiler gelişebilir. Örneğin yapay zeka ile fotoğraflar, çizgi karakter gibi çizilebilmektedir³²³. Çocuğun fotoğraflarının yapay zeka ile çizgi karakter vs. farklı şekillerde çizilmesi esnasında subliminal mesajlar³²⁴ içeren çizimler meydana gelebilir ve çocuk ile veli bunu fark edemeyebilirler. Aktarılan ilgili durum çocuğun kişilik hakkına açıkça zarar vereceğinden, çocuğun ve velisinin rızası bir hukuka uygunluk sebebi olmayacaktır.

Çocuğun hem rızasının geniş değil, belirli bir duruma özgü verilmiş bir rıza olması gerekmektedir hem de üzerinde tasarruf edebileceği bir hakka yönelik olmalıdır³²⁵. Ancak bu iki şartın meydana gelmesi dahi her durumda çocuğun rızasının geçerli kabul edilmesi anlamına gelmemelidir. Örneğin çocuğun çıplak olan bir fotoğrafını yeni medya uygulamalarında paylaşmak istemesi hukuka uygun kabul edilmemelidir³²⁶. Bu nedenle çocuğun yeni medya uygulamalarındaki paylaşımlarının çocuğun üstün yararına uygun olup olmaması hususu velisi tarafından denetlenmelidir.

Çocuğun resim hakkının kullanımı somut olaya göre nispi ya da mutlak kişiye sıkı sıkıya bağlı haktır. Çocuk, kişilik hakkının kullanımı için rıza göstermediği durumda velinin kural olarak buna riayet etmesi gerekse de istisnai olarak çocuğun aksi yönde isteğine rağmen kişilik değeri ihlalinin hukuka uygun olduğu haller de vardır³²⁷. Bir başka deyişle, velinin rıza gösterdiği çocuğun resim hakkı paylaşımına, çocuk rıza göstermeyebilir. Son aktarılan durumda da çocuğun somut olayda aksi yönde üstün bir menfaati söz konusu değilse velinin bu paylaşımı istisnai olarak hukuka uygun kabul edilebilir.

³²² Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması* vd.

³²³ Fotoğrafların yapay zeka teknolojisi ile karikatürize edilmesi ile ilgili bkz. Capcut (Capcut), “Fotoğrafi AI ile Karikatüre Dönüştürmek İçin 6 Önemli İpucu” (Erişim 14 Mart 2025).

³²⁴ Subliminal mesajlar ilk başta fark edilmeyen ancak bilinçaltında etki bıraktığı düşünülen mesajlardır. Subliminal mesaj ile ilgili bkz. Nursen Doğan vd., “Subliminal Uyarıcıların Nöropsikolojisi”, *Current Research and Reviews in Psychology and Psychiatry* 2/2 (Aralık 2022), 223 vd.; Hamza Sığınç-Beşir Koç, “Subliminal Mesajlar ve Gıda Tüketimi Üzerine Bir Değerlendirme”, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7/14 (Kasım 2017), 87 vd.; Bahar Nur Kanbur, “Görsel Medyanın ve Subliminal Mesajların Çocuk Sağlığı Üzerine Etkileri”, *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 10 (Nisan 2020), 96.

³²⁵ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 244; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 123.

³²⁶ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 123.

³²⁷ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 124.

Rıza; açık, örtülü, yazılı veya sözlü verilebilir³²⁸. Rıza en geç resim hakkına saldırı anında verilmelidir³²⁹. Ancak daha önceden verilen rızanın saldırı bitmeden geri çekilmesi durumunda resim hakkı ihlaline yönelik saldırı, hukuka uygunluk nedeni olan rızanın yokluğu nedeniyle hukuka aykırı hale gelecektir.³³⁰

Üstün Nitelikte Özel Yarar

Yeni medyada çocuğun resim hakkına yönelik yapılan görüntü paylaşımları, eğer çocuğun üstün nitelikte özel yararı gereği paylaşıyorsa hukuka uygun sayılır (TMK m.24/2). Günümüzde yeni medya aracılığı ile ulaşılabilecek kitle çok geniştir. Buna rağmen çocuğun, üstün nitelikte özel yararını gerektiren durumlarda paylaşılan görüntülerinin hukuka uygun hale gelmesi mümkündür.

Örneğin günümüzde SMA ve DMD hastalığına sahip olan çocukların tedavi ücretleri çok yüksek meblağlara ulaşmaktadır. Burada çocuğun yaşam hakkının devamlılığı için dijital alanda çocuğun görüntüleri paylaşarak bağış toplanabilmektedir³³¹. Tedavi giderleri için yapılan kampanyalarda çocukların görüntülerinin paylaşılması çocuğun yaşam hakkına, yani üstün nitelikte özel yararına hizmet etmektedir³³². Bu nedenle de çocuğun makul³³³ görüntülerinin paylaşılması hukuka uygun sayılabilmelidir.

Bir başka örnek olarak, çocuğun vücudunda çeşitli lekeler çıkmış olsun. Velisi, bunları bir doktora göstermek istesin. Ancak hem doktor uzakta olsun hem de çocuk vücudundaki lekelerin çekildiği fotoğrafın gösterilmesini istemesin. Böyle bir durumda ciddi bir rahatsızlık olma ihtimali bulunabilir. Aktarılan durumda çocuğun sağlık gibi üstün bir menfaatinin korunması gereği görüntüleri, çocuk istemese dahi WhatsApp gibi bir yeni medya uygulaması kanalıyla doktora gönderilebilir. Bu anlamda gerçekten çocuğun sağlık durumu gerektiriyorsa ve hastaneden randevu almak çok uzun zaman alacaksa, bir doktora görüntülerin iletilmesi hukuka aykırı olmayacaktır.

³²⁸ Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 286; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 130; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 245.

³²⁹ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 124

³³⁰ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 154; Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 117.

³³¹ Bu bağışlar genelde yeni medya üzerinden fon toplamak üzere paylaşılan görüntüler vasıtasıyla yapılabilmektedir. Bu konuda bkz. Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 6.

³³² SMA ve DMD hastalığına sahip çocuklarla ilgili ilerleyen başlıklarda yapılacak ayrıntılı açıklamalar için bkz. dn.

³³³ Makul görüntüden kasıt çocuğun şeref ve haysiyetini zedelemeyecek türden olan görüntülerinin paylaşılmasıdır.

Üstün Nitelikte Kamusal Yarar

Yeni medyada çocuğun resim hakkına yönelik yapılan görüntü, eğer üstün nitelikte kamusal yararı gereği paylaşıyorsa hukuka uygun sayılır (TMK m.24/2). Çalışma konusu özelinde resim hakkının ihlali durumlarının gerçekleştiği yerler yeni medya uygulamalarıdır. Bu bağlamda özellikle basın özgürlüğü zikredilmelidir³³⁴. Üstün nitelikte kamusal yararı olarak basın özgürlüğünün varlığı bir hukuka uygunluk nedenidir (AY m.28/1, BK m.3/1).

Yargıtay’a göre basın özgürlüğü ve kişilik hakkı çatışan iki değer³³⁵ olup bunlar arasında kamu yararının bir görünümü olan basın özgürlüğünün öncelikli olarak tercih edilmesi gerekmektedir³³⁶. Basın, ilgili konuyu haberleştirirken haberin görünürdeki gerçekliğe uygun olması gerekir³³⁷. Ayrıca haber konusunun güncel olması, habere toplumun ilgisinin var olması ve haberin veriliş biçimi ile haberin içeriği arasında uygun bir illiyet bağının bulunması şartlarının da gerçekleşmiş olması gerekir³³⁸. Aktarılan şartlara uygun bir haber hukuka uygun sayılabilir. Ancak haber vasıtasıyla kamuoyunun aydınlatılması ve ihlal edilen kişilik hakkının ölçülü olması gerekmektedir³³⁹. Buna göre örneğin bir çocuğun okulda fiziksel şiddete maruz kalması durumunun basın tarafından haber yapılacağı düşünülün. Söz konusu haber çocuğun maruz kaldığı olumsuz durumun

³³⁴ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 256. Yine krş. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 288.

³³⁵ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 127. Yine krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 259. Örnek Yargıtay kararları için bkz. “Davacı, ... haberin gerçeğe aykırı olup kişilik haklarına saldırı oluşturduğunu belirterek ... Basın özgürlüğü, Anayasanın 28. maddesi ile 5187 sayılı Basın Yasasının 1. ve 3. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerde basının özgürce yayın yapmasının güvence altına alındığı görülmektedir...”, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K.2012/1280 (19 Aralık 2012); “...Basın özgürlüğü ile kişilik değerlerinin karşı karşıya geldiği durumlarda...”, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2016/4218 (30 Mart 2016); Yargıtay 4.Hukuk Dairesi (Yargıtay) K.2012/3451 (5 Mart 2012)

³³⁶ Bunun nedeni ise çatışan iki değer bulunması halinde daha çok üstün tutulması gereken yararın belirlenmesinde kamu yararı ölçütünün kullanılması gerektiğidir. Bu konuda örneğin bkz. “...Basın özgürlüğü ile kişilik değerlerinin karşı karşıya geldiği durumlarda; hukuk düzeninin çatışan iki değeri aynı zamanda koruma altına alması düşünülemez. Bu iki değerden birinin diğerine üstün tutulması gerektiği, bunun sonucunda da, daha az üstün olanyararın daha çok üstün tutulması gereken yarar karşısında o olayda ve o an için korumasız kalmasının uygunluğu kabul edilecektir. Bunun için temel ölçüt kamu yararıdır...”, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2012/3451 (5 Mart 2012); Yargıtay 4.Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/1257 (7 Mart 2019). Ancak çatışan iki değerden birinin tercih edilmesi diğer değerlerin yok sayılması sonucunu meydana getirmez. Bu konuda bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 127.

³³⁷ Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 487. Krş. Mehmet Beşir Acabey, “Basın Özgürlüğü ve Bu Özgürlüğün Bir Sınırı Olarak Kişilik Hakkı”, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* 8/Özel (Haziran 2013), 43.

³³⁸ Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 487; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 262 vd.; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 134.

³³⁹ Buna göre ölçülülükten anlaşılması gereken müdahalenin elverişli, gerekli ve orantılı olması hususudur. Ölçülülük ilkesi ile ilgili bkz. “1. Bölüm 1.2.4.”.

şiddetini arttırmayacak şekilde yapılmalıdır. Nitekim burada çocuğu zavallı gösterecek bir haber şekli, çocuğun ayrıca çevresinden zorbalık görmesine neden olabilir. Çocuk bu nedenle fiziksel şiddetin yanı sıra psikolojik şiddete de uğramış olacaktır.

Basının haber yapmasında yukarıda sayılan şartların varlığının yanı sıra habere konu kişinin kim olduğu da önem taşır. Örneğin bu kişi kamuya mal olmuş sanatçı veya sporcu olabilir³⁴⁰. Bu durumda basın özgürlüğü ve tanınmış kişinin resim hakkı arasında bir çatışma meydana gelebilir. Tanınmış kimsenin basın özgürlüğü karşısında özel/gizli alanı daralmakta kamusal alanı ise genişlemektedir³⁴¹. Bu sayede tanınmış kişinin resim hakkının ihlali kamu menfaati nedeniyle hukuka uygun sayılabilecektir³⁴².

Sanat, spor veya yeni medya uygulamalarında ünlü olmuş bir çocuğun tanınmış bir kimse olması sebebiyle resim hakkı, basın özgürlüğü ile çatışma halinde olabilir. Burada öncelikle basın özgürlüğü açısından bir kamu menfaatinden bahsedilebilir. Bunun karşısında, tanınmış olan çocuğun resim hakkı ve bunun korunması gereği dikkate alınmalıdır. Ayrıca burada Anayasa m.41’de düzenlenen “Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması...” hükmüyle çocuğun korunması bizzat kamu düzeniyle bağlantılı hale gelmektedir. Bu anlamda çocuğun resim hakkının basın özgürlüğü ile çatışması durumunda aynı zamanda kamu düzeninin iki ayrı görünümü de karşı karşıya gelmektedir.

Örneğin, kidfluencer bir çocuğun anne ve babası boşanmış olsun. Kidfluencer çocuğun, velayet sahibi ebeveyn tarafından diğer ebeveyninin evinden zorla alınması durumunun basına yansımaları çocuğun yaşadığı zor olayı daha da pekiştirecektir³⁴³. Bu durumda basın özgürlüğüne karşı çocuğun resim hakkının korunması ve Anayasa m.41 gereği çocuğun korunması durumları ağır gelecektir.

Tanınmış çocukların diğer çocuklara göre özel hayat alanları daha dardır³⁴⁴. Buna rağmen tanınmış çocuğun resim hakkı ile basın özgürlüğü çatıştığında çocuk lehine karar verilmelidir. Aynı durum evleviyetle diğer çocuklar için de geçerlidir. Zira çocuğun resim hakkının korunması onun bireysel menfaati yanında kamusal menfaatlere de hizmet etmektedir.

³⁴⁰ Krş. Öztan, *Kişiler Hukuku*, 348.

³⁴¹ Krş. Acabey, *Basın Özgürlüğü*, 28.

³⁴² Krş. Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 156.

³⁴³ Benzer bir örnek için bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 68.

³⁴⁴ Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 221

2.5.3.3. TBK m.63 Kapsamında Hukuka Uygunluk Nedenleri

Haklı Savunma

Haklı savunma, hakkı ihlal edilen veya edilmesi muhtemel bir kimsenin hakkını ihlal eden veya etmesi muhtemel kişiye karşı kendini savunma biçimlerinden biridir ve hukuka uygundur³⁴⁵ (TBK m.64/I). Haklı savunmanın geçerli olabilmesi için bazı şartlar gereklidir. Öncelikle gerçekleşmesi muhtemel ya da gerçekleşmeye devam eden bir saldırı olmalıdır³⁴⁶. Bunun gibi kişi, haklı savunma eylemini gerçekleştirirken bunu saldırıyı gerçekleştiren kişiye karşı yapmalıdır³⁴⁷. Ayrıca saldıran kişinin davranışlarının da haksız olması gerekmektedir³⁴⁸. Son olarak ise haklı savunmanın saldırıyla orantılı olması gerekmektedir³⁴⁹.

Örneğin amatör bir fotoğrafçı, bir çocuğun fotoğrafını çekmiş olsun. Bu çocuk da fotoğrafının yayınlanmasını istemiyor ve kameradan da silinmesini istiyor olsun. Ancak fotoğrafçı kamerasından çocuğun fotoğrafını silmemekte direniyor olsun. Aktarılan örnekte fotoğrafının izinsiz olarak kayıt altında tutulmasından dolayı çocuğun ihlal edilmeye devam eden bir resim hakkı mevcuttur. Bu durumda çocuğun zor kullanarak fotoğraf makinesinden kendi fotoğrafını silmesi, haklı savunma kapsamında değerlendirilebilir.

Paylaşılan örnekte fotoğrafçının çocuğun fotoğraflarını yeni medya hesabından yayınladığı düşünölsün. Burada çocuğun resim hakkının ihlaline yönelik paylaşma yoluyla, devam eden bir saldırı mevcut olur. Aktarılan örnekte bu ihtimalde çocuğun,

³⁴⁵ TBK m.63/1: “Kanonun verdiği yetkiye dayanan ve bu yetkinin sınırları içinde kalan bir fiil, zarara yol açsa bile, hukuka aykırı sayılmaz.”. TBK m.64/1: “Haklı savunmada bulunan, saldıranın şahsına veya mallarına verdiği zarardan sorumlu tutulamaz.” Genel olarak bir hukuka uygunluk nedeni olarak “meşru müdafaa” (haklı savunma) hakkında örneğin bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku*, 125 vd.; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 260 vd.; Ünlütepe, *Borçlar Hukuku*, 143 vd.; Ali Tanju Sarıgül-Hakan Gündüz, “Meşru Savunmanın Sınırının Aşılması”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 27/4 (Ekim 2023), 395-409; İdris Ermeydan, “Yargıtay Kararları Işığında Meşru Savunmada Sınırın Aşılması”, *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* 3 (Temmuz 2014), 134-148.

³⁴⁶ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 261; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 126; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 276; Barış Çetin, “Karşılaştırmalı Hukukta Meşru Savunma”, *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 4/1 (Haziran 2020), 37.

³⁴⁷ Şahin, *Borçlar Hukuku*, 261; Günergök-Kayıhan, *Borçlar Hukuku*, 474; Çetin, *Meşru Savunma*, 39; Ayan, *Borçlar Hukuku*, 307. Yine krş. Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 377 vd.

³⁴⁸ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 127; Çetin, *Meşru Savunma*, 38; Sağlam, *Meşru Savunma*, 31-32;

³⁴⁹ Eren, *Borçlar Hukuku*, 608; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 380 vd.; Mustafa Kemal Apan, “Meşru Müdafaa İcrailik Şartları”, *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi* 17/1 (Aralık 2024), 50; Mahmut Kaplan, “Meşru Savunmada Orantılılık”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13/2 (Aralık 2023), 1152-1170; Sağlam, *Meşru Savunma*, 35-36; Nuri Berkay Özgenç, “Meşru Savunmada Orantılılık”, *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12/24 (Eylül 2022), 249-266.

resim hakkını ihlal eden kişiye mesaj atarak ya da fotoğrafın altına yorumda bulunarak fotoğrafın silinmesini istemesine rağmen fotoğraf silinmemiş olsun. Bunun üzerine çocuk fotoğrafçının lavaboya gidip onun masaüstünde açık unuttuğu bilgisayar ekranında görünen hesabına girerek kendine ait olan fotoğrafı silip çıkmış olsun. Çocuğun söz konusu eylemi, haklı savunma kapsamında hukuka uygun sayılabilecektir.

Hakkın Bizzat Korunması

Hakkın bizzat korunması, hak ihlal edilirken o esnada yetkili kamu makamlarının zamanında müdahale edemeyecek olması durumunda kullanılabilir³⁵⁰. Buna göre kolluk gücünün yardımını bekleyemeyecek ve hakkın korunması ya da kullanılmasını önemli ölçüde zor duruma sokacak durumda hakkı ihlal edilen kişinin kullanabileceği hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir yoldur³⁵¹ (TBK m.64/III). Haklı savunmada, haklı savunmayı gerçekleştiren kişi hem kendi adına hem de bir başkası adına bunu yapabilir. Oysa hakkın bizzat korunması yolunda haklı savunmadan farklı olarak kişi bu yola sadece kendisi için başvurabilir³⁵². Bu kapsamda başkalarından da yardım alınabilir³⁵³.

Örneğin bir yeni medya uygulaması kullanıcısı bu uygulama üzerinden çocuğun resim hakkını ihlal edici paylaşım yapmıştır. Ancak bu paylaşım İYDHK m.8/1'e giren hallerden olmadığı için derhal müdahale edilememiş olsun. Buna karşı çocuk ihlali gerçekleştiren kullanıcının hesabını hackleyip fotoğrafı silmiştir. Bu durumda çocuğun yeni medya profilini hacklemesi hakkın bizzat kullanılması hukuka uygunluk nedeni dolayısıyla hukuka aykırı olmayacaktır.

Zorunluluk Hali

Zorunluluk hali kişinin, açık ya da yakın bir tehlike karşısında kendisini veya başkalarını bu zararlardan kurtarmak amacıyla üçüncü kişilerin mallarına zarar vermesi

³⁵⁰ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 265; Ayan, *Borçlar Hukuku*, 311 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 124.

³⁵¹ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 264 vd.; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 35; Ayan, *Borçlar Hukuku*, 311 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 124; Eren, *Borçlar Hukuku*, 611 vd.

³⁵² Murat Doğan vd., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 194; Nomer, *Borçlar Hukuku*, 188; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 265; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 171.

³⁵³ Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 35. Hakkın bizzat kullanılması kişinin kendini koruma yollarından biridir. Bir başkası da bu kişiye hakkını koruması hususunda yardım edebilir. Bu ihtimalde yardım eden kişi de başkasının hakkını korumuş olur. Konumuz özelinde yardımcı olan kişinin, haklı savunma yaptığı söylenebilir. Haklı savunma ile ilgili bkz. Hüseyin Hatemi-Gökyayla, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011), 117 vd.; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 260 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 125 vd.; Ünlütepe, *Borçlar Hukuku*, 143 vd.

durumudur³⁵⁴ (TBK m.64/II, TMK m. 753). Zorunluluk halinde haklı savunmadan farklı olarak saldırıda bulunan kimse ile savunma davranışının yöneldiği kimse birbirinden farklı olmalıdır³⁵⁵. Haklı savunmadan farklı olarak zorunluluk halinde savunma davranışı sadece malvarlığına yönelik olmalıdır³⁵⁶. Ayrıca savunma davranışı orantılı olmalı³⁵⁷ ve verilen zarar mecburi olmalıdır³⁵⁸.

Örneğin amatör fotoğrafçı, çektiği fotoğrafını paylaşmak için çocuktan izin almaya gerek duymayıp taksiye binmiştir. Çocuk da fotoğrafının çekildiğini fark edip taksinin kapısını hızlıca çekmiş olsun. Taksinin kapı kulpu da şiddetle çekildiği için kırılmıştır. Bu durumda çocuğun resim hakkına saldırıyı fotoğrafçı yapmasına rağmen savunma davranışı taksinin sahibine yönelmiş olacaktır. Görüntünün çekilmesi ve fotoğrafının kamerasında saklanması çocuğun resim hakkının ihlalini oluşturur. Görüntünün çekilmesi açık bir tehlikenin varlığını, fotoğrafçının kaçmaya çalışması ise daha sonrasında görüntü ile bir işlem yapılması için yakın bir tehlike arz etmektedir. Aktarılan örnekte zorunluluk halinin şartları sağlanmış olup çocuğun eylemi hukuka uygundur. Ancak bu durumda fedakarlığın denkleştirilmesi ilkesi gereğince çocuğun taksi şoförünün uğradığı zararın bir kısmını karşılaması gerekmektedir³⁵⁹.

Kanunun Verdiği Yetki

Kanunun verdiği yetki TMK ve TBK’de bir hukuka uygunluk sebebi olarak düzenlenmiştir. (TMK m.24/2 ve TBK m. 63) Kişinin görüntüsünün (saklanması, paylaşılması vb.) işlenmesi kanunun verdiği yetki ile gerçekleştiğinde görüntüsü işlenen

³⁵⁴ Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 291; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 262 vd.; R. Murat Önok-Işık Önay, “Hukuk Düzeninin Birliği İlkesi Çerçevesinde Zorunluluk Hâlinin Hukukî Niteliği”, *İstanbul Hukuk Mecmuası* 77/2 (Aralık 2019), 855.

³⁵⁵ Hatemi-Gökyayla, *Borçlar Hukuku*, 118; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 129 vd.; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 292; Burada saldırıda bulunan kimse ile savunmanın yöneldiği kimsenin aynı kimse olması durumunda zaten haklı savunmanın şartları sağlanmış olacağından yapılan eylem zorunluluk hali değil haklı savunma olur.

³⁵⁶ Ayan, *Borçlar Hukuku*, 130; Özcan Günergök-Şaban Kayıhan, *Borçlar Hukuku Dersleri Genel Hükümler* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2024), 477; Eren, *Borçlar Hukuku*, 610; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 263; Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 268; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 170.

³⁵⁷ Belen-Köksal, *Hukukun Temel Kavramları*, 252; Kalabalık-Doğancı, *Temel Hukuk Bilgisi*, 268;

³⁵⁸ Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku*, 34.

³⁵⁹ İztirar hali bir tür hukuka uygunluk hali olmasına rağmen hakim, zarar vereni zararın tamamını veya bir kısmını tazmin etmekle yükümlü kılabilir. Bu durum bir tür “fedakarlığın denkleştirilmesi ilkesi” dir. Fedakarlığın denkleştirilmesi ilkesi ile ilgili bkz. Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 5; Elvan Sütken, “Medeni Hukukta Fedakarlığın Denkleştirilmesi İlkesinin Taşınmaz Mülkiyetinin Kısıtlamaları ile İlgili Olarak Uygulandığı Bazı Durumlar”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4/2 (Aralık 2009), 110 vd.; Seda Kara Kılıçarslan, “Fedakarlığın Denkleştirilmesi İlkesine Dayanan Sorumluluğun Medeni Hukuk Çerçevesindeki Görünümü”, *Medeni Hukuk Dergisi* 1/1 (Ocak 2024), 100 vd.

kişi bu duruma katlanmak durumunda kalacaktır³⁶⁰. Kanuni düzenlemeler çerçevesinde görüntüleri kaydedip amacına uygun bir şekilde kullanan kişi hukuka uygun hareket etmiştir³⁶¹.

Örneğin bir çocuk başka bir çocuğun müstehcen görüntülerini sadece takipçilerine açık olan yeni medya hesabında paylaşmış olsun. Bu bağlamda şikâyet üzerine siber suçlarla mücadele biriminde soruşturma yürütülsün. Bu soruşturma esnasında resim hakkı ihlali yapan çocuğun hesabına erişilip diğer görüntüleriyle beraber kendi görüntüleri de polis tarafından incelenip belli bir süre muhafaza edilebilir. Her ne kadar izin vermediği kimselerin kendi görüntüsünü görmesi ve saklaması ayrı ayrı resim hakkının ihlali durumlarını oluşturacaksa da ilgili örnekte kanunun verdiği yetki hukuka uygunluk nedeni vardır.

Velayet hakkı bağlamında veli, çocuğun bazı özgürlüklerini çocuğun bakımı, eğitimi, gelişimini sağlama amaçlarıyla kısıtlayabilir. Ancak velayet hakkının kapsamına sadece çocuğun bakımı, eğitimi ve gelişiminin sağlanması değil, aynı zamanda onun üçüncü kişilere ve hatta kendisine karşı bile korunması da girer³⁶². Yeni medya uygulamalarında çocuğun üstün yararına uymayan görüntüler paylaşmayı denediği durumlarda veli velayet hakkı kapsamında bu paylaşımları engellemeye yetkili ve aynı zamanda yükümlüdür³⁶³. Örneğin çocuk, her nasılsa bir tanışma uygulamasının yaş kriterini sağlamamasına rağmen bu uygulamayı kullanıyor olsun. Bu uygulamada çocuk başka kullanıcılarla konuşabilmek için fotoğraflarını paylaşmış olsun. Veli, çocuktan fotoğraflarını bu uygulamadan kaldırmasını talep edebilir. Hatta çocuk, bu talebi yerine getirmezse velisi onun görüntülerini silerek paylaşımlarını engelleyebilecektir. Genel olarak velayet hakkı ve bunun sınırlarına aşağıda değinilecektir.

³⁶⁰ Krş. Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 262; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 510.

³⁶¹ Yünlü, *Görüntü*, 294. Bu konuda örnek mevzuat hükümleri; CMK m.81, CMK m.87, Karayolları Trafik Yönetmeliği m.122, PVSK ek m.6, 2911 sayılı Kanun m. 11.

³⁶² Velayet hakkının kapsamı ile ilgili bkz. Zevkliler vd., *Aile Hukuku*, 400 vd.; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 479 vd.; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 410 vd.; Yılmaz, *Aile Hukuku*, 540 vd.; Akipek Öcal-Özdemir, *Aile Hukuku*, 475 vd.

³⁶³ Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 131.

2.5.4. Velayet hakkı sahibinin sorumluluğu

2.5.4.1. Genel Olarak Velayet Hakkı

Velayet hakkı, küçükler veya istisnaen kısıtlı ergin çocuklarla ilgili gerekli kararların alınması için münhasıran anne ve/veya babaya³⁶⁴ verilen bir yetki ve aynı zamanda bir yükümlülüktür³⁶⁵. Velayet hakkının nihai amacı çocuğun bir birey olarak bağımsızlığını elde edebilmesini sağlamaktır³⁶⁶.

Velayet hukukunda çocuğun menfaatinin korunması en üst ilke olarak kabul edilmektedir³⁶⁷. Velayet hakkı ise artık günümüzde bir yüküm-hak (Pflichtrecht) olarak kabul edilmektedir³⁶⁸. Bu anlamda velayet hakkı sahibi anne ve/veya baba, bu hakkını özellikle çocuğun yararına uygun olarak kullanmakla yükümlüdür³⁶⁹.

Velinin, velayet hakkı kapsamında birtakım yükümlülükleri vardır. Bu bağlamda özellikle çocuğun sağlığı, bakımını ve eğitimi yürütmesi velayet hakkı kapsamında sayılabilir³⁷⁰. Gelişen teknoloji neticesinde velilerin yükümlülükleri analog hayat kapsamı haricinde dijital hayatta da oluşmaktadır. Bu bağlamda velinin dijital dünyada çocuklarına karşı velayet hakkı kapsamındaki yükümlülüğüne “dijital bakım yükümlülüğü”³⁷¹ denilmektedir. Dijital bakım yükümlülüğü kapsamında veli, yeni medya uygulamalarında karşılaşılabilecek çeşitli durumlara (genel olarak tehlikeli durumlara) karşı çocuğu, dijital dünyayı daha iyi kullanmaya yönlendirir. Dijital bakım yükümlülüğünün korunma, aydınlatma ve yardımcı olma, gözetleme ve kontrol etme, yasaklama, eğitim gibi unsurları bulunur³⁷².

³⁶⁴ Velayet hakkı sadece anneye ve/veya babaya verilebilir. Ancak bunun öncelikli şartı soy bağı ilişkisinin kurulmasıdır. Diğer bir şart ise TMK m.337/2 hükmünün lafzından çıkmaktadır. Hükme göre: “*Ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velâyet kendisinden alınmışsa hâkim, çocuğun menfaatine göre, vasi atar veya velâyeti babaya verir*”. Buna göre anne-babanın, ergin olması, haklarında kısıtlılık kararı alınmamış olması, ayırt etme gücüne sahip olması, yaşıyor olması ve mahkeme tarafından velayet hakkının kendisinden alınmamış olması gerekmektedir. Bu konuda daha detaylı bilgi için Bkz. Akipek Öcal-Özdemir, *Aile Hukuku*, 474; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 496-497; Dural vd., *Aile Hukuku*, 358; Zevkliler vd., *Aile Hukuku*, 409.

³⁶⁵ Serozan, *Çocuk Hukuku*, 250 vd.; Öztan, *Aile Hukuku*, 1079; Zevkliler vd., *Aile Hukuku*, 407; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 478.

³⁶⁶ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 265.

³⁶⁷ İlgili ilke için yapılan açıklamalara bkz. “1. Bölüm, 1.2.1.”

³⁶⁸ Serozan, *Çocuk Hukuku*, 250 vd.; Öztan, *Aile Hukuku*, 1079; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 407; Akipek Öcal-Özdemir, *Aile Hukuku*, 469.

³⁶⁹ Öztan, *Aile Hukuku*, 1075. Yine bu yönde krş. Serozan, *Çocuk Hukuku*, 250; Dural vd., *Aile Hukuku*, 357; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 478.

³⁷⁰ Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 412 vd.; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 498 vd.

³⁷¹ Doğanç, *Dijital Bakım Yükümlülüğü*, 300 vd.

³⁷² Dijital bakım yükümlülüğünün unsurlarıyla ilgili bkz. Doğanç, *Dijital Bakım Yükümlülüğü*, 300.

Kural, çocuğun ergin oluncaya kadar velayet altında bulunmasıdır³⁷³. Ancak çocuğun doğumundan erginliğine kadar velayet hakkının sınırları değişir ve kural olarak azalır, erginlikle ise sona erer denilebilir³⁷⁴. Her ne kadar çocuğun yaş almasıyla beraber velayet hakkının sınırları daralsa da velayet hakkını sınırlandıran tek durum çocuğun olgunlaşması değildir. Aşağıda “Velayet Hakkının Sınırları” başlığında velayet hakkını sınırlandıran bazı durumlara değinilecektir.

2.5.4.2. Velayet Hakkının Sınırları

Velayet hakkının sınırlarının belirlenmesinde çeşitli durumların birlikte değerlendirilebilmesi gerekmektedir. Burada gözetilmesi gereken önemli değerlendirme ölçütleri arasında özellikle çocuğun üstün yararı ve hakkın kötüye kullanılmaması (TMK m.2) ilkeleri yer almaktadır³⁷⁵.

Çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince çocuğun yararının takdir edilebilmesi için her somut olay açısından ayrı değerlendirmeler yapılmalıdır³⁷⁶. Bir yüküm-hak olan velayet hakkının kullanılması esnasında çocuğun menfaatleri ön plana alınmalıdır. Öyle ki burada anne-babanın kişilik hakkı değerleri arasında yer alan hayat anlayışları, toplumsal düşünceleri gibi durumların dahi çocuğun üstün yararını etkilediği ölçüde göz ardı edilebileceği ifade edilmektedir³⁷⁷. Anne ve babanın, çocuğun üstün yararı ilkesi ile bağdaşmayan işlemleri velayet hakkı bağlamında çeşitli sonuçlar meydana getirir. Bu sonuçlar, koruma önlemleri alınmasından velayetin kaldırılmasına kadar olabilir³⁷⁸.

Çocuğun üstün yararının belirlenmesinde çocuğun duygu, düşünce ve isteklerinin anlaşılması önemlidir³⁷⁹. Bu bağlamda özellikle psikolog ve pedagoğdan yardım

³⁷³ Zevkliler vd., *Aile Hukuku*, 420;

³⁷⁴ Velayetin kapsamı ile ilgili ifade edilen bu durumun bir görünümü olarak TMK m.339/III hükmü zikredilebilir. Bu hükme göre: “*Ana ve baba, olgunluğu ölçüsünde çocuğa hayatını düzenleme olanağı tanılırlar; önemli konularda olabildiğince onun düşüncesini göz önünde tutarlar*”. Bu konuda bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 1077. Ayrıca yine bu bağlamda velayet hakkının, kural olarak erginliğin kazanılmasıyla sona ermesiyle ilgili TMK m.335/1’in mefhumu muhalifine bakılmalıdır. Buna göre: “*Ergin olmayan çocuk, ana ve babasının velâyeti altındadır*”. Bu kuralın istisnası ise TMK m.335/2 “*Hâkim vasi atanmasına gerek görmedikçe, kısıtlanan ergin çocuklar da ana ve babanın velâyeti altında kalırlar*” gereğince vasi atanmaması durumunda kısıtlanan erginlerdir. Bu konuda bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 1082; Zevkliler vd., *Aile Hukuku*, 408; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 478.

³⁷⁵ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 149.

³⁷⁶ Çocuğun üstün yararı ilkesinin dinamikliğiyle ilgili bkz. Ahmet Türkmen, *Çocuğun Kişisel İlişki Kurma Hakkı*, 1136; Şirin, *Çocuğun Yararı*, 231.

³⁷⁷ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 151.

³⁷⁸ Bunun için bkz. “3. Bölüm 3.3.”.

³⁷⁹ Bu bağlamda çocuğun görüşünün alınması önemlidir. Bu konuda bkz. Demir, *Çocuğun Kişiliğinin Korunması*, 278;

alınabileceği gibi, inceleme konusu olan yeni medya uygulamaları özelinde bilişim uzmanlarından da destek alınabilmelidir³⁸⁰. Dijital bakım yükümlülüğünün unsurlarından biri, daha önce aktarıldığı üzere eğitimidir. Eğitim unsuru çocuğun bilişim ve yeni medya uygulamalarında eğitilmesi yanında velinin kendisini bu konularda yetiştirmesini de içerir³⁸¹. Bu kapsamda veli gerekli eğitimleri almalıdır. Yine çocuğun sosyal yaşamında iletişimde olduğu kişilerle olan etkileşimlerinin ve sosyal yaşamını devam ettirdiği çevrenin de gözlemlenmesi onun duygu, düşünce ve isteklerinin anlaşılmasında yardımcı olabilecektir³⁸². Ayrıca gözetleme (ve kontrol), dijital bakım yükümlülüğünün bir diğer görünümü olarak çocuğun dijital alandaki risklerden korunmasına katkı sağlayacaktır³⁸³. Genel olarak velayet hakkına müdahalenin ikincilliği ilkesinin bir gereği olarak çocuğun resim hakkı üçüncü kişiler tarafından ihlal edildiğinde tedbir alınması için önce çocuk ve veli başvurur³⁸⁴. Ancak ihlale sebep olan veli ise bu durumda çocuğun resim hakkı ile velayet hakkı arasında bir çatışma meydana gelebilir. Böyle bir çatışmanın meydana gelmesi ihtimalinde velinin çocuğun resmini paylaşabilmesi, kullanabilmesi için kayyımın katılması ve hakimın onayının alınması gerekir (TMK m. 345)³⁸⁵. Bu durumda anne-babanın velayet hakkının kullanımı (ve ifade özgürlüğü) ile çocuğun resim hakkının (kişiliğinin) korunması karşı karşıya gelmektedir. İlkel düzeyde ise velayet hakkına müdahalenin ikincilliği ilkesi ile çocuğun görüşünün alınması ilkeleri çatışmaktadır. Ancak Anayasa’da düzenlenen (AY m.26) ifade özgürlüğü, yine Anayasa’da düzenlenen AY m.41/3 “Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır” hükmüyle sınırlandırılmıştır. Hükmün lafzından da anlaşılacağı üzere çocuğun korunmasına ilişkin tedbirler alınmasını gerektiriyorsa velinin ifade özgürlüğü sınırlanmalıdır. Ayrıca velinin ifade özgürlüğü, Anayasa m.13³⁸⁶ ve Anayasa’nın genel

³⁸⁰ Krş. Demir, *Çocuğun Kişiliğinin Korunması*, 277.

³⁸¹ Dijital bakım yükümlülüğünün eğitim unsuru için bkz. “2. Bölüm, 2.5.4.2.”

³⁸² Ancak çocuğun, bir yetişkinin sahip olduğu ayırt etme gücüne sahip olmadığı göz önüne alınarak onun isteklerinin sınırlı olarak dikkate alınması gerektiği hakkında krş. İmamoğlu, *Çocuğun İradesinin Dikkate Alınması*, 854 vd.

³⁸³ Krş. Doğancı, *Dijital Bakım*, 300 vd.

³⁸⁴ Nitekim çocuğun sağlıklı bir şekilde yetişmesinde asli sorumluluk sahibi olanlar velilerdir. Bu konuda bkz. Önal, *Çocuğun Özel Yaşamının*, 41.

³⁸⁵ Çocuğun velisine karşı korunmasının özel önem arz ettiğiyle ilgili bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 166.

³⁸⁶ AY m.13 “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz” ‘te genel bir sınırlama olarak sınırlamaların kanun hükmüyle yapılması gerekliliği ifade edilmektedir.

ilkeleri ile aynı zamanda bir kamu menfaati teşkil eden çocuğun korunması gereği karşısında sınırlandırılmalıdır.

Bu bağlamda veli, yeni medyada çocuğun görüntüsünü paylaşacaksa bu paylaşımın usulünü ve kapsamını çocuğun menfaatini gözeterek belirlemelidir. Örneğin veli, çocuğun görüntüsünü, herkese açık profilinden ziyade sadece arkadaşlarının olduğu ve sadece bu kişilere açık olan yeni medya profilinde paylaşmalıdır. Yine bu paylaşım, çocuğun resim hakkını ihlal etmeyecek türden olan görüntüleri içermelidir.

Velinin ifade özgürlüğü ile çocukların resim hakkının çatışmamasına yönelik bir örnek olarak gündemde olan Spinal Müsküler Atrofi (SMA) ve Duchenne Müsküler Distrofi (DMD) isimli hastalıklar zikredilebilir³⁸⁷. Bu hastalıkların tedavisi oldukça pahalı³⁸⁸ ve tedavi olunmazsa (erken) ölümlü sonuçlanabilen hastalıklardır³⁸⁹. Dolayısıyla özellikle çocukların aileleri ve gönüllü kişiler, valilik izinli olarak yeni medya hesaplarından bağış toplayabilmektedirler³⁹⁰. Bu kapsamda çocuğun çeşitli görüntüleri bağış toplanması için paylaşılabilir. Söz konusu paylaşım, çocuğun resim hakkını ihlal etmektedir. Bununla birlikte aktarılan örnekte velayet hakkının kullanımı aynı zamanda çocuğun üstün menfaatine hizmet etmektedir. Velayet hakkının (kanuna dayanan yetkinin) kullanımı yanında bu kapsamda çocuğun üstün nitelikte özel yararının (aktarılan örnekte çocuğun yaşamının) korunması onun sorumluluğunun paylaşımını hukuka uygun hale getirmektedir³⁹¹.

³⁸⁷ SMA ile ilgili bkz. Doğucan Çatulay vd., “Spinal Müsküler Atrofi (SMA) Hastalarıyla ve Aileleriyle Sosyal Hizmet Uygulamaları”, *Sosyal Çalışma Dergisi* 7/2 (Aralık 2023), 113-115; Ezgi Çağlar vd., “Nusinersen Tedavi Sonrasında SMA Hastalarındaki Farklılıklar Tek Merkez Deneyimi”, *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 17/1 (özel sayı- MUSBD 2024; 17, özel sayı-1, 22. Mersin Pediatri Günleri Bildiri Kitabı) (Eylül 2024), 125-128; Arzu Ekici vd. “Yürüyemeyen On Dokuz Aylık Bir Hastada Düşünülmesi Gereken Bir Tanı: SMA Tip II”, *Bozok Tıp Dergisi* 4/2 (Ekim 2014), 76; Mücahit Muslu, “Spinal Musküler Atrofi (SMA) ve Tıbbi Beslenme Tedavisi”, *Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi* 4/3 (Eylül 2021), 132-133; İhsan Kutlu-Derya Nur Açıkgöz, “Spinal Musküler Atrofi (SMA) Hastası Bireylere Bakım Verenlerde Bakım Yüğü ve Baş Etme Becerileri”, *Sosyal Sağlık Dergisi* 3/2 (Eylül 2023), 140-141.

³⁸⁸ Burçin Aysu vd., “Challenges Faced By Families of SMA Patients”, *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 7/3 (Ekim 2024), 544; Çatulay vd., “(SMA)”, 115; Arzu Arslan Ertürk, “Türkiye’de SMA’lı Çocukların Tedavisi ve Yabancı Ülke Örnekleri”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 30/2 (Aralık 2024), 824.

³⁸⁹ SMA hastalığının ölümlü sonuçlanabileceğiyle ilgili bkz. Vikipedi Özgür Ansiklopedi (Vikipedi), “Spinal müsküler atrofi” (Erişim 14 Şubat 2025). DMD hastalığının erken ölüme sebep olabileceğiyle ilgili bkz. Vikipedi Özgür Ansiklopedi (Vikipedi), “Duchenne kas distrofisi” (Erişim 14 Şubat 2025).

³⁹⁰ Bağış toplama kampanyalarında valilik izni aranmasının ana gerekçeleri arasında şeffaflığın sağlanması ve bu sayede de bağışçıların güvenini kazanmak vardır. Nitekim yardım kampanyası adı altında bağışçıların güveni kötüye kullanılıp paraları alınmakta ve özel başka amaçlar için kullanılabilir. Bu durumla ilgili örnek içi bkz. NTV Haber (NTV), “SMA bağışı skandalına canlı yayında gözaltı (SMA’lı Mustafa Yağız için toplanan paraları annesi harcadı)” (Erişim 20 Nisan 2025).

³⁹¹ Üstün nitelikte özel yarar hukuka uygunluk nedeni ile ilgili bkz. “2. Bölüm, 2.5.3.2.”

Velayet hakkının yürütümü kapsamında, çocuğun kişiliğinin korunması gözetilmelidir. Velayet hakkı ölçülü bir şekilde ve bu anlamda çocuğun üstün yararına uygun olarak ve kişiliğine zarar gelmeyecek şekilde kullanılmalıdır³⁹². Bu bağlamda velayet hakkı sahibinin çocuğu üçüncü kişilerden veya çocuğun kendisinden korumak amacıyla aldığı önlemler, ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır³⁹³. Nitekim kanunda çocuğun üçüncü kişilere karşı ve kendisine karşı korunmasının sınırları belirtilmiştir (TMK m.23, TMK m.24). Buna karşın kanunda çocuğun, velayet hakkı sahibine karşı korunması açık olarak düzenlenmemiştir.

Velayet hakkı sahibi, resim hakkı bağlamında çocuğu üçüncü kişilere ve çocuğun kendisine karşı korumak maksadıyla gerekli tedbirleri almalıdır. Bu bağlamda dijital bakım yükümlülüğü kapsamında velinin, çocuğun gerek yeni medya uygulamalarında gerek özel mesajlaşmalarda paylaştığı resimleri bizzat kontrol etmesi örneği verilebilir. Yine örneğin veli, çocuğu çocuk takip uygulamalarıyla da kontrol edebilir³⁹⁴. Üstelik bu sayede veli çocuğa özellikle velayet hakkı sahibi olması sebebiyle resim hakkının ihlalini engelleyici yönlendirmeler yapabilir. Ancak velayet hakkı kapsamında çocuğun kişilik hakkına yapılacak söz konusu müdahale, ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır. Bu bağlamda kanımızca çocuğun özel mesajlaşmaları her durumda değil, ancak ciddi şüphe duyulması durumunda kontrol edilebilmelidir. Ancak bazen ebeveynlerin aşırı korumacı olmaları mümkündür. Bu gibi durumların önlenmesi için öncelikle yeni medya uygulamalarında çocuğun kişilik hakkının velayet hakkı sahibine karşı korunmasına yönelik sınırların kanunen belirlenmesi gerekmektedir. Bu şekilde hukuk güvenliği ilkesi de gözetilmiş olacaktır³⁹⁵. Bu sınırlar çerçevesinde velayet hakkı sahibi, dijital bakım yükümlülüğü dahilinde alacağı önlemlere ilişkin makul kararlar verebilmesi için gerekirse psikolog ve bilişim uzmanlarından destek almalıdır.

Velilerin dijital alandaki riskler ve bu konuda çocuklarını nasıl koruyabilecekleri konusunda kendilerini eğitmeleri, dijital bakım yükümlülüğünün bir gereğidir³⁹⁶. Bu

³⁹² Velayet hakkı sahibi olan velilerin velayet hakkının getirdiği yükümlülükleri en iyi şekilde yerine getirmeleri gerektiğiyle ilgili bkz. Yılmaz, *Aile Hukuku*, 535; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 406.

³⁹³ Ölçülülük ilkesi için bkz. “1. Bölüm. 1.2.4”.

³⁹⁴ Çocuk takip uygulamaları birer mobil uygulamalardır ve geliştirilme amaçları çocukların güvenliğinin sağlanmasıdır. Çocuk takip uygulamalarıyla ilgili bkz. Hacer Bayıroğlu-Kürşat Ayan, “Android Üzerinde Web Tabanlı Çocuk Takip Sistemi”, *Sakarya University Journal of Science* 18/2 (Temmuz 2014), 88 vd.

³⁹⁵ Hukuk güvenliği ilkesi ile ilgili bkz. Mehpere Çaptuğ, “Hukuki Güvenlik İlkesinin Kavramsal Gelişimi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 17 (Haziran 2021), 139 vd.

³⁹⁶ Dijital bakım yükümlülüğü dahilinde veliler çocuklarına en azından dijital medya kullanımının temellerini ve burada karşılaşılabilecekleri temel riskleri öğretmelidirler. Ancak çocuklarına bu konularda

bağlamda çocuğun resim hakkının olası ihlallerini önleyici/azaltıcı bir öneri olarak ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde velilere dijital bakım yükümlülüğüne ilişkin ücretsiz ve zorunlu eğitimler verilmesi düşünülebilir. Ayrıca bir örnek olarak çocukların kendi aralarında dijital riskleri ve koruyucu önlemler hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için bu amaçla hareket eden çocuk dernekleri kurmaya veya buraya üye olmaya yönlendirilmeleri önerilebilir³⁹⁷.

2.5. Yeni Medyada Çocuğun Resim Hakkının İhlaline Sebep Olabilecek Süjeler

2.6.1. Genel Olarak

Çocuğun resim hakkı, analog hayatta görüntüsünün kaydedilmesi, saklanması, paylaşılması, rıza dışı ele geçirilmesi, kullanılması ve yeniden üretilmesi, hatta yok edilmesi gibi yollarla ihlal edilebilmektedir³⁹⁸. Ancak günümüzde çocuğun resim hakkı dijital alanda da oldukça fazla ihlal edilebilmektedir³⁹⁹. Bu kapsamda yeni medyada resim hakkı, analog hayattakinden çok daha farklı ve fazla kişi tarafından ihlale açık hale gelebilmektedir⁴⁰⁰.

Çocuğun görüntüsü (resmi), daha önce aktarıldığı üzere onun kişilik hakkına konu olan değerlerinden biridir. Çocuğun hareketli⁴⁰¹ ya da hareketsiz görüntüleri, yeni medya

bilgi verip yardımcı olabilmeleri için öncelikle kendilerini dijital bakım yükümlülüğünü yerine getirebilecek seviyede eğitmeleri gerekmektedir. Dijital bakım yükümlülüğünün eğitim unsuru ile ilgili bkz. Doğanç, *Dijital Bakım Yükümlülüğü*, 309 vd.

³⁹⁷ Çocuk dernekleri kurma ve çocuk derneklerine üye olmayla ilgili bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 362 vd., 389; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 359.

³⁹⁸ Yünlü, *Görüntü*, 175-200.

³⁹⁹ Çocuk görüntülerinin yeni medyada paylaşılması ile ilgili bkz. Duygulu, *Çocuk İstismarı*, 431; Tuğ Levent, *Unutulma Hakkı*, 24.

⁴⁰⁰ Resim hakkı analog hayatta aynı çevredeki kişilerce ya da en fazla uzaktan bir akraba tarafından ihlal edilebilmektedir. Resim hakkı yeni medyada ise ülke sınırları dışındaki hiç tanışmadığı kişilerce de ihlal edilebilmektedir. Yeni medyanın geniş kitlelere kolayca ulaşabilmesiyle ilgili bkz. Beste Yılmaz, *Kişisel Verilerin Korunması Ve Rekabet Hukuku Bağlamında Veri Taşınabilirliği Hakkı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 70; Göknil Özcan, *Bankacılık İş ve İşlemlerinde Kişisel Verilerin Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 176; Zeynep T. Kangal, *Kişisel Verilerin Ceza ve Kabahatler Hukukunda Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 207; Canan İmançlı, *Kişisel Sağlık Verilerinin Korun(a)mamasından Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 195. Yine krş. Ayten Ordu, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde İnternette Kişilik Hakkının Hakaret ve Sövme (Zem ve Kadih) Yoluyla İhlaline Karşı Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 80.

⁴⁰¹ Hareketli görüntü, video olabileceği gibi herhangi bir hareketsiz görüntünün çeşitli teknolojiler tarafından hareketli hale getirilmesi şeklinde de ortaya çıkabilir. Hatta bazı teknolojilerle yazı ile verilen komutlar da görselleştirilebilir ve videolara farklı yüzler eklenebilirler. Örneğin bkz. Erhan Meydan, "Yazıdan veya Fotoğraftan Ücretsiz Video Oluşturan Yapay Zeka Uygulamaları" *Youtube* (29 Kasım 2023), 00.03.35-00.16.12.

hesaplarında paylaşılabilmektedir⁴⁰². Ancak hangi paylaşım durumlarında çocuğun resim hakkının ihlal edildiği somut olayın özelliğine göre değerlendirilmelidir⁴⁰³. Yine aşağıda ayrı başlıklarda inceleneceği üzere bu paylaşımları, ihlale sebep olabilecek süjeler yönünden çocuğun kendisi, velileri, tanıdığı veya tanımadığı kişiler yapabilmektedirler⁴⁰⁴.

⁴⁰² Krş. Özlem Şendeniz, “Bakmak, Biriktirmek, Paylaşmak: Fotoğraf, Bellek ve Sosyal Medya İlişkisi”, *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi* 5/2 (Aralık 2015), 24; Fatih Sinan Esen, *Dumandan Sosyal Medyaya Kitle İletişimin Kısa Tarihi* (Ankara: Gazi Kitabevi, 2019), 122-134; Bülent Salderay- Ayşegül Erten, “İnstagram’da Fotoğraf Paylaşımı ve Sanal Benlik Olgusunun Sunumu”, *Akademik Sanat* 14 (Aralık 2021), 118.

⁴⁰³ Resim hakkının ihlal edilip edilmediğine somut olayda hukuka uygunluk sebeplerinin olup olmamasına göre cevap verilmelidir. Hukuka uygunluk sebepleri için bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 244-276; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 285-289; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 122-135.

⁴⁰⁴ Yeni medyada çocukları içeren çeşitli paylaşımlarla ilgili bkz. “...davacının küçük Nisanur’u korkutması, olumsuz etkilemesi, kötü sözler ve küfürler öğretmesi, ..., çocuğa kara çarşaf giydirip sosyal medyada paylaşması gibi hususlar dikkate alındığında...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2024/1121 (22 Şubat 2024); “...sosyal medyada, silah ile çocuğun fotoğrafının paylaşılması nedeni ile...” Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2024/4339 (6 Haziran 2024); “...müşterek çocuklarına ait bazı fotoğrafların davalıya ait sosyal paylaşım sitesinde yayınlandığı, bir kısım fotoğraflar lunaparkta ve ev içinde oyun esnasında çekilmiş olmasına rağmen bir fotoğraf da kendileri de davacı olan müşterek çocukların banyoda üryan halde bulundukları,...”, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Kararı (BAM) K.2020/1309 (10 Aralık 2020).

2.6.2. Veliler

Veli ve çocuk arasındaki akrabalık ilişkisine velayet ilişki denir⁴⁰⁵. Bu ilişki kapsamında veli ve çocukların birbirlerine karşı bazı hak ve yükümlülükleri vardır⁴⁰⁶.

Veliler, kendi faydalarından önce çocuklarının menfaati için onlar üzerinde hak ve yükümlülüklerle sahiptirler⁴⁰⁷. Zira çocukların iradelerini, benliklerini geliştirene kadar

⁴⁰⁵ Öztan, *Aile Hukuku*, 1074; Akipek Öcal-Özdemir, *Aile Hukuku*, 469; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 494; Dural vd., *Aile Hukuku*, 357. Anne ve baba evli ise (ve ortak hayata son verilmesi veya ayrılık halinin gerçekleşmesi üzerine hakim farklı yönde bir karar vermediyse) velayet hakkını birlikte kullanırlar. Boşanma ve evliliğin iptali durumunda eşlerden birine kural olarak velayet verilir. Velayet, ebeveynlerden birinin ölümü halinde diğerine bırakılır. Evlilik birliği dışı dünyaya gelen çocuğun velayeti kural olarak anneye verilmektedir. Annenin yaş küçüklüğü, ölümü gibi durumlarda ise çocuğa vasi tayin edilmesi söz konusu olabilmektedir. Velayetin kimde olacağıyla ilgili açıklamalar için bkz. Azim Öncü, “Çocuğun Kişiliği ve Ehliyeti” *Çocuk Hukuku Güncel Esaslar ve Güncel Meseleler* ed. Ömer Korkut-Seda Baş (İstanbul: Adalet Yayınevi, 2024), 177. Velayet ilişkisi soybağı ilişkisinin kurulmasıyla kurulabilir. Velayet ilişkisi yalnızca kan bağı bulunan anne baba ve kan bağı bulunmasa da evlat edinene ergin olmayan çocuk arasındaki ilişkidir. Velayet ilişkisini ebeveynlerin evlilik birliği içerisinde olması ve olmaması üzerinden değerlendirmek gerekir. Buna göre evlilik birliği içerisinde bulunan ebeveynler kural olarak evlilik birliği boyunca birlikte velayet söz konusu olacaktır. Buna göre velayete ilişkin sorumlulukları ortak olacaktır. Velayet ilişkisini etkileyen bir durumla ilgili ortak karara varamazlarsa eşlerden biri ya da ikisi birden hakime başvurabilirler. Ebeveynlerin evlilik birliği içerisinde olmama durumları ise ayrılık, boşanma, evlenmenin iptali, ebeveynlerden birinin ölümü ya da gaipliği durumunda veyahut hiç evlenmeme şekillerinde meydana gelebilir. Ayrılık, boşanma ve evliliğin iptal durumlarında hakim re’sen ya iki tarafın birden velayeti yürütmesine (müşterek velayet) ya da taraflardan birinin velayet hakkını yürütmesine karar verir. Ancak belirtilmesi gereken bir husus ise boşanma ve ayrılık durumlarında çocuğun üstün yararı gerektirirse hakim velayeti taraflardan birine vermeyebilir ve çocuğa vasi atanabilir. Ebeveynlerden birinin ölümü ya da gaipliği durumunda ise kalan eşin velayet hakkı devam eder. Ölen ya da gaipliğine karar verilen eşin ise velayet hakkı sona erer. Bu konudaki açıklamalar için örneğin Bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 1091; Akipek Öcal-Özdemir, *Aile Hukuku*, 474; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 496. Ancak bu hususta değinilmesi gereken bir mesele de tek başına velayet hakkını sürdüren ebeveynin ölümü ya da gaipliği durumudur. Buna göre iki ayrı görüş vardır. İlk olarak velayet hakkı doğrudan sağ kalan ebeveyne geçer görüşüdür. İkinci görüşe göre doğrudan velayet hakkı sağ kalan eşe geçmez, hakim ya sağ kalan eşe velayeti verebilir ya da çocuğa vasi atayabilir. Bu görüşler için örneğin Bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 1091; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 495. TMK m.337’ye göre evlilik hiç gerçekleşmemişse bu durumda velayet sahibi yalnızca anne olacaktır. Ancak annenin çeşitli sebeplerden (yaş küçüklüğü, kısıtlı olması, sorumsuzlukları) dolayı hakim çocuğun velayetini babaya verebileceği gibi vasi atanmasını da isteyebilir. Bu konuda örneğin Bkz. Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 496 vd.; Öztan, *Aile Hukuku*, 1092; Zıyan, *Velayet İlişkisi*, 41-48.

⁴⁰⁶ Günümüzde geçerliliğini yitiren bir görüşe göre ise, velayet hakkı mutlak bir haktır. Buna göre velayet hakkı çocuğun korunması ile ilgili bir yükümlülük getirmezken, çocuk üzerindeki hakimiyet sağlanmasında bir sınırın olmadığı yönündedir. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 146. Velayet hakkının yetki yanında yükümlülük de verdiği ile ilgili baskın görüş için bkz. Doğancı-Can, *Çocuğun Rızası*, 509; Tuba Birinci Uzun, “Türk Medenî Kanunu’na Göre Velâyetin Kullanılması ve Çocuğun Yüksek (Üstün) Yararı İlkesi Doğrultusunda Boşanmada ve Evlilik Dışı İlişkide Birlikte Velâyet Modeli”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/1 (Haziran 2016), 137; Hayrunnisa Özdemir, “Velayet”, *Aile Hukuku*, ed. Şebnem Akipek Öcal-Hayrunnisa Özdemir (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 469-470. Ebeveynlerin yetkileri ve yükümlülüklerine çocuğun öz adının belirlenmesi, çocuğun temsili ve çocuğun eğitimi ve bakımı verilebilir. Çocuğun yetkileri ve yükümlülüklerine ise aileyi temsil yetkisi ve söz dinleme yükümlülüğü örnek olarak verilebilir. İfade edilen yetkiler ve yükümlülüklerle ilişkin ayrıntılı bilgi için örneğin bkz. Ayşe Zıyan, *Velayet*, 59-67, 70-84; Yılmaz, *Aile Hukuku*, 540-545.

⁴⁰⁷ Velayet hakkının asıl çocuğun yararını öncelemektedir. Bu konuda bkz. Özden Özer Taşkın, “Velayet Hakkının Kullanılması, Velayetin Değiştirilmesi”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/1 (Şubat 2020), 241. Çocuklarının neredeyse her halini paylaşan veliler onların resim hakkını ihlal etmesinin yanı sıra çocuklarının resim hakkı kapsamı dışında bilgilerin yayılmasını da sağlamaktadırlar. Örneğin

yardıma ihtiyaçları bulunur. İşte veliler de velayet hakkının yürütümü ile çocuklarının gelişimine katkı sağlarlar⁴⁰⁸.

Veliler bazı durumlarda çocuklarının kendi resim haklarını kullanmalarına müdahale edebilmektedirler. Ancak bu durumda çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesi ile velayet hakkının kullanımı çatışabilir. Bu ihtimalde ise bir çatı ilke olan çocuğun üstün yararı ilkesine göre hareket edilmelidir. Örneğin çocuk, yaşına uygun olmayan giysiler giydiği ya da bir örgütün üyesi gibi giyindiği fotoğraflarını yeni medyada paylaşmış olsun. Bu gibi bir durumda veli, dijital bakım yükümlülüğünün bir gereği olarak çocuğun kişilik hakkı olan resim hakkının kullanılmasına müdahale edebilir⁴⁰⁹. Ancak bazen anne babalar, velayet hakkının sınırlarını aşır bunu kendi lehine kullanabilmektedirler. Velayet hakkının kötüye kullanıldığı bu durum⁴¹⁰, çocuğun resimlerinin yeni medyada kullanılması ihtimalinde de yaşanabilir. Bu gibi durumlarda veli ve çocuk arasında bir menfaat çatışmasından bahsedilebilir. Bu durum ise kayyım atanmasını gerektirir (TMK m. 426, b.2)⁴¹¹.

çocuğunun doğum gününden bir fotoğraf karesi ya da bir video paylaşan veliler onun doğum tarihlerini ifşa etmiş olmaktadır. Bu gönderiden çocuğun doğum gününün nerede kutlandığı bilgisi de yine yabancılar tarafından bulunabilir. Hatta bazen paylaşım yapan veliler gönderiye konum özelliğiyle nerede olduklarını işaretleyebilirler. Bu sayede çocuğun görüntüsüyle beraber doğum tarihi ve bulunduğu konum gibi bilgiler, yabancı kişilerce kolay bir şekilde ulaşılabilir olmaktadır. Çocuğun görüntüsünün paylaşımıyla beraber başka bilgilerin de ifşa edilebileceği ile ilgili bkz. Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 81. Yine örneğin çocuğunun ilk okul gününün fotoğraflarını paylaşan ebeveyn aynı zamanda çocuğunun okulunu da ifşa edebilir. Bu durum anne babanın velayet hakkının gereği gibi yürütümüne ters düşmektedir. Yasal temsilcinin çocuğu koruma göreviyle ilgili bkz. Zıyan, *Velayet*, 70.

⁴⁰⁸ Krş. Akipek Öcal-Özdemir, *Aile Hukuku*, 472. Bu noktada velayet ilişkisi çocuğun velisi tarafından temsil edilmesi sırasında velisinden çocuğa bir zarar gelmesini de engelleyici bir yapıdadır. Bu veliyi engelleyici dolayısıyla da çocuğu koruyucu yapı ise velayet hakkının sınırlarıyla oluşmaktadır. Velayet hakkının sınırlarına ilişkin açıklamalar için bkz. “2. Bölüm, 2.5.4.2”. Velayet hakkı kapsamında veli, çocuğun yararına olan onun yararı, bakımı, gözetimi ve mallarının idaresinin gerektirdiği işlemler yapabilir. İfade edilen durum ile ilgili aktarılan açıklamalar için bkz. Ayşe Zıyan, *Velayet*, 70. Ancak velinin ifade edilenler dışında, bu esaslara aykırı yapıldığı işlemler velinin yetkisiz temsil durumunu ifade eder. Yetkisiz temsil ile ilgili bkz. Şahin Akıncı, *Borçlar Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler)* (Konya: Sayram Yayınları, 2024), 247-249; Murat Aydoğdu-Serdar Nart, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2024), 171-178; Adem Yelmen, “Yetkisiz Temsil”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/3 (Temmuz 2016), 430-443.

⁴⁰⁹ Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 66.

⁴¹⁰ Velayet hakkının kötüye kullanılması, velinin velayet hakkının sınırını aşması durumudur. Bu bağlamda velayet hakkı bir hak olması sebebiyle velayet hakkının kötüye kullanımı, hakkın kötüye kullanılmaması (TMK m.2) ilkesi ile de bağlantılıdır. Bu konuda örneğin bkz. Antalya-Topuz, *Medeni Hukuk*, vd. Velayet hakkının kapsamı ile ilgili bkz. Zevkliler vd., *Aile Hukuku*, 410 vd.; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 498 vd.; Akipek Öcal-Özdemir, *Aile Hukuku*, 475 vd.

⁴¹¹ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması* 171.

Çocuğunu dijital ortamın yaygın olduğu dönemde yetiştiren veliler neredeyse onların her halini dijital ortama aktarabilmektedirler⁴¹². Bunlara çocuk uykudan uyanırken, banyo yaparken, oyun oynarken düşüp ağlarken çekilen fotoğraf/video vb. örnek olarak verilebilir⁴¹³. Hatta bazen bu durum resmen bir bağımlılık haline gelmekte ve veliler, çocuklarının yüzüne doğrudan bakmaktansa bir kameranın arkasından onları gözetlemeyi tercih edebilmektedirler⁴¹⁴.

Çocuğun görüntüsünün yeni medyada, çocuğun yasal temsilcisi olan velisi tarafından paylaşılması onun resim hakkının ihlalini oluşturabilir⁴¹⁵. Örneğin bir veli, çocuğunun gülünç bir fotoğrafını herhangi bir yeni medya hesabından bir akrabasına göndermiş olsun. Bu velinin çocuğun görüntüsünü paylaşmasından dolayı çocuğun resim hakkını ihlal ettiğinden bahsedilebilecektir.

Yeni medyada gönderilen fotoğraflar, snapchat gibi uygulamalarda tek gösterimlik resimler şeklinde gönderebilmektedir⁴¹⁶. Aktarılan yeni medya uygulamasında ekran görüntüsü “screenshot” alındığında karşı tarafa bunun alındığının bildirimi gider. Ancak bu bildirimin gitmesi, sadece açıklayıcı nitelikte olup çocuğun resminin ekran görüntüsünün alınmasını engellemeyecektir. Ayrıca zaten çocuğun resim hakkı, onun tek gösterimlik fotoğrafının paylaşılmasıyla ihlal edileceğinden; bu fotoğrafın ekran

⁴¹² Bu durum çeşitli çalışmalarla da ortaya konulmuştur. Bu konuda örneğin bkz. Zorlu, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 48-49.

⁴¹³ Çocuğun savunmasız halde fotoğrafının paylaşılmasıyla ilgili bir mahkeme kararındaki açıklamalar için bkz. “Somut olayda; davacılar K6 ile K4’in müşterek çocuklarına ait bazı fotoğrafların davalıya ait sosyal paylaşım sitesinde yayınlandığı, bir kısım fotoğraflar lunaparkta ve ev içinde oyun esnasında çekilmiş olmasına rağmen bir fotoğraf da kendileri de davacı olan müşterek çocukların banyoda üryan halde bulundukları, ...” BAM, 2020/1309.

⁴¹⁴ Yeni medya bağımlılığı ile ilgili bkz. Nihal Acar, “Sosyal Medya Bağımlılığı: Kökenleri, Tanı Kriterleri ve Tedavi Teknikleri”, *Turkish Online Journal of Design Art and Communication* 14/4 (Ekim 2024), 1100-1101; Feyza Ünlü, “Orta Yaş Üstü Bireylerde Sosyal Medya Bağımlılığı ve Sosyal İzolasyon”, *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/1 (Mart 2018), 167-169; Ali İliş-Arzu Gülbahçe, “Sosyal Medya Bağımlılığı İle İletişim Becerileri Arasındaki Yordayıcı İlişkinin İncelenmesi”, *EKEV Akademi Dergisi* 78 (Temmuz 2019), 48-49; Yıldız Bilge vd., “Sosyal Medya Bağımlılığını Yordamada Anksiyete, Stres ve Günlük Sosyal Medya Kullanımı: Meslek Yüksekokulu Örneği”, *Bağımlılık Dergisi* 21/3 (Eylül 2020), 225.

⁴¹⁵ Nitekim resim hakkının ihlali için görüntünün kayıt altına alınması, saklanması, paylaşılması, üretilmesi, silinmesi vs. aranmaktadır. Görüntü ile ilgili resim hakkını ihlal edici fiilin kim tarafından yapıldığı ise önemli değildir. Kaldı ki resim hakkı zaten bir kişilik hakkıdır. Kişilik hakkı da herkese karşı ileri sürülebilir. Dolayısıyla herkes tarafından ihlal edilebilir niteliktedir. Kişinin, kişilik haklarının her birini ve dolayısıyla resim hakkını herkese karşı korumasıyla (mutlak hak olmasıyla) ilgili bkz. Akyasan Birsan, *Kişilik Hakkı İhlalleri*, 12-13; S. Hülya İmamoğlu, “Çocuğun Kişiliğinin Ana Babaya Karşı Korunması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 54/2 (Mart 2005), 186; Mine Kaya, “Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması”, *Ankara Barosu Dergisi* 4 (Temmuz 2010), 280.

⁴¹⁶ Tek gösterimlik resim ile ilgili bkz. nasılyapılır360 (nasılyapılır), “Instagram tek görüntüleme fotoğraf nasıl yapılır?” (Erişim 30 Mart 2025).

görüntüsünün alınması da çocuğun resim hakkını evleviyetle ihlal edecektir⁴¹⁷. Nitekim bu tarz ihlallere sebep olmamak için Whatsapp ve Instagram tek gösterimlik fotoğraflarda ekran görüntüsü alma özelliğini kaldırmıştır⁴¹⁸. Ancak bu durumda yine de resimler paylaşılmış olmakta ve ekran görüntüsünün alınamaması resim hakkı ihlalini ortadan kaldırmamaktadır. Zira görüntünün kayıt altına alınması veya paylaşılması başlı başına resim hakkının ihlaline sebep olan ayrı durumlardır⁴¹⁹. Ayrıca ekran görüntüsü alınmasa dahi başka bir kameralı elektronik alet vasıtasıyla, paylaşılan tek gösterimlik görüntünün fotoğrafı veya videosu çekilebilir. Bu sayede resim hakkı, kaydedilme yoluyla da ihlal edilebilir hale gelebilir.

Yeni medyada çocuklarının hemen her hallerini paylaşmayı kendilerine bir nevi hobi edinmiş olan veliler için Influencer⁴²⁰ anneler “instamom”⁴²¹, babalar “instadad”⁴²² kavramları kullanılmaktadır. Bu veliler çocuklarının resim hakkına konu çeşitli hallerini resim, video vb. şekillerde yeni medya hesabından paylaşabilmektedirler⁴²³. Velinin çocuğunu paylaştığı her görüntünün çocuğun resim hakkını ihlal edeceğinin düşünülmesi hayatın olağan akışına da pek uygun olmayacaktır. Şöyle ki velayet hakkı sahibi veli çocuğuyla ilgili sadece sevgi içeren, dini, milli bayramlar ve doğum günleri gibi kutlamalarla ilgili görüntülerin paylaşılması çocuğun üstün yararı ilkesiyle de örtüşür nitelikte olacağından çocuğun resim hakkının ihlal edilmediği kabul edilmelidir. Ancak

⁴¹⁷ Evleviyet yöntemi ile ilgili bkz. O. Gökhan Antalya, *Hukuk Teorisi ve Hukuk Metodolojisi Cilt: II Hukuk Metodolojisi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık 2021), 716; Fuat Altuntaş, *Hukukta Akıl Yürütme Yöntemi Olarak Kıyas (Analoji)* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 159-161; Kalabalık-Doğancı, *Hukuk Teorisi ve Metodolojisi*, 171 vd.

⁴¹⁸ ShiftDelete.Net (ShiftDelete), “WhatsApp, tek gösterimlik fotoğraf özelliğini kullanıma açtı” (Erişim 12 Şubat 2025).

⁴¹⁹ Yünlü, *Görüntü*, 175 vd.

⁴²⁰ Influencer kavramı ile ilgili bkz. Cafer Şafak Eysel-Beliz Şen, “Influencer Pazarlama ve Tüketicilerin Influencer’lara Yönelik Tutumlarının Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi”, *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi* 1/5 (Ağustos 2020), 8-10; Cüneyd İkbâl Sarıoğlu, “Influencer Kaynak Güvenilirliği ve Marka Tutumunun Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 12/2 (Haziran 2023), 915.

⁴²¹ Instamom terimi instagram ve mom kelimelerinin birleşimiyle meydana gelmiş bir terimdir. Bu terim instagram uygulamasında anneliğini ön plana çıkararak paylaşım yapan kullanıcıları ifade etmektedir. Instamom terimi ile ilgili bkz. Arı-Çakır, *Nüfus Pazarlaması*, 2033 vd.; Ayşe Yavuz-Seval Ürkmez, “Instagram Annelerinin Satın Alma Davranışı Üzerindeki Rolü”, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* 13/1 (Mart 2025), 193.

⁴²² Instadad terimi tıpkı instamom’da olduğu gibi instagram ve dad kelimelerinin birleşiminden meydana gelmiş bir terimdir. Ancak instamom terimi kadar yaygın bir kullanımı bulunmamaktadır. Bu terim instagram uygulamasında babalığını ön plana çıkararak paylaşım yapan kullanıcıları ifade etmektedir. Instadad terimi ile ilgili bilgi için bkz. Wikipedia (Wikipedia), “InstaDad” (Erişim 12 Şubat 2025).

⁴²³ Murat Akdi, “Ana-Babanın Çocuğun Fotoğraf ve Görüntülerinin Sosyal Medyada Yayınlanmasından Doğan Sorumluluğu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 133; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 144.

çocuğun çıplak ya da gülünç görüntülerinin paylaşılması onun resim hakkını ihlal edecektir. Bu durum görüntüleri paylaşan kullanıcıya etkileşim sağlarken çocuğun kişilik hakkını ihlal edici şekilde komik ya da kötü yorumlar yapılabilir. Ayrıca influencer olması sebebiyle tanınan ebeveynin çocuğu kamusal alanda tanınabilir ve bu paylaşımların çok daha geniş bir kitle tarafından takip edilmesinden dolayı çocuğun resim hakkı daha yoğun ihlallere maruz kalabilir. Yine yeni medyada gülünç halleri paylaşılan çocuğun okul hayatında bu hallerini gören arkadaşları tarafından zorbalığa maruz kalması gündeme gelebilir⁴²⁴. Ayrıca çocuğun internet ortamına girmesi ile çocuğun dijital izini oluşturma hakkı da elinden alınmış olur⁴²⁵. Zira daha kendisi ile ilgili hiçbir paylaşım yapmadan bu, velisi tarafından yapılmış olacaktır.

Veliler bilinçsizce ve farkında olmadan da çocuğun resim hakkının ihlal edebilirler. Örneğin veli, uygunsuz ve yasaklı internet sitelerine girebilir. Bu sitelere giren velinin kullandığı teknolojik aletlere (laptop, bilgisayar, telefon vs.) virüsler bulaşabilir⁴²⁶. Bu virüsler örneğin bulaştığı teknolojik aletlerin kameralarına erişerek bunu kullanan kişilerin görüntülerini kayıt altına alabileceği gibi bu teknolojik aletlerde kayıtlı olan görüntülere de ulaşabilir. Velinin gerekli önlemleri almadan çocuğun resim hakkının ihlal edilmesi sonucunu doğurması, velinin ihmali hareketinin bir sonucudur⁴²⁷. Genel olarak velinin dijital bakım yükümlülüğünün bir gereği olarak dijital risklere karşı çocuğu koruyucu tedbir alması beklenir. Örneğin kullanılan teknolojik aletine antivirüs programı yükleyip bunu düzenli olarak güncellemelidir. Velilerin, çocuğunun resim hakkını hukuka aykırı ve kusurlu bir şekilde ihlal etmesi, daha önce aktarıldığı üzere haksız fiil teşkil eder⁴²⁸. Aktarılan durumda, menfaat çatışması nedeniyle, atanan kayyım, veliye karşı resim hakkının ihlali nedeniyle dava açabilecektir⁴²⁹.

Sonuç olarak velilerin, dijital bakım yükümlülüğü yürütümünde çocuklarına durumun gerektirdiği özeni göstermeleri gereklidir. Nitekim TMK m.327/1’de: “Çocuğun bakımı,

⁴²⁴ Krş. Ciboğlu, *Siber Zorbalık*, 146 vd.; Gökçen Kaygısız, *Siber Zorbalık*, 163 vd.

⁴²⁵ Yıldız Oğuz, *Çocuk İstismarı*, 23.

⁴²⁶ Teknolojik virüslerle ilgili bkz. Vikipedi Özgür Ansiklopedi (Vikipedi), “Bilgisayar virüsü” (Erişim 15 Şubat 2025).

⁴²⁷ Krş. Serap Helvacı-Gülşah Sinem Aydın, “Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekaletsiz İşgörmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranamayacağı Sorunu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 23/1 (Mayıs 2017), 281; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 270; Ayan, *Borçlar Hukuku*, 317 vd.; O. Gökhan Antalya, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt V/1,2* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 76 vd.

⁴²⁸ Krş. Akkurt vd., *Borçlar Hukuku*, 185-200. Nomer, *Borçlar Hukuku*, 189 vd.; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 254-270; Ayan, *Borçlar Hukuku*, 313-333.

⁴²⁹ Menfaat çatışması nedeniyle veliye karşı açılacak davalarla ilgili bkz. “3. Bölüm, 3.1.”.

eğitimi ve korunması için gerekli giderler ana ve baba tarafından karşılanır” şeklinde zikredilmektedir. Yine TMK m.340/1: “Ana ve baba, çocuğu olanaklarına göre eğitirler ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâkî ve toplumsal gelişimini sağlar ve korurlar” şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca TMK m.338/1’in “Eşler, ergin olmayan üvey çocuklarına da özen ve ilgi göstermekle yükümlüdürler.” mefhumu muhalifinden⁴³⁰ de anlaşılabilir. Dijital bakım yükümlülüğünün gereği gibi yürütümü, çocukların bilişsel, zihinsel gelişimleri için çok önemlidir. Bahsedilen ilgili hükümlerde velinin çocuğa karşı “ilgili olması”, “özen göstermesi” ve “gerekli giderler” gibi hüküm içi boşluk teşkil eden ifadeler kullanılmıştır⁴³¹. Somut ihtilafta söz konusu kavramlar, dijital dünyanın dinamikleri ve çocuğun üstün menfaatinin korunması esası gözetilerek somutlaştırılmalıdır.

Velilerin, çocuklarını yetiştirme görevleri bulunmaktadır⁴³². Günden güne değişen ve gelişen teknolojiler sayesinde bazen veliler yeni öğrenme yollarına tam olarak hakim olamamaktadırlar. Ancak çocuklar bu teknolojik gelişmelere daha hızlı uyum sağlayabilmektedirler⁴³³. Velilerin yeni medya uygulamalarındaki teknolojik gelişimleri takip etme de yetersiz kalması durumunda çocuklar onların kontrolünden bağımsız hareket edebilirler. Bu nedenle de çocuklar, zararlı durumların içerisine çekilebilir, yanlış bilgiler öğrenebilirler. Daha önce aktarıldığı üzere velinin teknolojiye ayak uydurması ve kendini yetiştirmesi (eğitmesi) dijital bakım yükümlülüğünün bir gereğidir⁴³⁴. Velilerin, çocuklarını yeni medya uygulamaları ve bu alandaki risklerden korunması konusunda eğitebilmeleri için⁴³⁵ önce kendilerini yetiştirmeleri gerekir. Bu nedenle de velilerin,

⁴³⁰ Mefhumu muhalif ile ilgili bilgi için bkz. Halil Kalabalık-Doğa Ekrem Doğancı, *Hukuk Teorisi ve Metodolojisi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 172 vd.; O. Gökhan Antalya, *Hukuk Teorisi ve Hukuk Metodolojisi Cilt II Hukuk Metodolojisi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 335 vd.; Abdullah Demir, *Hukuk Metodolojisi* (Ankara: Astana Yayıncıları, 2016), 193 vd.

⁴³¹ Hüküm içi boşluk, düzenleme bulunmasına rağmen bazı açılardan hakimnin tamamlayıcı olması gereken hükümlere denir. Bu konuda bkz. Okuz, Metot, 99 vd. Boşluk türleri ile ilgili bkz. Antalya, *Hukuk Metodolojisi Cilt-2*, 239 vd.; Kalabalık-Doğancı, *Hukuk Teorisi ve Metodolojisi*, 142 vd.; Abdullah Demir, *Hukuk Metodolojisi* (Ankara: Astana Yayınları, 2016), 183 vd.; Mehmet Refik Korkusuz-Mustafa Halit Korkusuz, *Hukuk Başlangıcı* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2018), 267 vd.

⁴³² Krş. Öztan, *Aile Hukuku*, 1079 vd.; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 498 vd.; Akipek Öcal-Özdemir, *Aile Hukuku*, 475 vd.

⁴³³ 2024 yılı verilerine göre çocukların internet kullanma oranı %91,3, sosyal medya kullanma oranları %66,1 gibi oldukça yüksek oranlardadır. Bu konuda bkz. Türkiye İktisat Kurumu (TÜİK), “Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2024” (Erişim 23 Şubat 2025).

⁴³⁴ “2. Bölüm, 2.5.4.1.”

⁴³⁵ Dijital bakım yükümlülüğünün eğitim unsuru hakkında bkz. “2. Bölüm, 2.5.4.2.”

dijital okur yazar⁴³⁶ olmaları için halk eğitim merkezlerinde eğitici kursların açılması önerilebilir. Bu sayede evin içerisinde “dijital cahil”⁴³⁷ bir ebeveyn yerine dijital okur yazar bir ebeveyn olacaktır ve çocuğunu bu alanda da eğitebilecektir. Ancak veli, dijital alanda çocuğu eğitmekte, uyarmakta, denetlemede yetersiz kaldığı durumlarda bilişim alanında uzman kişilerden yardım almalıdır. Yine çocuklara okullarda dijital okur yazarlık dersleri verilmesi önerilebilir⁴³⁸.

2.6.3. Çocuğun Kendisi

Çocuklar ehliyet bakımından sınırlı ehliyetsiz veya tam ehliyetsiz olabilirler⁴³⁹. Tam ehliyetsizin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarını kural olarak ne küçük ne de velisi kullanamaz. Ancak istisnai olarak tam ehliyetsizin nispi surette kişiye sıkı sıkıya bağlı olduğu kabul edilebilecek haklarını yasal temsilcisi kullanabilecektir⁴⁴⁰. Sınırlı ehliyetsiz çocuk ise kural olarak kişiye sıkı sıkıya bağlı hakkını, yani çalışmamız özelinde resim hakkını kendisi kullanmalıdır⁴⁴¹. Ancak bu hususta sınırlı ehliyetsiz çocuğun ayırt etme gücü yoksa velinin de izni aranır⁴⁴².

Çocuk, gerek yaşının küçüklüğü gerek yeni medyanın uçsuz bucaksız oluşu gibi sebeplerden dolayı kendi görüntülerinin paylaşımında bazen kendi resim hakkını ihlal edebilir⁴⁴³. TMK m.13’te ayırt etme gücüne sahip kişi: “Yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes...” şeklinde

⁴³⁶ Dijital okur yazarlık kavramı ile ilgili bkz. Onur Terzi-Ayşe Gülgün İşli, “Dijitalleşen Dünyada Dijital Okuryazarlık: Banka Müşterileri Üzerine Bir Araştırma”, *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AKSOS)* 7 (Mayıs 2020), 52-54; Gökhan İlhan-Zeynep Ekmekçi, “Dijital Çağda Okuryazar Olmak: Duyusal Zekânın Dijital Okuryazarlık Üzerine Etkisi”, *Etkileşim* 13 (Nisan 2024), 197-199; Erol Duran-Nesime Ertan Özen, “Türkçe Derslerinde Dijital Okuryazarlık”, *Türkiye Eğitim Dergisi* 3/2 (Aralık 2018), 33.

⁴³⁷ LinkedIn (LinkedIn), “Dijital Cehalet ve Kurumsal Öğrenme” (Erişim 17 Şubat 2025).

⁴³⁸ Dijital okuryazarlık konusunda MEB’in okullarda çeşitli faaliyetleri olmaktadır. Bu konuda örneğin bkz. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), “Öğretmenlere "Dijital Okuryazarlık" Kılavuzu” (Erişim 12 Şubat 2025).

⁴³⁹ Süleyman Albayrak, “Çocuğun Serbest Malları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 26/2 (Eylül 2018), 445.

⁴⁴⁰ Bu hususta bkz. “2. Bölüm, 2.5.3.2.”.

⁴⁴¹ Yünlü, *Görüntü*, 240-241; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk-I*, 125; Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 225-226; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 114; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 86; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 158-160.

⁴⁴² Bu konuda bkz. “1. Bölüm, 1.1.4.2.”.

⁴⁴³ Kişilik hakkı mutlak haklardanır. Mutlak hak olması da kişilik hakkının herkese karşı ileri sürülebileceği anlamına gelmektedir. Dolayısıyla kişilik hakkı ihlalini kişinin kendisi de dahil herkes yapabilir. Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 241; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk-I*, 106; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 94; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 186; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 233.

tanımlanmıştır. Hükümde geçen “benzer sebepler” ifadesiyle işaret edildiği üzere sayılan sebepler tahdidi değildir⁴⁴⁴. Bu bağlamda ayırt etme gücünün varlığı ve yokluğu, akla uygun davranma yeteneğiyle ilişkilendirilebilir. Akla uygun davranma yeteneğinden yoksun olunmaması halinde ayırt etme gücünün varlığı; yoksun olunması halinde ayırt etme gücünün yokluğundan bahsedilmelidir. Aslolan ayırt etme gücüne sahip bulunma karinesidir. Buna “ayırt etme gücü karinesi” denir⁴⁴⁵. Ancak “yaş küçüklüğü” gibi durumlarda ayırt etme gücünden yoksun olunduğu kabul edilmektedir. Buna da “ayırt etme gücüne sahip olmama karinesi” denir⁴⁴⁶.

Akla uygun biçimde davranma yeteneği kişinin çocuk olması durumunda ergin olması durumuna göre daha dikkatli yorumlanmalıdır. Çocukların (tıpkı herhangi bir ergin gibi) bilinçli bir şekilde akla uygun davranıp davranmadığı konusu dışarıdan net olarak anlaşılamayabilir. Kanımızca somut olayda çocuğun dijital alandaki faaliyetlerinde ayırt etme gücünün varlığı konusunda bir tereddüt bulunması durumunda çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince somut yeni medya uygulamalarına ilişkin akla uygun davranmadığı (ayırt etme gücünün bulunmadığı) kabul edilmelidir. Yukarıda işaret edilen yaş küçüklüğü durumunda “ayırt etme gücüne sahip olmama karinesi” nin varlığı da bu görüşü desteklemektedir. Bu durumda da çocuğun menfaati gereği yasal temsilcisinin de onayı aranmalıdır⁴⁴⁷.

TMK m.352/1’de “Ana ve baba, velâyetleri devam ettiği sürece çocuğun mallarını yönetme hakkına sahip ve bununla yükümlüdürler...” ifadesi yer almaktadır. TMK m.16 hükmünde de “Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gerekli değildir.” ifadeleri yer almaktadır. İlgili maddelere göre çocuğun malvarlığını yönetmede ana ve babası yükümlüdür. Çok daha önemli bir değer (kişilik değeri) olan ve kişiye sıkı sıkıya bağlı olan resim hakkı konusunda da sınırlı ehliyetsiz için TMK m.16/f.1 c.2’de velinin rızasının (her durumda ve hatta velilerin aksi yöndeki iradelerine rağmen) aranmaması ilk etapta makul görülebilir. Ancak bunun katı bir şekilde her durumda kabulü, çocuğun üstün yararı

⁴⁴⁴ Erkan-Yücer, *Ayırt Etme Gücü*, 489; İsa Akansel, “Akıl Hastası Kısıtlının Aracının Kazaya Karışması Halinde Sorumluluk ve Sigortacının Rücu Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 52 (Ekim 2022), 100.

⁴⁴⁵ Erkan-Yücer, *Ayırt Etme Gücü*, 495 vd.

⁴⁴⁶ Bir kimse başka birinin ayırt etme gücüne sahip olmadığını öner sürer ve bundan haklar çıkarırsa, bu durumu ispat ile yükümlüdür. Bu konuda bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 251

⁴⁴⁷ Bu konuda bkz. “1. Bölüm, 1.1.3”.

ilkesine uygun olmayacaktır. Öncelikle resim kişisel değeri bir kişilik hakkıdır. Buna göre kural olarak kimsenin dokunmaması gereken, kişiye sıkı bir şekilde bağlı olan bir haktır⁴⁴⁸. TMK m.16/1 c.2 bu aktarılan esasa uygundur. Bu şekilde bakıldığında zaten çalışmada da ifade edildiği gibi sınırlı ehliyetsizin söz konusu hükmün evleviyetle ebeveynin onayına bırakılması gerektiğini açıklamaz. Bu anlamda çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesinin bir görünümü olduğu ifade edilebilir. Ancak sınırlı ehliyetsizin makul bir karar veremediği şüphesi olduğunda çocuğun konuyla ilgili ayırt etme gücünün olmadığı kabulü, çocuğun üstün yararı ilkesine de uygun bir çözüm olacaktır. Aktarılan durumda çalışmada esas alınan nisbi-mutlak anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı hak ayrımı dahilinde TMK m.16/1 c.2'nin sözü amaçsal olarak dar yorumlanmalıdır. Nisbi anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı hak olarak kabul edilebilecekse söz konusu durumlar çocuğun rızasının yanında velisinin rızası da aranmalıdır. Hatta çocuğun üstün menfaati gerektiriyorsa velinin rızasına rağmen çocuğun görüntüsünü paylaşması hukuka aykırı kabul edilebilecektir. Nihayet aktarılan yaklaşım çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesi ile velayet hakkının kullanımı arasındaki olası çatışmayı da sınırlamaktadır.

Örneğin 13 yaşındaki bir çocuk, altına kaçırdığı anın şans eseri çekilen görüntüsünü yeni medya hesabında yayınlamak istesin. Bu tür bir görüntünün paylaşımı, çocuğun kendi resim hakkını ihlal etmekle birlikte şeref ve haysiyet kişilik değerini de zedeleyebilecektir⁴⁴⁹. Bunun paylaşılması; arkadaş ortamında çocuğun zorbalık görmesine de yol açabilecektir⁴⁵⁰. Paylaşımın sonucunda aktarılan risklerin gerçekleşmesi çok olası ise çocuğun rızası yeterli görülmemelidir⁴⁵¹. Bir yeni medya uygulamasına ilişkin paylaşımında çocuğun ayırt etme gücünün olup olmadığı konusunda belirsizlik varsa ve paylaşımın yapılması telafisi güç veya imkansız durumların meydana gelmesine sebebiyet veriyorsa bunun, çocuğun nisbi anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı hakkı arasında olduğu kabul edilmelidir. Bu durumda çocuğun yanında velisinin rızası aranmalıdır. Velinin rızasına rağmen çocuğun gerekli itirazları yapması durumunda veya

⁴⁴⁸ Bu konuda bkz. “Birinci Bölüm, 4.2”.

⁴⁴⁹ Yünlü, *Görüntü*, 112; Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 145. Yine krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 62.

⁴⁵⁰ Krş. Yıldırım, *Akran Zorbalığı*, 45 vd.; Çankaya, *Akran Zorbalığı*, 86; Polat-Sohbet, *Akran Zorbalığı*, 47.

⁴⁵¹ Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 123.

çocuk ve velinin rızasına rağmen paylaşım objektif anlamda çocuğun menfaatlerini ihlal edecek veya bunu tehlikeye düşürecekse bu paylaşım hukuka aykırı kabul edilmelidir.

Velinin, yeni medya uygulamalarında çocuk için verdiği kararın yerinde bir karar olup olmadığını denetlemesi için bir denetim mekanizması kurulmalıdır. Bu denetim mekanizmasında öncelikle ilgili yeni medya uygulamalarına entegre olan ve bir takım bariz kabul edilebilecek risklerde devreye giren, otonom hareket eden bir çevrimiçi uygulama geliştirilmesi önerilebilir. Ayrıca analog dünyada da velinin kararını çocuğun şikayeti üzerine denetleyebilecek, aile ve sosyal hizmetler bakanlığı bünyesinde bir birim kurulabilir.

Tüm bu açıklamalar neticesinde, yeni medya kullanımlarına yönelik olarak çocuğun ve velinin rızasına ilişkin TMK hükümlerinde kanun koyucunun istemeden bıraktığı kural dışı boşluk (kanun boşluğu)⁴⁵² olduğu söylenebilecektir. Gerçekten de söz konusu hususta esas alınan nisbi-mutlak anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı hak ayrımı değinilen sorunun amaçsal yönden çözümüne katkı sağlamakla bu hususta kanun koyucunun baştan öngöremeyeceği şekilde, gelişen teknolojik durumlar nedeniyle sosyal hayatın şekillenmesiyle, açık bir kanun boşluğundan⁴⁵³ söz edilebilir⁴⁵⁴. Bu boşluk kanaatimizce, tıpkı çocukların yaşlarının büyümesiyle bağımsızlıklarının artması gibi, yaşlarının büyümesiyle dijital alandaki bağımsızlıklarının da artmasını sağlayacak bir düzenlemeyle giderilebilir. Bu hususta kanun boşluğu aşağıda bahsedilecek olan ergenlik dönemi öncesi ve sonrası ile ilgili önerilerimiz doğrultusunda doldurulabilecektir.

İnternet erişim sağlayıcılarının aile koruması, çocuk koruması gibi çeşitli koruma paketleri vardır⁴⁵⁵. Ancak çocuklar bu paketlerin korumalarını aşabilmektedirler⁴⁵⁶. Dolayısıyla çocukları yeni medyanın zararlarına karşı korumak için ek tedbirlerin alınması gerekmektedir. Ülkemizde henüz gerçekleşmemiş olmakla beraber çocukların

⁴⁵² O. Gökhan Antalya-Murat Topuz, *Medeni Hukuk: Giriş, Temel Kavramlar, Türk Medeni Kanunu'nun Başlangıç Hükümleri* (İstanbul: 2019), N. 996 vd., 1007 vd.; Hüseyin Hatemi, *Medeni Hukuk'a Giriş* (İstanbul, 2017), N. 55vd.; M. Kemal Oğuzman-Nami Barlas, *Medeni Hukuk (Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar)* (İstanbul: 2017), N. 321 vd.

⁴⁵³ Antalya-Topuz, *Medeni Hukuk*, N. 1000vd., 1019.

⁴⁵⁴ Doğa Ekrem Doğancı, *Blokszincirine Dayalı Akıllı Sözleşmelerin Hukuki Nitelikleri, Kuruluşu, Yorumu, İfası ve Bazı Örnek Hukuki Uygulamalar* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021).

⁴⁵⁵ Bu konuda örneğin bkz. Vodafone (Vodafone), “Güvenli İnternet Hizmeti Nedir?” (Erişim 20 Mart 2025).

⁴⁵⁶ GüvenliWeb (Web), “Çocukların İnternet Kullanımına Yardımcı Olacak 6 İpucu ve Ebeveyn Yaklaşımları” (Erişim 20 Mart 2025).

yeni medya kullanımına yönelik getirilecek yeni bir kısıtlamadan bahsedilmektedir⁴⁵⁷. Bu kısıtlamaya göre 13 yaş altı olan çocukların yeni medya kullanması yasak olacakken 13-16 yaş arasındaki çocukların ise yeni medya kullanımları ailelerinin izniyle sağlanacaktır. Ancak bizce veliler için de çocuklar için de zor bir dönem olan ergenlik döneminin bu hususta yol gösterici olacağını düşünmekteyiz. Çünkü yetişkinliğe geçiş evresi olan bu dönemde çocuklar daha fazla bireyselleşme eğilimindedirler ve bu nedenle de velilerine daha fazla karşı çıkabilmektedirler⁴⁵⁸. Bu nedenle de onların yeni medya kullanımını tamamen yasaklamaktansa, yeni medya kullanımlarının kontrollü bir şekilde kullanımını sağlamak gelişimlerine olumlu etkiler yapabileceği kanaatindeyiz. Bu hususta kız çocukları ve erkek çocuklarının ergenlik dönemlerinin birbirinden farklı yaşlarda başlayıp bitme ihtimali dikkate alınmalıdır⁴⁵⁹. Öncelikle ülke genelinde belirli aralıklarla ortalama ergenlik dönemini saptayacak çalışmalar yapılmalıdır. Sonrasında ise kız ve erkek çocuklarının saptanan ergenlik yaşlarının ortalaması alınmalıdır⁴⁶⁰. Bu sayede bizce ergenlik dönemi öncesi çocuklara yeni medya kural olarak yasaklanabilecekken, ergenlik dönemiyle birlikte kontrollü bir şekilde yeni medya hesaplarının kullanılması sağlanabilir. Ancak ergenlikle beraber önerilen sınırlama faaliyeti velilerin inisiyatifine bırakmamalıdır. Bizce bu sınırlama faaliyeti çocuk gelişimine yönelik bilimsel faaliyetlerle elde edilen verilere göre hareket eden ve yeni medya uygulamalarına entegre olabilen bir sistemle düzenlenmelidir.

⁴⁵⁷ <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y3/T2/WebOnergeMetni/978437d8-476c-4ef8-a9b4-c265bd06d443.pdf>.

⁴⁵⁸ Bu hususta örneğin bkz. Tuğçe Aybak-Melek İpek, “Ergenlik Dönemindeki Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Yaşadıkları Sorunlar”, *Aydın Sağlık Dergisi* 7/2 (Haziran 2021), 151.

⁴⁵⁹ Kızlarda ve erkeklerde ortalama yaş farklarının birbirinden farklı olabilmesiyle ilgili bkz. Mustafa Koç, “Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/17 (Aralık 2004), 233.

⁴⁶⁰ Benzer kısıtlamalar birçok ülkede hayata geçirilmiş, bazı ülkelerde de tartışma konusudur. Örneğin Fransa 15 yaş altı olan çocukların sosyal medyaya girmesinde ebeveyn iznini zorunlu kıldı. Çin’de ise 14 yaş altındakiler Çin’e özgü olan Douyin uygulamasında 40 dk’dan fazla vakit geçirememektedirler. Bu yasakların yanı sıra Norveç’te de sosyal medya yaş sınırı 13’tü. Ancak 13 yaşından küçük çocukların da sosyal medyada olduğu ve bu durumun ise mevcut kuralların aşıldığını gösterdiği ifade edilebilir. Bu nedenler Norveç’te 13 olan yaş sınırı 15’e çıkarılmak ve daha etkin uygulama yöntemleri bulunmaya çalışılmaya devam etmektedir. Keza İspanya’da da 16 yaş altına sosyal medya yasağı gündemde konuşulan konulardandır. BBC News Türkçe (BBC), “Çocuklara sosyal medya yasağı: Türkiye ve dünyada tartışılan kısıtlama modelleri ne?” (Erişim 20 Mart 2025).

2.6.4. Üçüncü Kişiler

2.6.4.1.Genel Olarak

Konumuz özelinde üçüncü kişilerden anlaşılması gereken çocuğun kendisi ve velileri dışındaki kişilerdir. Bunlar arasında çocuğun tanıdığı kişiler sayılabileceği gibi tamamen yabancı olan kişiler de yer alır. Bu kapsamda aşağıda öncelikle üçüncü kişiler arasında yer alan çocuğun yaşıtı olan ve analog hayatta da yeni medyada da onunla aynı çevrede olan akranları⁴⁶¹ aktarılacaktır. Buna ek olarak tüketici olmayacak şekilde bazı içerik üreticileri (fenomen eğitimciler, sokak fotoğrafçıları vs.) ve yeni medyadaki tamamen yabancı olan diğer kullanıcılar da aşağıda ayrı başlıklarda incelenecektir.

2.6.4.2.Akranları

Çocuklar, yaşları nedeniyle bilinçli ya da bilinçsiz olarak birbirlerine kişilik hakkını ihlal edici davranışlarda bulunabilirler⁴⁶². Yeni medyanın daha ulaşılabilir olmasıyla beraber bu tür durumlar çok yaygın hale gelmiştir⁴⁶³.

⁴⁶¹ Akran kavramı ile ilgili bkz. Türk Dil Kurumu Sözlükleri (TDK), “akran” (Erişim 31 Mart 2025). Vikipedi Özgür Ansiklopedi (Vikipedi), “Akran grubu” (Erişim 31 Mart 2025).

⁴⁶² Örnek akran zorbalığı davranışları ile ilgili bkz. Remzi Yıldırım, “Akran Zorbalığı”, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 10/2 (Haziran 2012), 45-46; İbrahim Çankaya, “İlköğretimde Akran Zorbalığı”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24/1 (Nisan 2011), 84-85; Ali Akpınar-Aslıhan Akpınar, “İlköğretim Okullarında Akran Zorbalığına Dair Öğretmen Görüşleri”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 6/9 (Haziran 2022), 216; Filiz Polat-Rabia Sohbet, “Ortaöğretim Öğrencilerinde Akran Zorbalığı”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 15/2 (Temmuz 2020), 44-45; Oğuzhan Yılmaz-Bilge Destegüloğlu, “Çocuk Kitaplarında Akran Zorbalığı”, *Milli Eğitim Dergisi* 50/230 (Mayıs 2021), 247; Hatice Uysal-Çağlayan Dinçer, “Peer Bullying During Early Childhood”, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi* 5/4 (Aralık 2012), 472-473; Büşra Gündoğdu-Fatma Altun, “Christine Nöstlinger’in “Alev Saçlı Çocuk” ve Zülfü Livaneli’nin “Şapka” isimli eserlerinde çocukların maruz kaldıkları akran zorbalığı ve zorbalığın boyutları”, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* 34 (Haziran 2023), 960-965; Yahya Ateşpolat-Müdrîye Bıçakçı, “Ergenlerin Akran İlişki ve Akran Zorbalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 7/10 (Ekim 2020), 5-6.

⁴⁶³ Aksaray, *Siber Zorbalık*, 406; Kaygısız, *Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık*, 163.

Çocukların birbirlerine karşı hoş olmayan davranışları bazı durumlarda zorbalık derecesine varabilir. Bu durum çocuklar arasındaki akran zorbalığının⁴⁶⁴ yaygınlaşması⁴⁶⁵ sebeplerinden sayılabilir.

Çocuklar akran zorbalığını sokakta, okulda, parkta yapabilecekleri gibi yeni medya hesaplarında da yapabilmektedirler. Zorbalık yapan diğer çocuklar, zorbalığa maruz kalan çocuklar ile ilgili yeni medyada kırıcı, alaycı tarzda olan söylemler ile zorbalık yapabilmektedirler⁴⁶⁶. Bu durum çocuğun alay edilen fiziksel özelliğinin görüntüsünün yeni medyada ifşa edilmesiyle de gerçekleşebilir. Sadece alay edilenin gerçek bir fiziksel özellik olmasına da gerek yoktur. Çeşitli yazılım veya programlarla çocuğun görüntüsü üzerinde değişiklik yapılabilir⁴⁶⁷. Ayrıca surat ve ses gibi daha spesifik bir alanda çocuğun görüntüsü üzerinde değişiklik yapmaya “deepfake”⁴⁶⁸ örneği verilebilir. Bu değişikliklerin yapıldığı anlaşılsın ya da anlaşılmasın yine de görüntünün asıl sahibi olan çocuğa zorbalık yapmak için kullanılabilir⁴⁶⁹.

Zorbalık yapmak için yeni medyanın kullanılması siber zorbalık olarak adlandırılmaktadır⁴⁷⁰. Çocuğun yeni medyada, resim hakkı ihlal edilerek de siber

⁴⁶⁴ TDK’ye göre zorba “Gücüne güvenerek hükmü altında bulunanlara söz hakkı ve davranış özgürlüğü tanımayan (kimse)” anlamındadır. Zorbalık da zorba zorbalık davranışını gerçekleştireceği yönde kendinden daha güçsüz olan kişilere fiziksel, sözel, siber, cinsel vs. olabileceği gibi duygusal olarak da sindirme, onları korkutma ve itaate zorlama gibi davranışlardır. Uğur Sak, *Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Duygusal ve Akademik Gelişimi* (Ankara: Pegem Akademi, 2021), 71-72; David R. Dupper, *Okul Sosyal Hizmeti*, çev. Yasemin Özkan-Elif Gökçearslan (Ankara: Pegem Akademi, 2022), 35.

⁴⁶⁵ Faruk Cantekin-Rıza Gökler, “Dijital Dönüşüm Çağında Siber Zorbalık”, *Dijital Dönüşüm Ekonomik ve Toplumsal Boyutlarıyla* ed. İsmail Erkan Çelik (Ankara: Gazi kitabevi, 2020), 281.

⁴⁶⁶ Siber zorbanın mağduru olan kişiye siber mağdur denilmektedir. Siber mağdur kavramı ile ilgili bkz. Mustafa Karaca vd., “Siber Mağduriyet: Kavramsal Bir Çalışma”, *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi* 3/1 (Ocak 2021), 179; Hasan Çiftçi, “Siber Zorbalık Davranışları ve Siber Mağduriyet Düzeylerinin Karşılaştırılması”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6/6 (Aralık 2018), 889.

⁴⁶⁷ Bu değişiklikler Photoshop gibi yazılımlarla yapılabileceği gibi birbirleriyle alakalı olsun ya da olmasın birkaç fotoğrafın bir araya getirilmesiyle oluşan fotomontaj fotoğraf tekniğiyle de yapılabilir. Photoshop ve fotomontajla ilgili bkz. dn. 187-188.

⁴⁶⁸ Deepfake; deep learning (derin öğrenme) ve fake (sahte) kelimelerinin birleşimiyle meydana gelmiştir. Deepfake, görüntüdeki kişinin surat ifadesinin görsel ve sesli içerik olarak manipüle edilmesi işlemidir. Deepfake kavramı ile ilgili bkz. Berk, ““Deepfake””, 1511 vd.; Nurullah Enes Süheyl Belada, “Deepfake Dezanformasyonu”, *Bilişim Hukuku Dergisi* 6/1 (Haziran 2024), 323 vd.; İlayda Anıkaydın, “Deepfake Uygulamalarının Hukuki Boyutu”, *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12/2 (Aralık 2022), 737 vd.

⁴⁶⁹ Yapay zeka teknolojisi ile fotoğraf üzerinde oynama ile ilgili bkz. Egehan Ertan, “ÜCRETSİZ Yapay Zeka ile Yüz Değiştirme 2 - (Ekleni YOK!!) - Web Sitesi ile” *Youtube* (27 Mart 2024), 00:00:40-00:02:15

⁴⁷⁰ Sak, *Özel Yetenekli Öğrencilerin*, 72; Didem Yeldan, *Siber Suçlar Taciz-Zorbalık-Şiddet-İntikam* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023); 29-32; İbrahim Tanrıku, “Siber Zorbalık ve Kavramsal Konular”, *Siber Zorbalık Araştırmaya, Önlemeye ve Müdahale Etmeye Yönelik En Güncel Bilgiler*, ed. İbrahim Tanrıku (Ankara: Anı Yayıncılık, 2020, 2.Baskı), 9-11; Cantekin-Gökler, “Siber Zorbalık”, 282. Herhangi bir şeyin yeni medyada yapılmasında olduğu gibi yeni medyada yapılan zorbalık da dijital bir iz bırakacaktır. Yıldız Oğuz, *Sosyal Medya ve Çocuk İstismarı*, 66.

zorbalığa maruz kalması mümkündür. Bu bağlamda özellikle çocuğun görüntüsüyle ilgili fotoğrafının paylaşarak alay edilmesi örnek verilebilir.

Yeni medyada karşılaştığı zorbalık çocukta travmatik sonuçlar doğurabilir. Bu tarz durumlar sonucunda aileleri, çocukların okulunu değiştirmek zorunda kalabilir, çocukların psikiyatrik tedaviler alması gerekebilir, çocuklar çeşitli bağımlılık belirtileri gösterebilirler ve intihara meyledebilirler⁴⁷¹.

2.6.4.3.Bazı İçerik Üreticileri

Genel Olarak

Kişiler yeni medya hesaplarından birçok içerik üretebilmektedirler. Hatta içerik üretmek o kadar gelişmiş düzeyde ki günümüzde içerik üreticisi olmak bir iş alanı haline gelmiştir⁴⁷². Bu bağlamda özellikle resim hakkı ihlali oluşturabilecek ve yeni medyada da sıklıkla karşımıza çıkan “sokak fotoğrafçıları” ve “fenomen eğitimciler” üzerinden durum izah edilebilir.

Sokak Fotoğrafçıları

Sokak fotoğrafçıları, fotoğrafçılık sanatını sokakta yapan kişilerdir⁴⁷³. Bu kişiler fotoğraf makineleriyle sokakta, genelde ilgi çekici tarzda olan kişilerin görüntülerini çekip daha sonrasında o kişilerden izin alarak görüntüleri yayınlamaktadırlar⁴⁷⁴. Bir sokak fotoğrafçısının ergin bir bireyi değil de bir çocuğu çekmesi ya da velisi ile birlikte bir çocuğu çekmesi durumlarında rıza incelenmelidir.

⁴⁷¹ Siber zorbalığa maruz kalan çocukların yaşaması muhtemel sorunlar için bkz. Aksaray, *Siber Zorbalık*, 418; Dilek Uludasdemir-Sibel Küçük, “Siber Zorbalık Önleme ve Müdahale Programlarının İncelenmesi”, *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi (TSAD)* 4/3 (Aralık 2023), 47. Siber zorbalığın intihara yönlendirme yönüyle ilgili bkz. Melisa Seval Meray, “Ceza Hukukunda Siber Zorbalık”, *Karatekin Hukuk Dergisi* 2/2 (Temmuz 2024), 91. Son zamanlarda yeni medyalar/oyunlar kanalıyla çocukları intihara sürüklenme durumları gündeme gelmektedir. Örneğin çocuk, intiharla sonuçlanan oyunlardan vazgeçmek istediğinde oyunun yönetenler çocuğu çeşitli tehdit ve şantajla oyunda tutarlar. Bu gibi durumlara ilişkin olarak örneğin bkz. Gulzhar Akhmatalieva, “Kırgızistan’da Telekomünikasyon Ağları Aracılığıyla İntihar Olayları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 27/3 (Aralık 2019), 628-632.

⁴⁷² İçerik üreticiliğinin bir iş alanı olduğu ile ilgili bkz. LinkedIn (LinkedIn), “İçerik Üreticiliği mi, İçerik Operatörlüğü mü?” (Erişim 3 Şubat 2025).

⁴⁷³ Sokak fotoğrafçılığı ile ilgili bkz. Armağan Ebru Bozkurt Yüksel, “Sokak Fotoğrafçılığı ve Kişisel Verilerin Korunması”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 42 (Nisan 2021), 529-531; Suzan Orhan, “Toplumsal Değişimin Görsel Estetik Belgesi Olarak Sokak Fotoğrafçılığı”, *Sanat Dergisi* 35 (Mart 2020), 51-63.

⁴⁷⁴ Sokak fotoğrafçıları fotoğrafını çektiği kişilerden aldığı izni de çektiği video kaydında göstermektedirler. Örneğin bkz. Sokak Fotoğrafçısı, “Sokak fotoğrafçısı”, *Youtube* (7 Ekim 2024), 00.00.15-00.00.22.

Öncelikle ergin bir bireyin dahi daha sonrasında onay verse bile ilk olarak görüntüsünün çekilmesi resim hakkının ihlalini oluşturmaktadır. Evleviyetle bir çocuğun görüntüsünün izinsiz çekilip sonrasında yayınlanmasına izin verilse bile izinsiz çekim eylemi, resim hakkı ihlalini oluşturmuş olacaktır⁴⁷⁵. Sokaktaki herhangi bir çocuğun örneğin, okula giderken, arkadaşlarıyla oynarken, mendil satarken vb. fotoğrafı çekilmiş olsun. Bu fotoğrafların yayınlanması çocuğun veya velisinin rızasının geçerliliği daha önce aktarılan esaslar dahilinde ele alınabilir.

Bu göre sokak fotoğrafçısının, çocuktan görüntülerini paylaşmak için rızasını alması durumunda bu rızanın her durumda geçerli olmayacağı vurgulanmalıdır. Bunun geçerliliği çocuğun ehliyeti ve somut olayın hukuki sonuçlarını öngörüp öngörememesine göre belirlenmelidir⁴⁷⁶. Buna göre çocuk tam ehliyetsizse rızası aranmaz. Nisbi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olan resim hakkının kullanımı için velisinin rızası yeterli olacaktır⁴⁷⁷. Sınırlı ehliyetsiz çocukta ise çocuk, sokak fotoğrafçısının kendi görüntüsünü çekip yeni medyada paylaşmasının tüm sonuçlarını anlayabiliyorsa o durumla ilgili rızasının geçerli olacağı söylenebilir⁴⁷⁸. Ancak çocuğun ayırt etme gücü yoksa nisbi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olan resim hakkı için hem çocuğun hem de velayet hakkı sahibinin rızası aranır⁴⁷⁹. Ancak velayet hakkı sahibi de rıza verirken bazı sınırlar çerçevesinde vermelidir. Bu bağlamda velayet hakkının sınırları dahilinde özellikle çocuğun üstün yararını zedelememek ve çocuğun görüşünün dikkate alınması gibi ilkeler gözetilmelidir.

Yukarıda sokak fotoğrafçılığı üzerinden ifade edilen durumlar diğer içerik üreticileri için de geçerli olabilecektir⁴⁸⁰. Örneğin motor sürücülerinin kask kameralarıyla çektikleri

⁴⁷⁵ Ayşe Arat-Tugay Arat, “Fotoğrafın İzinsiz Kullanımı ve Sonuçları: Yüksek Mahkeme Kararları Çerçevesinde Bir İnceleme”, *Erciyes İletişim Dergisi* 12/1 (Ocak 2025), 216.

⁴⁷⁶ Ayırt etme gücünün nispi oluşu ile ilgili bkz. Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 60; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 104; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 54; Erkan-Yücer, *Ayırt Etme Gücü*, 514.

⁴⁷⁷ Örnek bir olay Yunanistan’da yaşanmıştır. Buna göre yeni doğmuş bir bebeğin hastanede fotoğraflarını çeken profesyonel bir fotoğrafçı aileden ücret talep etmiştir ancak ailenin fotoğrafın negatiflerini istemesine karşın fotoğrafın negatiflerini vermemiştir. Bu durum AİHM’ne taşındığında ise ailenin haklı olduğu çocuğun resim kişilik hakkının ihlal edildiğini ve çocuğun ayırt etme gücünün bulunmaması sebebiyle verilecek rızanın aile tarafından verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. İlgili karar ile ilgili açıklamalar için bkz. Fatmagül Kale Özçelik, “Çocuğun Özel Yaşamına Saygı Hakkının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Değerlendirilmesi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 24/2 (Mayıs 2020), 435-438; Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 51.

⁴⁷⁸ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 124.

⁴⁷⁹ “2. Bölüm, 2.5.3.2.”

⁴⁸⁰ Diğer içerik üreticilerine örneğin sokakta röportaj yapanlar, video kaydı alıp yeni medya hesabında paylaşım yapan motosiklet sürücülerini gösterilebilir. Çeşitli dijital içerik üreticileri ile ilgili bkz. Reyhan Kulluk, “Dijital Toplumun Tipleri: Dijital İçerik Üreticilerinin Sosyolojik Bir Analizi”, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* 26/2 (Ekim 2023), 67-69.

videolarda çocukların bulunması durumunda yukarıdaki açıklamalarımız geçerli olacaktır. Herhangi bir amaçla başka şehre giden bir influencerın da gezdiği esnada video blog (vlog)⁴⁸¹ çekerken vloglarında çocukların da bulunması örnek olarak verilebilir.

Fenomen Eğitimciler

Eğitimciler günümüzde yeni medyada, eğitim verdikleri öğrencilerinin görüntülerini çeşitli sebeplerle paylaşmaktadırlar. Diğer süljelerde olduğu gibi eğitimciler de yeni medyada popüler olma, tanınma, gelir elde etme gibi sebeplerle yeni medya araçlarına başvurabilirler⁴⁸². Çalışma genelinde fenomen eğitimciler kavramıyla yeni medya uygulamalarında eğitimci kimlikleriyle ön plana çıkanlar kastedilmektedir.

Bu bağlamda rıza kavramı yapılan paylaşımlar açısından önemlidir. Öncelikle çocuğun rızası alınmadan yapılan paylaşımlar çocuğun resim hakkını ihlal eder. Çocuğun rızası alınarak yapılan paylaşımlarda ise, çocuğun rızasının geçerli olduğu ve olmadığı paylaşımlar şeklinde ikili bir alt ayırım yapılabilir. Öğretmenin görüntüyü paylaşmasının sonuçlarını idrak edebiliyorsa kendisinin rızası geçerli, idrak edemiyorsa velisinin de rızasının aranması gerekecektir⁴⁸³.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) öğretmenlerin, çocukların görüntülerini paylaşmasının sıklaşması sonucu bir genelge yayınlamıştır⁴⁸⁴. Bu genelgede dikkat çekici olan çocukların görüntülerinin paylaşılmasının onların kişilik ve özel hayatının gizliliği hakkını ihlal ettiğinin vurgulanmasıdır. Buna rağmen 2017 tarihli genelge sonrasında bazı eğitimciler günümüzde halen öğrencilerin özel hayatının gizliliğini ve resim hakkını ihlal edici paylaşımlar yapmaya devam etmektedirler⁴⁸⁵. 2024 yılında yürürlüğe giren Öğretmenlik Meslek Kanunu (ÖMK)'da bu tür paylaşımlara çeşitli idare hukuku yaptırımları getirilmiştir⁴⁸⁶.

⁴⁸¹ Vlog herhangi bir konuda çekilen genellikle kısa olan videolardır. Vlog ile ilgili bkz. Hidayet Suha Yüksel-Berrak Kızılaslan, “Yükseköğretimde Öğrenme Çevresinin Değışiminde Vlog Kullanımının Fırsat ve Engelleri”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 3/2 (Ekim 2020), 57.

⁴⁸² Örneğın akıma (trend) katılmak isteyen bir öğretmenle ilgili bkz. Onedio (Onedio), “Akım İçin Öğrencilerini Paylaşan Öğretmen Tartışmaya Neden Oldu” (Erişim 31.03.2025).

⁴⁸³ “2. Bölüm, 5.4.3.1.”

⁴⁸⁴ Genelgeye ulaşmak için bkz. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1833.pdf>

⁴⁸⁵ Öğretmenlerin öğrencilerini yeni medyada paylaşımlarıyla ilgili bkz. Gamze Ak vd., “Özel Eğitim Öğretmenlerinin Öğrencileriyle İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarının İncelenmesi”, *Ege Eğitim Dergisi* 23/3 (Ekim 2022), 270 vd.

⁴⁸⁶ 2024 yılında yürürlüğe giren Öğretmenlik Meslek Kanunu (ÖMK) ile bu tür paylaşım yapan öğretmenlere kınama cezası verilecektir (ÖMK m.24/b.a).

Değınılebılecek bır dığer husus ise çocuğun okuduğu özel okul ynetımı (ışletmesi), öğretmenin ğrencılerının resım hakkını ihlal etmesinden sorumlu olup olmayacağı durumudur⁴⁸⁷. Özel okul ile ğretmen arasında bır hizmet sözleşmesi bulunmaktadır⁴⁸⁸. Yıne zel okul ynetımı ile ocuk veya (ocuğun lehine onun) velisi⁴⁸⁹ arasında özel okul szleşmesi⁴⁹⁰ yapılmaktadır. Bu sözleşme kapsamında okul yönetiminin ğretım yaptıırma borcu yanında özellikle zen borcu bulunmaktadır⁴⁹¹. zen borcu kapsamında okul ynetımı öğrencinin fiziksel zararlardan korunmasının yanında ruhsal zararlardan korunmasını da saęlamalıdır⁴⁹². Bu bağlamda özel okulun öğrenciyi koruma yükümlülüğü vardır⁴⁹³. Öğretmenler ise özel okul yönetiminin ifa yardımcılardır⁴⁹⁴. Bu anlamda özel okul, öğretmenin verdiği zararlardan sözleşme gereği kusursuz sorumludur

⁴⁸⁷ özel okulun, öğretmenin öğrencinin resım hakkını ihlal etmesi durumunda, çocuğu koruma yükümlülüğü gereği akdi sorumluluğu gündeme gelecektir. Özel okul, ayrıca TBK m.116/1 gereği ifa yardımcısının dığer tarafa vermiş olduğu zararı gidermekle de yükümlüdür. Özel okulda zarar sonucunda sözleşme hükümleri gereğince okul yönetimine dava aılabileceği gibi ayrıca haksız fiil hükümleri gereğince öğretmene de dava açılabilir. Devlet okulunda, görevli öğretmenin öğrenciye zarar vermesi durumunda doğrudan öğretmene başvuramayacak olup okul yönetimi sorumlu olacaktır. Ancak bu zararda ğretmen kusurluysa idare daha sonrasında öğretmene rücu edebilecektir (AY m.129/5). Bu hususta krş. Nomer, *Borçlar Hukuku*, N.118.9; Ayşe Nur Kılınç, “Okullarda Akran Zorbalığının zel Hukuk Açısından Değerlendirilmesi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 26/4 (Kasım 2022), 85-86.

⁴⁸⁸ Hizmet sözleşmesinin unsurları: 1) İşçinin, bır süre işverene bağımlılık ilişkisi içerisinde bır hizmet görmesi ya da hizmet görmeyi vaad etmesi; 2) Hizmet görülmesinin veya hizmet edimi vaadinde bulunulmasının bır ücret (ıvaz) karşılığı olması; 3) Tarafların anlaşması veya bır karşılıık ödenmesine yol aacak bır hizmet ilişkisinin varlığı. Öğretmenin, zel okulla arasındaki sözleşme gereği ğretmen, öğrencilere ders anlatma hizmeti yükümlülüğüne girmektedir. Bunu da bır ücret karşılığında yapmaktadır. Bu bağlamda ğretmen ile özel okul arasında yapılan sözleşmenin bır hizmet sözleşmesi olduğu ifade edilebilir. Hizmet sözleşmesiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Cevdet Yavuz vd., *Türk Borçlar Hukuku zel Hükümler Cilt II* (Ankara: Beta Basım Yayım, 2022), 955 vd.; Aydın Zevkliler-Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku zel Borç İlişkileri* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2024), 439 vd.; Murat Aydoğdu vd., *Türk Borçlar Hukuku zel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 747 vd.; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku zel Hükümler* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2020), 541 vd.

⁴⁸⁹ üçüncü kişi yararına sözleşme ile ilgili bkz. Özge ztrk, “nc Kişi Yararına Sözleşme”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25/1 (Haziran 2021), 174 vd.; Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, “Tam nc Kişi Yararına Sözleşme”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 1761 vd.

⁴⁹⁰ özel okul sözleşmeleri ile ilgili bkz. Sezer abri, “Covid-19 Sebebiyle Alınan önlemlerin zel Okul Sözleşmelerine Etkisi”, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/10 (Mart 2021), 205 vd.

⁴⁹¹ özel okulun dığer bazı borçları ile ilgili bkz. Karauz-okkaş, *Sorumluluk Esasları*, 62 vd.

⁴⁹² Krş. Gümüş, *Borçlar Hukuku*, 48; Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-III*, 465 vd.; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 64 vd.

⁴⁹³ Ağah Kürşat Karauz-Yakup okkaş, “İlk ve Orta Dereceli Okullarda ğrencilerin Birbirlerine Verdikleri Zarardan Kaynaklanan Sorumluluk Esasları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 28/1 (Nisan 2020), 49.

⁴⁹⁴ İfa yardımcısıyla ilgili bkz. Ayan, *Borçlar Hukuku*, 493; Akkurt vd., *Borçlar Hukuku*, 310 vd.

(TBK m.116/1)⁴⁹⁵. Aynı zamanda öğretmen de haksız fiilinden de sorumludur (TBK m.49/1).

2.6.4.4.Yabancı Kişiler

Yeni medya, karşılıklı olarak tanıdık veya tanınmadık birçok kişiyle etkileşime girilebilen alanlardır⁴⁹⁶. Bu kişilerle etkileşimde bulunabilmek için aynı yeni medya platformunun kullanılması yeterlidir⁴⁹⁷. Etkileşime girilen kişiler dünyanın herhangi bir yerinden olabilir⁴⁹⁸. Bu bağlamda çocuk, yeni medyada analog hayatta karşılaşılabileceğinden çok daha fazla yabancı kişiyle karşılaşabilir⁴⁹⁹. Bu durumda çocuk analog hayata kıyasla çok fazla riskle karşı karşıya kalabilir⁵⁰⁰.

⁴⁹⁵ Özel okulun öğretmenin alacaklıya verdiği zarardan sorumlu olabilmesi için birtakım şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir. İfa yardımcısının bu şartları öncelikle bir borç ilişkisi bulunmalı ve bu ilişkiden doğan hakkın ifa yardımcısına bırakılması gerekmektedir. Borcun yardımcı kişiye bırakılabiliyor olması gerekmektedir ve yardımcı kişi borcu yerine getirirken alacaklıya zarar vermemelidir. Borç bizzat borçlu tarafından ifa edilseydi borçlu sorumlu tutulabilecek olmalıdır ve borçlu ile alacaklı arasında sorumsuzluk anlaşması bulunmamalıdır. Bu konuda bkz. Akkurt vd., *Borçlar Hukuku*, 310 vd.;

⁴⁹⁶ Yeni medyada etkileşim beğenme, paylaşma, yorum yapmak gibi birçok şekilde olabilir. Bu etkileşim seçenekleri farklı yeni medya uygulamalarında farklılaşabilir. Yeni medyada etkileşim ile ilgili bkz. Ceylan Bozpolat, “Sosyal Medya Etkileşimi, İçerik Kalitesi ve Sosyal Medya Dürtüselliğinin Anlık Satın Alma Davranışına Etkisi: Ürün Kategorisine Özgü Bir Araştırma”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi* 20/2 (Haziran 2024), 443-444; Lokman Cerrah, “Sosyal Medya ve Bazı Kurumsal Etkileşimler ve Sosyal Medyaya Eleştirel Yaklaşım”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20/4 (Aralık 2016), 1399-1400. Yine krş. Oğulcan Berk, “Yıldız Sporcuların Sosyal Medya Etkileşimi”, *Yeni Medya Elektronik Dergisi* 3/3 (Eylül 2019), 230; Merve Sezgin-İşıl Altay, “Üniversite Tercihinde Sosyal Medyanın Aracı Rolü”, *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi* 3/4 (Nisan 2021), 102; Musa Can Eraslan, “Siyasal Reklam ve Sosyal Medya: Siyasi Partilerin Sosyal Medya Kullanımları Üzerine İnceleme”, *İletişim Çalışmaları Dergisi* 8/2 (Haziran 2022), 196.

⁴⁹⁷ Etkileşim takip etmek, arkadaş olarak eklemek, mesaj atmak, yorum atmak, beğenmek gibi yeni medya eylemlerinin yapılmasıyla sağlanabilir. Dolayısıyla da aynı yeni platformu kullanıcıları, birbirleriyle etkileşime girebilir. Ancak bu etkileşim, bir tarafın diğerini ya da karşılıklı birbirlerini engellemeleriyle son bulabilir.

⁴⁹⁸ Krş. Alper Işık, *Dijital Demokrasi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 221-222; Ceylan Bozpolat, “Sosyal Medya Etkileşimi”, 443. Facebook yeni medya uygulamasının tüm dünyadaki yaygınlığı ile ilgili bkz. Kübra Deniz Çelik, *Sosyal Medya Kullanımının İş Sözleşmesine Etkisi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 31; Güzel, “Kuramsal Bir İnceleme”, 96.

⁴⁹⁹ Yeni medya kullanıcı sayıları ile ilgili bkz. LinkedIn (LinkedIn), “2024 Biterken İstatistiklerle Sosyal Medya: 4,7 Milyar Kullanıcının Verileri” (Erişim 1 Şubat 2025).

⁵⁰⁰ Yeni medyada karşılaşılabilecek riskler için bkz. Hülya Tokuç-Veli Duyan, “Sosyal Medya, Aile ve Çocuk Etkileşiminin Çocuk Hakları Bağlamında İncelenmesi”, *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırma Dergisi* 1/1 (Aralık 2022), 50; İlker Kara, “Security Risks and Safeguard Measures in Social Media Usage”, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* Esojat Özel Sayısı (Kasım 2020), 13.

Çocuk, profilini⁵⁰¹ (sanal kimliğini) herkese açık olarak kullanabilir⁵⁰². Bu kullanım şekli çocuğu, üçüncü kişilerin kişilik hakkı saldırılarına açık hale getirmektedir⁵⁰³. Buna göre örneğin herkes çocuğun yazdığı yazıları, attığı görüntüleri görebilecektir. Yine örneğin, çocuğun görüntüleri kullanılarak sahte görüntüler üretilebilir ve bu görüntüler paylaşılarak çocuğun resim hakkı ihlal edilebilir⁵⁰⁴. Diğer bir kullanım şekli ise sadece çocuğun takipçilerine açık olan profillerdir⁵⁰⁵. Burada da çocuk, takipçileri fazla olması için yabancı kişilerin takip etme isteğini kabul edebilmektedir. Bu durum da herkese açık profil kullanmaya benzer sonuçlar doğurabilir. Bu bağlamda örneğin çocuğun paylaşımları, takipçileri tarafından çeşitli yöntemler⁵⁰⁶ sayesinde alınıp saklanabilir ya da yeniden paylaşılabilir. Aktarılan durumlar çocuk yönünden yine herkese açık profildeki gibi resim hakkı ihlallerine sebep olabilir. Ayrıca çocuğun görüntülerine ulaşmak için sadece takipçisi olmaya da gerek yoktur. Çocuğun yeni medya hesabının çalınmasıyla⁵⁰⁷ da onun görüntülerine ulaşılabilir. Yukarıda ifade edilen her iki kullanım şeklinde de çocuğun resim hakkı ihlal edilebilir. Ancak sadece takipçilerine açık olan profilde çocuğun resim hakkı ihlal edilerek maddi ve manevi zarar görme ihtimali daha düşüktür. Zira çocuk, burada genellikle tanıdığı ve güvendiği kimseleri profiline almıştır. Çocuk, sadece kendine özel olan, kimsenin takip etmesine izin vermediği yeni medya profili de açabilir. Bu durumda yabancı kimselerin çocuğun görüntülerine ulaşabilmesi ve resim hakkını ihlal edebilmesi için tek yol çocuğun hesabını çalmaları olmaktadır.

⁵⁰¹ Profil bir sanal kimliktir. Kullanıcıların sanal alemde var olma şekilleridir. Sanal kimlik (profil) ile ilgili bkz. Akkurt, *Sosyal Medyada*, 113-117. Kişi yeni medya profilinde kendi analog hayattaki bilgilerini, görüntüsünü vs. kullanmayabilir. Bu bağlamda kişinin bilgilerini gizleyerek oluşturulan yeni medya profillerine “anonim” profil denilir. Buna karşılık doğru olmayan bilgiler kullanılan veya başkalarının bilgileri kullanılarak oluşturulan yeni medya profillerine ise sahte “fake” profil denilmektedir. Bu konuda bkz. Hilal Uzun, “Sosyal Medyanın Bilgi Kalitesine Etkisi: Sahte Hesaplar”, *Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi* (Aralık 2016), 9 vd.

⁵⁰² Yeni medyada herkese açık profil ile ilgili bkz. Feeddi (Feeddi), “Herkese açık profil ne demek?” (Erişim 1 Şubat 2025).

⁵⁰³ Herkese açık profil kullanmak en savunmasız haldir. Bunun nedeni ise kullanıcılar yeni medya hesaplarını herkese açık olarak kullandığında gönderilerini, o kişiyi takip eden veya etmeyen herkes görebilmektedir. Ancak kullanıcı, profilini herkese açık kullanmayabilir (gizli kullanabilir). Bu halde kullanıcı, kendisini takip edecek kişileri kabul etmeden bunlar hakkında fikir edinebilme imkanına sahiptir. Dolayısıyla da kullanıcılar gönderilerini kimlerin görebileceğini kendileri seçmiş olurlar.

⁵⁰⁴ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 108-109; Yünlü, *Görüntü*, 193 vd.

⁵⁰⁵ Burada bahsedilen durum ise kişinin takip ettiği değil kişiyi takip edenlerin görebileceği şekilde yeni medya hesabını ayarlamaktır.

⁵⁰⁶ Ekran görüntüsü (screenshot) alma veya görüntüyü indirme seçeneği gibi.

⁵⁰⁷ Yeni medya hesabı çalınması daha çok web hackleme (hacking) kelimesiyle kullanılmaktadır. Hacklemek ile ilgili bkz. İlker Kara, “Web Hackleme(Hacking) Saldırıları”, *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)* 10/1-6 (Aralık 2020), 2 vd.

Resim hakkı ihlali, yabancı kişiler tarafından sadece çocuğun yeni medya hesabındaki görüntüler üzerinden olmamaktadır. Buna göre örneğin çocuk parkına giden bir pedofili orada gizlice çocukların fotoğrafını çekebilir ve kendi yeni medya hesabına yükleyip paylaşabilir. Yine örneğin, daha önce bahsetmiş olduğumuz⁵⁰⁸ gibi bir sokak fotoğrafçısı da çocuğun resim hakkını ihlal edebilir.

2.7. İYDHK ve YSMK Dahilinde Yeni Medya Öznelerinin Sorumluluklarına İlişkin Tamamlayıcı Açıklamalar

2.7.1. Genel Olarak

Yeni medya birden çok kişinin katkılarıyla oluşan ve oluşmaya da devam eden platformlardır. Bu platformların oluşması için birden çok yeni medya öznesinin birlikte çalışması gerekmektedir. Bilginin oluşturulup yeni medyaya sunulmasında farklı aşamalarda farklı özneler yer almaktadır. Bu özneler sosyal ağ sağlayıcı, erişim sağlayıcı, yer sağlayıcı ve içerik sağlayıcılardır.

İYDHK’de ağ site sahiplikleri özel olarak düzenlenmemiştir. Bu nedenle yorum yoluyla içeriklere herhangi bir müdahalede bulunulup bulunulmamasına göre yer sağlayıcı; içerikleri kendisinin oluşturup oluşturmamasına göre ise içerik sağlayıcı olarak nitelendirilebilmektedir⁵⁰⁹. Ancak sonrasında YSMK yürürlüğe girdi ve ağ site sahiplikleri sosyal ağ sağlayıcı olarak ifade edilmeye başlandı⁵¹⁰. YSMK ile birlikte ağ site sahipliklerine İYDHK’ye ek yükümlülükler getirilmiştir ve İYDHK, YSMK ile çelişmeyen maddeleriyle geçerliliğine devam etmektedir⁵¹¹.

2.7.2. İlgili Süjeler ve Sorumlulukları

2.7.2.1.Yer Sağlayıcı

Yer sağlayıcı, 5651 sayılı Kanun m.2/b.m’de: “Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişiler” şeklinde ifade edilmektedir. Paylaşılan tanıma göre yer sağlayıcı, yeni medya içeriklerinin yayınlandığı platformlardır. Buna göre yer sağlayıcı içerik sağlayıcıların içeriklerini yükleyerek kamuyla paylaşabilmeleri

⁵⁰⁸ “II.Bölüm, 5.4.3.2.”

⁵⁰⁹ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 135.

⁵¹⁰ YSMK m.1: “...Sosyal ağ sağlayıcı: Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşmalarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri...”.

⁵¹¹ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 135 vd.

açısından depolama hizmeti sunar⁵¹². Yer sağlayıcının içerik sağlayıcılarının içeriklerini kontrol yükümlülüğü bulunmaz (İYDHK m.5/1)⁵¹³. Ancak yer sağlayıcı, bazı suçlardan, yayından çıkarma ve engelleme tedbiri verildiğinden haberdar edilmesi⁵¹⁴ durumunda hukuka aykırı içerikleri teknik olarak imkan bulundukça yayından çıkarmakla yükümlüdür (İYDHK m.5/2)⁵¹⁵. Daha sonra ifade edileceği üzere ağ site sağlayıcıları İYDHK hükümleri açısından tanımlanmış değildir. Bu bağlamda İYDHK hükümleri açısından yorum yoluyla bir yeni medya süjesinin, hangi durumlarda yer sağlayıcı hangi durumlarda içerik sağlayıcı olarak kabul edilebileceği belirlenebilir⁵¹⁶. Buna göre sosyal ağ sağlayıcının, başkalarının içerikleri açısından yer sağlayıcı olarak nitelendirilebileceği ifade edilmelidir⁵¹⁷. Yer sağlayıcı aynı zamanda içerik sağlayıcı da olabilir⁵¹⁸. Bu durumda içerik sağlayıcı olması nedeniyle hem denetim hem paylaşım yükümlülüğü bulunur.

2.7.2.2.İçerik Sağlayıcı

İçerik sağlayıcı, İYDHK m.2/1 f b’de şu şekilde açıklanmıştır: “İnternet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya

⁵¹² Fülürya Yusufoglu Bilgin, *Dijital Piyasalarda Yer Sağlayıcıların Hukuki Sorumluluğu - Marka, Telif Hakkı ve Haksız Rekabet Kapsamında* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 48.

⁵¹³ Yukarıda ifade edilmeyen yer sağlayıcıların diğer yükümlülükleri için İYDHK m.5/f. 3,4’e bakılmalıdır. Buna göre: “Yer sağlayıcı, yer sağladığı hizmetlere ilişkin trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikte belirlenecek süre kadar saklamakla ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla yükümlüdür. (4) (Ek: 6/2/2014-6518/88 md.) Yer sağlayıcılar; yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde yaptıkları işin niteliğine göre sınıflandırılabilir ve hak ve yükümlülükleri itibarıyla farklılaştırılabilirler”. Yer sağlayıcıların yükümlülükleri hakkında bkz. Yusufoglu Bilgin, *Hukuki Sorumluluğu*, 479 vd.; Gedikli, *Kitle İletişim*, 67 vd.

⁵¹⁴ Yer sağlayıcı yapılacak bu bildirim “uyarı yöntemi” ile yapılmaktadır. Uyarı yöntemi İYDHK m2/1-r: “Uyarı yöntemi: İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin yayından çıkarılması amacıyla öncelikle içerik sağlayıcısına, makul sürede sonuç alınamaması hâlinde yer sağlayıcısına iletişim adresleri üzerinden gerçekleştirilecek bildirim yöntemini, ...”

⁵¹⁵ “...Davacı vekili, ...'ın davaya konu ve kendisinin çekmiş olduğu, velayete tabi küçük oğluna ait fotoğrafı ilk olarak 02/01/2016 tarihinde sosyal medya hesabı olan instagramda paylaştığını, davaya konu fotoğrafın davalı “Gitti Gidiyor” isimli firmanın internet sayfasında satışa sunulan bazı ürünlerde kullanıldığını, davalı firmaya 03/10/2017 tarihinde ihtar çekildiğini, davalı firmanın davacının oğluna ait fotoğrafları izinsiz olarak ticari amaçlarla kamuya arz etmesinin kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğunu, davalı firmanın satışını yaptığı oyuncak üzerinden maddi bir gelir elde ettiğini ileri sürerek, davaya konu fotoğrafın kullanımının durdurulmasına ve paylaşımının yapıldığı tüm sanal ortamlardan kaldırılmasına, ...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/7134 (18 Ekim 2022)

⁵¹⁶ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 135.

⁵¹⁷ Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 126.

⁵¹⁸ Turgut, *Unutulma Hakkı*, 486.

tüzel kişiler”. Buna göre içerik kavramından her türlü bilgi ve veri anlaşılmalıdır⁵¹⁹. Bu içerikleri kullanıcılara üreterek, değiştirerek sağlayan gerçek veya tüzel kişiler ise içerik sağlayıcılardır⁵²⁰.

Bu bağlamda İYDHK m.2/1 f b gereğince yeni medya kullanıcılarının, içerik sağlayıcı olması için sadece verinin üretilmesi ve değiştirilmesi yeterli görülmemekte, aynı zamanda bunun kullanıcı tarafından sağlanması (yayınlanması) aranmaktadır⁵²¹. Ancak bu görüşe katılmamaktayız. Şöyle ki öncelikle bu görüşün kabulü, bağımsız bir “içerik sağlayıcı” kavramının kabulüne imkan tanımamaktadır. Oysa İYDHK’de bu içerik ve yer sağlayıcı kavramları bağımsız birer süje olarak düzenlenmiştir. Bir diğer husus kanunda ayrı maddelerde düzenlenen yer sağlayıcı ve içerik sağlayıcıların tanımları da birbirinden farklıdır. Nihayet haklı olarak doktrinde işaret edildiği üzere içerik sağlayıcının aynı zamanda yer sağlayıcı da olabileceği ifade edilmesidir⁵²². Bir başka deyişle içerik sağlayıcı ve yer sağlayıcı kural olarak ayrı kavramlar olmakla birlikte bazı durumlarda bunlar aynı anda bir yeni medya süjesinde somutlaşabilir.

İçerik sağlayıcılarla ilgili önemli bir diğer husus da ağ site sahiplerinin kendi paylaşımları açısından “içerik sağlayıcı” olarak nitelendirilmesidir⁵²³. Buna göre örneğin, X uygulamasında biri tıpkı diğer kullanıcılar gibi içerik oluşturabilirler. Bunun yanında ağ site sahiplerinin diğer kullanıcıların oluşturdukları içerikler üzerinden editoryal faaliyetlerde bulunmaları durumunda içerik sağlayıcı olarak nitelendirilebileceklerdir⁵²⁴. İçerik sağlayıcılar internet ortamında (konumuz özelinde yeni medyada) yayınladığı her içerikten sorumludur (İYDHK m.4/f.1). Başkalarının içeriklerine bağlantı sağlaması

⁵¹⁹ Örneğin yazı, fotoğraf, video, kod vs. içerik olarak değerlendirilebilecektir. Bu konuda bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 106.

⁵²⁰ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 241.

⁵²¹ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 241

⁵²² Yeni medya kullanıcısının aynı zamanda içerik sağlayıcı olduğu yönünde ilgili mahkeme karar örnekleri için bkz. “...sanık bahse konu internet sitesinin editörü ve sorumlusu olup site içerisindeki paylaşımların site kullanıcıları tarafından yüklendiği, sanığın eyleminin üçüncü kişilerin paylaşımlarına yer sağlama hizmeti olduğu dosya arasında bulunan 05.06.2012 tarihli bilirkişi raporu ile anlaşılmıştır. Dolayısıyla sanık, 5651 sayılı Kanun’un 2/m maddesi bağlamında “yer sağlayıcı”; sitede içerik paylaşımı yapan üçüncü kişiler ise aynı Kanun’un 2/f maddesi uyarınca “içerik sağlayıcı” konumundadırlar...”, Yargıtay 19. Ceza Dairesi (Yargıtay), K.2017/7086 (20 Eylül 2017); “...Olayımızda “Haramzadeler 333” isimli kullanıcı içerik sağlayıcı,...”, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/1595 (20 Mart 2019); “...içerik sağlayıcının radyo- televizyon yayını ya da internet gibi bir iletişim yolu aracılığıyla, ses, görüntü, bilgisayar yazılımı veya oyun gibi çoklu ortam içeriklerini sağlayan iletici olduğu (Instagram Inc. bir Yer Sağlayıcı; @..., @... hesapları/ kullanıcıları ise birer İçerik Sağlayıcıdır.) teknik olarak belirlenmiştir....”, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 44. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2023/362 (13 Nisan 2023).

⁵²³ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 135. Yine krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 106.

⁵²⁴ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 189 vd.

halinde ise kural olarak sorumlu olmayacaktır⁵²⁵. Ancak içerik sağlayıcının, sunuş biçiminden bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcıların da hukuka aykırı olan bu içeriğe ulaşmasını sağlamayı amaçladığının açıkça belli olması durumunda sorumluluğu gündeme gelir (İYDHK m.4/f.2). Örneğin çocuğun görüntüsü, altında aşağılayıcı ve küçük düşürücü sözlerle paylaşılmış olsun. Bu yazının sonunda da “bana katılanlar paylaşımı rtlesinler⁵²⁶” şeklinde yazmış olsun. Aktarılan durumda ve bir içerik sağlayıcı bu paylaşımı tekrar paylaşmışsa (rtlemişse) bu durumda içerik sağlayıcının sorumlu olacağı söylenebilecektir.

2.7.2.3.Erişim Sağlayıcı

Erişim sağlayıcı, İYDHK m.2/b.e’de: “Kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişiler” şeklinde ifade edilmektedir. Bu bağlamda erişim sağlayıcı, kullanıcının internete erişimi için altyapı sağlar⁵²⁷. Erişim sağlayıcının, kendisi kullanılarak erişilen içeriklerin hukuka uygun olup olmadığını araştırma yükümlülüğü yoktur⁵²⁸. Daha önceki başlıklarda açıklandığı üzere yeni medya uygulamaları, diğer kullanıcılara yer sağlaması nedeniyle “yer sağlayıcı” olarak nitelenmektedir. Ancak yer sağlayıcının dahi içerik paylaşımı durumunda kural olarak içeriğe dair herhangi bir yükümlülüğü bulunmazken erişim sağlayıcının da evleviyetle bir yükümlülüğü bulunmayacaktır. Erişim sağlayıcının yükümlülükleri İYDHK m.6’da ifade edilmektedir⁵²⁹. Konumuzla doğrudan bağlantısı nedeniyle erişim sağlayıcının, hukuka uygun olmayan içerikle ilgili haberdar edilmiş olması durumundaki yükümlülükleri vurgulanabilir. Buna göre erişim sağlayıcı bu konuda bilgi aldıktan sonra bu içeriğe

⁵²⁵ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 106.

⁵²⁶ Rtleme yeniden tweetlemek anlamındaki “retweet” kelimesinin kısaltılmasıdır. Retweet ile ilgili bkz. Duygu Dumanlı Kürkçü, “Haber Tweetleri Üzerinden Kullanıcı Etkileşiminin Analizi”, *Erciyes İletişim Dergisi* 5/1 (Ocak 2017), 318 vd.

⁵²⁷ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 104; Ferman Kaya, *E-Ticaret Hukuku ve Tüketici Hukukundaki Uygulamaları* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 170.

⁵²⁸ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 323; Metin Turan, *Bilişim Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 188; Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 136.

⁵²⁹ Erişim sağlayıcısının diğer yükümlülükleriyle ilgili İYDHK/1 b.c.ç.: “b) Sağladığı hizmetlere ilişkin, yönetmelikte belirtilen trafik bilgilerini altı aydan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikte belirlenecek süre kadar saklamakla ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla, c) Faaliyetine son vereceği tarihten en az üç ay önce durumu Kuruma, içerik sağlayıcılarına ve müşterilerine bildirmek ve trafik bilgilerine ilişkin kayıtları yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak Kuruma teslim etmekle, ç) Erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla, ...”. Erişim sağlayıcısının yükümlülükleriyle ilgili bkz. Soylu, *Sanal Evrenler*, 98 vd.; Ahmet Galip Kaplan, *Elektronik Ortamda İşlenen Haksız Rekabet Halleri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 142 vd.

erişimi engelleme ya da yayından çıkarma ile yükümlü (İYDHK m.6/1.a) olduğu ifade edilmelidir⁵³⁰.

2.7.2.4.Sosyal Ağ Sağlayıcıları

Sosyal ağ sağlayıcıları İYDHK m. 2/b.s’de: “Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler” şeklinde tanımlanmıştır. Kısacası sosyal ağ sağlayıcıları yeni medya platformlarının gerçek veya tüzel kişi sahipleridir⁵³¹. İYDHK kapsamında ifade edildiği gibi olan bazı durumlar YSMK’nin kabulüyle değişmiştir⁵³². Buna göre YSMK ile ağ site sahipliklerine bir tanım, ek sorumluluk ve ek yükümlülükler getirilmiştir⁵³³. Getirilen ek yükümlülükler ise sosyal medya (ağ) site sahipliklerine “sosyal ağ sağlayıcı” sıfatıyla getirilmiştir.

Ticari amaçlı hareket eden sosyal ağ sağlayıcıları, kullanıcılarının paylaşımlarına hiçbir müdahalede bulunmaksızın yer vermektedirler⁵³⁴. Kullanıcıların içeriklerini belli kişilere ya da herkese açık paylaşmasına imkan tanıyarak sosyal etkileşim imkanı sağlarlar⁵³⁵. Yeni medya uygulamalarındaki kullanıcılar yanında aynı zamanda ağ site sahiplikleri de paylaşımlarda bulunabilirler. Buna göre sosyal ağ sağlayıcıları, başka kullanıcıların paylaşımları açısından “yer sağlayıcı”, kendi paylaşımları açısından ise “içerik sağlayıcı” olarak nitelendirilmekte ve sorumlulukları da bu bağlamda tespit edilmelidir⁵³⁶.

Sosyal ağ sağlayıcılarının İYDHK ek m.4’te düzenlenmiş birden çok yükümlülüğü bulunmaktadır. Buna göre sosyal ağ sağlayıcının temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğü vardır (Ek m.4/f.1-2)⁵³⁷. Daha sonrasında sosyal ağ sağlayıcının hukuka

⁵³⁰ Kaya, *E-Ticaret Hukuku*, 166 vd.; Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 134 vd.; Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 322 vd.

⁵³¹ Şerafettin Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 139 vd. Yine krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 107.

⁵³² YSMK, İYDHK’dan daha sonra yürürlüğe girmiştir. Kanun hükümlerinde kesişen durumlarda daha sonraki kanun olan YSMK hükümleri uygulanmalıdır. Bunun yanında kesişmeyen hükümler açısından İYDHK hükümlerinin geçerliliği devam etmektedir. Akkurt, 136.

⁵³³ Krş. Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 137.

⁵³⁴ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 136-137.

⁵³⁵ Ağ site sahipliklerini geleneksel medyadan ayıran en önemli özelliklerinden biri de kullanıcıların paylaşımlarda bulunarak içerikleri kendileri tarafından hazırlanmasını sağlamaktır. Diğer bir özelliği ise kullanıcıların paylaşımlarını değiştirmeksizin anında paylaşımlarıdır.

⁵³⁶ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 135.

⁵³⁷ Buna göre, yurt dışı kaynaklı yeni medya platformlarının Türkiye’de erişimi bir milyondan fazlaysa ilgili platform, Türkiye’de temsilci olarak en az bir kişi belirlemelidir. Bu temsilci gerçek veya tüzel kişi olabilecektir. Şayet yeni medya platformlarının Türkiye’de erişimi on milyondan fazla ise sosyal ağ sağlayıcı gerçek veya tüzel kişi temsilci belirleyebilir. Bu temsilci, sosyal ağ sağlayıcıların sorumlulukları

aykırılığı mahkeme veya hakim kararıyla belirlenen içerikleri kaldırma yükümlülüğü (Ek m.4/14)⁵³⁸, de zikredilebilir. Diğer bir yükümlülük olan etkin bir başvuru mekanizması kurma yükümlülüğü ise (Ek m.4/15)'de düzenlenmiştir⁵³⁹. Sosyal ağ sağlayıcının kişilik hakkının ve özel hayatın korunması kapsamında yapılacak başvurulara cevap verme yükümlülüğü de bulunur⁵⁴⁰ (Ek m.4/f.3). Sosyal ağ sağlayıcının rapor verme yükümlülüğü de vardır (Ek m.4/4)⁵⁴¹.

saklı kalmak kaydıyla teknik, idari, mali ve hukuki yönden tam yetkilidir. Türkiye'den erişimi bir milyondan fazla olan ve yurt dışı kaynaklı olan sosyal ağ sağlayıcı temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğüne aykırı davranabilir. Bu durumda BTK tarafından bildirimde bulunulmasından sonra kademeli olarak öncelikle idari para cezasına hükmedilebilecek, sonra reklam yasağı ve nihayet bant daraltma yasağına hükmedilebilecektir. Ancak sosyal ağ sağlayıcı, temsilci belirleme ve bildirim yükümlülüğünü yerine getirirse verilen idari para cezasının dörtte biri tahsil edilecek, reklam yasağı kalkacak ve hakim kararları ise kendiliğinden hükümsüz olacaktır. İnternet trafiği bant genişliği müdahalesi için ise BTK tarafından erişim sağlayıcılara bildirimde bulunulmalıdır. Temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğü ile ilgili bkz. Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 141 vd.; Alper Işık, *İnternet Aktörleri ve Egemenliğin Değişen Boyutları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 222 vd.

⁵³⁸ Buna göre hukuka aykırılığı tespit edilen içerik bildirildiğinde sosyal ağ sağlayıcının bu içeriği çıkarması ya da erişime engellemesi gerekmektedir. Sosyal ağ sağlayıcı eğer yirmi dört saat içinde bu yükümlülüğünü yerine getirmezse doğan zararların tazmin edilmesinden sorumlu olacaktır. Sosyal ağ sağlayıcının hukuka aykırılığı mahkeme veya hakim kararıyla belirlenen içerikleri kaldırma yükümlülüğü ile ilgili bkz. Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 145.

⁵³⁹ Bu yükümlülük, öne çıkarılan içeriklerin ve başlık etiketinin uyarı yöntemiyle kaldırılabilmesi için BTK ile birlikte yerine getirilmelidir. Sosyal ağ sağlayıcı, başlık etiketi ve öne çıkarılan içerikler aracılığıyla sağlanan ortamda yayın yoluyla bir suç işlenmiş olduğunda, bu suçun kendisine bildirilmesinden itibaren 4 saat içerisinde içeriği kaldırılmış olmalıdır. Etkin bir başvuru mekanizması kurma yükümlülüğü ile ilgili bkz. Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 145 vd.

⁵⁴⁰ Buna göre Türkiye'den bir günde bir milyondan fazla erişim olan yurt içi ya da yurt dışı kaynaklı olması önemsenmeyen sosyal ağ sağlayıcı İYDHK m.9/A'da ifade edilmiş olan özel hayatın korunması kapsamında kişiler tarafından içeriklere istinaden yapılan başvurulara, başvurunun yapılmasından itibaren 48 saat içerisinde olumlu ya da gerekçeli olması koşuluyla olumsuz yanıt vermekle yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcının kişilik hakkının ve özel hayatın korunması kapsamında yapılacak başvurulara cevap verme yükümlülüğü ile ilgili bkz. Işık, *İnternet Aktörleri*, 224 vd.; Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 146 vd.

⁵⁴¹ Yurt içi ya da yurt dışı kaynaklı olması önemsenmeksizin Türkiye'den erimi günlük bir milyon üzerinde olan sosyal ağ sağlayıcı, kendisine mahkeme, hakimlik BTK ya da ESB tarafından içeriğin çıkarılması ya da erişimin engellenmesine yönelik yapılan bildiriye karşılık kişilik haklarına ya da özel hayatın korunmasına yönelik yapılan başvurulara ilişkin kategorik ya da istatistik hazırlanmış Türkçe raporları 6 aylık dönemlerle Kuruma bildirmek zorundadır. Rapor verme yükümlülüğü ile ilgili bkz. Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 147 vd.; Işık, *İnternet Aktörleri*, 226 vd.

3. BÖLÜM: ÇOCUĞUN RESİM HAKKININ KORUNMASI

3.1. Çocuğun Resim Hakkının Dava Yoluyla Korunması

3.1.1. Doğrudan Saldırı ve İhlali Konu Alan Davalar

3.1.1.1. Saldırının Önlenmesi Davası

Resim kişisel değeri ihlal edilmek üzere olan kişinin, bu riske karşı öncelikli imkanlarından biri saldırının önlenmesi davasıdır (TMK m.25/1)⁵⁴². Davanın adından da anlaşılacağı üzere henüz bir ihlal durumunun bulunmaması gereklidir⁵⁴³. Buradaki amaç henüz başlamamış ama başlaması muhtemel olan bir ihlal tehlikesinin engellenmesidir⁵⁴⁴. Dolayısıyla ortada herhangi bir yakın tehdit olmamasına rağmen kişinin kendi fotoğrafının bir gün yeni medyada yayınlanarak resim hakkının ihlal edileceğini düşünmesi saldırının önlenmesi davası açılması için yeterli olmayacaktır. Tehlikeden gerçek ve yakın bir tehlike anlaşılmalıdır⁵⁴⁵. Örneğin paylaşım aşamasındaki bir fotoğrafın daha sonrasında paylaşılacak üzere yeni medya hesabına taslak olarak kaydedilmesi⁵⁴⁶ böyledir.

Saldırının önlenmesi davası kusur şartı aranan davalardan değildir⁵⁴⁷. Örneğin kişi kendi çocukluk fotoğrafı zannederek küçük yeğeninin fotoğrafını aile albümünden telefonuna kaydetmiş ve on gün sonraki doğum gününde paylaşacaktır. Burada söz konusu kişinin kusuru yoktur. Ancak aktarılan olayda çocuğun resim kişisel değerinin ihlal edilme tehlikesi vardır. Yine örneğin ayırt etme gücüne sahip olmayan bir üçüncü kişi, annesinin

⁵⁴² TMK m.25'te de saldırının önlenmesi davası için “Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini ... isteyebilir.” ifadeleri yer almıştır.

⁵⁴³ Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 291; Hüseyin Murat Develioğlu, 6698 sayılı *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 132; Gülşah Sinem Aydın, *Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekaletsiz İş Görme* (Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 305 vd.; Oral, *Manevi Zararının Tazmini*, 154 vd.; Abdullah Harun Ataşlar - İlkin Ülgen, *Türk Hukukunda Dijital Oyunların Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 55 vd.; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138.

⁵⁴⁴ Gedikli, *Kitle İletişim*, 103-104. Yine krş. Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 284; Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 335.

⁵⁴⁵ Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 284; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 162; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138; Canan İmançlı, *Kişisel Sağlık Verilerinin Korun(a)mamasından Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 269; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 170.

⁵⁴⁶ “Taslak olarak kaydetmek”, paylaşım yapma aşamasından son anda vazgeçmek ancak silmeden kaydetmek anlamına gelmektedir. Bu sayede tekrar paylaşım yapılmak istendiğinde paylaşımın kayıtlı olarak kalması sağlanır. Taslak olarak kaydetme kavramı için örneğin bkz. Yardım Merkezi (Yardım Merkezi), “Instagram’da bir gönderinin taslak olarak kaydedilmesi” (Erişim 14 Ocak 2025).

⁵⁴⁷ Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 284; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 139; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 293.

Whatsapp uygulaması ile oynamış olsun. Annesinin arkadaşının çocuğunun görüntüsü olan profil fotoğrafını yeni medya hesabından paylaşmak üzere kaydetmesi böyledir⁵⁴⁸.

Bu gibi örneklerde kusur aranmaksızın saldırının önlenmesi davası açılabilir.

Resim hakkı ihlal edilen ayırt etme gücüne sahip olan çocuk, saldırının önlenmesi davasını bizzat açabilecektir⁵⁴⁹. Şayet resim kişisel değeri saldırıya uğrama tehlikesiyle karşı karşıya olan çocuğun ayırt etme gücü yoksa saldırının önlenmesi davasını onun yerine yasal temsilcisi açabilecektir⁵⁵⁰. Ancak çocuğun resim hakkını yasal temsilcisi ihlal ediyorsa bu durumda kayyım atanması söz konusu olacaktır⁵⁵¹.

Bir saldırı sona ermiş olsa dahi bunun yeniden başlaması tehlikesi varsa yine saldırının önlenmesi davası açılabilir⁵⁵². Örneğin bir çocuğun resmi, hukuka aykırı şekilde yeni medya hesabında paylaşılmıştır. Sonrasında bu görüntünün paylaşımı kaldırılmıştır. Aktarılan olayda resim hakkını ihlal edenin, aslında çocuğun görüntüsünü silmediğini ama herkese karşı gizlediğini⁵⁵³ varsayalım. Bu kişinin çocuğun görüntüsünü görünür hale getirmesi olasılığı yüksektir. Bu durumda saldırının önlenmesi davası açılabilir.

⁵⁴⁸ Kural olarak ayırt etme gücü olmayanın kusurundan ve sorumluluğundan bahsedilemeyecektir. Bu konuda örneğin bkz. Akipek vd., *Kişiler Hukuku*, 307; Vehbi Umut Erkan-İpek Yücer, “Ayırt Etme Gücü”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 60/3 (Eylül 2011), 507. Yine krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 91. Kural bu olmakla birlikte bazı durumlarda ayırt etme gücü olmayan kişilerin haksız fiillerinden doğan sorumluluğu gündeme gelebilir. Bu konuda bkz. Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 85 vd.; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 101 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 137 vd.; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 273 vd.

⁵⁴⁹ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 171.

⁵⁵⁰ Somut olayda çocuğun resim hakkı yanında velinin kişilik hakkı da ihlal edilmiş olabilir. Bu durumda velilerin kendi adlarına da dava açabilmeleri mümkündür. Bu konudaki açıklamalar için Bkz. Yünlü, *Görüntü*, 324. Kural olarak bir zararın tazminini sadece doğrudan zarar gören talep edebilir. Ancak kişinin koruma alanındaki kişilerin zarar görmesi sebebiyle zarar görmüş olan kimseler de “yansıma zarar” a uğramış olabilirler. Yansıma zarar, kanunda açıkça bir düzenleme varsa (TBK m.53/1, TBK m.56/2) istenebilir. Yansıma zarar kavramıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Kılıçoğlu, *Kişilik Hakkı*, 285 vd.; Enes Yıldırım, “Türk Hukukunda Yansıma Zararlar”, *Ankara Barosu Dergisi* 81/1 (Şubat 2023), 248-263; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 400 vd.; Begüm Süzen, “Yansıma Yoluyla Zararların Tazmini Taleplerine Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi Bakımından Zarar Yerinin Tespiti”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8/1 (Haziran 2021), 298-300.

⁵⁵¹ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 284.

⁵⁵² Ali Demirbaş, *Eser Sahibinin Mali Haklarına Tecavüz Halinde Hak Sahibine Sağlanan Hukuki Koruma* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015), 141; Oral, *Manevi Zararının Tazmini*, 154-155; Ataşlar, *Dijital Oyunların Korunması*, 55-56; Ali Suphi Kurşun, *Elatmanın Önlenmesi Davası* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 30-31; Murat Doğan, “Şahsiyet Hakkına Tecavüzün Önlenmesi Davası”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5/1-4 (Aralık 2001), 379.

⁵⁵³ “Herkese karşı gizlemek”, paylaşılan gönderilerin kullanıcının takipçilerinin dahi görememesine yönelik bir ayar özelliğidir. Herkese karşı gizleme, aynı zamanda bazı yeni medya uygulamalarında “sadece ben” şeklinde de ifade edilmektedir. “Sadece ben” özelliği ile ilgili bkz. <https://mediatrend.mediamarkt.com.tr/facebook-ayarlariyla-kontrol-ele-alin/>

Saldırının önlenmesi davasının açılması için bir süre şartı bulunmamaktadır⁵⁵⁴. Saldırının gerçekleşme ihtimali devam ettiği sürece bu dava açılabilir⁵⁵⁵.

Saldırı tehlikesinin önlenmesi davasında hakim saldırı tehlikesinin saldırıya dönüşmemesi için gerekli önlemleri alır⁵⁵⁶. Ancak karar anına kadar saldırı tehlikesi saldırıya dönüşebilir. Bu durumda dava konusuz kalacağı için sona erer⁵⁵⁷. Bunun önüne geçmek üzere saldırı tehlikesinin önlenmesi ve saldırının durdurulması davaları terditli dava⁵⁵⁸ olarak açılabilir⁵⁵⁹.

3.1.1.2. Saldırının Durdurulması Davası

Saldırının durdurulması davası kişilik hakkı ihlal edilen ve hali hazırda da ihlaline devam edilen kişinin başvurabileceği bir davadır (TMK m.25/1)⁵⁶⁰. Bu durumda çocuğun resim hakkı ihlaline yönelik fiil, önleme davasından farklı olarak tehlike boyutunu aşmış, saldırıya dönüşmüştür ve devam etmektedir⁵⁶¹. Bazı durumlarda çocuğun resim hakkına yönelik fiilin tamamlanması saldırının bitmesi anlamına gelmemektedir⁵⁶². Örneğin çocuğun bir fotoğrafının yeni medya hesabında paylaşılması ve paylaşımın hesapta durmaya devam etmesi böyledir⁵⁶³. Bu durumda çocuğun resim kişisel değeri ihlal edilmiş olmaya devam edecektir.

⁵⁵⁴ Kurşun, *Elatmanın Önlenmesi Davası*, 75; Krş. Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 162.

⁵⁵⁵ Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 284; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 515.

⁵⁵⁶ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 284; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 293.

⁵⁵⁷ Krş. Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 284; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 164.

⁵⁵⁸ Terditli dava HMK m. 111/f.1’de “Davacı, aynı davalıya karşı birden fazla talebini, aralarında aslilik ferilik ilişkisi kurmak suretiyle, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Bunun için, talepler arasında hukuki veya ekonomik bir bağlantının bulunması şarttır.” şeklinde açıklanmıştır. Terditli dava hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Mehmet Akif Gül, *Medeni Usul Hukukunda Dava Değeri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 294 vd.; İsmail Aydın, *Ticari Davalarda Dava Şartı Olarak Arabuluculuk* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 162 vd.

⁵⁵⁹ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 217; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 171.

⁵⁶⁰ Gaye Tuğ Levent, “The Case of Stopping the Attack on the Right to Personality in Turkish Law”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 56 (Haziran 2022), 71. Krş. Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 513 vd.; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138 vd. Kişilik hakkının ihlalinin durdurulması davası TMK m.25’te: “Davacı, ... sürmekte olan saldırıya son verilmesini, ... isteyebilir” ifade edilmiştir.

⁵⁶¹ Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 290; Kılıçoğlu, *Kişilik Hakkı*, 339 vd.; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138 vd.

⁵⁶² Çocuğun görüntüsünün yeni medya hesabında paylaşılmasıyla ihlal gerçekleşir ve görüntü kaldırılmadığı sürece ihlal devam eder. Paylaşımın yapıldığı an saldırının yapıldığı an olmakla birlikte görüntünün yeni medya hesabında kalmaya devam etmesi de saldırının devam etmesi durumunu ifade etmektedir. Bu konuda bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 172. Nitekim saldırının durdurulma davası açılması için saldırının devam ediyor olması gerekir. Bu konuda bkz. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 291; Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 281.

⁵⁶³ Yünlü, *Görüntü*, 326.

Saldırının durdurulması davası açılması için saldırıda bulunanın kusuru aranmamaktadır⁵⁶⁴. Bir önceki başlıkta aktarılan, küçüklük fotoğrafı yerine küçük yeğenin fotoğrafını on gün sonraki doğum gününde paylaşmak üzere paylaşım yapacağı yeni medya hesabının taslağına kaydeden kişi örneği düşünölsün. Aktarılan durumda doğum günü geldiğinde bu kişinin yeni medya hesabından onun rızası alınmaksızın sistemsel bir aksaklık nedeniyle çocuğun fotoğrafı paylaşılmış olsun. Bu durumda saldırı kusur olmadan gerçekleşmiştir. Paylaşılan olayda yeni medya uygulaması sahibinin kusurlu bir davranışı olmamasına⁵⁶⁵ rağmen saldırının durdurulması davası açılabilir. Saldırının durdurulması davasında bir zamanaşımı mevzubahis değildir⁵⁶⁶. Saldırı devam ettiği müddetçe bu dava açılabilir⁵⁶⁷. Buna göre çocuğun fotoğrafının paylaşıldığı ve hala bir başkasının yeni medya hesabında bulunduğu yıllar sonra öğrenilse dahi saldırının durdurulması davası açılabilir. Ancak burada bir zamanaşımı olmamasına rağmen bazı durumlarda uzun zaman geçmesi resim kişilik değeri ihlal edilen kişinin yararına olmayabilir⁵⁶⁸. Örneğin toplum tarafından saldırının etkilerinin unutulması durumunda saldırının durdurulması davası açılması ve ihlalin yeniden hatırlanması böyledir⁵⁶⁹. Ancak kanımızca çocuklar yönünden bu durumun olumsuz etkileri sınırlandırılabilir. Şöyle ki çocukla ilgili davalarda doğrudan bir düzenleme olmamasına rağmen hakim davanın gizliliğine karar verebilir⁵⁷⁰. Ayrıca TMK m.25/2 gereğince davacının, saldırının durdurulması davasına ilişkin kararın yayınlanmasını ya da ilanını talep etmesi

⁵⁶⁴ Tuğçe Oral, *Tüzel Kişilerin Manevi Zararının Tazmini* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 158; Turgut, *Unutulma Hakkı*, 453; Ali Demirbaş, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda Eser Sahibinin Mali Haklarına Tecavüz Halinde Hak Sahibine Sağlanan Hukuki Koruma* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015), 79; H. Kübra Ercoşkun Şenol, "Mali Hakları veya Kullanım Hakkını Devralanların Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Korunması", *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/1 (Haziran 2013), 53; Abdullah Harun Ataşlar-İlkin Ülgen, *Türk Hukukunda Dijital Oyunların Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 55; Miray Özer Deniz, *Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bundan Doğan Sorumluluk* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 317-318; Akkurt, *Sosyal Medyada*, 388.

⁵⁶⁵ Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 291; Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 281; Kılıçoğlu, *Kişilik Hakkı*, 340.

⁵⁶⁶ Kişilik hakkı zamanaşımına tabii değildir. Bu anlamda bir kişilik hakkı olan resim kişisel değerine yapılan saldırının durdurulması davası da zamanaşımına tabii olmaz. Bu konuda krş. Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 291; Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 283; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 513.

⁵⁶⁷ Kılıçoğlu, *Kişilik Hakkı*, 340 vd.; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 172; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 290.

⁵⁶⁸ Hukuki yarar (menfaat) bulunması dava açılabilmesinin şartlarından biridir. Bu konuda bkz. Ali Cem Budak-Varol Karaaslan, *Medeni Usul Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2020), 162 vd.; Murat Atalı vd, *Medeni Usul Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021), 323; Baki Kuru vd., *Medeni Usul Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2013), 249 vd.; Hakan Pekcanıtez vd., *Medeni Usul Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2011), 294 vd.

⁵⁶⁹ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 173.

⁵⁷⁰ Çocuklarla ilgili davalarda gizlilik kararının verilebileceğiyle ilgili krş. Bahadır, *BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*, 247 vd.

mümkündür⁵⁷¹. Bu maddenin karşıt anlamından talep edilmeme durumunda kararın yayınlanmaması ve ilan edilmemesi sonucuna ulaşılabilir⁵⁷². Bu sayede de saldırının durdurulması davasında toplumun bilgi sahibi olma ihtimali asgari düzeye inmiş olacaktır.

Bir fiil, hem saldırı tehlikesine hem de saldırıya konu olabilir. Örneğin bir çocuğun resim hakkını ihlal edici bir film çekimi yapılsın. Buna göre film çekiminin durdurulması saldırının durdurulması mahiyetinde olacakken, çekilecek filmin yayınlanması da yakın bir tehlikenin varlığı nedeniyle saldırının önlenmesine konu olacaktır⁵⁷³. Yine rıza alınmadan çocuğun görüntüsünü paylaşmak üzere telefonunda saklayan bir kişi düşünülün. Saklama ve paylaşma eylemlerinin her ikisi de ayrı birer kişilik hakkı ihlalidir⁵⁷⁴. Bu kişi, saklama eylemi bakımından saldırıyı gerçekleştirmiştir. Ancak paylaşma eylemi bakımından saldırı tehlikesi halen devam etmektedir. Bu durumda hem saldırı tehlikesini önleme hem de saldırının durdurulması davası açılabilir⁵⁷⁵.

Saldırının durdurulması davasında hakim saldırının durdurulmasına yönelik bir karar verir⁵⁷⁶. Ancak daha önce de bahsedildiği üzere internette her hareket bir iz bırakmaktadır⁵⁷⁷. İlgili görüntünün kaldırılması o görüntünün dijital izinin de kaldırıldığı anlamına gelmeyebilir. Bu nedenle yeni medyada çocukların resim hakkının ihlaline karşı özel tedbirler alınmalıdır. Bu konuda hukuki düzenlemelerin gelişen teknolojiye uygun olması önem taşır. Bu bağlamda bir yapay zeka algoritması vasıtasıyla görsel olarak aratılan görüntülerin benzeri olan ve herkese açık olarak paylaşılan tüm görüntüler bulunup bunların görüntü sahibine sunulması önerilebilir⁵⁷⁸. Ancak bu her durumda geçerli olmamalıdır. Çocuğun resim hakkı ihlaline yönelik ciddi endişelerin olması

⁵⁷¹ Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 294 vd.; Akipek vd., *Kişiler Hukuku*, 401.

⁵⁷² Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 295; Akipek vd., *Kişiler Hukuku*, 402. Kaldı ki ilanın talep edilmesi durumunda dahi hakimnin gerekli araştırmaları yapıp yarar görmemesi durumunda kararın yayınlanmasına hükmetmemesi de mümkündür. Bu konuda bkz. Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Kumru, *Kişilik Hakkı*, 347.

⁵⁷³ İlgili örnek için krş. Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 282.

⁵⁷⁴ Bu konuda bkz. “2. Bölüm, 2.3”.

⁵⁷⁵ Saldırının önlenmesi ve saldırının durdurulması davalarının birlikte açılabilirliğiyle ilgili bkz. “...Uygulamada ise saldırı tehdidinin gerçek bir saldırıya dönüşmesi ihtimali gözetilerek genellikle saldırının önlenmesi ve saldırının durdurulması davalarının terditli olarak açıldığı da görülmektedir...”, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 25. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2022/542 (21 Mart 2022); “...saldırıların önlenmesi, yayının durdurulması,...”, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2023/7736 (27 Aralık 2023).

⁵⁷⁶ Saldırının durdurulması davasının amacıyla ilgili bkz. Oğuzman, *Kişiler Hukuku*, 281; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 138 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 290.

⁵⁷⁷ Bu konuda bkz. “2.Bölüm, 4.3.”

⁵⁷⁸ Nitekim benzer bir uygulama vardır. Bu konuda krş. <https://www.google.com.tr/imghp?gl=tr>

durumunda ise yeni medya kullanıcılarının gizli hesaplarındaki görüntülere ulaşma yetkisi adli birimlere verilebilir. Bu durumda adli birimlerin kullandığı yapay zeka algoritmasının erişim sınırları da daha geniş olmalıdır.

3.1.1.3. Saldırının Tespit Edilmesi Davası

Saldırının tespit edilmesi davası, kişilik hakkına saldırı sona ermesine rağmen bunun etkilerinin devam etmesi durumunda açılacak bir davadır (TMK m.25/1)⁵⁷⁹. Daha önce aktarıldığı üzere internet ortamında yapılan her hareket kalıcı bir iz bırakır. Bundan dolayı yeni medyada çocuğun resim hakkı ihlalinde saldırının etkisinin devam etmesi unsuru sağlanmış olur⁵⁸⁰.

Çocuğun görüntüleri yeni medya içerisindeki birçok uygulamada çok hızlı bir şekilde yayılabilir. Bu nedenle bu çocuğun görüntülerinin hangi kullanıcılarda olduğunu bulması ve bilinmesi çok zordur⁵⁸¹. Çocuğun görüntüsü, ilk paylaşıldığı yeni medya uygulamasında bulunabileceği gibi başka uygulamalara da yayılmış ve yayılmaya devam ediyor olabilir. Bu durum, çocuğun resim hakkını ihlal eden kullanıcıların bulunmasını zorlaştırabilir. Tespit davası sonucunda alınan kararın yayınlanarak üçüncü kişilere bildirilmesi, değinilen olumsuz durumu sınırlandırmaya katkı sağlayabilir⁵⁸².

Tespit davası, saldırı tehlikesinin önlenmesi ve saldırıyı durdurma davalarında olduğu gibi kusur şartı aranmayan bir davadır⁵⁸³. Yine tespit davasında da zamanaşımı süresi yoktur⁵⁸⁴. Bu nedenle ihlalin üzerinden uzun süre geçmiş olması tespit davasının açılmasını engellemez. Ancak sürenin geçmesiyle çocuğun resim hakkı ihlaline yönelik saldırının etkisi de geçmiş ise tespit davası açılmayacaktır⁵⁸⁵. Nitekim bu davanın açılması için gerekli olan saldırının etkisinin devam ediyor olması şartı ortadan kalkmış, ortada bir menfaat kalmamış olacaktır⁵⁸⁶.

⁵⁷⁹ Tespit davası ile ilgili bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 285 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 293 vd.; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 139 vd. Tespit davasının açılabilmesi için sona eren saldırının etkilerinin devam ediyor olması gereği TMK m.25'te şu şekilde ifade edilmiştir: “Davacı, hakimden ... sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir”.

⁵⁸⁰ Etkinin devam etme unsuru için bkz. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 285; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 140.

⁵⁸¹ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 173.

⁵⁸² Öztan, *Temel Kavramları*, 288; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 287 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 294 vd.

⁵⁸³ İkinler-Tüzüner, *Medeni Hukuk*, 367; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 140; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 516.

⁵⁸⁴ Krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 286; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 140 vd.; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 293.

⁵⁸⁵ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 286.

⁵⁸⁶ Davanın açılması için menfaatin gerekliliğiyle ilgili bkz. “3. Bölüm, 3.1.1.2.”. Bu durum dürüstlük kuralı (TMK m.2) gereği tespit davasının açılmasını engelleyebilir. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 286. Saldırının

3.1.2. Saldırının ve İhlalin Sonuçlarına İlişkin Davalar

3.1.2.1. Maddi Tazminat Davası

Maddi tazminat, kişilik hakkına hukuka aykırı saldırı sonucu kişinin malvarlığında meydana gelen eksilmenin eski haline getirilmesi veya yüksek olasılıkla beklenen bir artışın engellenmesi için öngörülen bir özel hukuk yaptırımıdır⁵⁸⁷. Maddi tazminat davası ise bu yaptırımın uygulanması için saldırıda bulunana karşı açılan davadır⁵⁸⁸. Davanın zamanaşımı ise zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrenmesinden sonra iki yıl ve her halde on yıldır (TBK m.72/1)⁵⁸⁹.

Maddi tazminat davasını tam ehliyetsiz çocuk açamaz⁵⁹⁰. Bu davayı tam ehliyetsiz çocuğun yasal temsilcisi açar. Ayırt etme gücüne sahip çocuk tarafından açılabilmesi için ise yasal temsilcisinin rızası gerekir⁵⁹¹. Zira maddi tazminat davası malvarlığına ilişkin bir davadır. Aktarılan durumlarda yasal temsilcisiyle çocuk arasında menfaat çatışması olduğu durumda ise kayyım atanır (TMK m.426/b.2).

Maddi tazminatın amacı çocuğun malvarlığını zarar görmeden önceki haline getirmektir⁵⁹². Yani burada bir denkleştirme söz konusudur⁵⁹³. Maddi tazminat nakden veya aynen ödenebilir⁵⁹⁴. Yine maddi tazminat irat⁵⁹⁵ veya toplu şekilde ödenebilir⁵⁹⁶.

üzerinden uzun zaman geçmesiyle dürüstlük kuralı gereği tespit davasını engellemesi ihtimalinde aslında bir hukuki yararın kalmamasından dolayı tespit davasının açılmaması söz konusudur. Hukuki yararın dava şartı olduğuyula ilgili bkz. “3. Bölüm, 3.1.1.2”

⁵⁸⁷ Maddi tazminat tanımları için bkz. Hatemi, *Kişiler Hukuku*, 76; Doğan vd., *Borçlar Hukuku*, 235 vd. 4; Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 556.

⁵⁸⁸ Maddi tazminat davası tanımları için bkz. Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 520; Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 289; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 142; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 297.

⁵⁸⁹ TBK m.72/2: “Haksız fiil dolayısıyla zarar gören bakımından bir borç doğmuşsa zarar gören, haksız fiilden doğan tazminat istemi zamanaşımına uğramış olsa bile, her zaman bu borcu ifadan kaçınabilir”.

⁵⁹⁰ Tam ehliyetsizin dava ehliyeti olmamasıyla ilgili bkz. “Birinci Bölüm, 4.2.”

⁵⁹¹ S. Hülya İmamoğlu, “Çocuğun Kişiliğinin Ana Babaya Karşı Korunması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 54/2 (Mart 2005), 213; Ejder Yılmaz, “Çocuk Hakları Açısından Çocuğun Davada Temsilcinin ve İradesinin Önemi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/Özel Sayı, (2010), 825 vd.

⁵⁹² Krş. Eren, *Borçlar Hukuku*, 873; Günergök-Kayıhan, *Borçlar Hukuku*, 565.

⁵⁹³ Maddi tazminatta denkleştirme ile ilgili bkz. Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 237 vd.; Uğur Doğru, “Bedensel Bütünlüğün İhlali Halinde Maddi Zarar ve Tazmini”, *Medeni Hukuk Dergisi* 1/2 (Temmuz 2024), 303 vd.

⁵⁹⁴ Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 122 vd.; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 297; Nomer, *Borçlar Hukuku*, 262.

⁵⁹⁵ İrat biçiminde ödeme durumunda TBK m.51/2’ye göre: “Tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedilirse, borçlu güvence göstermekle yükümlüdür.” güvence göstermelidir. Bu konuda bkz. Hatemi-Gökyayla, *Borçlar Hukuku*, 161 vd.

⁵⁹⁶ Nomer, *Borçlar Hukuku*, 262; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 74; Aydoğdu-Nart, *Borçlar Hukuku*, 279.

Ödenme şeklini hakim somut olayın özellikleri ve özellikle kusurun ağırlığına göre belirleyecektir (TBK m.51/1)⁵⁹⁷.

Maddi tazminat davasının açılabilmesi için daha önce aktarıldığı üzere hukuka aykırı fiil, (kusur sorumluluğunda) kusur, zarar ve uygun illiyet bağı bulunması gerekmektedir⁵⁹⁸. Maddi zarar, hem fiili zarar hem de yoksun kalınan kazanç şeklinde ortaya çıkabilir⁵⁹⁹. Çocuk, ölüm durumunda ve bedensel bütünlüğün ihlalinde maddi zarara uğrayabilir. Bunun gibi maddi zarar kişilik hakkına saldırıdan dolayı çocuğun malvarlığındaki fiili zarar ve yoksun kalınan kazanç olarak da meydana gelebilir⁶⁰⁰.

Kişinin, kişilik hakkı ihlali nedeniyle itibarı zedelenebilir. Buna bağlı olarak kişinin fiili zararı ya da yoksun kalınan kazanç şeklindeki maddi zararı ortaya çıkabilir⁶⁰¹. Yeni medyada “kidfluencer” olan bir çocuğun resim hakkıyla beraber şeref ve haysiyetinin ihlal edilmesi durumunda kazanç mahrumiyeti gündeme gelebilir. Örneğin çektiği videolarla ünlü olan bir çocuğun, videolarından birine şeref ve haysiyeti zedeleyici bir edit⁶⁰² (düzenleme) yapılmıştır. Bunun sonucunda bu çocuğun yeni medya hesabına olan ilgi, beğenileri, takipçileri vs. azalmıştır. Bu durumda çocuğun kazanması beklenen ama resim hakkının ihlali sonucunda kazanamadığı, yani yoksun kalınan kazancı maddi tazminatın konusuna girer⁶⁰³. Burada tazminatın nasıl belirlenebileceği tereddüt yaratmaktadır. Zira yeni medyadan gelir sağlayan kullanıcılar, genellikle düzenli bir gelir sağlamazlar⁶⁰⁴. Bunun nedeni ise yeni medyada verilen reklamların sayısı, alınan beğenilerin sayısı vs. her zaman belirlenebilir olamamaktadır. Buna bağlı olarak resim hakkı ihlali durumunda azalan popülariteye bağlı azalan takipçi sayısı ve reklam geliri de tam olarak tespit edilemeyebilir⁶⁰⁵. Çocuğun yoksun kalınan kazanç miktarı tam olarak

⁵⁹⁷ Krş. Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri*, 565 vd.; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 125 vd.; Aydoğdu-Nart, *Borçlar Hukuku*, 279.

⁵⁹⁸ Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 142 vd.; Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Kumru, *Kişilik Hakkı*, 354 vd.; Akyüz Bülbül, 180; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 297.

⁵⁹⁹ Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 142;

⁶⁰⁰ Özcan Büyüktanır, *Sosyal Medyada Korunması*, 226.

⁶⁰¹ Krş. Gümüş, *Borçlar Hukuku*, 457 vd.; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 45 vd.

⁶⁰² Edit, genel olarak yeni medyada yapılan video düzenlemeler için kullanılan bir kavramdır. Edit ile ilgili bkz. Vikipedi Özgür Ansiklopedi (Vikipedi), “Video düzenleme” (Erişim 22 Ocak 2025).

⁶⁰³ Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 265; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku*, 413 vd.

⁶⁰⁴ Yeni medyadan para kazanmakla ilgili bkz. Wise (Wise), “Sosyal Medyadan Para Kazanmak” (Erişim 20 Ocak 2025).

⁶⁰⁵ Örneğin “TikTok” uygulamasında bu böyledir. Bu uygulamada yayın açılabilir. Bu canlı yayınlarda izleyiciler hesap sahibine bağışlarda bulunabiliyorlar ya da hediyeler verebiliyorlar. Bunların karşılığı ise hesap sahibine para olarak geçiyor. Bu bağlamda da yeni medya uygulamasından para kazanılabilirse dahi bu para önceden belirlenebilir olamamaktadır. O an canlı yayına gelenlerden kaç kişinin bağışta bulunacağına ya da gönderilen paylaşıma ne kadar etkileşim geleceğine bağlı olarak değişken bir şekil

ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve onun aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler (TBK m.50/2). Bu belirlemede çeşitli durumlarda indirimler uygulanır. Bu durumlar zarar görenin, zararı oluşturan fiillere razı olması, zarar görenin zararın doğmasında ya da artmasında etkili olması veya tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış olması olarak sayılabilir (TBK m.52/1)⁶⁰⁶.

Çocuğun resim hakkının ihlalinin aynı zamanda çocuğun beden bütünlüğü kişilik değerini de etkileyebileceğinden bahsedilmiştir⁶⁰⁷. Beden bütünlüğü daha önce aktarıldığı üzere hem ruhen hem de fiziken bir beden bütünlüğünü ifade eder⁶⁰⁸. Bu bağlamda TBK m.54' de bedensel zararlar arasında özellikle şunlar sıralanmıştır: “(1). Tedavi giderleri. (2). Kazanç kaybı. (3). Çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar. (4). Ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar”.

Daha önce örnek verilen Mavi Balina oyunu nedeniyle çocukların, görevleri yaparken vücutlarına zarar vererek beden bütünlüğü kişilik değerlerinin ihlal edildiği söylenmişti. Örneğin mavi balina oyununda çocuk kendi görüntülerinin kaydedilip paylaşılması tehdidi yüzünden kendisine verilen görevleri yapmaya devam etmiştir. Bu görevler çocuğun hem ruhi hem de fiziki beden bütünlüğüne zarar vermiştir⁶⁰⁹. Bu bağlamda çocuğun fiziksel ve psikolojik tedavisi için ödenen bedeller (tedavi giderleri) maddi tazminata konu bir maddi zarar kalemidir (TBK m.54/1 c.1). Yine örneğin bu oyun nedeniyle vücudunda izler oluşan reklam yıldızı bir çocuk, izler tamamen geçene kadar reklam filmlerinde oynamamış olabilir. Bundan dolayı uğramış olduğu kazanç kaybı da (TBK m.54/1 b.2) bir diğer maddi zarardır. Bunun gibi örneğin, mavi balinada son göreve gelip intihara kalkışan influencer çocuğun felç kalması ihtimalinde çocuğun çalışma gücü azalabilir ya da tamamen yitirebilir. Bu bağlamda çocuk örneğin %60 maluliyet oranı yaşamış olsun. Söz konusu durum TBK m.54'te ifade edilen “çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar” kalemi altında değerlendirilebilir.

alabilmektedir. TikTok'taki hediyeler ile ilgili bkz. TikTok (TikTok), “LIVE Gifts on TikTok” (Erişim 19 Mayıs 2025).

⁶⁰⁶ Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 201; Gümüş, *Borçlar Hukuku*, 564 vd.

⁶⁰⁷ “2. Bölüm, 2.4.2.”

⁶⁰⁸ “Birinci Bölüm, 2.2.”

⁶⁰⁹ Fiziksel şiddetin çocuğun psikolojisini de etkilediği ile ilgili bkz. Müne Aktay, “İstismar ve İhmalin Çocuk Üzerindeki Etkileri ve Tedavisi”, *Gelişim ve Psikoloji Dergisi* 1/2 (Aralık 2020), 172 vd. Fiziksel rahatsızlıkların kişilerin psikolojik rahatsızlıklarıyla bağlantılı olduğuyla ilgili bkz. Ülkü Sena Bay-Erdoğan Yılmaz, “Ruhsal Bozukluklarda Fiziksel Aktivite ve Egzersizin Etkileri ile İlgili Yapılmış Çalışmaların İncelenmesi”, *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi* 3/2 (Aralık 2020), 438.

Nihayet mavi balina oyunu yüzünden çocuğun gördüğü psikolojik tedavi sürecinde içmek zorunda kaldığı bazı ilaçlar nedeniyle ilerde yeteneğinin olduğu sabit olan veya okumakta olduğu mesleği yapamayacak olabilir⁶¹⁰. Bu bağlamda çocuğun “ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar” (TBK m.54/1 b.4) şeklinde maddi zararı oluşmuştur.

“Çalışma gücünün azalması ya da yitirilmesinden doğan kayıplar” ve “ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar”a ilişkin tazminat miktarı, hüküm tarihinde tam olarak belirlenemeyebilir⁶¹¹. Bu durumda hakim vermiş olduğu kararı, kararın kesinleşmesinden başlayarak iki yıl içinde değiştirme hakkını saklı tutabilir (TBK m.75). Ancak hakim böyle bir karar vermiş olmasa dahi daha önce yapılmış olan haksız fiilin yeni zararlarının doğması durumunda zamanaşımı süresi içerisinde tazminat talep edilebilir⁶¹². Yeni medyada çocuğun resim hakkı ihlalinde bu ihlalin üzerinden uzun zaman geçmiş olmasına rağmen çocuğun yeni zararlarının oluşması olasıdır. Zira resim hakkı ihlaline bağlı çocuğun internette bulunan dijital izi daha önce aktarıldığı üzere çok uzun bir süre var olmaktadır. Buna bağlı olarak geçmişte oluşturulup günümüze kadar var olan dijital iz yeni bir zararın doğmasına sebep olabilir.

Ölüm hâlinde uğranılan zararlar ise özellikle şunlardır: “(1) Cenaze giderleri. (2) Ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar. (3) Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar.” (TBK m.53). Buna göre resim hakkının ihlali çocuğun ölümüne sebep olmuşsa tazmin edilmesi gereken gider kalemleri başta “cenaze giderleri” olmak üzere cenaze öncesinde yapılan diğer giderleri de kapsamaktadır⁶¹³. Ayrıca bu durumda çocuğun gelecekteki desteğinden yoksun kalan velinin, destekten yoksun kalma sebebiyle uğradığı kayıpları talep etme hakkı vardır⁶¹⁴.

⁶¹⁰ Kişiler genellikle kullanılan ilaçtan ziyade bu ilaçları kullanmalarına sebep olan psikolojik rahatsızlıkları nedeniyle bazı meslekleri yapamayabilir. Nitekim bu durum da kişiyi tedavi olması gereken ilaçları içmesi sonucuna götürür.

⁶¹¹ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 230.

⁶¹² Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 230.

⁶¹³ Krş. Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 108 vd.

⁶¹⁴ Destekten yoksun kalma ile ilgili bkz. Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 231 vd.; Ö. Hakan Çavuş, “Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Kapsamında Çocuğun Durumu”, *Sosyal Güvenlik Dergisi* 10/1 (Haziran 2020), 42 vd.

3.1.2.2. Manevi Tazminat Davası

Manevi zarar kişinin kişilik değerlerinin hukuka aykırı olarak ihlal edilmesi durumunun hukuki sonuçlarından biridir⁶¹⁵. Öğretide manevi zarar objektif ve subjektif teorilerle açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda söz konusu ayırımın çocukları etkileyen kısmı çocuğun ayırt etme gücünün olmaması noktasında şekillenmektedir.

Subjektif görüşe göre kişinin manevi zarara uğrayabilmesi için resim hakkına saldırı sebebiyle acı ve üzüntü duyması; psikolojisini bozacak derecede ruh sağlığını etkilemesi gerekmektedir⁶¹⁶. Buna göre hukuka aykırı fiile ek olarak bu fiille kişinin manevi dünyasında olumsuz bir iz bırakılmış olması aranmaktadır. Bu iz panik, endişe, aşağılanmışlık, değersizlik gibi ruhsal çöküntülerin yanı sıra bedensel ağrı ve acıları da kapsamaktadır. Subjektif teoriye göre kişilik değerlerinin ihlali tek başına yetmemektedir. Bunun yanında bunun kişi tarafından hissedilmesi ve bu his sonucunda da elem, acı, ızdırap gibi duygularla bağlantılı olarak huzur, yaşama sevincinin kaybedilmesi gibi subjektif unsur bulunmalıdır. Subjektif teorinin kabul edilmesi halinde konumuz özelinde ayırt etme gücü olmayan çocukların objektif eksilmeleri hissetmemesi onların manevi zarara uğramadıkları sonucuna götürür.

Objektif teoriye göre ise manevi zararın meydana gelmesi için kişinin hukuka aykırı fiil neticesinden kişilik değerinde bir azalma meydana gelmesi yeterlidir⁶¹⁷. Objektif teori, subjektif teoriden farklı olarak objektif eksilme sonucunda duyulan acı, elem gibi hislerle bağlantılı olarak yaşam sevincinin kaybedilmesi, huzursuzluk gibi duyguların meydana gelmesini aramamaktadır. Buna göre kişilik değerlerinin ihlal edilmesi ve sonucunda da objektif eksilme, manevi zararın oluşması için yeterlidir. Bu bağlamda objektif teoride subjektif teoriden farklı olarak konumuz özelinde ayırt etme gücü olmayan çocuklar da manevi zarara uğrayabileceklerdir.

Manevi tazminat ise manevi zarar meydana geldiğinde alınabilen tazminattır (TBK m.58/1)⁶¹⁸. Dolayısıyla manevi tazminat davasıyla amaçlanan, kişinin uğradığı manevi

⁶¹⁵ Manevi zarar kavramı ile ilgili bkz. Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku*, 414 vd.; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 145 vd.; Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 381 vd.; Günergök-Kayihan, *Borçlar Hukuku*, 327 vd.

⁶¹⁶ Manevi zararın subjektif görüşe göre belirlenmesi ile ilgili bkz. Nomer, *Borçlar Hukuku*, 280; Antalya, *Manevi*, 14 vd.

⁶¹⁷ Manevi zararın objektif görüşe göre belirlenmesi ile ilgili bkz. Antalya, *Manevi*, 17 vd.

⁶¹⁸ Manevi tazminat TMK m.25/3'te "*Davacının, maddî ve manevî tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır.*" ve TBK m.58'de "*Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir. Hâkim,*

zararın giderilmesidir⁶¹⁹. Manevi tazminat davasında manevi zararın giderilmesi için genellikle bir miktar paraya hükmedilir. Ancak hakim, para yerine başka bir giderim biçimine⁶²⁰ karar verebilir ya da hem para hem de diğer giderim biçimine birlikte hükmedebilir⁶²¹.

Çocuk, yeni medyada resim kişisel değerinin ihlali durumunda manevi zarara uğrayabilir⁶²². Çocuğun resim hakkının ihlaliyle birlikte şeref ve haysiyet kişisel değeri de çoğu zaman ihlal edilebilmektedir⁶²³. Kişilik hakkı ihlal edilen çocuğun, maddi zarar görmediği bir durumda bile yine de manevi zarar görmesi olasılığı vardır⁶²⁴. Örneğin lise çağında bir çocuğun okuduğu okulun bir yeni medya uygulamasında itiraf sayfası olsun. Bu sayfada çocuğun gizlice çekilmiş ve yarı çıplak bir fotoğrafı paylaşılmış olsun. Tüm okulun görebileceği bu yeni medya uygulamasında çocuğun bu fotoğrafının yayılması, somut olayda maddi bir zarar söz konusu olmasa bile, onun manevi zararına sebebiyet verebilir.

bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir.” sözleriyle ifade edilmiştir. TBK m.58/2’nin lafzına göre manevi tazminat sadece bir miktar para değil aynı zamanda para yerine veya para ile birlikte başka bir tazminat çeşidi de belirlenebilir. Bu konuda örneğin Bkz. O. Gökhan Antalya, Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017), 8. Manevi tazminatın para olarak belirlenmesi ile ilgili mahkeme kararları için bkz. “...davacıların manevi tazminat taleplerinin kısmen kabulü ile toplam 20.000 TL manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmiş...”, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2016/9684 (6 Nisan 2016); “...Mahkemece; davanın kısmen kabulü cihetine gidilerek; 3.000,00 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmiş...”, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2012/15943 (25 Haziran 2012); “... Mahkemenin kabul şekline göre, hükmedilen 6000 lira manevî tazminat hakkında, ...”, Yargıtay 15. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 1976/1073 (11 Mart 1976); “...Mahkemece tazminat miktarı belirlenirken davalının yalnızca yaralama eylemi yönünden değerlendirme yapılmış ve davalının bu eyleminden dolayı 2000 TL manevi tazminat ödemesine karar verilmiştir...”, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2014/5895 (7 Nisan 2014).

⁶¹⁹ Manevi tazminatın farklı amaçları vardır. Bunlardan biri öncelikle manevi tazminatın telafi amacıdır. Telafi amacına göre manevi tazminatla zarara uğrayan kişinin çektiği zararın aynen veya nakden telafisi amaçlanır. Diğer, manevi tazminatın tatmin amacıdır. Buna göre manevi zarar gören kişinin acısını (ruhsal ve fiziksel) manevi tazminatla ortadan kaldırmak ya da azaltmak amaçlanır. Bir diğer amaç önleme/cezalandırma amacıdır. Buna göre cezalandırma amacı mağdurun failden öç alma duygusunu gidermeye yöneliktir. Önleme amacı ise manevi tazminatın öncelikli amacının kişilik değerlerine yapılan saldırıları önleyici olduğu ifade edilmektedir. Bir diğer amaç ise denkleştirme amacıdır. Buna göre amaç zarar verenin cezalandırılması değildir. Denkleştirme görüşünde amaç zarar görenin duyduğu fizik ve manevi acıların bir miktar para ile dindirilmesi ya da azaltılmasıdır. Manevi tazminatın amaçlarıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Antalya, *Manevi Zararın Belirlenmesi*, 24 vd.; Genç Arıdemir, *Manevi Tazminat*, 7 vd.; Erlüle, *Manevi Tazminat*, 70 vd.; Eren, *Borçlar Hukuku*, 784 vd.

⁶²⁰ Paradan başka giderim biçimlerine örnek olarak özellikle kişilik hakkını ihlal eden saldırıyı kınayan bir karar verilebilir ve bu kararın yayımlanmasına da hükmedebilir (TBK m.58/2). Bu konuda bkz. Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku* Cilt-2, 290; Gümüş, *Borçlar Hukuku*, 536 vd.;

⁶²¹ Nomer, *Borçlar Hukuku*, 281; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 302 vd.

⁶²² Yünlü, *Görüntü*, 345. Krş. Antalya, *Manevi*, 101.

⁶²³ “2. Bölüm, 2.4.3.”

⁶²⁴ Krş. Eren, *Borçlar Hukuku*, 781; Yılmaz-Yıldırım, *Medeni Hukuk*, 139.

Manevi zarar genel olarak TBK m.58’de düzenlenmiştir⁶²⁵. Özel olarak bedensel bütünlüğün zedelenmesinde, ağır bedensel zarar ya da ölüm haline ilişkin olarak ise TBK m.56 düzenlenmiştir. Aktarılan durumlarda özel hüküm olan TBK m.56’ya, diğer durumlarda ise TBK m.58’e başvurulacaktır⁶²⁶. Çocuğun resim hakkının ihlali ağır bedensel zararına ya da ölümüne sebep olabilir. Çocuğun ağır bedensel zararı ya da ölümü halinde çocuğun yakınları manevi tazminat talep edebilirler (TBK m. 56/2).

Bedensel zarar, bıçaklama, darp etme gibi fiziksel hareketlerle oluşabileceği gibi bedensel zarar, psikolojik müdahalelerin sonucunda kişinin travma geçirmesiyle bedeninde açık yaralar oluşması, saçlarının dökülmesi vb. şekillerde de oluşabilir⁶²⁷. Örneğin yeni medyada resim hakkı ihlal edilen çocuk depresyona girebilir. Bu nedenle çocuk, kendisine zarar verebilir, üzüntüden saçları dökülebilir ya da uzun süreler uyuyabilir⁶²⁸. Aktarılan durumlarda çocuğun vücudunda “bası yaraları”⁶²⁹ oluşabilir. Çocuğun yeni medyada resim hakkı ihlaline bağlı bedensel zararlar için TBK m.56’ya dayanarak manevi tazminat talebinde bulunabilecektir.

Bedensel bütünlüğün ihlali ruhsal bütünlüğün ihlali olarak da meydana gelebilir⁶³⁰. Bu durumda daha önce aktarıldığı üzere yaşanan psikolojik sorunlar neticesinde kişinin fiziksel olarak bedeninde bir zarar meydana gelmesine gerek yoktur. Örneğin çocuk, yeni medya uygulamasında resim hakkının ihlal edilmesi nedeniyle güvensizlik, panik, travma gibi çeşitli psikolojik rahatsızlıklara sahip olabilir. Bu tarz durumlarda da kişi TBK m.56’ya göre manevi tazminat talebinde bulunabilmelidir⁶³¹.

⁶²⁵ TBK m.58: “Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir. Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir.”

⁶²⁶ Dolayısıyla TBK m.56, TBK m.58’e nazaran özel; TBK m.58, TBK m.56’ya nazaran genel düzenlemelerdir. Bu konuda bkz. Erlüle, *Manevi Tazminat*, 121 vd.

⁶²⁷ Krş. Fulya Erlüle, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğe Girmesinin Ardından Yargıtay’ın Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebine İlişkin Uygulaması”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 1091 vd.

⁶²⁸ Nitekim depresyona girmesi sonucu 56 gün boyunca uyuyan bir kişi ile ilgili bkz. Ensonhaber (Haber), “Samsun’da depresyona giren hasta 56 gün boyunca uyudu” (Erişim 24 Nisan 2025).

⁶²⁹ Bası yarası ile ilgili bkz. Bora Özel, “Bası Yarası Olan Hastaların Yönetimi”, *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi* 23/3 (Ekim 2014), 493 vd.

⁶³⁰ “Birinci Bölüm, I, 2.2.”

⁶³¹ Krş. Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 244 vd.; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 183.

Manevi tazminat miktarının hesaplanması manevi zararın kesin sınırlarla belirlenememesi nedeniyle farklı yöntemlerle açıklanmaya çalışılmıştır⁶³². Manevi zarar hesaplanırken dikkate alınması gereken bazı hususlar bulunmaktadır⁶³³. Ancak bu hususlar sınırlı sayıda değildir. Konumuz özelinde bunlar arasında yer alan gelişen teknolojiye bağlı birtakım hususlar vurgulanmalıdır.

Öncelikle çocuğun resim hakkı ihlalinin yeni medyada gerçekleşmesi sonucunda bunun çok geniş bir kitleye yayılıyor olması, manevi zararın boyutunu arttıran hususlardan biridir⁶³⁴. Ayrıca bu durumda görüntülerin yeni medyada dijital iz bırakması ve bunun teknik anlamda zor kaldırılıyor oluşu manevi zararın boyutunu arttırmaktadır⁶³⁵. Örneğin çocuğun resim hakkını ihlal eden görüntüsünü içeren bir NFT blokzincirine dayalı akıllı sözleşmeye konu olsun. Akıllı sözleşmelerin niteliği birtakım çok özel müdahaleler dışında silinmiyor oluşu manevi zararın kapsamını arttırmaktadır. Manevi zararın boyutunu bir diğer arttıran durum ise mağdurun çocuk olmasıdır. Doktrinde genellikle mağdurun yaşı üst başlığında ifade edilen bu duruma göre mağdurun yaşına göre duyduğu acı, ızdırıp da daha uzun sürebilmektedir. Ayrıca zarar görenin genç olması (konumuz özelinde çocuk olması) onun manevi zarardan duyduğu acı ve ızdırabın yaşam süresine yayılması nedeniyle zarar miktarı daha yüksek belirlenebilecektir⁶³⁶.

Manevi tazminat davası açma hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır⁶³⁷. Bizce manevi tazminat davası nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır. Çünkü mutlak kişiye sıkı sıkıya bağlı hak, hak sahibi dışında kimsenin kullanmayacağı haklardır. Ancak manevi tazminat hakkı TMK m.25/4: “Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara

⁶³² Buna göre kendi içerisinde de ayrı alt başlıklara bölünen klasik yaklaşım, iki aşamalı yöntem ve ekonomik analiz yöntemi geliştirilmiştir. Karma görüşü yansıtan benimsediğimiz iki aşamalı yöntemde önce objektif olarak temel tazminat miktarı hesaplanmalıdır. Bu hesaplama ise ihlalin türü ve ağırlığının esas alınmasıyla hesaplanabilmektedir. Yani burada önemli olan ihlali gerçekleştiren davranıştır. Bu durumda ilk aşamada kişinin hususiyetinin bir önemi olmadığı ve dolayısıyla aynı ihlal davranışıyla karşılaşan herkes için aynı miktarın hesaplanacağı anlamına gelmektedir. İkinci aşama ise subjektif olarak somut olayın tüm özelliklerinin dikkate alınarak hesaplanır. Subjektif unsurda ihlalin özellikle zarar gören üzerindeki haksız ve olumsuz etkilerine dikkat edilir. Manevi zararın belirlenmesi ve manevi tazminatın hesaplanması yöntemleriyle ilgili bkz. Antalya, *Manevi*, 85 vd.; Gümüş, *Borçlar Hukuku*, 849 vd.

⁶³³ Bu hususlar öncelikle ihlal edilen kişilik değerinin niteliği, ihlalin ağırlığı, zararın ağırlığı, ihlalin kişisel ilişkilere etkisi, zarar görenin yaşı, mesleki ve sosyal durumu, zarar görenin rızası vs. gibi hususlardır. Manevi tazminatın hesaplanması ile ilgili bkz. Antalya, *Manevi*, 99 vd.; Eren, *Borçlar Hukuku*, 796 vd.; Genç Arıdemir, *Manevi Tazminat*, 70 vd.

⁶³⁴ Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 186.

⁶³⁵ Krş. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 184.

⁶³⁶ Antalya, *Manevi*, 101.

⁶³⁷ Akkurt vd., *Medeni Hukuk*, 269.

geçmez.” mefhumu muhalifinden belli durumlarda devredilip, mirasçılara geçebildiği anlaşılmaktadır. Buna göre tam ehliyetsiz çocuk davayı kendisi açamayacaktır. Ancak manevi tazminat davası nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olarak kabul edilirse bu hakkı tam ehliyetsizin velisi kullanabilmelidir. Eğer veli ile çocuk arasında çatışma mevcutsa bu durumda kayyım atanmalıdır. Sınırlı ehliyetsiz çocuk açısından ise kişiye sıkı sıkıya bağlı olan bu hakkını çocuğun kendisi kullanabilmelidir. Ancak eğer manevi tazminat davası nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olarak kabul edilirse velinin rızası da aranır⁶³⁸.

3.1.2.3. Vekaletsiz İş görmeye Dayanılan Davalar

Vekaletsiz iş görme kısaca taraflar arasında bir vekalet ilişkisi bulunmaksızın başkası adına iş görmeyi ifade eder⁶³⁹. Vekaletsiz iş görme kavramı kendi içerisinde gerçek ve gerçek olmayan vekaletsiz iş görme olmak üzere ikiye ayrılır. Gerçek vekaletsiz iş görmeden kasıt, vekaletsiz iş göreni gördüğü işi iş sahibinin lehine yapmasıdır (TBK m.529)⁶⁴⁰. Gerçek olmayan vekaletsiz iş görmede ise vekaletsiz iş gören gördüğü işi kendi lehine yapmaktadır (TBK m.530)⁶⁴¹. İş gören ister kendi lehine ister iş sahibi lehine vekaletsiz iş görsün her durumda da çocuğun resim hakkının ihlali mümkündür⁶⁴².

Vekaletsiz iş görme davası, kazancın iade edilmesi için açılan bir davadır (TMK m. 25/3)⁶⁴³. Maddi tazminat davası ile vekaletsiz iş görme davası karıştırılmaktadır. Şöyle ki maddi tazminat, iş sahibinin vekaletsiz iş gören tarafından elde edilen kazancı kendisinin de elde etme ihtimali varsa talep edebilmesidir⁶⁴⁴. Vekaletsiz iş görme davasında ise vekaletsiz iş görenin kazandığı kazancı iş sahibin normal şartlarda kazanma imkanı

⁶³⁸ Bu konuda bkz. “Birinci Bölüm. 4.2”

⁶³⁹ Yünlü, 362. Vekaletsiz iş görme TMK m.25/3’te “*Davacının, ... hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır*” şeklinde öngörülmüştür. Bir borç kaynağı olarak vekaletsiz iş görme TBK m.526 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.

⁶⁴⁰ Yavuz vd., *Türk Borçlar Hukuku*, 1480 vd.; Zevkliler-Gökyayla, *Özel Borç İlişkileri*, 675

⁶⁴¹ Yavuz vd., *Türk Borçlar Hukuku*, 1489 vd.; Aydın, *Vekaletsiz İş Görme*, 31 vd.; Zevkliler-Gökyayla, *Özel Borç İlişkileri*, 675.

⁶⁴² Ancak resim kişisel değeri ihlali halinde genellikle gerçek olmayan vekaletsiz iş görme durumu ile karşılaşılabilir. Bu konuda bkz. Yünlü, *Görüntü*, 363.

⁶⁴³ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 251; Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 295; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 153; Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 519.

⁶⁴⁴ Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 297; Meltem Ertuğrul, “Çocuğun Kişisel Verilerinin Velisi Tarafından Sosyal Medyada Kullanılmasının Kişilik Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 2 (Temmuz 2021), 550;

olmasa dahi talep edebilir⁶⁴⁵. Ayrıca vekaletsiz iş gören kusurlu davranmasa da elde ettiği kazancı iade etmek durumuyla karşılaşabilecektir⁶⁴⁶.

Örneğin bir kişi bir ürün reklamında kullanılmak üzere yeni medyadan bir çocuğun fotoğrafını bulmuş ve bunu satmış olsun. Reklam filminde ise bu fotoğraf hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş bir görüntü olarak düşünülüp kullanılmış olsun. Bu durumda reklam filmi sahibi kusuru olmaksızın elde ettiği kazancı vekaletsiz iş görme hükümleri çerçevesinde iade etmekle yükümlü olacaktır⁶⁴⁷.

Bir diğer örnekte bir kişi bir çocuğun fotoğrafını sanki kendi fotoğrafıymış ya da kendi çocuğunun fotoğrafıymış gibi kendi yeni medya hesabında paylaşmaktadır⁶⁴⁸. Bu duruma en iyi örneklerden biri Danica Petterson olayıdır. Bu olaya göre Petterson kendi kızının fotoğraflarını facebook yeni medya hesabı üzerinden paylaşmaktadır. Ancak paylaşılan fotoğrafı bir başkası kullanıp kendi kızıymış gibi paylaşmıştır. Bu durumda dijital çocuk kaçırma vasıtasıyla çocuğun resim hakkı ihlal edilebilmektedir⁶⁴⁹. Çocuğun fotoğrafının kullanıldığı bu yeni medya hesabından yapılan reklam ve iş birlikleri⁶⁵⁰ ile para kazanılabilir. Bu durumda da çocuğun fotoğrafını kendi yeni medya uygulamasında izinsiz kullanan kişilere vekaletsiz iş görme davası açılabilir⁶⁵¹.

⁶⁴⁵ Baygın-Nar, *Medeni Hukuk*, 519; Ertuğrul, *Kişilik Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi*, 550;

⁶⁴⁶ Aydın, *Vekaletsiz İş Görme*, 123 vd.; Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 252. Kusurun bir şart olarak kabul edilip edilmemesi sorunuyla ilgili ayrıca bkz. Helvacı - Aydın, *Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekaletsiz İşgörmeye*, 266 vd.

⁶⁴⁷ Failden kusursuz olmasına rağmen vekaletsiz iş görme hükmü gereğince kazancın talep edilebilmesiyle ilgili örnek bir mahkeme kararı için bkz. “...Davacı vekili; ...’ın henüz rüştünü doldurmamış müvekkili küçük ... ile birlikte çektiği fotoğraflarının, Belediyenin birçok faaliyetinde bedel ödenmeksizin reklam amaçlı kullanıldığını, ... , TMK 25/3 bendi uyarınca kişilik hakkı ihlalinde elde edilen kazancın vekâletsiz işgörme hükümlerine göre talep edilebileceğini, fail kusursuz olsa bile haksız kazancın kişilik hakkı ihlal edilene ödenmesi gerektiğini...”, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/1693 (18 Şubat 2016).

⁶⁴⁸ Başka bir çocuğun görüntülerinin kullanılarak kendi çocuğunun görüntüleriymiş gibi kullanılması dijital çocuk kaçırma “digital kidnapping” olarak adlandırılan bir durumdur. Bu konuda bkz. Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 81 vd.; Ayça Zorluoğlu Yılmaz, “Sharenting ve Velayet Hakkının Sınırları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 29/4 (Aralık 2021), 3389-3390; Yıldız Oğuz, *Sosyal Medya ve Çocuk İstismarı*, 64. Ayrıca bir diğer dijital çocuk kaçırma durumu ise “baby role play” olarak adlandırılan durumdur. Buna göre Instagram yeni medya uygulamasında kullanıcıların başkalarının çocuklarının görüntülerini kullanarak kendi çocuklarıymış gibi bir geçmiş uydurarak paylaşım yapmaları durumudur. Çocukların görüntülerini kullanan kişiler gerçek dışı hikayelerle durumu gerçekmiş gibi lanse etmektedirler. Baby role play ile ilgili bkz. Gönül Koşar, *Çocuğun Kişilik Hakkının*, 82.

⁶⁴⁹ Örnek olay ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Girgin - Gönal, *Hukuki Sonuçları*, 107.

⁶⁵⁰ Yeni medya uygulamalarında genellikle takipçileri fazla olanlar, reklam almaya açık olduklarını belli etmek için profillerine reklam ve iş birliği yazabilmektedir.

⁶⁵¹ Ancak bunu sadece para kazanmak amacıyla yapmayanlar da vardır. Çocuğun fotoğrafını ebeveyninin hesabından alıp pornografik görüntülere yerleştirmek için de kullanabilmektedirler. Bu durum internette yasa dışı işlerin daha çok bulunduğu “dark web” te de olabilir. Dark web ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Emine Çelik, “Deep Web Ve Dark Web: İnternet’in Derin Dünyası”, *Cyberpolitik Journal* 2/4 (Ocak 2018), 152; Eda Sönmez-Keziban Seçkin Codal, “Terrorism in Cyberspace : A Critical Review of Dark Web Studies under the Terrorism Landscape”, *Sakarya University Journal of Computer and Information*

3.1.3. Diğer Dava Yolları

3.1.3.1. Sebepsiz Zenginleşme

Bir kimsenin malından ve emeğinden faydalanılarak ve geçerli bir sebebe dayanılmadan elde edilen kazanca sebepsiz zenginleşme denir (TBK m.77)⁶⁵². Sebepsiz zenginleşmenin çeşitli unsurları vardır. İlk şart zenginleşme unsurudur⁶⁵³. Zenginleşme, haklı bir sebep olmaksızın zenginleşen kişinin malvarlığının bu haksız çoğalma olmasaydı arz edeceği durumla arasındaki farktır⁶⁵⁴. Zenginleşme net malvarlığı artışı şeklinde olabileceği gibi malvarlığındaki azalmanın önüne geçilmesi şeklinde de olabilir⁶⁵⁵.

Diğer unsur zenginleşmenin başkasının malvarlığı aleyhinde olması unsurudur⁶⁵⁶. Bu şarta fakirleşme unsuru da denilebilmektedir⁶⁵⁷. Ancak bir tarafın zenginleşmesi için diğer tarafın fakirleşmesi şart değildir⁶⁵⁸. Nitekim çocuğun görüntüsünü haksız bir şekilde

Sciences 5/1 (Nisan 2022), 2; Göktuğ Sönmez-Emine Çelik, “Anonimlik ile İlegalite Arasında: Deep Web, Dark Web ve Devlet Dışı Silahlı Aktörlerin Uluslararası Siber Faaliyetleri”, *Güvenlik Çalışmaları Dergisi* 22/1 (Haziran 2020), 69-72. Dark Web’e benzer olarak karanlık sosyal medya (“Dark Social Media”) kavramı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. İlker Erdoğan, “Karanlık Sosyal Medya ve Sosyal Medyanın Karanlık Yüzü: Kavramlar, Araştırmalar ve Stratejiler”, *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi* 40 (Haziran 2022), 413-417.

⁶⁵² Sebepsiz zenginleşme ile ilgili bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 681 vd.; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 309-313; Nomer, *Borçlar Hukuku*, 293-304; Akkurt vd., *Borçlar Hukuku*, 221-225; Aydoğdu-Nart, *Borçlar Hukuku*, 289-293; Mehmet Ayan, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2020), 415-431. TBK m.77/1’de sebepsiz zenginleşme şu şekilde tanımlanmıştır: “Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür”. Her ne kadar kanun metninde “haklı bir sebep olmaksızın” ifadesi yer alıyorsa dahi bu ifadede sebepsiz zenginleşmeye dayalı bir borç oluşması için haksız fiil olması gerektiği sonucuna varılmamalıdır. Burada “haklı bir sebep olmaksızın” ifadesiyle anlatılmak istenen zenginleşmenin haksız olması durumudur. Bu konuda bkz. Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 647.

⁶⁵³ Safa Reisoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2011), 268; Doğan vd., *Borçlar Hukuku*, 246; Faruk Özkan, *Sebepsiz Zenginleşmeye Uygulanacak Hukuk* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 43 vd.; Ünlütepe, *Borçlar Hukuku*, 208.

⁶⁵⁴ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 309 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 685; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt 2*, 341.

⁶⁵⁵ Eren, *Borçlar Hukuku*, 978 vd.; Nomer, *Borçlar Hukuku*, 293. Malvarlığının azalmasının önüne geçilmesi de tasarruf yoluyla zenginleşme ya da fakirleşmeden kurtulma olarak ifade edilir. Bu konuda bkz. Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 310.

⁶⁵⁶ Doğan vd., *Kişiler Hukuku*, 246 vd.; Nomer, *Borçlar Hukuku*, 293 vd.

⁶⁵⁷ Fakirleşme kavramıyla ilgili bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku*, 686 vd.

⁶⁵⁸ Eski Borçlar Kanunu’nun (BK) m.61’in lafzı nedeniyle sebepsiz zenginleşmede fakirleşme şartı aranıp aranmayacağı konusunda fikir ayrılıkları oluşmuştur. Buna göre BK m.61: “Haklı bir sebep olmaksızın aharın zararına mal iktisabeden kimse, onu iadeye mecburdur”. Ancak TBK’da hükmün lafzı değiştirilmiş ve TBK m.77: “Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür” olmuştur. Ancak yine de sebepsiz zenginleşmede fakirleşmenin aranıp aranmayacağı konusunda farklı görüşler vardır. Buna göre ilk olarak klasik görüş olan fakirleşmeyi arayan görüşten bahsedilebilir. Sebepsiz zenginleşme için fakirleşme şartı aranmalıdır. Bu bağlamda fakirleşme şartı aranmayanlarca ifade edilen durumlar fakirleşmeyi savunanlar tarafından gerçek olmayan vekaletsiz iş görme hükümleriyle karşılanabileceği ifade edilmektedir (TBK m.530). Ancak bazı sebepsiz zenginleşme durumlarında karşı taraf zarara uğramamasına rağmen kazancın ayırt etme gücü olmayan

yeni medya hesabındaki reklamlarında kullanan bir kimsenin satışları artmış olabilir. Ancak bu durumda görüntüsü kullanılan çocuğun malvarlığında bir azalma, dolayısıyla da fakirleşme olmayacaktır⁶⁵⁹.

Diğer unsur illiyet bağının olmasıdır⁶⁶⁰. Sebepsiz zenginleşmeden bahsedilmesi için zenginleşme ile zenginleşmeye yol açan olay arasında uygun bir illiyet bağı (sebe-sonuç ilişkisi) olmalıdır⁶⁶¹.

Son unsur ise zenginleşmenin haklı bir sebebinin bulunmaması unsurudur⁶⁶². Buna göre herhangi bir sebep olmaksızın kişinin malvarlığında bir artış olması durumunda sebepsiz zenginleşme gündeme gelir⁶⁶³. Sebepsiz zenginleşme kazandırma yoluyla, zenginleşenin ya da üçüncü kişinin müdahalesiyle ve umulmadık durum gibi farklı biçimlerde gerçekleşebilir⁶⁶⁴. Buna göre örneğin SMA hastası çocuk için instagram canlı yayınında

tarafa elde edilmesi nedeniyle vekaletsiz iş görme hükümlerine gidilememektedir. Nitekim iş görmeden bahsedilmesi için kişi yaptığı davranışın bilincinde olmalıdır. Bu bağlamda klasik görüş ayırt etme gücü olmayanın sebepsiz zenginleştiği karşı tarafın ise fakirleşmediği durumda çaresiz kalmaktadır. Klasik görüş ile ilgili bkz. Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku, Cilt-2*, 345 vd. Sebepsiz zenginleşmede fakirleşmeyi aramayan görüşe göre ise bir kimsenin zenginleşmesi için diğerinin fakirleşmesine ya da kusurlu olmasına gerek yoktur. Nitekim bu sayede de ayırt etme gücü olmayanlar da fakirleşme şartını arayan görüşten farklı olarak sebepsiz zenginleşen olabileceklerdir. Sebepsiz zenginleşmede fakirleşme unsurunun şart olmadığını söyleyen görüş ile ilgili bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 682 vd.; Eren, *Borçlar Hukuku*, 867 vd.

⁶⁵⁹ Gerçek olmayan vekaletsiz iş görme işi görenin kendi yararı için başkasının hukuk alanına ve iş sahibinin rızası alınmaksızın gerçekleşir. Ancak bu durumda aynı zamanda bir fakirleşme olmasa dahi sebepsiz zenginleşmeye de gidilebilir. Bu bağlamda gerçek olmayan vekaletsiz iş görme ve sebepsiz zenginleşmenin yarışacağı kabul edilmektedir. Başka bir görüşte de gerçek olmayan vekaletsiz iş görenin uygulama alanının sınırlandırılmasına yöneliktir. Buna göre iş görenin geri verme yükümlülüğü, kendisinin iyi niyetli olmamasına bağlanmıştır. Bu görüşe göre eğer iş gören iyi niyetli ise zenginleşmeden dolayı geri verme yükümlülüğü altında olur. İlgili görüşler için bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 698; Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 363 vd.

⁶⁶⁰ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 690; Nomer, *Borçlar Hukuku*, 294; Doğan vd., *Borçlar Hukuku*, 247; Bilgili-Demirkapı, *Borçlar Hukuku*, 135; Özkan, *Uygulanacak Hukuk*, 54 vd; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 271; Ünlütepe, *Borçlar Hukuku*, 209.

⁶⁶¹ Ayan, *Borçlar Hukuku*, 417; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 311 vd.; Eren, *Borçlar*, 991 vd.

⁶⁶² Antalya, *Borçlar Hukuku*, 690; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 271 vd.; Doğan vd., *Borçlar Hukuku*, 247 vd.; Bilgili-Demirkapı, *Borçlar Hukuku*, 134 vd.; Özkan, *Uygulanacak Hukuk*, 53 vd.; Ünlütepe, *Borçlar Hukuku*, 209 vd.

⁶⁶³ Zenginleşmenin sebepsiz olması gerektiğiyle ilgili bkz. Nomer, *Borçlar Hukuku*, 294; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 312 vd.

⁶⁶⁴ Zenginleşme farklı şekilde gerçekleşebilir. İlki kazandırma yoluyla zenginleşmedir. Buna göre aleyhine zenginleşilen kişi yanlışlıkla yapması gereken ödemeyi birden fazla kere yapabilir ve bu durumda da karşı taraf zenginleşmiş olur. Diğer durum ise zenginleşenin ya da üçüncü kişinin müdahalesi sonucunda zenginleşme olabilir. Örneğin hırsızın para çalması zenginleşenin müdahalesiyle zenginleşme olurken bankacının parayı yanlış hesaba transfer etmesi üçüncü kişinin fiili yoluyla zenginleşme olmaktadır. Son olarak ise umulmayan durumla zenginleşme olabilir. Denizin içinde balık yetiştirme çiftliği olsun. Bu çiftliğin üzerinden küçük bir balıkçı teknesi geçerken tuttuğu balıkları çiftliğe dökmüş olsun. Bu durumda umulmayan bir olaydan zenginleşme eylemi gerçekleşmiş olur. Bu konuda bkz. Fatih Bilgili-Ertan Demirkapı, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Bursa: Dora Yayıncılık, 2021), 133; Özkan, *Uygulanacak Hukuk*, 54 vd. Sebepsiz zenginleşme hallerinden bazıları TBK m.77 ve 78'de düzenlenmiştir. Buna göre hukuki sebebi geçersiz olan kazandırıcı işlemin yapılması sebepsiz zenginleşme hallerinden biridir (TBK m.77/2). İkinci sebepsiz zenginleşme durumu ise başkası lehine sebebin gerçekleşeceği düşünülerek

yapılan bağış kampanyası için bir kişi yapacağı bağışı internet bankacılığı üzerinden yanlışlıkla iki kere yapabilir. Bu durumda kazandırma yoluyla sebepsiz zenginleşmeden bahsedilebilir. Ya da yine hasta bir çocuğun bağış toplanması için görüntüsü yeni medya hesabında paylaşılmış olsun. Daha sonrasında ünlü bir kişi bu paylaşımı kendisi de yanlışlıkla paylaşmış olsun. Bunun sonucunda oldukça fazla bağış toplanmış olsun. Bu durum da üçüncü kişinin müdahalesiyle zenginleşme durumudur.

Sebepsiz zenginleşmenin yaptırımı zenginleşenin zenginleştiği şeyi iade borcudur⁶⁶⁵. Ancak aynen iade mümkün değilse para ile karşılığının verilmesi söz konusu olmaktadır⁶⁶⁶. Burada önemli bir husus zenginleşenin iade borcunun kapsamıdır. Kapsam zenginleşenin iyi niyetli ya da kötü niyetli olmasına göre değişir. Zenginleşen kötü niyetli⁶⁶⁷ ise zenginleşme anında elde edilen değer in tamamını iade etmekle yükümlüdür (TBK m.79/2). Zenginleşen iyi niyetli olabilir⁶⁶⁸. Bu durumda zenginleşen iade anında elinde bulunanları vererek sorumluluktan kurtulur⁶⁶⁹. Ayrıca sebepsiz zenginleşme davasında zenginleşen, zorunlu olarak yaptığı giderler harici tüm giderleri iade etmek durumundadır (TBK m. 80/2). Sebepsiz zenginleşen hem zorunlu giderleri hem de faydalı giderler haricini iade etmekle yükümlüdür (TBK m.80/1). Canlı yayın yapan çocuğun kötü niyetli olması durumunda yayın esnasında kazandığı fazla parayı iade etmekle yükümlüyken iyi niyetli olması durumunda iade esnasında elinde ne kadar kalmışsa o kadarını iade ederek yükümlülüğünden kurtulacaktır. Sebepsiz zenginleşmede zamanaşımı

yapılan kazandırmalardır (TBK m.78). Yine bir başka zenginleşme durumu ise borç olmamış şeyin ifa edilmesidir (TBK m.78).

⁶⁶⁵ Burada önemli bir nokta da zenginleşilen şeyin mülkiyetinin zenginleşen tarafından edinilememesidir. Zenginleşenin mülkiyeti elde edememesi durumunda istihkak davası açılmalıdır. Dolayısıyla istihkak davası açıldığı zaman sebepsiz zenginleşme davası açılamaz. Nitekim istihkak davası mülkiyetin geçmemesi nedeniyle sebepsiz zenginleşme davası açılmadığı için açılmaktadır. Sebepsiz zenginleşme davası ise zenginleşen ya da üçüncü kişinin mülkiyeti kazanmasıyla açılır. Sebepsiz zenginleşme ve istihkak davası arasındaki ilişki için bkz. Muhammed Alparslan Budak, *Sebepsiz Zenginleşmede İade Borcu* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 19 vd.

⁶⁶⁶ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 313;

⁶⁶⁷ Zenginleşenin kötü niyetli olması, zenginleşmesinin haklı bir sebebinin olmadığını ve iade borcunun olduğunu bilen ya da bilmesi gerektiği durumdur. Bu konuda bkz. Doğan vd., *Kişiler Hukuku*, 251; Kötü niyetli sebepsiz zenginleşenin borcunun kapsamı ile ilgili bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku*, 720 vd.; Özkan, *Uygulanacak Hukuk*, 164 vd.; Ünlütepe, *Borçlar Hukuku*, 214.

⁶⁶⁸ Zenginleşenin iyi niyetli olması, zenginleşmesinin haklı bir sebebinin olmadığını ve iade borcunun olduğunu bilmeyen ya da bilmesinin gerekmediği durumdur. Bu konuda bkz. Doğan vd., *Borçlar Hukuku*, 251; İyi niyetli sebepsiz zenginleşenin borcunun kapsamı ile ilgili bkz. Özkan, *Uygulanacak Hukuk*, 149 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 716 vd.; Ünlütepe, *Borçlar Hukuku*, 213.

⁶⁶⁹ Budak, *Sebepsiz Zenginleşmede İade Borcu*, 85 vd. Bu durumda örneğin iade anında zenginleşen bağışladığı ya da tükettiği vs. değerlerden sorumlu değildir. Ancak sebepsiz zenginleşmeye konu değer in yerine bir ikamesi alınmışsa, iade anında bu değer in aleyhine zenginleşilene iade edilmesi gerekmektedir. Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 716 vd.; Doğan vd., *Borçlar Hukuku*, 251.

zenginleşmenin ve zenginleşenin öğrenildiği andan itibaren iki yıl ve her halde on yıldır (TBK m.82/1).

Resim kişisel değerinin ihlal edilmesi sonucunda bu ihlali gerçekleştiren kişinin malvarlığında sebepsiz zenginleşme oluşturacak bir artma meydana gelebilir⁶⁷⁰. Örneğin canlı yayın esnasında para kazanılabilen bir yeni medya uygulamasında kişi yüzünü çeşitli teknolojiler kullanarak yeni medya ünlüsü (kidfluencer) olan bir çocuğun yüzü gibi gösterebilecektir⁶⁷¹. Bu sayede para kazanma imkanı da bulabilecektir. Bu durum sebepsiz zenginleşme sonucunu doğuracaktır. Bu durumda yüzünü çeşitli teknolojilerle kidfluencer birinin yüzüne benzeten çocuk bu ünlüyü biliyor ve bildiği halde bunu yapıyorsa kötü niyetli olacaktır. Ancak bu kidfluenceri bilmeden sadece bir filtre olduğunu düşünüyorsa bu durumda iyi niyetli olduğundan bahsedilebilecektir.

3.1.3.2. Borca Aykırılık

Borca aykırılık, sözleşme tarafının borcu hiç ya da gereği gibi yerine getirememesi halinde meydana gelir (TBK m. 112). Yeni medyada çocuğun resim hakkı ihlali bağlamında özellikle gündeme gelebilecek sözleşmenin olumlu ihlali irdelenecektir. Borcun olumlu ihlali kötü ifa ve yan yükümlülüklerin ihlali şeklinde meydana gelebilir⁶⁷². Kötü ifa, borcun sözleşmeyle kararlaştırılan özelliklere uygun bir biçimde ifa edilmemesi durumunda ortaya çıkar⁶⁷³. Kötü ifanın gerçekleşmesi için borçlu borcu gereği gibi ifa edememesine rağmen bir ifada bulunmalıdır ya da ifada bulunmaya teşebbüs etmelidir⁶⁷⁴. Alacaklı ise bu gereği gibi ifa edilmeyen edimi kabul etmelidir⁶⁷⁵.

⁶⁷⁰ Yünlü, *Görüntü*, 369.

⁶⁷¹ Yayıncıların yüzlerini yayın esnasında değiştirebilen “DeepFaceLive” yazılımı önemlidir. Bu konuda bkz. Webtekno (Webtekno), “Sofistike Snapchat Filtreleri: Yayıncıların Yüzünü Çekim Sırasında Kusursuz Şekilde Değiştiren DeepFaceLive” (Erişim 15 Ocak 2025).

⁶⁷² Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-3*, 453 vd.

⁶⁷³ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 386; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 455; Eren, *Borçlar Hukuku*, 1047; Kerem Cem Sanlı, *Hukuk ve Ekonomi Perspektifinden Sözleşme Hukuku ve Sözleşme Yaptırımlarının Ekonomik Analizi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 408 vd.

⁶⁷⁴ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 455. Yine krş. Akkurt vd., *Borçlar Hukuku*, 299.

⁶⁷⁵ Fatih Gündoğdu, *Borca Aykırılık Hallerinden Kusurlu İfa İmkansızlığı ve Hukuki Sonuçları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014), 59. Alacaklı borçlunun borcunu gereği gibi ifa etmemesi durumunda ifayı reddedebilir. Bu durumda alacaklı, borçlu temerrüdü hükümlerine başvurma yolunu tercih edebilir. Ancak alacaklının içinde bulunduğu durumda ifa gereği gibi yerine getirilmese dahi kabul etmek durumunda olabilir. Örneğin kişi, o an acil ihtiyacı sebebiyle ifayı kabul etmek durumunda kalmış olabilir ya da ifanın kötülüğü ifadan sonra ortaya çıkabilir. Bu konuda bkz. Oğuzman, *Borçlar Hukuku*, 501. Yine krş. Akkurt vd. *Borçlar Hukuku*, 299.

Kötü ifa nedeniyle resim hakkının ihlal edilmesi de mümkündür. Bu bağlamda bir yeni medya hesabını kullanan kişi ile hizmet (yer) sağlayıcı arasındaki kullanıcı hesabı sözleşmesinde resim hakkı ihlali gündeme gelebilir⁶⁷⁶. Örneğin bazı yeni medya uygulamalarında paylaşılan fotoğrafların dijital olarak arşivlenmesi⁶⁷⁷ mümkündür. Bu durumda çocuk, yeni medyadaki fotoğraflarını arşivlemesine rağmen teknik bir sorundan dolayı fotoğrafları arşivden çıkıp tekrar yayınlanmış olsun. Bu durumda yer sağlayıcının kullanıcı ile aralarındaki sözleşmeye aykırı olarak borcun kötü ifasından dolayı çocuğun resim hakkı ihlal edilmiştir.

Sözleşmenin olumlu ihlalinde özellikle yeni medyada çocuğun resim hakkı özelinde özellikle yan yükümlülüklerden de bahsedilmelidir⁶⁷⁸. Ancak yan yükümlülüğe aykırı davranışın TBK m.112'nin ihlalini teşkil ettiği yükümlülüklerdir⁶⁷⁹. Sonrasında yan edim yükümlülükleri edim menfaatine hizmet eder ancak yan yükümlülükler koruma menfaatine hizmet eder⁶⁸⁰.

⁶⁷⁶ Bu sözleşmeler kullanıcı (hesabı) sözleşmeleridir. Kullanıcı hesabı sözleşmeleriyle ilgili bkz. Nurten İnce Akman, “Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke)”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/2 (Aralık 2018), 534 vd.; Doğa Ekrem Doğancı, “Sosyal Medya Kullanıcı Hesabı Sözleşmelerinin Dijital Tereke Yönünden Değerlendirilmesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 28/1 (Haziran 2022), 339.

⁶⁷⁷ “Arşivlemek”, yeni medya uygulamalarında paylaşılan görüntülerin gizlenmesi anlamına gelebilmektedir. Paylaşımı daha sonra tekrar görünür hale getirmek isteyenler paylaşımları silmek yerine arşivlemektedirler. Bu sayede tekrar paylaşım yapmak yerine paylaşımı arşivden çıkartmaları yeterli olmaktadır. Bu konuda bkz. Aykut Kaya, “Sosyal Medyayı Arşivlemenin Teknik, Yasal ve Etik Sorunları”, *Türk Kütüphaneciliği* 39/1 (Mart 2025), 2 vd.

⁶⁷⁸ Buna göre öncelikle sözleşmeden doğan borç ilişkileri edim yükümlülükleri ve yan yükümlülükleri içerir. Bu konuda bkz. Eren, *Borçlar Hukuku*, 1035; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 460; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 59. Sözleşmeden doğan yükümlülükler kapsamında asli edim yükümlülüğü ve yan edim yükümlülüğünden oluşan edim yükümlülükleri, yan yükümlülükler ve diğer yükümlülükler söz konusudur. Bu konuda bkz. Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 59. Yan yükümlülüklerden bahsederken yan edim yükümlülüklerinden farkına da değinilmelidir. Öncelikle yan edim yükümlülüklerinin ifasını alacaklı talep edebilirken, yan yükümlülüklerin ifasını ise talep edemez ve bu nedenle de bunların zorla yerine getirilmesini isteyemez. Bu konuda bkz. Eren, *Borçlar Hukuku*, 33, 37; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 460 vd.; Melih Arslan, *Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluğun Sınırlandırılması ve Kaldırılması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 46 vd.; Mine Yağcı, *Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluk (TBK m.116)* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 93-95. Yan edim yükümlülükleri edim menfaatine hizmet eder ancak yan yükümlülükler koruma menfaatine hizmet eder. Bu konuda bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku*, 461. Yükümlülüğün hangi nitelikte olduğu sözleşmenin yorumu ile belirlenebilir. Dolayısıyla örneğin bazı yükümlülükler bazen sözleşmenin yan edim yükümlülüğü olabileceken bazen ise yan yükümlülük olabilir. Sözleşmenin yorumlanmasıyla çıkarılabilecek bu sonuç ile yan yükümlülüklerin sınırlı sayıda olmadığı sonucuna da varılabilir. Bu konuda krş. Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 61.

⁶⁷⁹ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 45; Eren, *Borçlar Hukuku*, 37.

⁶⁸⁰ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 461.

Yan yükümlülükler genel davranış yükümlülükleri olup alacaklının mutlak hakları ile malvarlığı değerlerinin korunmasına hizmet ederler⁶⁸¹. Yan yükümlülükler kanundan, sözleşmeden ya da dürüstlük kuralından kaynaklanabilir⁶⁸². Sözleşme görüşmelerinin başlamasıyla beraber taraflar arasında hukuki işleme dayalı oluşan bağıllık, taraflara birbirini gözetme, birbirlerine dürüst davranma ve özen gösterme yükümlülüğü yükler⁶⁸³. Yan yükümlülükler sözleşmenin uygulama aşamasında ve hatta sözleşme sona erdikten sonra dahi devam eder⁶⁸⁴.

Yan yükümlülükler çeşitli özelliklerine göre sınıflandırılmaktadırlar. Bunlar asli edime bağımlılığına göre (bağımlı olan ve bağımsız olan), zamana göre (sözleşmenin kurulmasından önceki ve sonraki yan yükümlülükler) ve konularına göre yan yükümlülüklerdir⁶⁸⁵.

Yan yükümlülüğün özen gösterme ve koruma, bilgi verme ve açıklama, sağlama, işbirliği yapma ve diğer yan yükümlülükler şeklinde görünüşleri vardır. Bu kapsamda tarafların, birbirlerinin hukuki değerlerinin zarar görmemesi için özen gösterme ve koruma yükümlülüğü vardır⁶⁸⁶. Buna göre bir hukuki değer olan diğer tarafın resim kişilik değeri de öteki tarafça korunmak ve özen gösterilmek zorunda olan hukuki değerlerdendir.

⁶⁸¹ Yasemin Erolu, *Sözleşme Görüşmelerinde Karşı Tarafın Zarara Uğramasını Engelleme Yükümlülüğü ve Sonuçları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2024), 21 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 461.

⁶⁸² Yan yükümlülükler kanun hükmünden ve tarafların açık olarak kararlaştırmalarından doğabilmektedir ancak hukuk uygulamasında ve doktrinde de yan yükümlülük çeşitleri geliştirilmektedir. Bu konuda bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-3*, 462; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 62. Bu bağlamda yan yükümlülüğün diğer yükümlülüklerden ayrılması zorlaşmaktadır. Çeşitli görüşlerle bu zorluk giderilmeye çalışılmaktadır. Öncelikle klasik görüşe göre bu yan yükümlülükleri tarafların örtülü iradelerine bırakılmaktadır. Bu konuda bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku*, 462. Ancak bu görüşün yan yükümlülüğün hukuki dayanağı açısından yeterince açıklayıcı olmadığını savunanlar yeni arayışlara girmişlerdir. Nitekim bu bağlamda hakim görüş ve uygulama, yan yükümlülüğün temellerinin taraflarca kararlaştırılmaması durumunda bu temelin TMK m.2/1'e dayanan dürüstlük kuralı ilkesi olduğu yönündedir. Hakim görüş yan yükümlülüğün dogmatik temellerini dürüstlük kuralına dayandırmakla birlikte doktrinde farklı görüşler de mevcuttur. “Sosyal temas görüşü” ne göre yan yükümlülükler kısaca sözleşme taraflarının birbirine dürüst davranmasına, bilerek diğer tarafın malvarlığı değerleri üzerinde olumsuz etki yapmamasına ve birbirlerine özen gösterip dikkatli davranarak birbirlerinin güvenliğini boşa çıkarmamalarına hizmet eder. “Yeknesak koruma yükümlülüğü ilişkisi görüşü” ne göre ise koruma yükümlülerinin ihlalinin sözleşmenin ihlali içerisinde yer alması, sözleşmeden doğan sorumluluğun sınırlarını genişletmektedir. Ayrıca zaten koruma yükümlülerinin ihlali, haksız fiil hukukuyla da yakından ilgilidir. Ancak sözleşme temelli yan yükümlülüklerini haksız fiil hükümlerine tabii tutmak haksız fiil hukukunun elverişsiz hükümleri nedeniyle bunların koruyucu etkisini zayıflatmaktadır. Nihayet “Güven sorumluluğu görüşü” ne göre sözleşme tarafları birbirine güvenmeli ya da en azından güvenebilmelidir. İlgili görüşler için bkz. Antalya, *Borçlar Hukuku*, 463 vd. Yine krş. Eren, *Borçlar Hukuku*, 1050 vd.

⁶⁸³ Kocayusufpaşaoğlu vd., *Borçlar Hukuku*, 12; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 461 vd.; Eren, *Borçlar Hukuku*, 40 vd.

⁶⁸⁴ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 64.

⁶⁸⁵ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 464 vd.

⁶⁸⁶ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 465 vd.; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 64.

Örneğin, bir kreşte çocukları takip etmek için kullanılan kamera görüntülerinin bazı yerlerinin alınıp kreşin reklamı yapılmak üzere yeni medya hesabında paylaşılması böyledir.

Yine aydınlatma ve bilgi verme yan yükümlülüğü de⁶⁸⁷ inceleme konusu özelinde ihlal edilebilir niteliktedir. Örneğin, bir çevrimiçi oyun kullanıcı sözleşmesinde açıkça çocuğun bilgisayarının kamerasına erişimin olacağından bahsedilmemiştir. Çocuğun bilgisayarının kamerasına erişimin gerçekleşmesi durumunda aydınlatma ve bilgi verme yükümlülüğünün yerine getirilmesiyle birlikte onun resim hakkı ihlal edilmiş olacaktır.

Son olarak sözleşmenin her iki tarafının da sözleşmedeki amaçladıkları yararın gerçekleşmesini sağlamaya yönelik olan işbirliği yapma yükümlülüğü zikredilebilir⁶⁸⁸. Buna göre taraflar ön hazırlık yükümlülükleri gerçekleştirirken diğerinin zarar görmesini engelleyecek önlemler almalılardır. Örneğin kimlik doğrulaması yapmak için çocuğun kimliğinin arkalı önlü fotoğrafı alınmış olsun. Ancak çocuğun kimliğinin üzerindeki fotoğrafı herkese açık ortak avatar modellerinden birine eklenmiş olsun. Bu durumda işbirliği yapma yükümlülüğüne aykırı davranılmış olur.

Sözleşmenin yan yükümlülüğü ihlalinin çeşitli hukuki sonuçlar vardır. Buna göre borçlu kendisine kusur yüklenemeyeceğini ispat etmediği sürece alacaklının doğan zararını gidermekle yükümlüdür (TBK m.112). Aynı zamanda TBK m.113/2’de de TBK m.112’ye paralel şu şekilde bir düzenleme vardır: “*Yapmama borcuna aykırı davranan borçlu, bu aykırı davranışının doğurduğu zararı gidermekle yükümlüdür*”. Maddi ve manevi tazminat kavramlarıyla ilgili daha önceki açıklamalarımıza bakılmalıdır⁶⁸⁹.

Sözleşmenin gereği gibi ifa edilmemesini ispat yükü TBK m.112’ye tabiidir. Buna göre alacaklı, borçlunun kusuru hariç diğer durumları (sözleşme ihlali, uygun nedensellik bağı, zarar) ispat etmeli; borçlu ise kusuru olmadığını ispat etmelidir⁶⁹⁰. Örneğin bir kidfluencerin yeni medya hesabıyla ilgilenmesi için bir yeni medya yöneticisi görevlendirilsin. Bu kişiyle aralarındaki hizmet sözleşmesi neticesinde kidfluencer çocuğun görüntüleri düzenlenmek ve yayınlanmak üzere bu kişiye devredilmektedir. Bu durumda sözleşmede açık şekilde yazılmasa dahi dürüstlük kuralından doğan karşı tarafı

⁶⁸⁷ Kocayusufoğlu vd., *Borçlar Hukuku*, 12; Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 65 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 466 vd.

⁶⁸⁸ Burcu Zengin Özküçükparlak, *Alacaklı Temerrüdü ve Satım Sözleşmesi Açısından Sonuçları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 148 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 468 vd.

⁶⁸⁹ Bu konuda bkz. “3. Bölüm, 3.1.2.1.”, “3. Bölüm, 3.1.2.2.”

⁶⁹⁰ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 472 vd.

koruma ve özen gösterme yükümlülüğünün bir gereği olarak çocuğun görüntülerinin bırakıldığı yeni medya yöneticisinin çocuğun resim hakkını ihlal etmeme konusunda özenli davranması beklenir. Şayet yeni medya yöneticisi, çocuğun görüntüsü üzerinde küçük düzenlemeler (shoplar) yaparak görüntüleri gülünç bir hale getirirse ya da bunları müstehcen içeriklere dönüştürse bu durumda özenli davranma yan yükümlülüğünün ihlalden bahsedilebilir. Bu hususta çocuk hukuka aykırı ihlali, zararı ve uygun nedensellik bağıını ispat edicekken yeni medya yöneticisi ise çocuğun shoplu görüntüleriyle ilgili kusurunun olmadığını ispat etmelidir. Daha önce aktarıldığı üzere kidfluencer çocuk, zararını ispatlama konusunda zorluklar yaşayabilir⁶⁹¹. Uğranılan zararın tam olarak ispat edilemediği aktarılan durumda hakim olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler (TBK m.50/2).

Konumuz özelinde çocuk, yeni medya uygulamasını cep telefonuna, tabletine, bilgisayarına yüklerken bunun öncesinde kullanıcı sözleşmesi genel işlem koşullarını kabul etmek durumunda bırakılmaktadır. Nitekim genel işlem koşulları, sözleşme hükümleridir⁶⁹². Borca aykırılık durumu genel işlem koşullarında da meydana gelebilir. Örneğin, kişisel verilerin ihlal edilmeyeceğiyle ilgili maddeye rağmen çocuğun kamerasına GİK’da alınan onayla erişim sağlanıp görüntülerinin kayıt altına alınması böyledir. Genel işlem koşulları başlı başına ayrı bir çalışma konusu olabileceği için şu an için daha fazla açıklamada bulunulmayacaktır⁶⁹³.

3.1.3.3. Haksız Fiil

Haksız fiil sorumluluğu, tazminat borcu kaynağı olarak ifade edilebilir⁶⁹⁴. Daha önce de ifade edildiği üzere mağdur, resim kişilik değeri ihlal edilerek haksız fiile uğrayabilir⁶⁹⁵. Yeni medyada haksız fiille çocuğun resim hakkını ihlal eden taraf bu zararı gidermekle yükümlüdür (TBK m.49)⁶⁹⁶.

⁶⁹¹ Bu konuda bkz. “3. Bölüm, 3.1.2.1.”

⁶⁹² TBK m.20/f.1 c.1’in lafzından da anlaşılmaktadır: “Genel işlem koşulları, bir sözleşme yapılırken düzenleyen, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla, önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümleridir.”

⁶⁹³ Bu konuda daha önceki açıklamalarımıza bakılmalıdır. “Giriş II”.

⁶⁹⁴ Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Cilt-2*, 1.

⁶⁹⁵ Bu konuda bkz. “2. Bölüm, 2.5.2.”

⁶⁹⁶ TBK m.49: “Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür. Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür”.

Bu durumda failin haksız fiil ile kişilik hakkının ihlali sonucunda maddi tazminat veya manevi tazminat söz konusu olabileceği gibi her iki tazminat aynı anda gündeme gelebilir⁶⁹⁷. Örneğin çocuğun telefonundaki özel görüntüleri ele geçirilip bir yeni medya uygulamasında paylaşılsın. Bunun sonucunda ağır depresyona giren çocuk tedavi olmak için uzun süre psikoloğa gitmiştir. Bu durumda harcanan tedavi giderleri maddi tazminatın konusu olacakken, çektiği elem ve acı ise manevi tazminata konu olacaktır⁶⁹⁸.

3.1.3.4. Kararın İlanı

Kişilik hakkı ihlal edilen kimse TMK m.25/2'deki "Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir." durumlarını talep edebilecektir. Ancak belirtilmesinde yarar olan bir husus da madde metnindeki taleplerin diğer talepler yanında ileri sürülebilmesidir. Buna göre örneğin resim kişilik hakkı ihlal edilen çocuk saldırının durdurulması davası yanında kararın ilanı talebinde de bulunabilecektir.

Her ne kadar kararın ilanı talebinde bulunmanın önünde bir engel olmasa da kararın yayınlanmasının olumsuz sonuçlarının olması durumunda hakim kararın ilanının olumsuz etkisi konusunda davacıya açıklamada bulunması yararlı olacaktır. Örneğin abartılı kadın kıyafetleri giyip abartılı makyajlar yapan bir çocuğun (drag queen) fotoğrafı paylaşılacak suretiyle resim hakkı ihlal edilmiş olsun. Bu ihlale karşı saldırının durdurulması davası yanında kararın ilanı talebinde bulunması sonucunda, hakim eğer karar yayınlanırsa olumsuz sonuçları olabileceğine dair açıklama yapılmalıdır.

3.2. Çocuğun Resim Hakkının Dava Dışı Yollarla Korunması

3.2.1. İhlal Edene Başvuru Yoluyla Korunması

3.2.1.1. Genel Olarak

Yeni medyada çocuğun resim hakkı ihlal edilmesi durumunda dava yolu haricinde başvurabileceği çeşitli imkanlar bulunur. Bunlardan ilki, resim hakkını ihlal eden kişi/lere başvurarak ihlalin sona erdirilmesi talebinin iletilmesidir⁶⁹⁹. İhlal edene başvuru dava yolu haricinde mantıken ilk kullanılabilecek yoldur. Ancak ihlal edene başvuru dava

⁶⁹⁷ Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 271; Ayan, *Borçlar Hukuku*, 377.

⁶⁹⁸ Maddi tazminat ile ilgili bkz. "3. Bölüm, 3.1.2.1.", manevi tazminat ile ilgili bkz. "3. Bölüm, 3.1.2.2."

⁶⁹⁹ Yünlü, *Görüntü*, 375.

yoluna başvurmadan önce tüketilmesi gereken bir yol olarak algılanmamalıdır. Kişinin bu yola başvuru mecburiyeti yoktur. Bu anlamda kişi, doğrudan dava yoluna başvurabilir. Ancak somut olayın özelliğine göre ihlal edene başvurulmaması tazminat sorumluluğunun kapsamını etkileyebilir⁷⁰⁰. Yine çalışma özelinde resim hakkı ihlalini gerçekleştiren kişiler, yeni medya kullanıcıları olduğu için bazı durumlarda bu kişilere ulaşmak hiç ya da imkansız olabilir. Örneğin bu kişinin anonim hesabı olabilir ve onunla iletişim kurmak oldukça zor olabilir. Ayrıca yeni medyada “yeniden paylaşım” özelliği sebebiyle diğer kişiler de bir kullanıcının paylaşımını paylaşabilmektedir. Bu durumda içeriği paylaşan her bir kişi içerik sağlayıcı olacaktır ve bu nedenle de ihlal eden kişi sayısı çok fazla olabilecektir. Bu tarz durumlarda ihlal edene başvuru ya mümkün olmayabilir ya da mümkün olsa dahi çok zor olabilir⁷⁰¹.

Ayrıca daha önce aktarıldığı üzere çocuğun, resim hakkını ihlal eden kişiye karşı ortaya çıkan zararlar ve maddi etkilere yönelik taleplerde de bulunabilir⁷⁰². Bu talepler ihlalin önlenmesi, sona erdirilmesi, tespit edilmesi, zararın tazmin edilmesi, kazancın iadesi gibi talepler olabilecektir. İlgili talepler için daha önceki açıklamalarımıza bakılmalıdır.

Çocuğun resim hakkını ihlal eden, örneğin onun görüntüsünü başkasının yeni medya hesabında bir bağlantı “link”⁷⁰³ aracılığıyla paylaşabilir⁷⁰⁴. Bu kapsamda yeni medya kullanıcısı, diğer kullanıcılara bir bağlantı gönderebilir ve bu bağlantıya giriş yapan herkesin sayfasında çocuğun görüntüleri otomatik olarak paylaşılabilir. Bağlantıya giriş yapanlar görüntünün yayınlandığını fark etmemiş olabilirler. Ancak bu durum fark edildiğinde daha önce aktarıldığı üzere bu kişiler uyarılabilecek ve kusur şartı aranmaksızın kendilerinden, çocuğun resim hakkına saldırının durdurulması

⁷⁰⁰ Şöyle ki eğer kişi ihlal edene başvursaydı ihlal kolayca sona erebilecek idiyse, ihlal edene başvuru yerine bilerek dava yolunu beklediği için zararı artar. Bundan dolayı artan zarar kadar ihlal edenin sorumluluğu azalacaktır (TMK m.52/1). Tabii bunun için her somut olaya göre hakim karar verecektir (TBK m.50/1). Örneğin bu konuda bkz. Akıncı, *Borçlar Hukuku*, 257; Nomer, *Borçlar Hukuku*, 178; Eren, *Borçlar Hukuku*, 563; Akkurt vd., *Borçlar Hukuku*, 196 vd.

⁷⁰¹ Bu konudaki açıklamalar için Bkz. Yünlü, *Görüntü*, 375-376.

⁷⁰² “3. Bölüm, 3.1.1.1.”, “3. Bölüm, 3.1.1.2.”, “3. Bölüm, 3.1.1.3.”, “3. Bölüm, 3.1.2.1.”, “3. Bölüm, 3.1.2.2.”, “3. Bölüm, 3.1.2.3.”

⁷⁰³ Bağlantı (link), internette bir web sayfasından bir başka web sayfasına bağlanmayı sağlayan bağlantı noktalarıdır. Bu konuda bkz. Sinan Bayındır vd., *Kitle İletişim Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 234.

⁷⁰⁴ Bağlantı (link) yoluyla virüs bulaştırma ile ilgili krş. Webtekno (webtekno), “İşin Uzmanına Sorduk: Dolandırıcıların Gönderdiği Linke Tıklamanız Hâlinde Başınıza Gelebilecek En Kötü Senaryolar” (Erişim 10 Ocak 2025); Gazeteduvar (Gazete), “Telefon dolandırıcılığı: SMS'teki linke tıkladıysanız ne yapmalısınız?” (Erişim 10 Ocak 2025).

istenebilecektir⁷⁰⁵. Ancak kusuru bulunmayan kişilere zararın tazmini talebi yöneltilemez⁷⁰⁶. Uyarıya rağmen yeni medya hesabındaki görüntüyü kaldırmayan kişiler ise kusurlu olarak ihlal eden konumuna gelir ve gerekli diğer şartların sağlanması durumunda tazminat ödemeleri gündeme gelebilir⁷⁰⁷.

3.2.1.2. Cevap ve Düzeltme Hakkı

İhlal edene başvuruda en önemli kurumlardan biri cevap ve düzeltme hakkıdır⁷⁰⁸. Cevap ve düzeltme hakkı ilgili hükümlerde özel olarak düzenlenmiştir (BK m.14, RTÜK m.18, 2954 sayılı Kanun m. 27). Ayrıca bu hak, Anayasa’da da güvence altına alınmıştır (AY m.32)⁷⁰⁹. Ancak ilgili maddeler (AY m.31, RTÜK m.18, BK m.14) gereğince cevap ve düzeltme hakkının kullanılabilmesi için hem şeref ve haysiyet hakkına saldırı niteliğinde hem de gerçeğe aykırı bir yayının olması gerekmektedir⁷¹⁰. Ancak değinilen düzenlemelerin konu yönünden uygulama alanı dar tutulmuş olup yeni medyada şeref ve haysiyetin ihlali dışında kalan resim hakkı ihlallerini kapsamamaktadır⁷¹¹. Nitekim günümüzde çocuğun resim hakkının yeni medya uygulamalarında ihlali çok yaygın durumdadır. Ayrıca resim hakkı ihlal edilenin çocuk olması durumunda, telafisiz kayıplar yaşanması daha olasıdır. Yeni medya ihlallerinin hükmün kapsamında amaca göre genişletici yorumla⁷¹² ele alınıp alınmayacağı hususu belirsizlik yaratmakta olup bu durum hukuk güvenliği ilkesini zedelemektedir. Aktarılan sebeplerle olması gereken hukuk yönünden ilgili kanunlarda ek bir düzenlemeyle birlikte yeni medya ve çocuk

⁷⁰⁵ Bu konuda bkz. “3. Bölüm, 3.1.1.2.”

⁷⁰⁶ Yılmaz, *Kişiler Hukuku*, 297, 299; Ayan-Ayan, *Kişiler Hukuku*, 143, 146; Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 358, 382.

⁷⁰⁷ Bu konuda bkz. “3. Bölüm 3.1.2.1.” ve “3. Bölüm, 3.1.2.2.”

⁷⁰⁸ Cevap ve düzeltme hakkıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Yünlü, *Görüntü*, 377-384; Ahmet Danışman, “Cevap ve Düzeltme Hakkı”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2/2 (Haziran 1989), 109-132; Erol Tatar, “Yasalarımızda Tekzip (Cevap ve Düzeltme) Hakkı ve Uygulaması”, *Ankara Barosu Dergisi* 4 (Aralık 2008), 97-107; Gedikli, *Kitle İletişim Faaliyetlerinde*, 84-98; Turgut, *Unutulma Hakkı*, 458-461; Ahmet Çiftçi, “Yazılı Basında Cevap ve Düzenleme Hakkı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 42/1 (Mayıs 1992), 48-77.

⁷⁰⁹ Anayasa m.32 “Düzeltilme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınır ve kanunla düzenlenir. Düzeltme ve cevap yayımlanmazsa, yayımlanmasının gerekip gerekmediğine hakim tarafından ilgilinin müracaat tarihinden itibaren en geç yedi gün içerisinde karar verilir”.

⁷¹⁰ Yünlü, *Görüntü*, 380; İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 224 vd.; Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 402.

⁷¹¹ Yünlü, *Görüntü*, 380.

⁷¹² Antalya, *Hukuk Metodolojisi*, 584 vd.; Sinan Okur, *Türk Medeni ve Borçlar Hukukunda Metot* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 92 vd.

özelinde resim hakkının ihlali durumuna yönelik özel bir hüküm eklenmesini önermekteyiz.

Cevap ve düzeltme hakkının kullanılabilmesi için ihlalin varlığı gerekli ve yeterlidir⁷¹³. Ayrıca resim hakkının⁷¹⁴ ihlali kusursuz olunması ya da paylaşımın haber vermek maksadı ile yapılmasının bir önemi yoktur⁷¹⁵.

Cevap ve düzeltme hakkını Basın Kanunu m.14: “... bundan zarar gören kişinin ... düzeltme ve cevap yazısını ...” ifadelerinden de anlaşılacağı üzere ihlalden zarar gören kişiler kullanabilecektir⁷¹⁶. Çalışma konusu özelinde yeni medyada resim hakkı ihlal edilen ve zarar gören kimse çocuktur. Ancak bu durumdan velinin de etkilenip zarar görmesi muhtemeldir. Aktarılan durumda veli zarar gören kişi olması itibarıyla cevap ve düzeltme hakkını bizzat kendisi için kullanabileceği gibi ayırt etme gücü olmayan çocuk için de kullanılabilir⁷¹⁷.

3.2.1.3. İçerik, Yer ve Erişim Sağlayıcılara Başvuru Yoluyla Korunması

İçerik sağlayıcı, daha önce aktarıldığı üzere konumuz özelinde yeni medya hesabından ihlale konu görüntünün paylaşılmasını sağlayan kimsedir⁷¹⁸. İhlali gerçekleştiren yeni medya kullanıcısıyla etkileşimde olanlar kural olarak ihlali gerçekleştirmiş sayılmamaktadırlar⁷¹⁹. Ancak bu kişiler (kullanıcılar) içeriği benimsemek ve içeriği onayladığını gösterir biçimde işlemde bulunmak suretiyle içerik sağlayıcı konumuna geçeceklerdir⁷²⁰.

⁷¹³ İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 224 vd.

⁷¹⁴ Cevap ve düzeltme hakkının kullanılabilmesi için ihlal içeren yayınların fotoğraflı yayınlar da olabileceği hakkında bkz. Yünlü, *Görüntü*, 381.

⁷¹⁵ Yünlü, *Görüntü*, 380 vd.; İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 225.

⁷¹⁶ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 223 vd.; Kayıhan, *Kişiler Hukuku*, 82 vd. Yine krş. Jale Sarmaşık, *Kitle İletişim Hukuku (Basın/Radyon-Televizyon/İnternet)* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2022), 24.

⁷¹⁷ Özcan Büyüktanır, *Çocuğun Kişilik Hakkı*, 222.

⁷¹⁸ Nitekim 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (İYDHK) m.2/1’de “f) İçerik sağlayıcı: İnternet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişileri” de yeni medya kullanıcıları içerik sağlayıcı olarak nitelendirilmiştir.

⁷¹⁹ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 374; Turgut Kaya, *İnternet Servis Sağlayıcısının Hukuki ve Cezai Sorumluluğu* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 146; Sinan Sami Akkurt, *Sosyal Medya Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 79. Bu durum İYDHK m.4/2 c.1’de de ifade edilmiştir: “İçerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu değildir”.

⁷²⁰ Yünlü, *Görüntü*, 387; Hayri Bozgeyik-Zehra Avcı, “Sosyal Medya ve Sosyal Medya Kaynaklı Haksız Rekabetten Doğan Sorumluluk”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 28/2 (Nisan 2024), 20. Bu durum İYDHK m.4/2 son’da da şu şekilde ifade edilmiştir: “Ancak, sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumludur”.

Örneğin yeni medya içerik sağlayıcısı bir kullanıcı tarafından çocuğun resim hakkı ihlal edilmiş olsun. Daha sonrasında başka bir yeni medya kullanıcısı da ihlale konu paylaşımı, ihlal sebebini bilerek tekrar paylaşırsa bu durumda kendisi içerik sağlayıcı konumuna gelecektir⁷²¹. Bu durumda kişi, BTK'ye doğrudan başvurup ilgili paylaşımın engellenmesini talep edebilir (İYDHK m.9A/1). BTK başkanı tarafından bu istek Erişim Sağlayıcılar Birliği'ne (ESB) gönderilir ve Birlik ise bu talebi dört saat içerisinde yerine getirir (İYDHK m.9A/3).

Daha önce aktarıldığı üzere yer sağlayıcı, konumuz özelinde ihlale konu olan paylaşımın paylaşıldığı yeni medya mecrasıdır⁷²². Yer sağlayıcının paylaşılan içeriklerle ilgili kural olarak kontrol ve bir hukuka aykırılık varsa bunu araştırma yükümlülüğü yoktur (İYDHK m.5/1). Ancak hukuka aykırılığın yer sağlayıcıya bildirilmesi halinde yer sağlayıcının bildirilen içeriği yayından çıkarması gerekmektedir (İYDHK m.5/2). Bu anlamda çocuğun resim hakkı yeni medyada ihlal edilirse önce ihlal eden içerik sağlayıcıya, kendisine ulaşamazsa yer sağlayıcıya durum bildirilip söz konusu paylaşımın kaldırılması talep edilebilir⁷²³.

Erişim sağlayıcı, içerik sağlayıcının paylaşımlarda bulunduğu yer sağlayıcıya erişim olanağını sağladığı (İYDHK m.2/1, e) daha önce çalışmanın ilgili bölümünde aktarılmıştı⁷²⁴. Yer sağlayıcının ve erişim sağlayıcının ihlal konusu bildirilmeden önce bir yükümlülükleri bulunmamaktadır⁷²⁵. Ancak kendilerine yapılan bildirimle birlikte yer sağlayıcının ihlale konu içeriği yayından çıkarması; erişim sağlayıcının ise ihlale konu içeriğe erişimi engellemesi gerekmektedir⁷²⁶. Hem içerik sağlayıcı hem de yer sağlayıcı kendisine ihlale yönelik yapılan başvuruyu yirmi dört saat içerisinde değerlendirmelidir⁷²⁷.

⁷²¹ Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen*, 371 vd. Paylaşımın “Tekrar paylaşım” ve “alıntılanarak paylaşım” şeklinde genel olarak iki şekil vardır. Bunlardan ilkinde genel olarak katılınan durum söz konusu olur. Alıntılanarak paylaşmada kullanıcı, paylaşımı benimsediğine ya da benimsemediğine dair yorumlarda bulunur.

⁷²² İYDHK m.2/1 b.m: “Yer sağlayıcı: Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişiler”. Bu konudaki açıklamalarımız için bkz. “2.Bölüm, 2.6.2.1.”

⁷²³ Bayındır vd., *Kitle İletişim Hukuku*, 265; Yünlü, *Görüntü*, 389.

⁷²⁴ Bu konuda bkz. “2. Bölüm, 2.6.2.3.”

⁷²⁵ Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, 127, 136; Turan, *Bilişim Hukuku*, 186, 188; Kaya, *Hukuki ve Cezaî Sorumluluğu*, 34 vd.

⁷²⁶ Akkurt, *Sosyal Medya*, 41 vd., İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 523, 528; Sarmaşık, *Kitle İletişim Hukuku*, 225, 227; Yünlü, *Görüntü*, 389.

⁷²⁷ İhlalin kaldırılması için içerik sağlayıcı ya da yer sağlayıcı haricinde sulh ceza hakimine başvurulması durumunda da sulh ceza hakiminin 48 saat içerisinde başvuruyu açıklaması gerekmektedir (İYDHK m.9A/9).

3.2.1.4.Doğrudan Müdahale Yoluyla Korunma

Doğrudan müdahale adından da anlaşılacağı üzere resim hakkı ihlale uğrayan kişi tarafından kullanılması gereken müdahalelerdir. Bu kapsamda haklı savunma, hakkın bizzat korunması, zorunluluk hali durumlarına daha önce de değinilmiş olup çalışmanın ilgili bölümlerine atıf yapmakla yetiniyoruz⁷²⁸.

3.2.1.5. İdari Başvuru Yoluyla Koruma

BTK'ye Başvuru

Konumuz özelinde idari başvurudan anlaşılması gereken BTK'ye başvuru ve Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne başvurudur. İYDHK m.9/A'ya göre özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişi BTK'ye doğrudan başvurabilir. Bu başvuruyla birlikte özel hayatının gizliliğini ihlal eden içeriğe erişimin engellenmesi talep edilebilir⁷²⁹. Konumuz özelinde BTK'ye başvuru özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi aynı zamanda resim hakkının ihlali ile birlikte de meydana gelebileceği için önemlidir.

BTK'ye yapılan başvuru derhal Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne gönderilir ve erişim sağlayıcılar bu talebi en geç dört saat içinde yerine getirir (İYDHK m.9/A/3)⁷³⁰. Erişimin engellenmesi özel hayatın gizliliğini (inceleme konusu özelinde resim hakkı ile birlikte) ihlal eden paylaşıma yönelik olmalıdır⁷³¹. Bu sınırlama müdahalenin ölçülü olması gereğinin doğal bir sonucudur⁷³². Ancak bu sağlanamıyor ise yeni medya uygulamasında ihlal teşkil eden yayının, kısmın, bölümün, resmin, videonun içeriğine erişimin (URL şeklinde) tamamen engellenmesine karar verilebilir (İYDHK m.9A/f.4)⁷³³.

BTK'ye başvuru BTK tarafından verilen erişimin engellenmesi kararıyla son bulmamaktadır. BTK'ye başvurudan itibaren yirmi dört saat içerisinde talep sulh ceza

⁷²⁸ “2. Bölüm, 2.5.3.3.”.

⁷²⁹ Bu taleplerin ise İK m.9/A (2)'ye uygun yapılması gerekmektedir. Hükümde şu şekilde ifade edilmektedir: “Yapılan bu istekte; hakkın ihlaline neden olan yayının tam adresi (URL), hangi açılardan hakkın ihlal edildiğine ilişkin açıklama ve kimlik bilgilerini ispatlayacak bilgilere yer verilir. Bu bilgilerde eksiklik olması hâlinde talep işleme konulmaz”.

⁷³⁰ İYDHK m.9A/3: “Başkan, kendisine gelen bu talebi uygulanmak üzere derhâl Birliğe bildirir; erişim sağlayıcılar bu tedbir talebini derhâl, en geç dört saat içinde yerine getirir”.

⁷³¹ Sarmaşık, *Kitle İletişim Hukuku*, 240 vd.; Akkurt, *Kişilik Hakkının Korunması*, 167 vd.

⁷³² Krş. Oğuzman vd., *Kişiler Hukuku*, 269; Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 157 vd.

⁷³³ BTK tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı nihai değildir. BTK'ye başvuran kişi başvurudan itibaren 24 saat içerisinde başvuruyu Sulh Ceza Hakiminin kararına sunmalıdır. Sulh Ceza Hakimi ise 48 saat içerisinde karar vermeli ve bu kararını BTK'ye iletmelidir (İYDHK m.8 A/2).

hakiminin kararına sunulmalıdır (İYDHK m.9A/9 c-1)⁷³⁴. Akabinde ise kırk sekiz saat içerisinde sulh ceza hakimi kararını açıklamalıdır (İYDHK m.9A/9 son). Hakim tarafından erişimin engellenmesi kararı verilirse BTK tarafından verilen engelleme kararı devam edecek, aksi halde verilen engelleme kararı ortadan kalkacaktır⁷³⁵.

Erişim Sağlayıcıları Birliği (ESB)’ne Başvuru

Değinilmesi gereken bir diğer husus Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne başvurudur⁷³⁶. Buna göre çocuğun yeni medyada resim hakkı ihlali sonucunda BTK’ye başvuru ve sulh ceza hakimliği süreçlerinde engelleme kararı verilebilir. Söz konusu ihlale sebep olan paylaşımın başka yeni medya uygulamalarında da paylaşılması mümkündür. Bu durumda sulh ceza hakimliğinin kararı Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne başvuru sonucunda diğer yeni medya uygulamaları için de uygulanabilecektir⁷³⁷.

3.3. Karma Koruma İmkanları

3.3.1. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda Öngörülen Karma Koruma İmkanları

Resim hakkının ihlalini oluşturan durumlar aynı zamanda çocuğun kişisel verilerini de oluşturabileceğinden 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na (KVKK) aykırılık gündeme gelebilir. Buna göre kişinin resim hakkının ihlal edilmesi sonucunu doğuran bazı durumlardan bahsedildiği için KVKK m.7⁷³⁸; resim hakkı ihlal edilen

⁷³⁴ Yünlü, *Görüntü*, 406.

⁷³⁵ İYDHK m.9A/5: “Erişimin engellenmesini talep eden kişiler; internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğinden bahisle erişimin engellenmesi talebini talepte bulunduğu saatten itibaren yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin kararına sunar. Hâkim, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilip edilmediğini değerlendirerek vereceği kararı en geç kırk sekiz saat içinde açıklar ve doğrudan Kuruma gönderir; aksi hâlde, erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkar”.

⁷³⁶ Erişim Sağlayıcıları Birliği ile ilgili bkz. Gedikli, *Başvuru Yolları*, 69; Soylu, *Sanal Evrenler*, 102; Hüseyin Öztürk, “Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin Yapısı ve Görevleri”, *Bilişim Hukuku Dergisi* 2/1 (Haziran 2020), 116 vd.

⁷³⁷ Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin erişim engelleme kararlarının uygulanmasını sağlamasıyla ilgili bkz. Yünlü, *Görüntü*, 407; Öztürk, *Yapısı ve Görevi*, 124; Gedikli, *Başvuru Yolları*, 69.

⁷³⁸ Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi başlıklı KVKK m.7’de şu şekilde ifade edilmektedir: “Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir; yok edilir veya anonim hâle getirilir. Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesine ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır. Kişisel verilerin silinmesine, yok edilmesine veya anonim hâle getirilmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir”.

kişinin hakları ile ilgili olması sebebiyle ilgili kişinin haklarına ilişkin KVKK m.11⁷³⁹; veri sorumlusuna başvurudan bahsedilmesi sebebiyle KVKK m.13⁷⁴⁰ hükümleri önemli ve dava dışında kullanılabilecek yollardır⁷⁴¹. Ayrıca KVKK m.14'te⁷⁴² yapılan başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz görülmesi ya da gerekli sürede başvuruya cevap verilmemesi durumlarında Kişisel Verileri Koruma Kuruluna şikayet prosedürü gündeme gelebilir⁷⁴³. Nihayet değinilen durumlarda kişilik hakkı (örneğin resim) ihlal edilenlerin genel hükümlere göre tazminat isteyebileceği ifade edilmiştir (KVKK m. 14 f. 3)⁷⁴⁴. Aynı bir çalışma konusu olabilecek⁷⁴⁵ çocukların KVKK kapsamında korunmasına ilişkin değerlendirmeler, çalışmanın kapsamı dışında bırakılmış olduğundan değinilen hususlara işaret etmekle yetinilmiştir.

⁷³⁹ KVKK m.11: “Herkes, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili;

a) Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme, b) Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme, c) Kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme, ç) Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme, d) Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme, e) 7 nci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme, f) (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan işlemlerin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme, g) İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme, ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme, haklarına sahiptir”.

⁷⁴⁰ KVKK m.13: “İlgili kişi, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili taleplerini yazılı olarak veya Kurulun belirleyeceği diğer yöntemlerle veri sorumlusuna iletir.

Veri sorumlusu başvuruda yer alan talepleri, talebin niteliğine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde ücretsiz olarak sonuçlandırır. Ancak, işlemin ayrıca bir maliyeti gerektirmesi hâlinde, Kurulca belirlenen tarifedeki ücret alınabilir.

Veri sorumlusu talebi kabul eder veya gerekçesini açıklayarak reddeder ve cevabını ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirir. Başvuruda yer alan talebin kabul edilmesi hâlinde veri sorumlusunca gereği yerine getirilir. Başvurunun veri sorumlusunun hatasından kaynaklanması hâlinde alınan ücret ilgiliye iade edilir”.

⁷⁴¹ Yünlü, Görüntü, 412.

⁷⁴² KVKK m.14 “Başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; ilgili kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren otuz ve herhâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kurula şikâyetle bulunabilir. 13 üncü madde uyarınca başvuru yolu tüketilmeden şikâyet yoluna başvurulamaz. Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır”.

⁷⁴³ Bu konuda bkz. Ali Demirbaş, *Kişisel Verileri Koruma Hukukunda Veri Sorumlusu ve Yükümlülükleri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 145 vd.; Sümeysa Karıncu Karaağaç, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Kabahati* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 113 vd.

⁷⁴⁴ Bu konuda bkz. İrem Kaya, *KVKK ve GDPR Kapsamında Ortak Veri Sorumluluğu* (Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 90 vd.; Özer Deniz, *Sorumluluk*, 312 vd.

⁷⁴⁵ Çocukların kişisel verilerinin korunmasıyla ilgili eserler için bkz. Emel Badur, *Çocuğun Kişisel Verilerinin Korunması* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023); Serdar Çelikel, *Özel Okullarda Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Korunması* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022).

3.3.2. Unutulma Hakkı Çerçevesinde Başvurulabilecek Koruma İmkanları

Unutulma hakkıyla ilgili yasal bir tanım bulunmamaktadır. Unutulma hakkı, kişinin yayılmaya elverişli alanda (ve bu kapsamda özellikle dijital alanda)⁷⁴⁶ bulunan ve kişiyi rahatsız edici izlerinin silinmesini isteme hakkı şeklinde tanımlanabilir⁷⁴⁷. Daha somut olarak konumuz özelinde unutulma hakkı, yeni medyada çocuğun resim hakkının ihlal edilmesini takiben bunun hızla yayılma tehlikesinin önlenmesini isteme hakkı şeklinde de tanımlanabilir⁷⁴⁸.

Çocuk, yeni medyada ülke sınırlarını dahi aşan kullanıcı profilleri ve hızla gelişen teknolojiyle birlikte kendi resim hakkına konu değerler (veriler) üzerindeki hakimiyetini kısa sürede kaybedebilir⁷⁴⁹. Unutulma hakkı, kaybedilen bu kontrolün yeni medya kullanıcılarına sağlanması ve bu bağlamda onu rahatsız edici türden (resim hakkına konu) verilerin silinmesini sağlamayı amaçlamaktadır⁷⁵⁰.

Unutulma hakkı kişinin geçmişiyile ilgili istemediği verilerin yok edilmesidir⁷⁵¹. Ancak her durumda verinin sırf geçmiş zamanda kayıt altına alınmış olması onun unutulma

⁷⁴⁶ Unutulma hakkı sadece dijital ortamda kullanılabilir bir hak değildir. Unutulma hakkının dijital ortam haricinde de kullanılabilirliği ile ilgili bkz. “...unutulma hakkı tanımlarına bakıldığında her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş ise de, bu hakkın özellikleri ve bu hakkın insan haklarıyla arasındaki ilişkisi dikkate alındığında; yalnızca dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiği açıktır...”, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K. 2015/1679 (17 Haziran 2015), Yargıtay 19. Ceza Dairesi (Yargıtay), K. 2020/13552 (2 Kasım 2020).

⁷⁴⁷ Unutulma hakkı tanımları için bkz. Özge Yenice Ceylan, “Unutulma Hakkının Basın Özgürlüğü Karşısındaki Konumu”, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi* 3/2 (Aralık 2021), 3; Olcay Karacan, “Unutulma Hakkı ve Cinsel Saldırı Failleri”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 19/1 (Mart 2022), 195 vd.; “...Unutulma hakkı; üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir...”, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), K. 2015/1679 (17 Haziran 2015), Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2018/478 (2 Mayıs 2018); “...Unutulma hakkı, bireyin çerçevesi ulusal ve uluslararası metinlerle çizilen her türlü kişisel verinin korunmasını sağlayan bir haktır....”, Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2020/481 (5 Mart 2020).

⁷⁴⁸ Kişinin kendisiyle ilgili olumsuz nitelikteki durumların engellenmesi isteme şeklindeki genel tanım ile ilgili bkz. Oğuz Usta, *Kişilik Hakkı Bağlamında Unutulma Hakkı* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 107.

⁷⁴⁹ Yeni medyada paylaşımların hızlı yayılmasıyla ilgili bkz. Tugay Arat-Mahmut Mert Aslan, “Sosyal Medyada Veri Güvenliği ve Kişisel Mahremiyet Sorunu”, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 35 (Haziran 2021), 391; Öztürk, “Etik Sorunlar”, *Selçuk İletişim* 9/1 (Ağustos 2015), 295; Güzel, *Kuramsal Bir İnceleme*, 96.

⁷⁵⁰ Krş. Abdurrahim Çınar, “Unutulma Hakkının Ortaya Çıkış Serüveni ve Kapsamının Değerlendirilmesi”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 49 (Ocak 2022), 558. Yine krş. Yaşar Salihpaşaoğlu-Burcu Değirmencioğlu, “Unutulma Hakkının Bir ‘İnsan Hakkı’na Dönüşme Yolculuğu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 24/2 (Mayıs 2020), 367 vd.

⁷⁵¹ Sevil Şilan Kum, “Unutulma Hakkının İstihbari Kaynaklı İdari İşlemler Açısından Değerlendirilmesi”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Eylül 2021), 130 vd.; Rümeyza Aluç Demirel, “Unutulma Hakkı ve Unutulma Hakkının Mirasçılar Tarafından İleri Sürülüp Sürülemeyeceğinin Değerlendirilmesi”, *Adalet Dergisi* 72 (Mayıs 2024), 622.

hakkı çerçevesinde kaldığı anlamına gelmemektedir⁷⁵². Örneğin geçmişte bir yeni medya uygulamasında çıkan ve bir kidfluencerın içinde bulunduğu haberin, haber değerini hala koruması ve okuyucuların bu habere ulaşmakta menfaati olması mümkündür. Bu durumda söz konusu bilginin unutulma hakkından yararlanılabileceği söylenemeyecektir. Kişinin unutulma hakkını kullanabilmesi, verileri üzerinde hakimiyet kurmasını ve özgürce karar vermesini sağlar⁷⁵³. Türk Hukuku'ndan farklı olarak unutulma hakkının kapsamı açıkça GVKT'de belirlenmiştir⁷⁵⁴. Buna göre unutulma hakkı, kişilik hakkı (ve bu kapsamda resim hakkı) sınırlarında kendini göstermektedir (GVKT m.17)⁷⁵⁵. Unutulma hakkının kullanımının kişinin temel haklarından biri olduğu kabul edilmektedir⁷⁵⁶.

Yeni medyada paylaşılan resim kişisel değerini ihlal eden gönderiler, unutulma hakkının kullanımını etkisizleştirebilir. Şöyle ki bu gönderiler, çeşitli yeni medya uygulamalarında paylaşılabilmektedir. Çocuğun resim hakkını ihlal edebilecek bu gönderiler, daha önce aktarıldığı üzere teknolojik gelişmeler nedeniyle çok hızlı bir şekilde uluslararası ölçüde çok geniş bir alana yayılabilmektedir⁷⁵⁷. Aktarılan durumlar pratik olarak unutulma hakkını işlevsiz hale getirebilmektedir⁷⁵⁸. Bu bağlamda yeni medyada çocuğun resim

⁷⁵² Unutulma hakkının istisnalarından bazıları, özel hükümlere aykırı olmamakla birlikte tarihsel, istatistiksel, bilimsel amaçlar güdülerek kişisel verilerin işlenmesine devam edilebilir; edebi, sanatsal ifade ya da gazetecilik amaçlarıyla işlenen kişisel veriler unutulma hakkının istisnalarına örnek verilebilir. Unutulma hakkının istisnaları ile ilgili örneğin bkz. Can Yavuz, *İnternet'teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 49; Turgut, *Unutulma Hakkı*, 264 vd.

⁷⁵³ Unutulma hakkının kişiye verileri üzerinde kontrol yetkisi vermesiyle ilgili bkz. Hatice Sümeyye Taçar, “Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararlarında Unutulma Hakkı ve Basın Özgürlüğü”, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8/2 (Eylül 2023), 616; Kum, *İstihbari Kaynaklı İdari İşlemler*, 131; Tamer Soysal, “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 13 (Haziran 2019), 348;

⁷⁵⁴ Soysal, *Genel Veri Koruma Tüzüğü*, 365 vd.; Gaye Tuğ Levent, “Sosyal Medyada Çocuğun Kişilik Hakkı İhlaline Karşı Çocuğun Unutulma Hakkı”, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* Van YYÜ 40. Yıl Özel Sayısı (Temmuz 2022), 22; Seray Nalbantoğlu, “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 35 (Temmuz 2018), 593.

⁷⁵⁵ Unutulma hakkı GVKT'de düzenlenmesiyle birlikte üye ülkelerde bağlayıcılık kazanmıştır. Bu konuda bkz. Furkan Güven Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 19 vd.

⁷⁵⁶ Ceren Küpeli, “Şiddet Mağduru Kadınların Unutulma Hakkı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/1 (Mart 2017), 230 vd. Yine krş. Mahmut Furkan Balaban-Merve Ayşegül Kulular İbrahim, “Sosyal Medya ve Unutulma Hakkı: Meta Threads Örneği”, *Bilişim Hukuku Dergisi* 5/2 (Aralık 2023), 288 vd.

⁷⁵⁷ Yayılım özelliğiyle ilgili bkz. Öztürk, *Etik Sorunlar*, 295.

⁷⁵⁸ Google'ın unutulma hakkını evrensel olarak uygulamaması ile ilgili bkz. Muhammed Emin Karakaş, “Dijital Geçmişin İnternet Erişiminden Kaldırılması "Unutulma Hakkı" ve Türk Hukukunda Görünümü”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/2 (Aralık 2020), 278; Yavuz, *Unutulma Hakkı*, 226 vd.

hakkının ihlalinde erişim engeli ve içeriğin kaldırılması tedbirlerinden ziyade arama motorları sonuçlarından çıkarılma tedbirinin unutulma hakkının da etkili şekilde yürütümüne katkı sağlayacağı söylenebilir⁷⁵⁹.

Unutulma hakkının kullanımında her somut olayın ayrı değerlendirilmesi gerekir⁷⁶⁰. Örneğin, unutulma hakkı bakımından herhangi bir okulun açılışında görüntülenen çocukların haberi ile cinsel istismara uğrayan çocuğun görüntüsünün yer aldığı haberin farklı değerlendirilmesi gerekir. Bir diğer dikkate alınması gereken durum yeni medyada resim hakkı ihlal edilen öznenin mesleği, niteliği vb. objektif özellikleridir. Buna göre okulun başlamasının haber yapılması esnasında görüntüleri paylaşılan kişi herhangi bir çocuk ya da tanınmış bir çocuk olabilir. Bu durumda herhangi bir özel sıfatı olmayan çocuğun, tanınmış çocuğa göre unutulma hakkına yönelik talebi daha erken sonuçlanabilir.

3.3.3. Çocuğun Resmi Üzerindeki Kişisel Değerinin Velayete Bağlı Hükümler Çerçevesinde Korunması İmkânı

Velayet hakkı, çocuğun gelişimi ve onun bağımsız bir şekilde hayatını devam ettirebilmesi için münhasıran anne ve babanın kullanabileceği bir haktır⁷⁶¹. Bu hakkın sınırlarını çocuğun üstün yararı ve hakkın kötüye kullanılmaması ilkeleri ile çocuğun kişilik hakkı oluşturur⁷⁶².

Çocukların resim hakkı ebeveynleri tarafından ihlal edildiğinde tedbir alınması için her ilgili başvurabilir⁷⁶³. Hakim somut olayın özelliklerine göre resim hakkını ihlal eden ebeveyn/ler için danışmanlık tedbirinden velayetin kaldırılmasına kadar birçok tedbir uygulayabilir⁷⁶⁴. Ancak resim hakkının ihlali hususunda velayete bağlı hukuki tedbirlere başvurulabilmesi için birtakım koşulların sağlanması gerekir. Buna göre öncelikle

⁷⁵⁹ Unutulma hakkının arama motorlarıyla yakından ilişkili olmasıyla ilgili bkz. Aluç Demirel, *Unutulma Hakkı*, 636 vd.

⁷⁶⁰ Yavuz, *Unutulma Hakkı*, 268; Aluç Demirel, *Unutulma Hakkı*, 652.

⁷⁶¹ Zeynep Güler, *Türk Hukuku'nda Kadının Soyadına İlişkin Gelişmeler Çerçevesinde Çocuğun Soyadı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 161; Ebru Şensöz Malkoç, *Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 442; Barış Can Öztürk, "Birlikte Velayette Gönüllülük Prensibinin Yeri ve Anayasa Mahkemesi Kararının Değerlendirilmesi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 71/3 (Ekim 2022), 1019.

⁷⁶² Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 149.

⁷⁶³ Dural vd., *Aile Hukuku*, 367; Grassinger, *Küçüğün Kişi Varlığının Korunması*, 80 vd.; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 191.

⁷⁶⁴ Alınabilecek tedbirlerle ilgili bkz. Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 462 vd.; Dural vd., *Aile Hukuku*, 366 vd.; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 435 vd.; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 511 vd. Yine bu konudaki açıklamalarımız için bkz. "3. Bölüm, 3.3.3.1."

ebeveyn velayet hakkına sahip olmalı, bu hakkını gereği gibi kullanamamalı ve çocuğun menfaati tehlikede olmalıdır⁷⁶⁵. Ancak hangi tedbirlerin uygulanması gerektiği TMK kapsamında belirtilmiştir (TMK m.346 vd.). Bu tedbirler ölçülülük ile velayet hakkına müdahalenin ikincilliği ilkelerinin bir gereği olarak somut olayın şartları dahilinde en hafiften ağıra doğru makul bir şekilde uygulanmalıdır⁷⁶⁶. Şartların sağlanması ile beraber ilk tedbir hakim, çocuğun korunması için gerekli koruma önlemlerini almasıdır (TMK m.346). Bu bağlamda ÇKK kapsamındaki ilgili tedbirlerden yararlanılabilir. Hakimin aldığı koruma önlemlerinin yeterli olmadığı durumda ise çocuğun yerleştirilmesi söz konusu olabilir (TMK m.347). Son olarak değinilen tedbirler yetersiz kalırsa ya da yetersiz kalacağı önceden bilinirse hakim velayetin kaldırılmasına karar verebilir⁷⁶⁷ (TMK m.348).

3.3.3.1. Koruma Önlemleri

TMK’da yukarıda belirtildiği üzere bu koruma tedbirlerine dair örnekler sayılmamıştır. Hakim, somut olayda takdir hakkı dahilinde çocuğun menfaatine en uygun düşecek tedbiri somutlaştıracaktır⁷⁶⁸. Çocuğun korunması için alınması gerekli tedbirler aşağıda

⁷⁶⁵ Gülçin Elçin Grassinger, *Türk Medeni Kanununda Yer Alan Velayet Hükümleri Kapsamında Küçüğün Kişi Varlığının Korunması İçin Alınacak Tedbirler* (MK m.346, MK m. 347, MK m.348) (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2009), 7-77.

⁷⁶⁶ Krş. Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 462; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 191. Yine bu yönde bir Yargıtay kararı için bkz. “*Velayet hakkının veya kişisel ilişkinin tamamen kaldırılması en son uygulanacak önlemlerdendir. Bunlardan önce, ara önlemler alınmasına yasal bir engel yoktur. Mahkemece, babayla görüşmesinin çocuğun üzerinde bıraktığı olumsuz etkinin giderilmesi amacıyla; sorunun belirlenerek, çocuk-ana-babanın birlikte psikolog veya psikiyatri uzmanına başvurup öneri ve tedavi almaları mümkün ve gerekli olduğundan; öncelikle taraflara böyle bir başvuru yaparak izlem ve tedavi sonuçları hakkında rapor sunmaları için uygun süre verilmesi ve son olarak, bu yöndeki uzman veya uzmanlardan rapor da alınarak sonuca gitmesi gerekir*”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay) K. 2012/29986 (12 Aralık 2012).

⁷⁶⁷ Ancak velayetin kaldırılması için bazı şartlar vardır. Bu şartlar TMK m.348’de sayıldığı gibi: “1. Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi. 2. Ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması”. Bu konuda örnek mahkeme kararları için bkz. “...Ana ve baba evli olmadığına göre, küçüğün velayeti kanunen annesindedir. (TMK.md.337/1) Anne üzerindeki velayetin kaldırılmasına karar verilmiştir. Dosya arasında bulunan, anne hakkındaki Eğitim ve Araştırma Hastanesinden alınan sağlık kurulu raporunda annenin “şizofreni” hastası olduğu, bu sebeple vesayet altına alınmasının uygun olacağı bildirildiğine göre;...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2013/18948 (4 Temmuz 2013); “...Toplanan delillerden anne babanın çocuklarına yeterli ilgiyi göstermedikleri yükümlülüklerini ağır biçimde savsakladıkları, annenin çocukları daha önceden terkettiği, babanın ise çocuklara şiddet uyguladığı, eve kilitlediği, çocukların ihtiyaçlarını karşılamadığı anlaşılmaktadır. Küçük 1993 doğulu M yönünden de velayetin kaldırılması (TMK.m.348) gerekirken, zeka özürlü olmadığından bahisle M Yönünden isteğin reddi doğru görülmemiştir...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2007/13542 (8 Ekim 2007).

⁷⁶⁸ “...velayeti anneye bırakılan ortak çocukla baba arasında kurulan kişisel ilişkinin, çocuğun psikolojik durumunu olumsuz etkilediği gerekçesiyle kaldırılmasına karar verilmiştir. Bu sonuç, bir ebeveyn için; ağır

ayrı başlıklarda aktarılabilecek olan çocuğun yerleştirilmesi ve velayetin kaldırılması tedbirlerinden daha hafif nitelikte olması gerektiği söylenebilir⁷⁶⁹.

Yeni medya vasıtasıyla çocuğunun resim hakkını ihlal eden bir ebeveyn için ise örneğin, o zamana kadar paylaşılan resimlerin kaldırılması ya da ilgili yeni medya hesabının kapatılması gibi hafif nitelikteki önlemler alınabilir⁷⁷⁰. Alınan önlemler yetersiz kalır veya gereği yerine getirilmezse önlem değiştirilebilir ya da kaldırılabilir⁷⁷¹.

TMK’de alınabilecek tedbirlere dair örnekler bulunmamasına rağmen ÇKK’de koruma tedbiri örnekleri sayılmıştır (ÇKK m.5)⁷⁷². Hakim tedbire karar verirken bu tedbirlere de başvurulabilir⁷⁷³. Bu bağlamda hakim, öncelikle danışmanlık tedbiri, daha sonrasında eğitim tedbiri, sonrasında yurda veya koruyucu aile yanına yerleştirilmesine dair tedbire ve çocuğun bedensel ve/ya ruhsal sağlığının tehlikede olması halinde tedavi edilebilmesiyle ilgili sağlık tedbirine karar verilebilir (ÇKK m.5/1). Dijital bakım yükümlülüğü bağlamında ilgili başlıkta yapılan açıklamalara atıf yapmakla yetiniyoruz⁷⁷⁴.

bir karardır. Velayetin kullanılması ile ilgili olarak Türk Medeni Kanununda "koruma önlemleri" getirilmiştir (TMK md. 346-347). Açıklanan Yasa maddelerindeki koruma önlemleri sınırlı sayıda açıklanmamıştır. Hakimin, başvuru halinde çocuğun menfaatine en uygun düşecek önlemi araştırması ve uygulaması gerekir...", Yargıtay 2.Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2012/29986 (12 Aralık 2012).

⁷⁶⁹ Krş. Dural vd., *Aile Hukuku*, 367; Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 462; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 192.

⁷⁷⁰ Diğer koruma tedbiri örnekleri için bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 1142 vd.; Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 462 vd.; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 192.

⁷⁷¹ TMK m.351/1 “Durumun değişmesi hâlinde, çocuğun korunmasına ilişkin önlemlerin yeni koşullara uydurulması gerekir.”

⁷⁷² ÇKK m.5: “(1) Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlardan; a) Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye, b) Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine, c) Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine, d) Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına, e) Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya, Yönelik tedbirdir. (2) Hakkında, birinci fıkranın (e) bendinde tanımlanan barınma tedbiri uygulanan kimselerin, talepleri hâlinde kimlikleri ve adresleri gizli tutulur. (3) Tehlike altında bulunmadığının tespiti ya da tehlike altında bulunmakla birlikte veli veya vasisinin ya da bakım ve gözetiminden sorumlu kimsenin desteklenmesi suretiyle tehlikenin bertaraf edileceğinin anlaşılması hâlinde; çocuk, bu kişilere teslim edilir. Bu fıkranın uygulanmasında, çocuk hakkında birinci fıkrafta belirtilen tedbirlerden birisine de karar verilebilir.”

⁷⁷³ Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 462 vd.; Öztan, *Aile Hukuku*, 1142.

⁷⁷⁴ “Birinci Bölüm, I, 1.”, “2. Bölüm, 2.4.6”.

3.3.3.2. Çocuğun Yerleştirilmesi

Çocuğun resim hakkını ihlal eden ebeveyne yönelik koruma tedbirine rağmen istenen beklenen sonuçlar alınamıyorsa çocuğun yerleştirilmesi koruma tedbirine başvurulabilecektir⁷⁷⁵. Öncelik çocuğun velisinin yanında kalmasıdır. Ancak somut olayda çocuğun fikren, bedenlen, ruhen gelişmesi için gerekli ise ve durumun gereklerine göre başka çare kalmadıysa yerleştirilmesi önlemi alınabilir⁷⁷⁶. Bu önlemin alınmasıyla sadece çocuğun değil aynı zamanda çocukla aynı ortamda kalması kendilerinin huzurunu bozan velilerin de kişilik hakkı korunur⁷⁷⁷. Örneğin bir veli, mahkemenin kendisi hakkında aldığı bilişim eğitimi tedbirine rağmen çocuğun görüntülerini silmeyebilir. Hatta yenilerini atarak çocuğun resim hakkını ihlale devam edebilir. Bu durumda velinin aktarılan bu gibi davranışlarından dolayı çocuğun yerleştirilmesi koruma tedbiri uygulanabilir. Yine örneğin aynı durum, mahkemece somut olayda alınan koruma tedbirlerine rağmen yeni medya hesabında çocuğun resim hakkını ihlal eden bir üçüncü kişinin fiiline göz yuman veli için de gündeme gelebilir.

Çocuk, bir ailenin yanına ya da bir yurda yerleştirilebileceği gibi eğer ergin olmaya yakınsa kendisine temin edilen bağımsız bir yerde de kalabilir⁷⁷⁸. Çocuğun ana babanın yanından alınması onların velayet hakkını ortadan kaldırmaz⁷⁷⁹. Onlar çocuklarının başka bir ailenin yanında kalmasından ya da yurttan kalmasından meydana gelen masrafları karşılamakla yükümlüdürler⁷⁸⁰.

⁷⁷⁵ Çocuğun yerleştirilmesi tedbiri ile ilgili bkz. Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 512 vd.; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 437 vd.; Dural vd., *Aile Hukuku*, 368 vd.; Öztan, *Aile Hukuku*, 1147.

⁷⁷⁶ Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 512 vd.; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 437; Dural vd., *Aile Hukuku*, 368 vd.; Mehmet Erdem-Aslı Makaracı Başak, *Aile Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 464 vd.

⁷⁷⁷ TMK m.347/2: “Çocuğun aile içinde kalması ailenin huzurunu onlardan katlanmaları beklenemeyecek derecede bozuyorsa ve durumun gereklerine göre başka çare de kalmamışsa, ana ve baba veya çocuğun istemi üzerine hâkim aynı önlemleri alabilir”. Bu konuda bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 1147; Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 465; Dural vd., *Aile Hukuku*, 368.

⁷⁷⁸ Öztan, *Aile Hukuku*, 1147.

⁷⁷⁹ Asena Sinanoğlu, *Türk Medeni Kanunu'na Göre Çocuk ile Kişisel İlişki Kurma Hakkı* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 67;

⁷⁸⁰ Birinci dereceden ana baba sorumlu olmakla beraber ikinci derecede çocuğun kendisi sorumludur. Ancak çocuktan çalışması beklenemeyeceğinden burada çocuğun kendi masraflarını karşılaması kendisine ait malvarlığı olması ihtimalinde ortaya çıkmaktadır. Ne anne baba ne de çocuk masrafları karşılayamazsa masrafları Devlet karşılar (TMK m.347/3). Bu konuda bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 1148; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 513; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 438.

3.3.3.3. Velayetin Kaldırılması

Velayetin kaldırılması, en ağır koruma tedbiridir⁷⁸¹. Velayetin kaldırılması tedbirinin uygulanabilmesi için öncelikle daha hafif mahiyetteki tedbirlerin alınmış ve işe yaramamış olması ya da işe yaramayacak olmasının önceden bilinmesi gerekir⁷⁸². Velayetin kaldırılması en ağır tedbir olmasından dolayı velayetin kaldırılması sonucunu doğuran fiilin tam olarak tespit edilmiş olması gerekir⁷⁸³. Her halükarda hakim, çocuğun üstün yararına göre karar vermelidir⁷⁸⁴.

Velayet öncelikle TMK m.348/f.1 b.1’ de ifade edildiği üzere “ana ve babanın deneyimsizlik, hastalık, başka bir yerde bulunmak vb. sebeplerden herhangi biriyle velayet hakkına ilişkin görevini gereği gibi yerine getirememesi” durumunda kaldırılabilir. Hükümde geçen “vb. sebeplerden” ifadesi sayılan sebeplerin sınırlı sayıda olmadığını ifade eder⁷⁸⁵. Buna göre velayet hakkına ilişkin görevini gereği gibi yerine getirememesi durumuna sebep olabilecek diğer durumlar da velayetin kaldırılması tedbirine neden olabilecektir. Velinin demans⁷⁸⁶ hastalığının ortaya çıkması ya da madde bağımlılığının olması gibi durumlar bu diğer durumlara örnek verilebilir.

Velayetin kaldırılmasında diğer bir sebep ise TMK m.348/f.1 b.2’ de ifade edilen anne babanın çocuğa yeterli derecede ilgi göstermemesi veya çocuğa karşı yükümlülüklerini

⁷⁸¹ “...çocuğu korumak üzere alınabilecek “en radikal”, “en etkin” önlem ve bu anlamda “son çare” ise velâyetin kaldırılmasıdır.(Rona SEROZAN, *Çocuk Hukuku*, İstanbul-2005, s. 292.)...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2007/7789 (10 Mayıs 2007), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2007/1663 (12 Şubat 2007), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2007/1126 (5 Şubat 2007), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2006/14778 (2 Kasım 2006), Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2006/16982 (5 Aralık 2006),

⁷⁸² Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 514; Dural vd., *Aile Hukuku*, 370; Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 466.

⁷⁸³ Krş. Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 466 vd.; Dural vd., *Aile Hukuku*, 370 vd.

⁷⁸⁴ Bazı örnek kararlar için bkz. “...Çocuğun halasının yanında mutlu olduğunu bildirmesi, annenin yeniden evlenmesi, ya da çocuğu sınav başarı puanına uygun yatılı bir okula yerleştirmesi velayetin kaldırılmasını gerektirmez. Velayetin kaldırılmasını gerekli kılan başkaca bir hadisenin varlığı da iddia ve ispat edilmemiştir...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/9149 (4 Mayıs 2016); “...velâyetinin anneye verildiği, annenin 06.02.2009 tarihinde öldüğü, babanın açtığı dava sonucu 20.02.2009 tarihinde velayetin babaya verildiği, davacı teyzenin 13.01.2010 tarihinde velayetin kaldırılmasını istediği anlaşılmıştır. Toplanan delillerden davalı babanın velayet görevini gereği gibi yerine getirmediği, küçük Bora’ya yeterli ilgiyi göstermediği, küçüğe davacı teyze ve anneanne tarafından bakıldığı anlaşılmaktadır. Türk Medeni Kanununun 348.madde şartları oluşmuştur. Mahkemece davacının davasının kabulüne karar verilir davalıda bulunan velayetin kaldırılmasına,...”, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2011/18053 (3 Kasım 2011).

⁷⁸⁵ Dural vd., *Aile Hukuku*, 370; Akıntürk-Ateş, *Aile Hukuku*, 439; Kılıçoğlu, *Aile Hukuku*, 515; Erdem-Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 466.

⁷⁸⁶ Demans hastalığı ile ilgili bkz. İmatullah Akyar, “Demanslı Hasta Bakımı ve Bakım Modelleri”, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 18/2 (Haziran 2011), 80; Gökçe Demir, “Demans ve Hemşirelik Bakımı”, *Black Sea Journal of Health Science* 1/2 (Mayıs 2018), 36.

ağır biçimde savsaklaması durumudur. Buna göre örneğin velinin, müstehcen içerikli konuşmalar yapmak için pedofili bir yeni medya kullanıcısına çocuğunun fotoğraflarını atması, velinin çocuğuna karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklamaya örnek olarak verilebilir. Velayetin kaldırılması halleri anne babanın kusurlu davranışlarından kaynaklanabileceği gibi kusursuz olmaları halinde de velayet kaldırılabilir⁷⁸⁷. Örneğin üst düzey gizlilik gerektiren bir iş yapan velinin içinde gizli kamera olan oyuncuğu kontrol etmeksizin çocuğuna alması örnek verilebilir. Bu durumda veli gerekli özeni göstermemiştir ve çocuğunu büyük bir riske atmıştır.

3.4. Çocuğun Resim Hakkının Korunmasına İlişkin Görüş ve Öneriler

3.4.1. Otonom Çevrimiçi Uygulama Geliştirilmesi ve Bakanlık Bünyesinde Bir Denetim Mekanizması Kurulması

Velinin, yeni medya uygulamalarında çocuk için verdiği kararın yerinde bir karar olup olmadığını denetlemesi için bir denetim mekanizması kurulmalıdır. Bu denetim mekanizmasında öncelikle ilgili yeni medya uygulamalarına entegre olan ve bir takım bariz kabul edilebilecek risklerde devreye giren, otonom hareket eden bir çevrimiçi uygulama geliştirilmesi önerilebilir. Ayrıca analog dünyada da velinin kararını çocuğun şikayeti üzerine denetleyebilecek, aile ve sosyal hizmetler bakanlığı bünyesinde bir birim kurulabilir.

3.4.2. Yapay Zeka Algoritması ile Dijital İz Olabilecek Görüntülerin Sunulması

Özellikle saldırının durdurulması gibi davalarda saldırı sebebi olan görüntünün kaldırılması sağlanmış olabilir. Ancak her hareketin bir iz bıraktığı internet ortamında ilgili görüntünün kaldırılması, kaldırılan görüntünün dijital izlerinin de kaldırıldığı anlamına gelmeyebilir. Bu gibi durumlar karşısında çocukların resim hakkının ihlaline karşı özel tedbirler alınmalıdır. Bu konuda özellikle hukuki düzenlemelerin gelişen teknolojiyle entegre olabilmesi önem taşır. Bu bağlamda bahsedilen sakıncalı durum ile ilgili özellikle konumuz özelinde çocuğun resim hakkının ihlaline sebep olan görüntünün bir yapay zeka algoritması vasıtasıyla görsel olarak aratılması ve bu görüntünün internet ortamında ve herkese açık olan benzeri görüntülerin hepsinin bulunup görüntü sahibine sunulması önerilebilir. Ayrıca çocuğun resim hakkı ihlaline yönelik ciddi endişelerin

⁷⁸⁷ Öztan, *Aile Hukuku*, 1101; Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 194.

olması durumunda da yeni medya kullanıcılarının gizli hesaplarındaki görüntülere ulaşma yetkisi adli birimlere verilebilir. Bu durumda adli birimlerin kullandığı yapay zeka algoritmasının erişim sınırları da daha geniş olmalıdır.

3.4.3. Bulanık Mantıklı Yapay Zeka Yöntemi

Bulanık mantık⁷⁸⁸ var ile yokun, evet ile hayırın ara değerlerin ölçülmesinde yararlanılan bir sistemdir. Yeni medyada otomasyona dayalı yapay zeka uygulamalarında hukuk normlarının yorumlanmasında ve bu kapsamda hüküm içi boşlukların yorumlanmasında Aristo mantığı yetersiz kalabilmektedir⁷⁸⁹. Her zaman her sorunun cevabı net olamamaktadır. Özellikle hukuk gibi insanı/toplumu merkez alan alanlarda her somut olaya ve her kişinin kendi özelliklerine göre ayrı ayrı değerlendirmeler yapılmalıdır⁷⁹⁰. Bu nedenle bulanık mantık sistemi özellikle kapalı otomasyona dayalı yapay zekalı sistemlerin bir nevi muhakeme yeteneğidir⁷⁹¹. Bulanık mantık bu tür sistemler dahilinde adil bir hukuk uygulamasına katkı sağlayabilir. Somut olay dahilinde çocuğun bilişsel durumuna göre ilgili verilerin alınması sonucunda oluşturulacak bulanık mantık sistemiyle⁷⁹² örneğin çocuğun bilişsel düzeyi, buna bağlı olarak rızasının geçerli olup olmaması gibi hususların değerlendirilmesi sağlanabilir⁷⁹³.

Aktarılan önerimiz yeni medya uygulamalarının geneline entegre edilebilirse kanaatimizde çocuğun üstün yararını korumaya hizmet eden, henüz resim hakkı ihlal edilmeden devreye giren, önleyici bir koruma mekanizması tesis edilmiş olur.

⁷⁸⁸ Bulanık mantık klasik mantığın keskin ifadesinin yumuşatılması gerekliliğiyle ortaya çıkmıştır. Buna göre klasik mantıkta evet ile hayırın 0 ile 1'in arası yoktur. Ancak bulanık mantıklı bu aradaki grilikler ifade edilmektedir. Bulanık mantıkla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Hasan Yılmaz-Mustafa Ergin Şahin, "Bulanık Mantık Kavramına Genel Bir Bakış", *Takvim-i Vekayi* 11/1 (Haziran 2023), 96 vd.; Necdet Tekin-Salih Karanfil, "Fuzzy Mantık (Bulanık Mantık)", *Öneri Dergisi* 1/2 (Ocak 1995), 3 vd.

⁷⁸⁹ Klasik (Aristo) mantığında keskin yaklaşımlar vardır. Klasik mantığın çelişmezlik özelliği nedeniyle bir önerme ya doğrudur ya da yanlıştır. Bu keskin yaklaşımı nedeniyle de düşünce ve dilin modellenmesinde, ara değerlerin ölçülmesinde eksik kalmaktadır. Klasik mantık ile ilgili bkz. Doğancı, *Blokszincirine Dayalı*, 347 vd.

⁷⁹⁰ Bu bağlamda bulanık mantık hukuk kurallarını esas alan bir yazılımda da kullanılabilir. Şöyle ki hukuk da gri alanları olan bir alandır. Bu nedenle her zaman kesin yargılarda bulunmak doğru sonucu getirmeyebilir. Bulanık mantığın değişken yapısı hukuk kurallarının bireyi/toplumu merkeze alan yapısıyla uyumludur. Hukuktaki dinamik kavramların değerlendirilmesinde bulanık mantık sistemi ile ilgili bkz. Doğancı, *Blokszincirine Dayalı*, 353 vd.

⁷⁹¹ Muhakeme yeteneği ile ilgili bkz. Aysun Umay, "Matematiksel Muhakeme Yeteneği", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24/24 (Haziran 2003), 234-235.

⁷⁹² Bulanık mantık sistemiyle ilgili bkz. Doğancı, *Blokszincirine Dayalı*, 353 vd.

⁷⁹³ Bu bağlamda kum yığını teoremi ve "dengeleyici ve" kavramının kullanımı ile bulanık çıkarsamadaki üyelik fonksiyonunun hesaplanması ile ilgili davranış ekonomisi ve kesinlik teorisi ile tamamlanan ve bu sayede belirsiz kavramların bulanık mantık sistemi ile incelenmesi önerisi yukarıda ifade edilen öneriye de uyumaktadır. İlgili öneri için bkz. Doğancı, *Blokszincirine Dayalı*, 353 vd.

3.4.4. Dijital Kopya (Dijital İkiz) Teknolojisine Benzer Ölçüm Yöntemi

Özellikle Metaverse gibi sanal dünyalarda kişilerin avatarları sürekliliği sağlamak açısından önemli bir yer tutmaktadır⁷⁹⁴. Somut ortamda kullanıcı her zaman çevrim içi olamayabilir ama onun resim hakkının bir görünümü olan avatarının bu ortamda devamlılığı gereklidir. Burada kullanıcıların hangi durumlarda ne tür tepkiler verdiği ile ilgili geri dönüşler analiz edilir. Bu sayede kullanıcının olası durumlara karşı nasıl tepkiler vereceğini tahmin eden bir teknoloji olan dijital kopyalar oluşturulabilir⁷⁹⁵. Bu teknoloji sayesinde kullanıcı çevrim dışıyken dahi sanal ortamda onun davranışları dijital ikiz tarafından aslına uygun şekilde simule/taklit edilerek süreklilik sağlanabilecektir.

Bu teknolojinin çocuğun resim hakkının korunması için önleyici bir yaklaşım geliştirmek üzere genel olarak tüm yeni medya uygulamalarına entegre edilmesini önermekteyiz. Şöyle ki ilgili çocuğun dijital ikizi üzerinden bu çocuğun ilgili yeni medya uygulamasını fiilen kullanması durumunda ne gibi zararlı durumlara maruz kalma ihtimallerinin olduğu tahmin edilebilir⁷⁹⁶. Buradan elde edilecek sonuçlara göre ya çocuğu somut risklere karşı korumak üzere uygulamaya giriş bloke edilebilir ya da çocuk tehlikeli olmayan ve ilgi çekici sayfalara yönlendirebilir. Eğer sistem önlem alamıyorsa bu durumu aileye rapor edebilir.

⁷⁹⁴ Metaverse’te süreklilik için bkz. Pınar Bacaksız, “Metaverse ve Sanal Gerçeklik Ortamları Karşısında Ceza Hukuku”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 14/1 (Haziran 2023), 291; Mikail Batu-Celal Kocaömer, “Metaverse Nedir? Literatür Art Alanı Bağlamında Yeni Bir Tanım Önerisi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 51 (Ağustos 2023), 106.

⁷⁹⁵ Batu-Kocaömer, “Metaverse Nedir?”, 96 vd.

⁷⁹⁶ Nitekim buna benzer bir yöntem zaten kullanılmaktadır. Bir cep telefonu, tablet vb. etrafında konuşulanların dahi önceden yüklenen yeni medya uygulamalarında kabul edilen genel işlem koşulları dahilinde verilen izinler kapsamında dinlenerek aranılan şeylerin reklamlarının görüntüleriyle karşılaşılmaktadır (kişiselleştirilmiş reklam/veri hedefleme). Bu gibi teknolojiler tüketim sektörüne hizmet ederken aynı zamanda en azından kişilerin güvenliği için de benzer bir sistem kullanılabilir. Kişiselleştirilmiş reklam/veri hedefleme ile ilgili bkz. Leyla Leblebici Koçer-Harun Özmerdivanlı, “Kişiselleştirilmiş Reklamlara Yönelik Tutumları Etkileyen Faktörlerle Satın Alma Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Akdeniz İİBF Dergisi* 19/2 (Kasım 2019), 430 vd. GİK’de verilen rızanın (olağan dışı sayılarak) özel kapsam denetimi dahilinde yazılmamış sayılacağı ve geçerli olmayacağı da ileri sürülebilir. Özel kapsam denetimi hakkında bkz. Yeşim Atamer, *Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılması Sorunu Çerçevesinde Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2001), 109; Antalya, *Borçlar Hukuku Cilt-1*, 503 vd.; Ayşe Havutçu, *Açık İçerik Denetimi Yoluyla Tüketicinin Genel İşlem Şartlarına Karşı Korunması* (İzmir: Güncel Yayınevi, 2003), 133; Murat Topuz, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Genel İşlem Koşullarında Kapsam (Yürürlük) Denetimi, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2013), 1148; Necip Kocayusufpaşaoğlu vd., *Borçlar Hukuku*, 236 vd.; Doğancı, *Sayıdamlık Denetimi*, 176 vd.

3.4.5. Yeni Medya Kullanımının Algoritmalarla Sınırlandırılması Yöntemi

Son zamanlarda gündemde olan bir çalışmaya göre 13 yaş altı çocukların yeni medya uygulamalarını kullanmaları tamamen yasaklanmakta; 13-16 yaş aralığındaki çocukların ise bunları kullanmaları velilerinin rızasını almalarına bağlanmaktadır⁷⁹⁷. Bunun tek başına yeterli olmayacağını düşünmekteyiz. Zira çocukların yaşları yakın olsa bile çok hızlı gelişimleri nedeniyle yaş olarak aralarında fazla fark olmayan çocukların davranış olarak aralarında çok fazla farklar olabilmektedir. Bu nedenle yeni medya uygulaması kullanabilecek çocukların yeni medya uygulamalarında karşılaşabileceği insan profilleri çeşitli algoritmalarla sınırlandırılmalıdır. Bu sınırlama sayesinde çocukların yeni medya üzerindeki davranışlarına bağlı olarak benzer nitelikteki diğer profillerle karşılaşması sağlanabilir.

3.4.6. Yeni Medyanın Ortalama Ergenlikle Entegre Edilmesi Yöntemi

Ancak bizce veliler için de çocuklar için de zor bir dönem olan ergenlik döneminin bu hususta yol gösterici olacağını düşünmekteyiz. Çünkü yetişkinliğe geçiş evresi olan bu dönemde çocuklar daha fazla bireyselleşme eğilimindedirler ve bu nedenle de velilerine daha fazla karşı çıkabilmektedirler⁷⁹⁸. Bu nedenle de onların yeni medya kullanımını tamamen yasaklamaktansa, yeni medya kullanımlarının kontrollü bir şekilde kullanımını sağlamak gelişimlerine olumlu etkiler yapabileceği kanaatindeyiz. Bu hususta kız çocukları ve erkek çocuklarının ergenlik dönemlerinin birbirinden farklı yaşlarda başlayıp bitme ihtimali dikkate alınmalıdır⁷⁹⁹. Öncelikle ülke genelinde belirli aralıklarla ortalama ergenlik dönemini saptayacak çalışmalar yapılmalıdır. Sonrasında ise kız ve

⁷⁹⁷ İlgili kanun teklifi ile ilgili bkz. <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y3/T2/WebOnergeMetni/978437d8-476c-4ef8-a9b4-c265bd06d443.pdf>. Benzer olarak ABD’de 1998 yılında yürürlüğe giren COPPA örnek verilebilir. Buna göre 13 yaşın altındaki çocukların çevrimiçi ortamlarda kişisel verilerinin işlenmesi ebeveyninin açık rızasına bağlıdır. Ayrıca yine ABD de Utah eyaletinde 18 yaşın altındaki çocukların bazı yeni medya uygulamalarına erişimleri velilerinin açık iznine bağlanmıştır. Ayrıca belirli saatlerde bu uygulamalara girmeleri yasaklanmıştır. Florida eyaletinde ise 14-15 yaşındaki çocukların sosyal medya kullanmaları ebeveyn iznine bağlı tutulmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Akyüz Bülbül, *Sosyal Medyada Korunması*, 138 vd.

⁷⁹⁸ Bu hususta örneğin bkz. Tuğçe Aybak-Melek İpek, “Ergenlik Dönemindeki Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Yaşadıkları Sorunlar”, *Aydın Sağlık Dergisi* 7/2 (Haziran 2021), 151.

⁷⁹⁹ Kızlarda ve erkeklerde ortalama yaş farklarının birbirinden farklı olabilmesiyle ilgili bkz. Mustafa Koç, “Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/17 (Aralık 2004), 233.

erkek çocuklarının saptanan ergenlik yaşlarının ortalaması alınmalıdır⁸⁰⁰. Bu sayede bizce ergenlik dönemi öncesi çocuklara yeni medya kural olarak yasaklanabilecekken, ergenlik dönemiyle birlikte kontrollü bir şekilde yeni medya hesaplarının kullanılması sağlanabilir. Ancak ergenlikle beraber önerilen sınırlama faaliyeti velilerin inisiyatifine bırakmamalıdır. Bizce bu sınırlama faaliyeti çocuk gelişimine yönelik bilimsel faaliyetlerle elde edilen verilere göre hareket eden ve yeni medya uygulamalarına entegre olabilen bir sistemle düzenlenmelidir.

3.4.7. Ülke Geneline Halk Eğitim Merkezlerinde Dijital Bakım Yükümlülüğüne İlişkin Ücretsiz ve Zorunlu Eğitimler Verilmesi

Yeni medyada çocukların resim hakkını bazı veliler dijital okur yazarlığı bilmediği için ve bu nedenle de dijital bakım yükümlülüğüne uymadıkları için ihlal edebilmektedirler. Bu gibi durumların ortadan kalkması, velilerin bilinçlenmesi ve dijital bakım yükümlülüklerine uygun davranmalarının sağlanabilmesi için herkesçe ulaşılabilmesi açısından halk eğitimi merkezlerinde ücretsiz ve zorunlu dijital okur yazarlık ve dijital bakım yükümlülüğü dersleri verilmelidir.

3.4.8. Madde Önerileri

3.4.8.1. Cevap ve Düzeltme Hakkına İlişkin

Hem özel olarak düzenlenen hem de Anayasa’da da güvence altına alınan cevap ve düzeltme hakkı ile ilgili maddeler (AY m.31, RTÜK m.18, TBK m.14) gereğince bu hakkın kullanılması için hem şeref ve haysiyet hakkına saldırı niteliğinde hem de gerçeğe aykırı bir yayının olması gerekmektedir⁸⁰¹. Ancak değinilen düzenlemeler konu yönünden uygulama alanı dar tutulmuştur. Çocuğun resim hakkının yeni medyada ihlali telafisi güç durumlara sebep olabilir. Bu bağlamda yeni medya ihlallerinin ilgili hükmün

⁸⁰⁰ Benzer kısıtlamalar birçok ülkede hayata geçirilmiş, bazı ülkelerde de tartışma konusudur. Örneğin Fransa 15 yaş altı olan çocukların sosyal medyaya girmesinde ebeveyn iznini zorunlu kıldı. Çin’de ise 14 yaş altındakiler Çin’e özgü olan Douyin uygulamasında 40 dk’dan fazla vakit geçirememektedirler. Bu yasakların yanı sıra Norveç’te de sosyal medya yaş sınırı 13’tü. Ancak 13 yaşından küçük çocukların da sosyal medyada olduğu ve bu durumun ise mevcut kuralların aşıldığını gösterdiği ifade edilebilir. Bu nedenler Norveç’te 13 olan yaş sınırı 15’e çıkarılmak ve daha etkin uygulama yöntemleri bulunmaya çalışılmaya devam etmektedir. Keza İspanya’da da 16 yaş altına sosyal medya yasağı gündemde konuşulan konulardandır. BBCNewsTürkçe (BBC), “Çocuklara sosyal medya yasağı: Türkiye ve dünyada tartışılan kısıtlama modelleri ne?” (Erişim 24 Nisan 2025).

⁸⁰¹ Yünlü, *Görüntü*, 380; İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 224 vd.; Kılıçoğlu-Kılıçoğlu Yılmaz, *Kişilik Hakkı*, 402.

kapsamında amaca göre geniş yorumla ele alınıp alınmayacağı hususu belirsizlik yaratmakta olup bu durum hukuk güvenliği ilkesini zedelemektedir. Aktarılan sebeplerle olması gereken hukuk yönünden ilgili kanunlarda ek bir düzenlemeyle birlikte yeni medya ve çocuk özelinde resim hakkının ihlali durumuna yönelik özel bir hüküm eklenmesi önerilebilir.

3.4.8.2. TMK m.16/f.1 c.2'ye İlişkin

Resim kişisel değeri bir kişilik hakkıdır. Buna göre kural olarak kimsenin dokunmaması gereken, kişiye sıkı bir şekilde bağlı olan bir haktır. TMK m.16/1 c.2 bu aktarılan esasa uygundur. Bu şekilde bakıldığında zaten çalışmada da ifade edildiği gibi sınırlı ehliyetsizin söz konusu hükmün evleviyetle ebeveynin onayına bırakılması gerektiğini açıklamaz. Bu anlamda çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesinin bir görünümü olduğu ifade edilebilir. Ancak sınırlı ehliyetsizin makul bir karar veremediği şüphesi olduğunda çocuğun konuyla ilgili ayırt etme gücünün olmadığı kabulü, çocuğun üstün yararı ilkesine de uygun bir çözüm olacaktır. Aktarılan durumda çalışmada esas alınan nisbi-mutlak anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı hak ayrımı dahilinde TMK m.16/1 c.2'nin sözü amaçsal olarak dar yorumlanmalıdır. Nisbi anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı hak olarak kabul edilebilecekse söz konusu durumlar çocuğun rızasının yanında velisinin rızası da aranmalıdır. Hatta çocuğun üstün menfaati gerektiriyorsa velinin rızasına rağmen çocuğun görüntüsünü paylaşması hukuka aykırı kabul edilebilecektir. Nihayet aktarılan yaklaşım çocuğun görüşünün dikkate alınması ilkesi ile velayet hakkının kullanımı arasındaki olası çatışmayı da sınırlamaktadır.

3.4.9. Yeni Medyada Unutulma Hakkının Kullanımında Arama Motoru Sonuçlarının Çıkarılması Tedbirine Öncelik Verilmesi

Yeni medyada paylaşılan ve çocuğun resim hakkını ihlal edebilecek gönderiler, teknolojik gelişmeler nedeniyle çok hızlı bir şekilde uluslararası ölçüde çok geniş bir alana yayılabilmektedir. Aktarılan durum pratik olarak unutulma hakkını işlevsiz hale getirebilmektedir. Bu bağlamda yeni medyada çocuğun resim hakkının ihlalinde erişim engeli ve içeriğin kaldırılması tedbirlerinden ziyade arama motorları sonuçlarından çıkarılma tedbirinin unutulma hakkının da etkili şekilde yürütümüne katkı sağlayacağı söylenebilir.

3.4.10. Yeni Medya Risklerinden Korunmaya İlişkin Çocuk Dernekleri

Çocukların hem kendilerinin yeni medyayı kullanmada hem de kendileriyle ilgili gönderiler paylaşılması durumunda başkalarının (veliler veya üçüncü kişiler) yeni medyayı kullanmasını analiz edebilmeleri her durumda mümkün olamamaktadır. Bu gibi durumlarda çocukların dijital riskleri ve koruyucu önlemler hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için bu amaçla hareket eden çocuk dernekleri kurmaya ve çocukların bu derneklere yönlendirilmeleri önerilebilir.

SONUÇ

Çalışmamızda değerlendirmelerimizden oluşan bazı sonuçlar şu şekildedir:

1. Dünyada ve Türkiye’de oldukça yaygın olarak kullanılan yeni medya uygulamaları vasıtasıyla çeşitli ihlaller yapılabilmektedir. Bunlardan belki de en yaygın olanı resim hakkının ihlal edilmesidir. Resim hakkı ihlali başlı başına incelemeye değer bir konu olmasının yanında savunmasız olan çocukların resim hakkının yeni medyada ihlal edilmesi durumu ise çalışmamızın ana noktasıdır. Ayrıca bu konunun özellikle medeni hukuk ve borçlar hukuku incelenmesi çok büyük bir önem ve güncellik taşımaktadır. Konunun önemi ve güncelliği nedeniyle ve yeni medyanın değişen yapısı nedeniyle bu konuyu ele almak elzem olmuştur.
2. Çocuk, doğduğu andan itibaren çeşitli bakım ve desteğe ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçlar analog hayatta çocuğun güvenliğini sağlama, temizliğini yapmak gibi durumlardan oluşmaktaysa da yeni medyada özellikle “dijital bakım yükümlülüğü” nden bahsedilmelidir. Nitekim bu yükümlülük velinin çocuğu için yeni medyada yapması gereken bakım ve desteği kapsayıcı nitelik taşımaktadır.
3. Ayırt etme gücü olmayan çocukların kişiye sıkı sıkıya bağlı hakkını kendisinin kullanamamasının yanında kural olarak yasal temsilcisi de kullanamayacaktır. Bu durumda ise çocuğun hak ehliyetinin varlığından bahsedilemez. Söz konusu durumlar ilgili doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bizim görüşümüz ise kişilik hakkının mutlak ve nispi olarak ayrılmasını temsilcinin kararının açıkça gerekli olduğu hallerle sınırlandırmaktır. Bu bağlamda kanımızca yasal temsilcisi, çocuğun resim hakkını zorunlu durumlarda kullanabilmelidir. Dolayısıyla temsilcinin kararının açıkça gerekli olduğu haller nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı hak olarak değerlendirilip tam ehliyetsizlerde sadece yasal temsilcinin karar vermesi yeterli görülmelidir.
4. Yeni medya platformları içerisinde olabilecek güncel bir platform olan Metaverse’te karşılıklı iletişim sadece bir ekran üzerinden gerçekleşmemektedir. Burada kullanılan aletler, iletişime geçilen kişide kendisiyle temas edildiği hissini uyandırabilmektedir. Etkileşim olanağının çok geliştiği Metaverse gibi yeni medya uygulamalarında çocukların resim hakkının ihlalinde daha ağır sonuçlar meydana gelebilecektir.
5. Yeni medyada çocukların resim hakkının ihlal edilmesiyle pedofili gibi, çocuklara zarar verebilecek kişilere karşı çocuklar görünür kılınmaktadır. Bir yeni medya platformunda paylaşılan görüntü resim hakkı ihlalinin yanı sıra çocukla ilgili başka

bilgileri de içerebilir. Bu nedenle çocuk, kötü niyetli kişilerce analog hayatta da zarara uğrayabilecektir.

6. Çeşitli uygulamalarda yapılabilen kullanıcıların avatarları kullanıcıya benzer, tıpatıp aynı ya da hiç benzemeyen şekillerde olabilir. Kullanıcının tıpatıp aynısı olan avatarlarda avatarın resminin paylaşımı, saklanması vs. resim hakkını ihlal edecektir. Ancak bizce kişiye hiç benzemeyen avatarlarda da kullanıcının resim hakkının ihlal edilmesi mümkündür. Şöyle ki avatarın NFT'si alınmış olabilir. Bu durumda avatar, kullanıcısına benzemese dahi biricik olması sebebiyle kullanıcısına özgülenebilir. Bu durumda bizim de katıldığımız resim hakkını geniş yorumlayan görüşe göre resimde kişinin uzvundan dahi o kişi tanınabiliyorsa resim hakkı ihlal edilmiştir. NFT de biricik olması sebebiyle, onu görenler tarafından kullanıcısının belirlenebilir olması o kullanıcının resim hakkını ihlal eder.
7. Fenomen eğitimcilerin çocukların resimlerini paylaşırken çoğunlukla yüzlerine emoji koyarak paylaşmaktadırlar. Ancak yine katıldığımız ve resim hakkını geniş yorumlayan görüşe göre bu durumda dahi çocukların uzuvlarından tanınabilir olması onların belirlenebilir olmasını sağlar ve bu sayede de resim hakkının ihlali sonucunu doğurur. Ayrıca çocuğun resim hakkı ihlal edilirken aynı zamanda konum bilgileri de verilebilir. Fenomen eğitimcinin çocuğun resim hakkını ihlal ederken aynı zamanda okulun ismini de vermesi böyledir. Kanımızca okulu ifşa olmuş bir çocuğun yüzü emojiyle kapatılmış olsa dahi herhangi bir kişi tarafından yeni medyadan edindiği bilgilerle çocuğun belirlenebilme ihtimali varsa resim hakkı ihlal edilmiş sayılmalıdır.
8. TMK m.28/1'in lafzına göre ceninin hukuki durumu geciktirici koşula bağlanmıştır: "Kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar ve ölümle sona erer". Ancak kanunda, ceninin daha sonrasında telafisi güç olabilecek menfaatlerinin korunması için mirasçılıkla ilgili özel düzenlemeler vardır (TMK m.427/b.3 ve TMK m.643) . Buna göre ceninin menfaatlerinin gerekli kılması durumunda, mirasçılık durumu için kayyım atanabilmektedir. TMK m.28/1'in lafzı geciktirici koşuldan bahsederken kanunun başka maddeleriyle bu hükme telafisi güç birtakım durumlarda istisnalar getirilmektedir. Ancak kanunda çocuk yönünden çok ciddi tehlikeler barındıran ve telafisiz sonuçları beraberinde getiren dijital riskler konusunda benzer bir istisnaya yer verilmemiştir. Kanaatimizce kanunun çocuğun üstün menfaatini koruma amacı dikkate alınarak ve yukarıdaki istisnai maddeleri dikkate alan bir

sistematik yorumla çocuğun yeni medyada resim hakkının örtülü boşluk olduğu ifade edilebilir.

9. İnsan, iradi bir varlıktır. Ceninin ne zaman irade kazandığı tam olarak belirlenemese dahi günümüzde kürtaj için geçerli olan sürenin esas alınması bizce belirlenebilir bir sınır çizecektir (TCK m.99 ve TCK m.100). Ayrıca hukuki bir dayanağı da olmuş olacaktır. Bu bağlamda ceninin onuncu hafta öncesi annenin vücudunun bir parçası olduğu ve onuncu hafta itibarıyla iradi bir varlık olarak haklarını yasal temsilcisi vasıtasıyla kullanmaya ehil olduğunun kabul edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Yani ceninin ilk on haftalık döneminin geciktirici koşul içerisinde, on haftadan doğuma kadar olan sürecin ise bozucu koşul görüşüne göre değerlendirilmesi görüşündeyiz. Cenin, ilk on haftalık dönemde ihlal edilen resim hakkı için doğumundan sonra dava açabilecektir. On haftadan sonrasında ise resim hakkının ihlal edilmesi durumunda doğumu beklenmeksizin yasal temsilcisi, yasal temsilcisinin ceninin resim hakkını ihlal etmesi durumunda ise atanacak kayyım sayesinde dava açılabilir. Paylaşılan öneriye uyumlu olarak, olması gereken hukuk bağlamında yeni medyada resim hakkı ihlalinde, önerilen esaslar dahilinde ceninin hakkı özelinde onun hak ehliyeti ve zararların tazmini konusunda özel bir düzenleme yapılmalıdır. Aktarılan düzenlemede de gelişmekte olan birtakım teknolojiler ve yeni medya uygulamalarının da dinamikleri dikkate alınabilir.
10. Çeşitli yeni medya uygulamalarında çocuğun görüntüsü ile tehdit edilmesi sonucu intihara yönlendirilmesi çocuğun resim hakkının ihlalinin yanında yaşam hakkının ihlalini de meydana getirecektir.
11. Çocuğun resim hakkının ihlal edilmesiyle bu ihlal edilen görüntülerinin kullanılarak tehdit/şantaj yapılması aynı zamanda sağlık hakkını da ihlal edebilecektir.
12. Çocuğun resim hakkının ihlal edilmesiyle beraber ihlal edilen görüntüleri vasıtasıyla yine tehdit/şantaj yapılarak kendi bedenine zarar vermesi sağlanabilir.
13. Çocukların görüntüleri çeşitli özneler tarafından yeni medya uygulamalarında gülünç, kırıcı vb. şekillerde paylaşılabilir. Bu durum da resim hakkının ihlal edilmesiyle beraber çocuğun şeref ve haysiyet kişilik değerinin de ihlal edilmesi sonucunu oluşturur.

14. Çocuğun resim hakkı hareketli görüntüler olan videolarla da ihlal edilebilir. Bu şekilde resim hakkı ihlal edilen çocuğun videonun sesli olması durumunda aynı zamanda ses kişilik değeri de ihlal edilmiş olacaktır.
15. Çocuğun sadece belirli kişilerden oluşan yeni medya hesabında paylaştığı görüntülerinin başka kişilerce alınması, saklanması, yeniden paylaşılması vs. çocuğun resim hakkının ihlali yanında özel hayatın gizliliği kişilik değerinin ihlalini de oluşturur.
16. Ayırt etme gücüne sahip çocuk yeni medya uygulaması kullanabilir. Ancak çocuk, internet ortamının getirebileceği risklerin tam anlamıyla farkında olamayabilir. Bu nedenle kanımızca çocuğun ayırt etme gücü olsa dahi yeni medya uygulamalarındaki bazı dijital risklerde çocuk, yeni medyayı velisinin gözetiminde veya onun kendisiyle paylaşılan talimatlara uygun kullanılmalıdır.
17. Yaşları yakın olsa bile çocukların hızlı gelişimleri nedeniyle yaş olarak aralarında fazla fark olmayan çocukların davranış olarak aralarında çok fazla farklar olabilmektedir. Bu nedenle yeni medya uygulaması kullanabilecek çocukların yeni medya uygulamalarında karşılaşabileceği insan profilleri çeşitli algoritmalarla sınırlandırılmalıdır. Bu sınırlama sayesinde çocukların yeni medya üzerindeki davranışlarına bağlı olarak benzer nitelikteki diğer profillerle karşılaşması sağlanabilir.
18. Tam ehliyetsiz çocuğun ayırt etme gücü yoktur. Ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin ise rızası hukuken geçerli değildir (TMK m. 15). Ancak tam ehliyetsiz çocuk yerine yasal temsilcisi resim hakkını belli durumlarda kullanabilir. Şöyle ki kişilik hakkı ve bu kapsamda resim hakkı daha önce aktarıldığı üzere şahsa sıkı sıkıya bağlı bir haktır. Bu hakkı kural olarak ne yasal temsilci ne de tam ehliyetsiz kullanabilir. Son durumda resim hakkının veli ve tam ehliyetsiz çocuk tarafından kullanılamayacağının kabulü somut olayda çocuğun menfaatini hakkaniyete aykırı olarak zedeleyebilir. Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar baskın görüşe göre nispi ve mutlak olarak ayrılmaktadır. Buna göre resim hakkının nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı hak olarak kabul edilmesi durumunda yasal temsilci resim hakkını çocuk adına kullanabilir. Ancak yasal temsilci bu hakkı kullanırken çocuğun üstün yararını gözeterek, onun üstün yararına uygun bir şekilde karar vermelidir. Burada velilerin özellikle dikkat etmesi gereken hususlardan biri, yeni medya uygulamalarında paylaşılan her gönderinin dijital bir iz bırakmasıdır.

Buna göre veli, sadece o anki durumu değil, paylaşımın ileride çocuk üzerindeki olması muhtemel etkilerini de göz önünde bulundurarak karar vermelidir.

19. Sınırlı ehliyetsiz çocuğun ise ayırt etme gücü vardır. Ayırt etme gücü bulunan çocuğun rızası hususu baskın görüşün kabul ettiği mutlak ve nisbi anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı olan haklarının kullanımı ayrımı dahilinde incelenebilir. Buna göre kişiye mutlak olarak sıkı sıkıya bağlı bir kişilik hakkında velinin rızası aranmazken, kişiye nisbi sıkı sıkıya bağlı kişilik hakkında çocuğun yanı sıra velinin de rızası aranabilecektir. Ancak aktarılan durumlarda velinin rıza/rızalarının bulunması çocuğun kişilik hakkına açıkça zarar veriyorsa yine bu rıza(lar) hukuka aykırı fiili hukuka uygun hale getirmeyecektir.
20. Tanınmış çocukların diğer çocuklara göre özel hayat alanları daha dardır. Buna rağmen tanınmış çocuğun resim hakkı ile basın özgürlüğü çatıştığında çocuk lehine karar verilmelidir. Aynı durum evleviyetle diğer çocuklar için de geçerlidir. Zira çocuğun resim hakkının korunması onun bireysel menfaati yanında kamusal menfaatlere de hizmet etmektedir.
21. Çocuğun üstün yararının belirlenmesinde çocuğun duygu, düşünce ve isteklerinin anlaşılması önemlidir. Bu bağlamda özellikle psikolog ve pedagoğdan yardım alınabileceği gibi, inceleme konusu olan yeni medya uygulamaları özelinde bilişim uzmanlarından da destek alınabilmelidir. 7
22. Dijital bakım yükümlülüğünün eğitim unsuru çocuğun bilişim ve yeni medya uygulamalarında eğitilmesi yanında velinin kendisini bu konularda yetiştirmesini de içerir. Bu kapsamda veli gerekli eğitimleri almalıdır. Yine çocuğun sosyal yaşamında iletişimde olduğu kişilerle olan etkileşimlerinin ve sosyal yaşamını devam ettirdiği çevrenin de gözlemlenmesi onun duygu, düşünce ve isteklerinin anlaşılmasında yardımcı olabilecektir. Ayrıca gözetleme (ve kontrol), dijital bakım yükümlülüğünün bir diğer görünümü olarak çocuğun dijital alandaki risklerden korunmasına katkı sağlayacaktır.
23. Genel olarak velayet hakkına müdahalenin ikincilliği ilkesinin bir gereği olarak çocuğun resim hakkı üçüncü kişiler tarafından ihlal edildiğinde tedbir alınması için önce çocuk ve veli başvurur. Ancak ihlale sebep olan veli ise bu durumda çocuğun resim hakkı ile velayet hakkı arasında bir çatışma meydana gelebilir. Böyle bir çatışmanın meydana gelmesi ihtimalinde velinin çocuğun resmini paylaşabilmesi,

kullanabilmesi için kayyımın katılması ve hakimın onayının alınması gerekir (TMK m. 345) . Bu durumda anne-babanın velayet hakkının kullanımı (ve ifade özgürlüğü) ile çocuğun resim hakkının (kişiliğinin) korunması karşı karşıya gelmektedir. İlkesel düzeyde ise velayet hakkına müdahalenin ikincilliği ilkesi ile çocuğun görüşünün alınması ilkeleri çatışmaktadır. Ancak Anayasa’da düzenlenen (AY m.26) ifade özgürlüğü, yine Anayasa’da düzenlenen AY m.41/3: “Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır” hükmüyle sınırlandırılmıştır. Hükmün lafzından da anlaşılacağı üzere çocuğun korunmasına ilişkin tedbirler alınmasını gerektiriyorsa velinin ifade özgürlüğü sınırlandırılmalıdır. Ayrıca velinin ifade özgürlüğü, Anayasa m.13 ve Anayasa’nın genel ilkeleri ile aynı zamanda bir kamu menfaati teşkil eden çocuğun korunması gereği karşısında sınırlandırılmalıdır.

24. Velayet hakkının yürütümü kapsamında, çocuğun kişiliğinin korunması gözetilmelidir. Velayet hakkı ölçülü bir şekilde ve bu anlamda çocuğun üstün yararına uygun olarak ve kişiliğine zarar gelmeyecek şekilde kullanılmalıdır. Bu bağlamda velayet hakkı sahibinin çocuğu üçüncü kişilerden veya çocuğun kendisinden korumak amacıyla aldığı önlemler, ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır.
25. Velilerin dijital alandaki riskler ve bu konuda çocuklarını nasıl koruyabilecekleri konusunda kendilerini eğitmeleri, dijital bakım yükümlülüğünün bir gereğidir. Bu bağlamda çocuğun resim hakkının olası ihlallerini önleyici/azaltıcı bir öneri olarak ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde velilere dijital bakım yükümlülüğüne ilişkin ücretsiz ve zorunlu eğitimler verilmesi düşünülebilir. Ayrıca bir örnek olarak çocukların kendi aralarında dijital riskleri ve koruyucu önlemler hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için bu amaçla hareket eden çocuk dernekleri kurmaya veya buraya üye olmaya yönlendirilmeleri önerilebilir.
26. Yeni medyada gönderilen fotoğraflar, snapchat gibi uygulamalarda tek gösterimlik resimler şeklinde gönderebilmektedir. Aktarılan yeni medya uygulamasında ekran görüntüsü “screenshot” alındığında karşı tarafa bunun alındığının bildirimi gider. Ancak bu bildirimin gitmesi, sadece açıklayıcı nitelikte olup çocuğun resminin ekran görüntüsünün alınmasını engellemeyecektir. Ayrıca zaten çocuğun resim hakkı, onun tek gösterimlik fotoğrafının paylaşılmasıyla ihlal edileceğinden; bu fotoğrafın ekran görüntüsünün alınması da çocuğun resim hakkını evleviyetle ihlal edecektir. Nitekim bu tarz ihlallere sebep olmamak için Whatsapp ve Instagram tek gösterimlik

fotoğraflarda ekran görüntüsü alma özelliğini kaldırmıştır. Ancak bu durumda yine de resimler paylaşılmış olmakta ve ekran görüntüsünün alınamaması resim hakkı ihlalini ortadan kaldırmamaktadır. Zira görüntünün kayıt altına alınması veya paylaşılması başlı başına resim hakkının ihlaline sebep olan ayrı durumlardır. Ayrıca ekran görüntüsü alınamasa dahi başka bir kameralı elektronik alet vasıtasıyla, paylaşılan tek gösterimlik görüntünün fotoğrafı veya videosu çekilebilir. Bu sayede resim hakkı, kaydedilme yoluyla da ihlal edilebilir hale gelebilir.

27. Velilerin, dijital bakım yükümlülüğü yürütümünde çocuklarına durumun gerektirdiği özeni göstermeleri gereklidir. Nitekim TMK m.327/1’de: “Çocuğun bakımı, eğitimi ve korunması için gerekli giderler ana ve baba tarafından karşılanır” şeklinde zikredilmektedir. Yine TMK m.340/1: “Ana ve baba, çocuğu olanaklarına göre eğitirler ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâkî ve toplumsal gelişimini sağlar ve korurlar” şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca TMK m.338/1’in “Eşler, ergin olmayan üvey çocuklarına da özen ve ilgi göstermekle yükümlüdürler.” mefhumu muhalifinden de anlaşılabilir (madde metnini doğru bir şekilde ver). Dijital bakım yükümlülüğünün gereği gibi yürütümü, çocukların bilişsel, zihinsel gelişimleri için çok önemlidir. Bahsedilen ilgili hükümlerde velinin çocuğa karşı “ilgili olması”, “özen göstermesi” ve “gerekli giderler” gibi hüküm içi boşluk teşkil eden ifadeler kullanılmıştır. Somut ihtilafta söz konusu kavramlar, dijital dünyanın dinamikleri ve çocuğun üstün menfaatinin korunması esası gözetilerek somutlaştırılmalıdır.
28. Velilerin yeni medya uygulamalarındaki teknolojik gelişimleri takip etme de yetersiz kalması durumunda çocuklar onların kontrolünden bağımsız hareket edebilirler. Bu nedenle de çocuklar, zararlı durumların içerisine çekilebilir, yanlış bilgiler öğrenebilirler. Daha önce aktarıldığı üzere velinin teknolojiye ayak uydurması ve kendini yetiştirmesi (eğitmesi) dijital bakım yükümlülüğünün bir gereğidir. Velilerin, çocuklarını yeni medya uygulamaları ve bu alandaki risklerden korunması konusunda eğitebilmeleri için önce kendilerini yetiştirmeleri gerekir. Bu nedenle de velilerin, dijital okur yazar olmaları için halk eğitim merkezlerinde eğitici kursların açılması önerilebilir. Bu sayede evin içerisinde “dijital cahil” bir ebeveyn yerine dijital okur yazar bir ebeveyn olacaktır ve çocuğunu bu alanda da eğitebilecektir. Ancak veli, dijital alanda çocuğu eğitmekte, uyarmakta, denetlemede yetersiz kaldığı durumlarda

bilişim alanında uzman kişilerden yardım almalıdır. Yine çocuklara okullarda dijital okur yazarlık dersleri verilmesi önerilebilir.

29. Akla uygun biçimde davranma yeteneği kişinin çocuk olması durumunda ergin olması durumuna göre daha dikkatli yorumlanmalıdır. Çocukların (tıpkı herhangi bir ergin gibi) bilinçli bir şekilde akla uygun davranıp davranmadığı konusu dışarıdan net olarak anlaşılamayabilir. Kanımızca somut olayda çocuğun dijital alandaki faaliyetlerinde ayırt etme gücünün varlığı konusunda bir tereddüt bulunması durumunda çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince somut yeni medya uygulamalarına ilişkin akla uygun davranmadığı (ayırt etme gücünün bulunmadığı) kabul edilmelidir. Bu durumda da çocuğun menfaati gereği yasal temsilcisinin de onayı aranmalıdır.
30. Velinin, yeni medya uygulamalarında çocuk için verdiği kararın yerinde bir karar olup olmadığını denetlemesi için bir denetim mekanizması kurulmalıdır. Bu denetim mekanizmasında öncelikle ilgili yeni medya uygulamalarına entegre olan ve bir takım bariz kabul edilebilecek risklerde devreye giren, otonom hareket eden bir çevrimiçi uygulama geliştirilmesi önerilebilir. Ayrıca analog dünyada da velinin kararını çocuğun şikayeti üzerine denetleyebilecek, aile ve sosyal hizmetler bakanlığı bünyesinde bir birim kurulabilir.
31. yeni medya kullanımlarına yönelik olarak çocuğun ve velinin rızasına ilişkin TMK hükümlerinde kanun koyucunun istemeden bıraktığı kural dışı boşluk (kanun boşluğu) olduğu söylenebilecektir. Gerçekten de söz konusu hususta esas alınan nisbi-mutlak anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı hak ayrımı değinilen sorunun amaçsal yönden çözümüne katkı sağlamakla bu hususta kanun koyucunun baştan öngöremeyeceği şekilde, gelişen teknolojik durumlar nedeniyle sosyal hayatın şekillenmesiyle, açık bir kanun boşluğundan söz edilebilir . Bu boşluk kanaatimizce, tıpkı çocukların yaşlarının büyümesiyle bağımsızlıklarının artması gibi, yaşlarının büyümesiyle dijital alandaki bağımsızlıklarının da artmasını sağlayacak bir düzenlemeyle giderilebilir. Bu hususta kanun boşluğu aşağıda bahsedilecek olan ergenlik dönemi öncesi ve sonrası ile ilgili önerilerimiz doğrultusunda doldurulabilecektir.
32. İnternet erişim sağlayıcılarının aile koruması, çocuk koruması gibi çeşitli koruma paketleri vardır . Ancak çocuklar bu paketlerin korumalarını aşabilmektedirler. Dolayısıyla çocukları yeni medyanın zararlarına karşı korumak için ek tedbirlerin alınması gerekmektedir. Ülkemizde henüz gerçekleşmemiş olmakla beraber

çocukların yeni medya kullanımına yönelik getirilecek yeni bir kısıtlamadan bahsedilmektedir. Bu kısıtlamaya göre 13 yaş altı olan çocukların yeni medya kullanması yasak olacakken 13-16 yaş arasındaki çocukların ise yeni medya kullanımları ailelerinin izniyle sağlanacaktır. Ancak bizce veliler için de çocuklar için de zor bir dönem olan ergenlik döneminin bu hususta yol gösterici olacağını düşünmekteyiz. Çünkü yetişkinliğe geçiş evresi olan bu dönemde çocuklar daha fazla bireyselleşme eğilimindedirler ve bu nedenle de velilerine daha fazla karşı çıkabilmektedirler. Bu nedenle de onların yeni medya kullanımını tamamen yasaklamaktansa, yeni medya kullanımlarının kontrollü bir şekilde kullanımını sağlamak gelişimlerine olumlu etkiler yapabileceği kanaatindeyiz. Bu hususta kız çocukları ve erkek çocuklarının ergenlik dönemlerinin birbirinden farklı yaşlarda başlayıp bitme ihtimali dikkate alınmalıdır. Öncelikle ülke genelinde belirli aralıklarla ortalama ergenlik dönemini saptayacak çalışmalar yapılmalıdır. Sonrasında ise kız ve erkek çocuklarının saptanan ergenlik yaşlarının ortalaması alınmalıdır. Bu sayede bizce ergenlik dönemi öncesi çocuklara yeni medya kural olarak yasaklanabilecekken, ergenlik dönemiyle birlikte kontrollü bir şekilde yeni medya hesaplarının kullanılması sağlanabilir. Ancak ergenlikle beraber önerilen sınırlama faaliyeti velilerin inisiyatifine bırakmamalıdır. Bizce bu sınırlama faaliyeti çocuk gelişimine yönelik bilimsel faaliyetlerle elde edilen verilere göre hareket eden ve yeni medya uygulamalarına entegre olabilen bir sistemle düzenlenmelidir.

33. Saldırının durdurulması davasında hakim saldırının durdurulmasına yönelik bir karar verir. Ancak daha önce de bahsedildiği üzere internette her hareket bir iz bırakmaktadır. İlgili görüntünün kaldırılması o görüntünün dijital izinin de kaldırıldığı anlamına gelmeyebilir. Bu nedenle yeni medyada çocukların resim hakkının ihlaline karşı özel tedbirler alınmalıdır. Bu konuda hukuki düzenlemelerin gelişen teknolojiye uygun olması önem taşır. Bu bağlamda bir yapay zeka algoritması vasıtasıyla görsel olarak aratılan görüntülerin benzeri olan ve herkese açık olarak paylaşılan tüm görüntüler bulunup bunların görüntü sahibine sunulması önerilebilir. Ancak bu her durumda geçerli olmamalıdır. Çocuğun resim hakkı ihlaline yönelik ciddi endişelerin olması durumunda ise yeni medya kullanıcılarının gizli hesaplarındaki görüntülere ulaşma yetkisi adli birimlere verilebilir. Bu durumda adli birimlerin kullandığı yapay zeka algoritmasının erişim sınırları da daha geniş olmalıdır.

34. Manevi tazminat davası açma hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır. Bizce manevi tazminat davası nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır. Çünkü mutlak kişiye sıkı sıkıya bağlı hak, hak sahibi dışında kimsenin kullanmayacağı haklardır. Ancak manevi tazminat hakkı TMK m.25/4: “Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.” mefhumu muhalifinden belli durumlarda devredilip, mirasçılara geçebildiği anlaşılmaktadır. Buna göre tam ehliyetsiz çocuk davayı kendisi açamayacaktır. Ancak manevi tazminat davası nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olarak kabul edilirse bu hakkı tam ehliyetsizin velisi kullanabilmelidir. Eğer veli ile çocuk arasında çatışma mevcutsa bu durumda kayyım atanmalıdır. Sınırlı ehliyetsiz çocuk açısından ise kişiye sıkı sıkıya bağlı olan bu hakkını çocuğun kendisi kullanabilmelidir. Ancak eğer manevi tazminat davası nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olarak kabul edilirse velinin rızası da aranır.

KAYNAKÇA

- Acabey, Mehmet Beşir. “Basın Özgürlüğü ve Bu Özgürlüğün Bir Sınırı Olarak Kişilik Hakkı”. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* 8/Özel (Haziran 2013), 0-54. <https://doi.org/10.19168/jyu.76640>
- Acar, Nihal. “Sosyal Medya Bağımlılığı: Kökenleri, Tanı Kriterleri ve Tedavi Teknikleri”. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication* 14/4 (Ekim 2024), 1099-1114. <https://doi.org/10.7456/tojdac.1515522>
- Açıkgöz, Osman. *Tüketicinin Korunması Çerçevesinde Mobil Haberleşme Abonelik Sözleşmesinde Genel İşlem Koşulları*. Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2013.
- Adınır, Kaptan Merter. *İşverenin Yönetim Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Ak, Gamze vd. “Özel Eğitim Öğretmenlerinin Öğrencileriyle İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarının İncelenmesi”. *Ege Eğitim Dergisi* 23/3 (Ekim 2022), 263-280. <https://doi.org/10.12984/egeefd.1090493>
- Akal, Selim. *Türk Hukukunda Marka Hakkının Hükümsüzlüğünün Lisans Sözleşmesine Etkisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Akansel, İsa. “Akıl Hastası Kısıtlının Aracının Kazaya Karışması Halinde Sorumluluk ve Sigortacının Rücu Hakkı”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 52 (Ekim 2022), 97-124. <https://doi.org/10.54049/taad.1183571>
- Akdi, Murat. “Ana-Babanın Çocuğun Fotoğraf ve Görüntülerinin Sosyal Medyada Yayınlamasından Doğan Sorumluluğu”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 123-144.
- Akhmatalieva, Gulzhar. “Kırgızistan’da Telekomünikasyon Ağları Aracılığıyla İntihar Olayları”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 27/3 (Aralık 2019), 625-647. <https://doi.org/10.15337/suhfd.568978>
- Akıncı, Şahin. *Borçlar Hukuku Bilgisi Genel Hükümler*. Konya: Sayram Basım, 7.basım, 2013.
- Akıncı, Şahin. *Borçlar Hukuku Bilgisi Genel Hükümler*. Konya: Sayram Basım, 2024.
- Akıntürk, Turgut - Ateş, Derya. *Medeni Hukuk*. İstanbul: Beta Basım, 2024.
- Akkanat Öztürk, Elif Beyza. *Karşı Edim Olarak Kişisel Veriler*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Akkurt, Sinan Sami. “Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlâli Hâlinde Ortaya Çıkacak Cezaî Sorumluluğa Medenî Hukuk Bağlamında Bir Bakış”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25/2 (Aralık 2017), 329-373. <https://doi.org/10.15337/suhfd.327503>

- Akkurt, Sinan Sami vd. *Medeni Hukuk*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Akkurt, Sinan Sami. *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3.Basım, 2023.
- Akkurt, Sinan Sami. *Sosyal Medya Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Akkurt, Sinan Sami vd. *Tablolar, Şemalar, Örnek Olaylar ve Test Sorularıyla Medeni Hukuk Temel Bilgiler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 4.Basım, 2023.
- Akmeşe, Zuhâl - Deniz, Kemal. “Stalk, Benliğin İzini Sürmek”. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi* 8 (Aralık 2017), 23-32.
- Akpınar, Ali - Akpınar, Aslıhan. “İlköğretim Okullarında Akran Zorbalığına Dair Öğretmen Görüşleri”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 6/9 (Haziran 2022), 215-231.
- Akpınar, Bahanur Selcan vd. ““Sharenting” Konusunda Ebeveynlerin Farkındalık Düzeyleri”. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi* 2/2 (Ağustos 2020), 8-18.
- Aksaray, Semra. “Siber Zorbalık”. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20/2 (Haziran 2011), 405-432.
- Aksu Kayacan, Simge. “Anayasa Mahkemesi’nin 21/07/2020 Tarih ve 2017/38724 Numaralı Bireysel Başvuru Kararı Işığında Ana ve Babası Evli Olan Çocuğun Babasının Ölümü Halinde Soyadının Değiştirilmesi”, *Özel Hukukun Güncel Sorunları ve Anayasa’nın Özel Hukuka Etkileri / Contemporary Issues In Private Law and The Impact Of The Constitution On Private Law* ed. Sibel Özel vd. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2024)
- Aktay, Müne. “İstismar ve İhmalin Çocuk Üzerindeki Etkileri ve Tedavisi”. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi* 1/2 (Aralık 2020), 169-184.
- Akyar, İmatullah. “Demanslı Hasta Bakımı ve Bakım Modelleri”. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 18/2 (Haziran 2011), 79-88.
- Akyasan Birsan, Gönül. *Sosyal Medyada Paylaşılan İçerik Nedeniyle Kişilik Hakkı İhlalleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Akyürek, Güçlü vd., *Özel Ceza Hukuku Hürriyete, Şeref, Özel Hayata, Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar (TCK m. 106-140)*. III Cilt. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Akyüz Bülbül, Aleyna. *Çocuğun Kişiliğinin Sosyal Medyada Korunması*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2024.
- Alakoç Burma, Zehra. *Grafik ve Animasyon*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2013.
- Albayrak, Süleyman. “Çocuğun Serbest Malları”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 26/2 (Eylül 2018), 443-471. <https://doi.org/10.15337/suhfd.441980>

- Anıkaydın, İlayda. “Deepfake Uygulamalarının Hukuki Boyutu”. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12/2 (Aralık 2022), 736-747. <https://doi.org/10.55179/dusbed.1131728>
- Alpyıldız, Eray. “Yapay Zeka, Posthuman Folklor ve Müzik Teknolojisine Bir Bakış: Atatürk’ün Sesinden Türküler Dinlediniz” *Folklor Akademi Dergisi* 7/1 (Nisan 2024), 388-402. <https://doi.org/10.55666/folklor.1423890>
- Altunay, D. Alper. “Video Sanatında Yapı Çözümü: Araç ve Mesaj Olarak Video”. *Selçuk İletişim* 4/2 (Kasım 2013), 234-239. <https://doi.org/10.18094/si.51342>
- Altuntaş, Fuat. *Hukukta Akıl Yürütme Yöntemi Olarak Kıyas (Analoji)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Altuntaş, Mehmet Gökhan. *Distopya ve Özel Alan*. Ankara: Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Aluç Demirel, Rümeysa. “Unutulma Hakkı ve Unutulma Hakkının Mirasçılar Tarafından İleri Sürülüp Sürülemeyeceğinin Değerlendirilmesi”. *Adalet Dergisi* 72 (Mayıs 2024), 619-657. <https://doi.org/10.57083/adaletdergisi.1484085>
- Antalya, O. Gökhan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. V/1,2 Cilt. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Antalya, O. Gökhan. *Hukuk Teorisi ve Hukuk Metodolojisi*. II Cilt. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Antalya, O. Gökhan. *Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017.
- Antalya, O. Gökhan. *Medeni Hukuk*. I Cilt. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Apan, Mustafa Kemal. “Meşru Müdafaa İcrailik Şartları”. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi* 17/1 (Aralık 2024), 43-63. <https://doi.org/10.53881/hiad.1292077>
- Arat, Ayşe. “Gerçek Kişilerde Kişiliğin Sona Ermesi”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi* 9/1 (Mayıs 2014), 257-276.
- Arat, Ayşe. *Konut Satışında Üç Köşeli İlişkilerden Doğan Sorumluluk*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Arat, Ayşe - Arat, Tugay. “Fotoğrafın İzinsiz Kullanımı ve Sonuçları: Yüksek Mahkeme Kararları Çerçevesinde Bir İnceleme”. *Erciyes İletişim Dergisi* 12/1 (Ocak 2025), 209-227. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1531804>
- Arat, Tugay. “İletişim Aracı Olarak Fotoğraf”. *Aksaray İletişim Dergisi* 2/1 (Ocak 2020), 40-50.

- Arat, Tugay - Aslan, Mahmut Mert. “Sosyal Medyada Veri Güvenliği ve Kişisel Mahremiyet Sorunu”. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 35 (Haziran 2021), 387-401. <https://doi.org/10.31123/akil.886402>
- Arı, İsmail - Çakır, Vesile. “Nüfuz Pazarlaması Bağlamında Paylaşım ve Instagram Kavramlarının İncelenmesi”. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi* 13/5 (Aralık 2024), 2028-2056. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1499444>
- Arıkan, Özgür. “Telif Hakları Hukuku Boyutuyla NFT’ler”. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi* 8/2 (Aralık 2022), 323-336. <https://doi.org/10.55027/tfm.1092817>
- Armağan, Davut. *Türk Borçlar Hukukunda İkale Sözleşmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Arslan, Elif. “Dijital Hastalık Bağlamında İz Sürme (Stalk) ve Fomo İlişkisi”. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi* 2/3 (Eylül 2022), 154-166.
- Arslan Ertürk, Arzu. “Türkiye’de SMA’lı Çocukların Tedavisi ve Yabancı Ülke Örnekleri”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 30/2 (Aralık 2024), 813-838.
- Arslan, Melih. *Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluğun Sınırlandırılması ve Kaldırılması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Aşıkoğlu, Şehriban İpek. *Avrupa birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Atalı, Murat vd, *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021.
- Atamer, Yeşim. *Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılması Sorunu Çerçevesinde Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2001.
- Atar, Eray Aksın. “Nafakadan Feragat”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 251-267.
- Ataşlar, Abdullah Harun - Ülgen, İlkin. *Türk Hukukunda Dijital Oyunların Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Ateşpolat, Yahya - Bıçakçı, Müdriye. “Ergenlerin Akran İlişki ve Akran Zorbalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 7/10 (Ekim 2020), 1-13.
- Atlan, Hülya. “Beden Bütünlüğünün İhlalinde Manevi Tazminat Miktarının Belirlenmesi”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65/4 (Aralık 2016), 2659-2683. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001874

- Atlı, Turan. “Kişi Haklarının İhlali Durumunda İnternet Erişiminin Engellenmesi”. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/1 (Haziran 2020), 4-32.
- Atmacan, Bülent - Durucasu, Remzi Reha. “Sosyal Medya Kullanım Amaçları ile Sosyal Medya Bağımlılığının Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 83 (Ocak 2025), 349-366. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.1583619>
- Ayan, Mehmet. *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2020.
- Ayan, Mehmet. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Konya, Mimoza Yayınları, 1996.
- Ayan, Mehmet. *Medeni Hukuk*. Konya: Mimoza, 1997.
- Ayan, Mehmet - Ayan, Nurşen. *Kişiler Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2020.
- Ayan, Mehmet - Ayan, Nurşen. *Medeni Hukuka Giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 12.Basım, 2016.
- Aybak, Tuğçe - İpek, Melek. “Ergenlik Dönemindeki Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Yaşadıkları Sorunlar”. *Aydın Sağlık Dergisi* 7/2 (Haziran 2021), 141-165.
- Aydın, Fatih. *İşçinin Sosyal Medya Paylaşımlarının İş Sözleşmesinin Feshine Etkisi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Aydın, Gülşah Sinem. *Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekaletsiz İş Görme*. Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Aydın, İsmail. *Ticari Davalarda Dava Şartı Olarak Arabuluculuk*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Aydın, Öztürk. “Homolog Dölleme Yoluyla Elde Edilen Tüpteki Embriyonun Yasal Mirasçılığı”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 349-374.
- Aydoğan, İsmail. “Kuantum Fiziğinin Eğitim Bilimlerine Etkisi: Hologram ve Morfik Alanlar”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/31 (Aralık 2011), 189-198.
- Aydoğdu, Murat - Nart, Serdar. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2024.
- Aydoğdu, Murat vd., *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.
- Aynacı, İffet. “Dijital İkiz ve Sağlık Uygulamaları”. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3/1 (Haziran 2020), 70-79.

- Aysu, Burçin vd. "Challenges Faced By Families of SMA Patients". *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 7/3 (Ekim 2024), 541-547. <https://doi.org/10.62425/esbder.1497446>
- Azak, Kerim. "İdari Yargıda Sınırlı Ehliyetsizlerin Genel (Objektif) Dava Ehliyeti". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 72/1 (Mart 2023), 183-212. <https://doi.org/10.33629/auhfd.1141760>
- Babayiğit, Beşir. "Deepfake'in Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi ve de Lege Ferenda Öneriler". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25/4 (Ekim 2021), 655-703. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1018877>
- Badur, Emel. *Çocuğun Kişisel Verilerinin Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Bahadır, Zeynep. "BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Çerçevesinde Medeni Usul Hukuku Bakımından Çocuğun Katılım Hakkı". *Adalet Dergisi* 70 (Nisan 2023), 213-254. <https://doi.org/10.57083/adaletdergisi.1285750>
- Bahçecioğlu, Elif Hatice. "Dijital Küratörlük Aracı ve Bir İlham Kaynağı Olarak Pinterest". *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 15/2 (Kasım 2024) 639-688. <https://doi.org/10.54558/jiss.1414245>
- Balaban, Mahmut Furkan - Kulular İbrahim, Merve Ayşegül. "Sosyal Medya ve Unutulma Hakkı: Meta Threads Örneği". *Bilişim Hukuku Dergisi* 5/2 (Aralık 2023), 281-338. <https://doi.org/10.55009/bilisimhukukudergisi.1341591>
- Balcı Çelik, Seher – Topkaya, Nursel (ed.). *Çocuk Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi, 2024.
- Baloğlu, Enes. "Instagram Çağının Dijital Ebeveynleri: Sharenting Bağlamında Bir İnceleme". *TRT Akademi* 08/19 (Eylül 2023), 766-785. <https://doi.org/10.37679/trta.1328354>
- Baştemur, Şule - Kurşuncu, Mustafa Alperen. "Sharenting: Why Parents Share Their Children' Photos on Social Media?". *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi* 12/3 (Kasım 2022), 2911-2928. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1137855>
- Batu, Mikail - Kocaömer, Celal. "Metaverse Nedir? Literatür Art Alanı Bağlamında Yeni Bir Tanım Önerisi". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 51 (Ağustos 2023), 92-112. <https://doi.org/10.52642/susbed.1277793>
- Bay, Ülkü Sena - Yılmaz, Erdoğan. "Ruhsal Bozukluklarda Fiziksel Aktivite ve Egzersizin Etkileri ile İlgili Yapılmış Çalışmaların İncelenmesi". *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi* 3/2 (Aralık 2020), 437-447. <https://doi.org/10.38021/asbid.849274>
- Baygın, Cem - Nar, Ahmet. *Medeni Hukuk Dersleri-I*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 3.Basım, 2022.

- Bayındır, Hamza. *Özel Sağlık Kurumları Kapsamında Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Bayındır, Sinan vd. *Kitle İletişim Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Bayıroğlu, Hacer - Ayan, Kürşat. “Android Üzerinde Web Tabanlı Çocuk Takip Sistemi”. *Sakarya University Journal of Science* 18/2 (Temmuz 2014), 87-91. <https://doi.org/10.16984/saufbed.72188>
- Bayrak, Ubeydullah - Yağmur, Önder. “Sosyal Medya Uygulamalarında Heykel Sergileme Pratiği: Artırılmış Gerçeklik”. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi* 1/1 (Aralık 2022), 1-13.
- Baysal Metin, E. Nilgün (ed.). *Doğum Öncesinden Ergenliğe Çocuk Gelişimi*. Ankara: Pegem Akademi, 2021.
- Belada, Nurullah Enes Süheyl. “Deepfake Dezanformasyonu”. *Bilişim Hukuku Dergisi* 6/1 (Haziran 2024), 321-358. <https://doi.org/10.55009/bilisimhukukudergisi.1387306>
- Belbez, Hikmet. “Devletler Hususi Hukukunda Medenî Haklardan İstifade Ehliyeti ve Gaiplik”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/1 (Mart 1949), 70-79. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000131
- Belen, Herdem - Köksal, Mehmet. *(Medeni) Hukukun Temel Kavramları*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2020.
- Berk, Mustafa Evren. “Dijital Çağın Yeni Tehlikesi “Deepfake””. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 16/28 (Ağustos 2020), 1508-1523. <https://doi.org/10.26466/opus.683819>
- Berk, Oğulcan - Bayrak, Tamer. “Yıldız Sporcuların Sosyal Medya Etkileşimi”. *Yeni Medya Elektronik Dergisi* 3/3 (Eylül 2019), 226-236.
- Beytar, Erbil. *İşçinin Kişiliğinin ve Kişisel Verilerinin Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2.Basım, 2018.
- Bilge, Yıldız vd. “Sosyal Medya Bağımlılığını Yordamada Anksiyete, Stres ve Günlük Sosyal Medya Kullanımı: Meslek Yüksekokulu Örneği”. *Bağımlılık Dergisi* 21/3 (Eylül 2020), 223-235.
- Bilgili, Fatih - Demirkapı, Ertan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Bursa: Dora Yayıncılık, 2021.
- Bilgili, Fatih - Demirkapı, Ertan. *Hukukun Temel Kavramları*. Bursa: Dora Yayıncılık, 18.Basım, 2021.
- Bingöl, Bülent. “Yeni Bir Yaşam Biçimi: Artırılmış Gerçeklik (AG)”. *Etkileşim* 1 (Nisan 2018), 44-55. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2018.1.8>

- Bingöl, Onur. “Alternatif Tasarımlar Bağlamında Fotoğraf”. *İletişim Çalışmaları Dergisi* 3/1 (Nisan 2017), 1-16.
- Birinci Uzun, Tuba. “Türk Medenî Kanunu’na Göre Velâyetin Kullanılması ve Çocuğun Yüksek (Üstün) Yarı İlkesi Doğrultusunda Boşanmada ve Evlilik Dışı İlişkide Birlikte Velâyet Modeli”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/1 (Haziran 2016), 135-166.
- Bostancı Ege, Göknur. “Kurgu Çağında Gerçekliğin Manipulasyonu, Popüler Kültür ve “Photoshop””. *Sosyoloji Dergisi* 36 (Kasım 2017), 117-129.
- Bozbel, Savaş. *Fikri Mülkiyet Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015.
- Bozgeyik, Hayri - Avcı, Zehra. “Sosyal Medya ve Sosyal Medya Kaynaklı Haksız Rekabetten Doğan Sorumluluk”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 28/2 (Nisan 2024), 3-30. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1447512>
- Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru vd., *Fütürist Hukuk 4*. İstanbul: Aristo Yayınevi, 2022.
- Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru. “Sokak Fotoğrafçılığı ve Kişisel Verilerin Korunması”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 42 (Nisan 2021), 525-566.
- Bozpolat, Ceylan. “Sosyal Medya Etkileşimi, İçerik Kalitesi ve Sosyal Medya Dörtüsellüğünün Anlık Satın Alma Davranışına Etkisi: Ürün Kategorisine Özgü Bir Araştırma”. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi* 20/2 (Haziran 2024), 437-461. <https://doi.org/10.17130/ijmeh.1430842>
- Börü, Levent - Börü, Şafak Parlak. “Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin Mahkeme Kararlarının Yerine Getirilmesi: Karşılaştırmalı Hukuk ve 7343 Sayılı Kanun’un Getirdiği Değişiklikler Çerçevesinde Değerlendirmeler”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 71/3 (Ekim 2022), 1227-1277. <https://doi.org/10.33629/auhfd.1178066>
- Budak, Ali Cem - Karaaslan, Varol. *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2020.
- Budak, Tamer. *Türk Vergi Hukukunda Kişiliğin Sona Ermesi ve Sonuçları (Gerçek Kişiler)*. İstanbul: On iki Levha Yayıncılık, 2011.
- Can, Neslihan. “Çocuğun Sanal Cinsel İstismarı”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 50 (Mart 2022), 115-138. <https://doi.org/10.54049/taad.1093111>
- Canbeldek Akın, Özlem. “(Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türk Yargı Kararları Işığında) 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yönlerine Dair Lahey Sözleşmesi’nin Uygulanmasında Çocuğun Üstün Yarı”. *Public and Private International Law Bulletin* 43/1 (Temmuz 2023), 177-209. <https://doi.org/10.26650/ppil.2023.43.1.1202464>

- Cantekin, Faruk - Gökler, Rıza. “Dijital Dönüşüm Çağında Siber Zorbalık”, *Dijital Dönüşüm Ekonomik ve Toplumsal Boyutlarıyla* ed. İsmail Erkan Çelik. Ankara: Gazi kitabevi, 2020.
- Cerrah, Lokman. “Sosyal Medya ve Bazı Kurumsal Etkileşimler ve Sosyal Medyaya Eleştirel Yaklaşım”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20/4 (Aralık 2016), 1393-1414.
- Çabri, Sezer. “Covid-19 Sebebiyle Alınan Önlemlerin Özel Okul Sözleşmelerine Etkisi”. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/10 (Mart 2021), 203-230.
- Çabri, Sezer. *Miras Hukuku Şerhi (TMK m.640-682)*. III Cilt. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2.Basım, 2023.
- Çağlar, Ezgi vd., “Nusinersen Tedavi Sonrasında SMA Hastalarındaki Farklılıklar Tek Merkez Deneyimi”. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 17/1 (özel sayı-MUSBD 2024; 17, özel sayı-1, 22. Mersin Pediatri Günleri Bildiri Kitabı) (Eylül 2024), 123-129.
- Çağlayan Aksoy, Pınar. *Akıllı Sözleşmelerin Kuruluşu ve Geçerlilik Şartları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Çakı, Fahri. “Risk Toplumunda Çocukluk”. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 5/10-11 (Aralık 2017), 147-171.
- Çakmak, Ali Çağlar. “Yapay Zeka ile Marka İnşası”. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21/2 (Ağustos 2024), 624-635. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1489490>
- Çalapkulu, Çiğdem - Alp, Fatma. “Dijital Ebeveynler ile Çocukların Sosyal Medya Kullanımı Üzerindeki Mahremiyet İlişkisi”. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8/2 (Aralık 2020), 132-144.
- Çamalan, Veli Furkan - Demirbaş, Elif. “Çocuklarda Teknolojinin Getirdiği Risklerden Kaçınma ve Bilinçli İnternet Kullanımını Destekleyen Çalışmalar”. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi* 13 (Ekim 2024), 31-58. <https://doi.org/10.54557/karataysad.1519907>
- Çankaya, İbrahim. “İlköğretimde Akran Zorbalığı”. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24/1 (Nisan 2011), 81-92.
- Çapkulu, Çiğdem - Alp, Fatma. “Dijital Ebeveynler ile Çocukların Sosyal Medya Kullanımı Üzerindeki Mahremiyet İlişkisi”. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8/2 (Aralık 2020), 132-144.
- Çaptuğ, Mehpare. “Hukuki Güvenlik İlkesinin Kavramsal Gelişimi”. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 17 (Haziran 2021), 133-160. <https://doi.org/10.18771/mdergi.957891>

- Çatulay, Doğucan vd., “Spinal Müsküler Atrofi (SMA) Hastalarıyla ve Aileleriyle Sosyal Hizmet Uygulamaları”. *Sosyal Çalışma Dergisi* 7/2 (Aralık 2023), 112-127.
- Çavdar, Pelin. “Hekimlerin Hastalarına İlişkin Sosyal Medya Paylaşımlarından Doğan Sorumluluğu”. *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12/1 (Temmuz 2024), 429-453. <https://doi.org/10.56701/shd.1462767>
- Çavuş, Ö. Hakan. “Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Kapsamında Çocuğun Durumu”. *Sosyal Güvenlik Dergisi* 10/1 (Haziran 2020), 41-58. <https://doi.org/10.32331/sgd.752109>
- Çeken, Birsen vd. “İletişimde Emojilerin Kullanımı ve İncelenmesi”. *21.Yüzyılda Eğitim ve Toplum* 6/16 (Mayıs 2017), 91-106.
- Çelik, Cemil. “Velayetin Kaldırılması”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 54/1 (Aralık 2004), 54-108. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000420
- Çelik, Emine. “Deep Web ve Dark Web: İnternet’in Derin Dünyası”. *Cyberpolitik Journal* 2/4 (Ocak 2018), 148-162.
- Çelik, Kübra Deniz. *Sosyal Medya Kullanımının İş Sözleşmesine Etkisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Çelikel, Serdar. *Özel Okullarda Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Çetin, Barış. “Karşılaştırmalı Hukukta Meşru Savunma”. *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 4/1 (Haziran 2020), 34-46.
- Çetin, Görkem. *Yolsuz Tescil Kavramı ve Türleri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019
- Çetin, Semire. “Çevrimiçi Oyunlar ve İntihar: Mavi Balina Örneği”. *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi* 6/1 (Haziran 2022), 61-73. <https://doi.org/10.55774/mikad.1101587>
- Çınar, Abdurrahim. “Unutulma Hakkının Ortaya Çıkış Serüveni ve Kapsamının Değerlendirilmesi”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 49 (Ocak 2022), 551-584. <https://doi.org/10.54049/taad.1055709>
- Çiftçi, Ahmet. “Yazılı Basında Cevap ve Düzenleme Hakkı”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 42/1 (Mayıs 1992), 47-80. https://doi.org/10.1501/Hukfak_00000000756
- Çiftçi, Hasan. “Siber Zorbalık Davranışları ve Siber Mağduriyet Düzeylerinin Karşılaştırılması”. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6/6 (Aralık 2018), 887-897.
- Çimke, Sevim vd. “Sosyal Medyada Çocuk Hakkı İhlali: Sharenting”. *Güncel Pediatri* 16/2 (Ağustos 2018), 261-267.

- Çomaklı, Şafak E - Yıldırım, Kürşad E. “Ceninin Mirasçı Sıfatıyla Vergi Mükellefiyeti”. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi* 5/1 (Haziran 2013), 31-40.
- Çoşan, Bilal. “Web 1.0’dan Web 3.0’a Mahremiyetin Dönüşümü ve Dezavantajlı Gruplar Açısından Muhtemel Sonuçları”. *Çalışma ve Toplum Dergisi* 5/75 (Ekim 2022), 2639-2662. <https://doi.org/10.54752/ct.1191456>
- Danışman, Ahmet. “Cevap ve Düzeltme Hakkı”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2/2 (Haziran 1989), 109-132.
- Darı, A. Bahadır. “Sosyal Medya ve Sağlık”. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum* 6/18 (Aralık 2017), 731-758.
- Delipınar, Yusuf Can. *Geçici Tescil Şerhi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Demir, Abdullah. *Hukuk Metodolojisi*. Ankara: Astana Yayınları, 2016.
- Demir, Gökçe. “Demans ve Hemşirelik Bakımı”. *Black Sea Journal of Health Science* 1/2 (Mayıs 2018), 35-39.
- Demir, Remzi. “Türk Medeni Kanunu’na Göre Çocuğun Kişiliğinin Korunması”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/2 (Ocak 2020), 271-303.
- Demirbaş, Ali. *Eser Sahibinin Mali Haklarına Tecavüz Halinde Hak Sahibine Sağlanan Hukuki Koruma*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015.
- Demirbaş, Ali. *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda Eser Sahibinin Mali Haklarına Tecavüz Halinde Hak Sahibine Sağlanan Hukuki Koruma*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015.
- Demirbaş, Ali. *Kişisel Verileri Koruma Hukukunda Veri Sorumlusu ve Yükümlülükleri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Demirel, Sevgi - Erdoğan, Teyfur. “Sivil İtaatsizlik Eylemleri Nereye Evriliyor: Hologram Eylemi”. *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/2 (Ekim 2017), 141-149.
- Demirkol, Selami. “İdari Yargılama Usulü’nde Ehliyet Olgusu”. *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi* 15/1 (Mayıs 2012), 11-32.
- Develioğlu, Hüseyin Murat. *6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Dinçer, Gamze vd. “Anne, Baba ve Çocuk İlişkisi ile 3-6 Yaş Çocukların İnternet Kullanımı Arasındaki İlişki”. *YOBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 4/2 (Ağustos 2023), 136-149.

- Diri, Feyza. “Yapay Zeka Teknolojisi ve Beraberinde Getirdiklerinin Sağlık Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi”. *Bilişim Hukuku Dergisi* 6/1 (Haziran 2024), 270-320. <https://doi.org/10.55009/bilisimhukukudergisi.1429569>
- Doğan, Aişe Sena. “Kişilik Hakkının 5651 Sayılı Kanun’un 9.Maddesi Kapsamında Korunması”. *Bilişim Hukuku Dergisi* 2/2 (Aralık 2020), 143-180.
- Doğan, Murat vd. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Doğan, Murat. “Şahsiyet Hakkına Tecavüzün Önlenmesi Davası”. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5/1-4 (Aralık 2001), 369-420.
- Doğan, Nursen vd. “Subliminal Uyarıcıların Nöropsikolojisi”. *Current Research and Reviews in Psychology and Psychiatry* 2/2 (Aralık 2022), 217-243.
- Doğancı, Doğa Ekrem. *Blokszincirine Dayalı Akıllı Sözleşmelerin Hukuki Nitelikleri, Kuruluşu, Yorumu, İfasi ve Bazı Örnek Hukuki Uygulamalar*. İstanbul: On İki Levha, 2021.
- Doğancı, Doğa Ekrem. “Dijital Bakım Yükümlülüğü ve Çocuğun Dijital Sosyal Medya Kullanımı Faaliyetlerine Odaklanan Velayet Hakkının Kullanımının Sınırları Üzerine Bazı Değerlendirmeler”. *Uluslararası Necmettin Erbakan Hukuk Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı*. ed. Nuran Koyuncu. 290-338. (Konya: NEÜ Yayınları, 2022)
- Doğancı, Doğa Ekrem-Çakrak, Recep. “Hukuki Düzenlemeler Çerçevesinde Psikolojik Taciz (Mobbing) ve İspat Yükü”. *Karatahta İş Yazıları Dergisi* 6 (Aralık 2016),
- Doğancı, Doğa Ekrem - Özaydın, Merve. “Türk Yargıtay Kararları Işığında Metaverse’te Özel Boşanma Sebepleri”. *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12/2 (Ekim 2024), 721-775. <https://doi.org/10.56701/shd.1490818>
- Doğru, Uğur. “Bedensel Bütünlüğün İhlali Halinde Maddi Zarar ve Tazmini”. *Medeni Hukuk Dergisi* 1/2 (Temmuz 2024), 290-317.
- Dönmez, Zeynep. “Aile İçi Cinsel İstismar Mağduru Çocukların Korunması ve Kişisel İlişki Kurma Hakkının Sınırlandırılması”. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* Prof. Dr. M. Fatih UŞAN'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı/2022-2 (Eylül 2022), 951-978. <https://doi.org/10.33432/ybuhukuk.1106498>
- Dumanlı Kürkçü, Duygu. “TikTok Platformunda Dijital Gazetecilik Pratikleri”. *Selçuk İletişim* 18/1 (Nisan 2025), 323-351. <https://doi.org/10.18094/josc.1580276>
- Dumanlı Kürkçü, Duygu. “Haber Tweetleri Üzerinden Kullanıcı Etkileşiminin Analizi”. *Erciyes İletişim Dergisi* 5/1 (Ocak 2017), 314-324. <https://doi.org/10.17680/erciyesakademia.291903>
- Dural, Mustafa - Öğüz, Tufan. *Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku*. II Cilt. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021.

- Duran, Erol - Ertan Özen, Nesime. “Türkçe Derslerinde Dijital Okuryazarlık”. *Türkiye Eğitim Dergisi* 3/2 (Aralık 2018), 31-46.
- Duygulu, Serap. “Sosyal Medyada Çocuk Fotoğrafı Paylaşımlarının Mahremiyet İhlali ve Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi”. *TRT Akademi* 4/8 (Temmuz 2019), 428-487.
- Ece, Nur Jale. “Yapay Zeka: Denizcilik Sektöründe Kullanımı ve Swot Analizi”. *Mersin Üniversitesi Denizcilik ve Lojistik Araştırmaları Dergisi* 6/1 (Temmuz 2024), 30-51. <https://doi.org/10.54410/denlojad.1491372>
- Ediş, Seyfullah. “Hukukun Uygulanmasında Yargıca Tanınmış Takdir Yetkisi”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 30/1 (Mart 1973), 169-196. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000967
- Ekici, Arzu vd. “Yürüyemeyen On Dokuz Aylık Bir Hastada Düşünülmesi Gereken Bir Tanı: SMA Tip II”. *Bozok Tıp Dergisi* 4/2 (Ekim 2014), 75-77. <https://doi.org/10.16919/btd.93664>
- Ekici, Şerafettin. *Metaverse Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.
- Ekin, Beste. *Kişisel Verilerin Korunması ve Rekabet Hukuku Boyutuyla Büyük Veri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Eraslan, Musa Can. “Siyasal Reklam ve Sosyal Medya: Siyasi Partilerin Sosyal Medya Kullanımları Üzerine İnceleme”. *İletişim Çalışmaları Dergisi* 8/2 (Haziran 2022), 191-206.
- Ercoşkun Şenol, H. Kübra. “Mali Hakları veya Kullanım Hakkını Devralanların Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Korunması”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/1 (Haziran 2013), 45-64.
- Erdem, Mehmet - Makaracı Başak, Aslı. *Aile Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Erdoğan, Ayten. “Pedofili: Klinik Özellikleri, Nedenleri ve Tedavisi”. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2/2 (Haziran 2010), 132-160.
- Erdoğan, İlhan - Keskin, A. Dilşad. *Türk Medeni Hukuku*. Ankara: Gazi Kitabevi, 3.Basım, 2020.
- Erdoğan, İlhan - Keskin, A. Dilşad. *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2.Basım, 2019.
- Erdoğan, İlker. “Karanlık Sosyal Medya ve Sosyal Medyanın Karanlık Yüzü: Kavramlar, Araştırmalar ve Stratejiler”. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi* 40 (Haziran 2022), 411-429. <https://doi.org/10.17829/turcom.1048522>
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2020.

- Erkan, Vehbi Umut - Yücer, İpek. “Ayırt Etme Gücü”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 60/3 (Eylül 2011), 485-522.
https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001636
- Erlüle, Fulya. “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğe Girmesinin Ardından Yargıtay’ın Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebine İlişkin Uygulaması”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 1087-1117.
- Erlüle, Fulya. *Türk Borçlar Kanunu’na Göre Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 3.Basım, 2021.
- Ermeydan, İdris. “Yargıtay Kararları Işığında Meşru Savunmada Sınırın Aşılması”. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* 3 (Temmuz 2014), 131-170.
<https://doi.org/10.16947/fsmiad.13583>
- Erolu, Yasemin. *Sözleşme Görüşmelerinde Karşı Tarafın Zarara Uğramasını Engelleme Yükümlülüğü ve Sonuçları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2024.
- Ertan, Güler. “Dünden Bugüne Fotoğraf”. *Sanat Dergisi* 7 (Ağustos 2010), 57-66.
- Ertuğrul, Meltem. “Çocuğun Kişisel Verilerinin Velisi Tarafından Sosyal Medyada Kullanılmasının Kişilik Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi”. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 2 (Temmuz 2021), 513-564.
<https://doi.org/10.33432/ybuhukuk.886576>
- Erturan, İlkay - Ergin, Emre. “Dijital Denetim ve Dijital İkiz Yöntemi”. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi* 20/4 (Aralık 2018), 810-830.
<https://doi.org/10.31460/mbdd.395261>
- Eryılmaz, Mehmet - Durusu, Murat. “Yüksekten Düşme: Erişkin Olgular”. *Meandros Medical And Dental Journal* 9/2 (Ağustos 2008), 29-32.
- Erzen, M. Halil. “Divan Şiirinde Mahlas Kullanma Geleneği ve Bu Geleneğin Modern Şiire Yansımaları”. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 59 (Mayıs 2017), 41-73.
- Esen, Fatih Sinan. *Dumandan Sosyal Medyaya Kitle İletişimin Kısa Tarihi*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2019.
- Eyel, Cafer Şafak - Şen, Beliz. “Influencer Pazarlama ve Tüketicilerin Influencer’lara Yönelik Tutumlarının Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi”. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi* 1/5 (Ağustos 2020), 7-29.
- Gedikli, Ahmet Taha. *Kitle İletişim Faaliyetlerinde Kişilik Haklarına Saldırı Hallerinde Başvuru Yolları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Gençcan, Ömer Uğur. “Velayet Sahibi Kadın Eşin Çocuğa Kendi Soyadını Vermesi”. *Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri Sempozyumu*

Bildirileri. ed. A. Hulki Cihan-Tuğçe Tuzcuoğlu. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019).

Girgin, Ömer Ali - Gönal, Seray. “Çocuğun Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Ebeveyn Tarafından Paylaşılmasının Hukuki Sonuçları”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 44 (Ekim 2020), 99-128.

Gökmen, Emrah - Baş, Seda. “İptal Edilebilirlik Yaptırımı: İslam Borçlar Hukuku Perspektifinden Bir İnceleme”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 30/1 (Haziran 2024), 415-434. <https://doi.org/10.33433/maruhad.1451530>

Gönül Koşar, Günhan. *Çocuğun Kişilik Hakkının Anne Baba Tarafından Sosyal Medya Yoluyla İhlali ve Hukuki Korunma Yolları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2025.

Gönüllü, Canan. “Sosyal Medyada Linç Kültürü ve Yaşlı Ayrımcılığı”. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 23/60 (Eylül 2023), 563-583. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.1146185>

Gönültaş, Burak Miraç. “Çocuğun Korunması, Güvenliği ve Cinsel İstismarın Önlenmesinde Çocuk Odaklı Bir Anlayışın Gerekliliği: Çocuk Odaklı Ortamlar”. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 46/1 (Haziran 2022), 85-93.

Gözen, Özlem - Şaldırdak, Günseli Ayça. “Çocuk İşçiliğinin Yeni Yüzü: Kidfluence”. *Çocuk ve Medeniyet* 8/14 (Aralık 2023), 113-135.

Grassinger, Gülçin Elçin. *Türk Medeni Kanununda Yer Alan Velayet Hükümleri Kapsamında Küçüğün Kişi Varlığının Korunması İçin Alınacak Tedbirler (MK m.346, MK m. 347, MK m.348)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2009.

Gül, Mehmet Akif. *Medeni Usul Hukukunda Dava Değeri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.

Gülan, Aydın. “Çocuğun Korunması İlkesi”. *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi* 12/1 (Haziran 2011), 263-266.

Güler, Zeynep. *Türk Hukuku’nda Kadının Soyadına İlişkin Gelişmeler Çerçevesinde Çocuğun Soyadı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.

Gültekin, Esra. “Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü”. *Çocuk ve Medeniyet* 3/5 (Haziran 2018), 103-143.

Gündoğdu, Büşra - Altun, Fatma. “Christine Nöstlinger’in “Alev Saçlı Çocuk” Ve Zülfü Livaneli’nin “Şapka” İsimli Eserlerinde Çocukların Maruz Kaldıkları Akran Zorbalığı ve Zorbalığın Boyutları”. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* 34 (Haziran 2023), 956-968. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1316411>

- Gündoğdu, Fatih. *Borca Aykırılık Hallerinden Kusurlu İfa İmkansızlığı ve Hukuki Sonuçları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014.
- Günergök, Özcan - Kayıhan, Şaban. *Borçlar Hukuku Dersleri Genel Hükümler*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2024.
- Güneş Ceylan, Selda. “Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Resim ve Portreler”. *Sayıştay Dergisi* 24 (Ocak 1997), 31-36.
- Güntürk, Mümin Serdar. *Türk Yüksek Mahkemeleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012.
- Gürbüz, Elif Rümeysa. *Organ ve Doku Naklinde “Rıza”*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Gürler, Gamze. “Ofansif Mizah, Toplumsal Eşitsizlikler ve Politik Doğruculuk Stand-Up Komedileri Üzerine Eleştirel Bir Analiz”. *Ankara Üniversitesi İIEF Dergisi* 7/1 (Mayıs 2020), 137-166. <https://doi.org/10.24955/ilef.736032>
- Güvenç, İpek. “Aşı Karşıtı Veliye Karşı Çocuğun Manevi Tazminat Talebi”. *III. Genç Hukukçu Araştırmacılar Sempozyumu*. ed. Pınar Başak Coşkun vd. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Güzel, Cansel. “Sosyal Medyanın Neliği, Gelişimi ve Kullanım Alanları Üzerine Kuramsal Bir İnceleme”. *Sosyolojik Düşün* 5/2 (Aralık 2020), 93-112. <https://doi.org/10.37991/sosdus.834698>
- Güzeldağ, Sibel. *Yaşam Hakkı ve Sınırları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Hatemi, Hüseyin. *Kişiler Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Hatemi, Hüseyin - Gökyayla. *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.
- Hatipoğlu, Tahsin. *Medeni Yargılama Hukukunda Delil Sözleşmeleri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Havutçu, Ayşe. *Açık İçerik Denetimi Yoluyla Tüketicinin Genel İşlem Şartlarına Karşı Korunması*. İzmir: Güncel Yayınevi, 2003.
- Hazar, Zeynep. “İnsan Hakları Çatışmalarının Çözümlemesinde Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin İşlevi: Türk Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 26/2 (Nisan 2022), 647-684. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1116690>
- Helvacı, Serap. *Gerçek Kişiler*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2011.
- Helvacı, Serap - Aydın, Gülşah Sinem. “Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekaletsiz İşgörmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranamayacağı Sorunu”. *Marmara*

Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 23/1 (Mayıs 2017), 265-302.

Helvacı, Serap – Erlüle, Fulya. *Medeni Hukuk*. İstanbul: Legal Kitapevi, 2.Basım, 2011.

Horzum, Işıl. “Grup İletişimi Temelinde Önyargı, Açık Sadakati, Kutuplarda Düşünmek, Ayrımcılık ve Sosyal Medyada Linç: Fazıl Say Örneği”. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi* 4/4 (Aralık 2020), 324-342. <https://doi.org/10.47525/ulasbid.823962>

Işık, Alper. *Dijital Demokrasi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Işık, Alper. *İnternet Aktörleri ve Egemenliğin Değişen Boyutları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.

Işık, Atiye Merve. *Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarda Ehliyet*. Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2019.

Işık, Egemen. “Bir Kişilik Değeri Olarak Kişinin Resmi”. *İstanbul Hukuk Mecmuası* 78/4 (Şubat 2021), 1723-1746. <https://doi.org/10.26650/mecmua.2020.78.4.0001>

Işık, Vildan. “Holografik Sanatta Kullanılan Hologram Çeşitleri”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 13/49 (Eylül 2014), 366-385. <https://doi.org/10.17755/esosder.42606>

İçel, Kayıhan. *Kitle İletişim Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2023.

İçten, Tarık - Bal, Güngör. “Artırılmış Gerçeklik Üzerine Son Gelişmelerin ve Uygulamaların İncelenmesi”. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi Part C: Tasarım ve Teknoloji* 5/2 (Haziran 2017), 111-136.

İkizler, Metin - Tüzüner, Özlem. *Medeni Hukuk-I*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.

İlhan, Gökhan - Ekmekçi, Zeynep. “Dijital Çağda Okuryazar Olmak: Duygusal Zekânın Dijital Okuryazarlık Üzerine Etkisi”. *Etkileşim* 13 (Nisan 2024), 192-218. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2024.7.13.246>

İliş, Ali - Gülbahçe, Arzu. “Sosyal Medya Bağımlılığı ile İletişim Becerileri Arasındaki Yordayıcı İlişkinin İncelenmesi”. *EKEV Akademi Dergisi* 78 (Temmuz 2019), 45-60.

İmamoğlu, Selma Hülya. “Ana Baba ve Çocuk Arasında Kişisel İlişki Kurulmasında Çocuğun İradesinin Dikkate Alınması”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 70/3 (Ekim 2021), 841-865. <https://doi.org/10.33629/auhfd.963404>

İmamoğlu, S. Hülya. “Çocuğun Kişiliğinin Ana Babaya Karşı Korunması”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 54/2 (Mart 2005), 183-218. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000404

- İmamoğlu, Selma Hülya. “Yeni Medeni Kanundaki Düzenleme ve Velayete Hakim İlkeler Çerçevesinde Tedip Hakkının Değerlendirilmesi”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 54 (Aralık 2004), 165-190. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000421
- İmançlı, Canan. *Kişisel Sağlık Verilerinin Korun(a)mamasından Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- İnan, Ali Naim. “Çocuğun Korunması ve Polis”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 37/1 (Mayıs 1980), 243-250. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000812
- İpekeli Kayalı, Fena. *Türk Ticaret Hukuku’na Göre Sermaye Ortaklıklarının Bölünmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Kaçtıoğlu, Sibkat - Kılağız, Yavuz. “Yapay Zeka Bilgi İşlem Teknolojisi ve Bileşenleri”. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 14/1 (Kasım 2010), 357-375.
- Kalabalık, Halil - Doğan, Doğa Ekrem. *Hukuk Teorisi ve Metodolojisi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Kalabalık, Halil - Doğan, Doğa Ekrem. *Temel Hukuk Bilgisi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Kalan, Özlem. “Yeni Medyada Reklam ve Etik Sorunlar”. *Atatürk İletişim Dergisi* 10 (Ocak 2016), 71-90.
- Kale Özçelik, Fatmagül. “Çocuğun Özel Yaşamına Saygı Hakkının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Değerlendirilmesi”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 24/2 (Mayıs 2020), 425-451. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.733281>
- Kanbur, Bahar Nur. “Görsel Medyanın ve Subliminal Mesajların Çocuk Sağlığı Üzerine Etkileri”. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 10 (Nisan 2020), 94-106. <https://doi.org/10.38079/igusabder.665516>
- Kangal, Zeynep T. *Kişisel Verilerin Ceza ve Kabahatler Hukukunda Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Kağmıçoğlu, Celal Hakan – Çolak, Haldun. “Tüketicinin Nesnelerin İnterneti Teknolojilerini Benimsemesi ve Bir Uygulama”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 19/4 (Aralık 2019), 241-268. <https://doi.org/10.18037/ausbd.668649>
- Kanışlı, Erdem. “Hedef Kitle ve Paydaşlar ile İletişim Aracı Olarak ‘Sosyal Medya’: Gaziosmanpaşa Üniversitesi (GOÜ) Örneği”. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* 5/2 (Aralık 2013), 69-78.

- Kaplan, Ahmet Galip. *Elektronik Ortamda İşlenen Haksız Rekabet Halleri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Kaplan, Mahmut. “Meşru Savunmada Orantılılık”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13/2 (Aralık 2023), 1139-1175. <https://doi.org/10.52273/sduhfd..1345964>
- Kara, İlker. “Security Risks and Safeguard Measures in Social Media Usage”. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* Esojat Özel Sayısı (Kasım 2020), 10-15. <https://doi.org/10.31590/ejosat.818375>
- Karaarslan, Abdulkadir. *Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru Usulü ve Uygulama Sorunları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Karaca, Mustafa. vd., “Siber Mağduriyet: Kavramsal Bir Çalışma”. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi* 3/1 (Ocak 2021), 177-191.
- Karaca, Şükran. “Sosyal Medya Kullanım Motivasyonlarının Kişilik Özellikleri ve Yaşam Doyumu Açısından İncelenmesi”. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi* 28/1 (Mart 2021), 205-226. <https://doi.org/10.18657/yonveek.763305>
- Karadeniz, İbrahim vd., “Travel influencer advertisements: A study in Turkey”. *Journal of Tourism Leisure and Hospitality* 4/1 (Haziran 2022), 37-45. <https://doi.org/10.48119/toleho.949883>
- Karakaş, Muhammed Emin. “Dijital Geçmişin İnternet Erişiminden Kaldırılması "Unutulma Hakkı" ve Türk Hukukunda Görünümü”. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/2 (Aralık 2020), 262-289.
- Karakaya, Nafia Kübra. “Teknoloji, Ailenin Rolü ve Öğretmenin Rolü-Çocuk Hakları” Erken Çocuklukta Dijital Eğitim ed. Esra Ömeroğlu vd. Ankara: Anı Yayıncılık, 2021.
- Kara Kılıçarslan, Seda. “Fedakârlığın Denkleştirilmesi İlkesine Dayanan Sorumluluğun Medeni Hukuk Çerçevesindeki Görünümü”. *Medeni Hukuk Dergisi* 1/1 (Ocak 2024), 96-122.
- Kara, İlker. “Web Hackleme (Hacking) Saldırıları”. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)* 10/1-6 (Aralık 2020), 1-6.
- Kara, Tolga. “Gençler Neden Snapchat Kullanıyor Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Üzerinden Bir Araştırma”. *Intermedia International E-journal* 3/5 (Ocak 2017), 262-277.
- Karabatak, Songül - Alanoğlu, Müslim. “Faculty Members' Digital Footprint Experiences And Digital Footprint Awareness”. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 44 (Mart 2022), 31-41.

- Karaboğa, Mehmet Tahir. “Dijital Medya Okuryazarlığında Anne ve Baba Eğitimi”. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 14/20 (Aralık 2019), 2040-2073. <https://doi.org/10.26466/opus.601942>
- Karacan, Olcay. “Unutulma Hakkı ve Cinsel Saldırı Failleri”. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 19/1 (Mart 2022), 191-215.
- Karaman, Ebru. *Velayet Hakkı Bağlamında Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin Anayasal Değerlendirmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Karasaç, Eda Gülsüm. “Ceninin Yaşama Hakkı”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 71/3 (Ekim 2022), 1051-1097. <https://doi.org/10.33629/auhfd.1136762>
- Karauz, Agah Kürşat - Çokkaş, Yakup. “İlk ve Orta Dereceli Okullarda Öğrencilerin Birbirlerine Verdikleri Zarardan Kaynaklanan Sorumluluk Esasları”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 28/1 (Nisan 2020), 37-74. <https://doi.org/10.15337/suhfd.634742>
- Karınçu Karaağaç, Sümeyra. *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Kabahati*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Kaşak, Fahri Erdem. “Roma Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Türk Hukukunda Şart (Koşul, Condicio)”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 10/2 (Aralık 2019), 548-562. <https://doi.org/10.21492/inuhfd.625495>
- Kaya, Aykut. “Sosyal Medyayı Arşivlemenin Teknik, Yasal ve Etik Sorunları”. *Türk Kütüphaneciliği* 39/1 (Mart 2025), 1-26. <https://doi.org/10.24146/tk.1443560>
- Kaya, Ferman. *E-Ticaret Hukuku ve Tüketici Hukukundaki Uygulamaları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Kaya, İrem. *KVKK ve GDPR Kapsamında Ortak Veri Sorumluluğu*. Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Kaya, Mine. “Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması”. *Ankara Barosu Dergisi* 4 (Temmuz 2010), 279-334.
- Kaya, Turgut. *İnternet Servis Sağlayıcısının Hukuki ve Cezai Sorumluluğu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Kayabaşı, Aydın vd. “Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Motivasyonlarının İncelenmesi: Ölçek Geliştirme Çalışması”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 83 (Ocak 2025), 163-185. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.1577413>
- Kaygısız, Esra Gökçen. “Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık”. *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi* 4-5 (Haziran 2020), 161-174.
- Kayıhan, Şaban - Ünlütepe, Mustafa. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.

- Kayıhan, Şaban. *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler – Tüzel Kişiler)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Kayıkçı, Şafak - Yürekli, Ahmet. “Görüntülü Mobil İletişimde Hologram Teknolojisinin Kullanımı”. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* Ejosat Ek Özel Sayı (HORA) (Şubat 2021), 50-54. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1115882>
- Keser Berber, Leyla - Atabey, Ayça. *Fighting Against All Odds: A Policy Roadmap To Combat Online Child Sexual Abuse In Turkey*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Keskin, Dilşad. “Doğum Öncesi Gerçekleşen Zarar Verici Fiil Sebebiyle Tazminat: Ceninin Tazminat Talebi”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 17/2 (Ocak 2013), 743-774.
- Kesin, Dilşad. “Influencer Sözleşmesi”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13/1 (Haziran 2022), 129-147. <https://doi.org/10.21492/inuhfd.1023884>
- Kılıçoğlu, Ahmet M. *Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2021.
- Kılıçoğlu, Ahmet M. *Aile Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2022.
- Kılıçoğlu, Ahmet M - Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru. *Kişilik Hakkı ve Korunması*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2023.
- Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru. “Tam Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 1759-1771.
- Kılınç, Ayşe Nur. “Okullarda Akran Zorbalığının Özel Hukuk Açısından Değerlendirilmesi”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 26/4 (Kasım 2022), 63-102. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1172511>
- Kılınç, İzzet - Ünal, Aslıhan. “Yeni Gözde Yapay Zeka: Yapay Zekanın İş Dünyasına Etkileri”. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi* 6/2 (Ekim 2019), 238-258.
- Kızılay Güneşlioğlu, Aygül. “Alzheimer Hastalarının Fiil Ehliyetinin İncelenmesi”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 30/4 (Aralık 2022), 2249-2266. <https://doi.org/10.15337/suhfd.1122466>
- Koç, Mustafa. “Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/17 (Aralık 2004), 231-238.
- Koç Alamaslı, Irmak. “Kültür Endüstrisi Bağlamında Instagram”. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi* 1/1 (Mayıs 2021) 39-49.
- Koçak, Talat. “Geç Antik Çağ Roma ve Doğu Roma Hukukunda Kölelikle İlgili Kanunlar Üzerine Bir Değerlendirme”. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi* 6/1 (Haziran 2023), 82-94. <https://doi.org/10.48120/oad.1201803>

- Koçhisarlıoğlu, Cengiz vd., *Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri Pratik Çalışmalı Konu Anlatımı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2.Baskı, 2023.
- Kopuz, Tuba vd. “Sharenting: Kavramsal Bir Çözümleme”. *Intermedia International E-Journal* 9/17 (Aralık 2022), 379-390.
<https://doi.org/10.56133/intermedia.1169655>
- Korkusuz, Mehmet Refik - Korkusuz, Mustafa Halit. *Hukuk Başlangıcı*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2018.
- Koşar, Günhan Gönül, *Haksız Fiil Sorumluluğunda Kusur ve Etkisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Kösesoy, Elif. *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Çocuğun İhmal ve İstismardan Korunma Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Kulluk, Reyhan. “Dijital Toplumun Tipleri: Dijital İçerik Üreticilerinin Sosyolojik Bir Analizi”. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* 26/2 (Ekim 2023), 64-78.
<https://doi.org/10.18490/sosars.1382505>
- Kulular İbrahim, Merve Ayşegül. “Rıza, Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar Bağlamında Hukuka Uygunluk Nedenleri”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/2 (Ocak 2020), 305-333.
- Kum, Sevil Şılan. “Unutulma Hakkının İstihbari Kaynaklı İdari İşlemler Açısından Değerlendirilmesi”. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Eylül 2021), 129-150.
- Kurşun, Ali Suphi. *Elatmanın Önlenmesi Davası*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Kurt, Leyla Müjde. “Cenin Malvarlığı Hakları”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2/1 (Temmuz 2016), 177-209.
- Kurt, L. Müjde. “Kamuya Mal Olmuş Kişi Kavramı”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 66/3 (Eylül 2017), 581-604.
https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001901
- Kurt, Neval İsra - Toy, Ertan. “Metaverse Platformlarındaki Temsilimiz Olan Üç Boyutlu Avatarlar Üzerine Bir İnceleme”. *Yeni Yüzyıl’da İletişim Çalışmaları* 2/6 (Ocak 2023), 179-199.
- Kuru, Baki vd. *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2013.
- Kutlu, İhsan - Açıkgöz, Derya Nur. “Spinal Musküler Atrofi (SMA) Hastası Bireylere Bakım Verenlerde Bakım Yüğü ve Baş Etme Becerileri”. *Sosyal Sağlık Dergisi* 3/2 (Eylül 2023), 138-159.

- Kutlu, Mahmut. “Sosyal Medyada Kitle Psikolojisi ve Linç Kültürü”. *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi* 5/2 (Aralık 2023), 95-125. <https://doi.org/10.53281/kritik.1347651>
- Kuzgun, İmge. *Türk Ceza Hukuku Açısından Mobbing*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Küçükali, Canan - Küçükali, Tuğçe. *Şematik Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Küpelı, Ceren. “Şiddet Mağduru Kadınların Unutulma Hakkı”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/1 (Mart 2017), 229-239.
- Leblebici Koçer, Leyla - Özmerdivanlı, Harun. “Kişiselleştirilmiş Reklamlara Yönelik Tutumları Etkileyen Faktörlerle Satın Alma Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *Akdeniz İİBF Dergisi* 19/2 (Kasım 2019), 427-454. <https://doi.org/10.25294/auibfd.649282>
- Levendeli, Şafak Tanır. “Dijital Çağda Yapay Zeka Tabanlı Ses Taklidi: Algoritmik Vantrilokizm”. *Yeni Medya Elektronik Dergisi* 8/2 (Mayıs 2024), 355-373.
- Mendi, Arif Furkan vd. “Dijital Denekler”. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* 29 (Aralık 2021), 174-180. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1009669>
- Meray, Melisa Seval. “Ceza Hukukunda Siber Zorbalık”. *Karatekin Hukuk Dergisi* 2/2 (Temmuz 2024), 77-106. <https://doi.org/10.70011/kahd.1361984>
- Milanlıoğlu, Aysel - Kılıç, Sultan. “Trikotillomanili Bir Çocukta Valproik Asitin Etkinliği”. *Journal of Clinical and Experimental Investigations* 2/2 (Haziran 2011), 214-215. <https://doi.org/10.5799/ahinjs.01.2011.02.0241>
- Muslu, Mücahit. “Spinal Musküler Atrofi (SMA) ve Tıbbi Beslenme Tedavisi”. *Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi* 4/3 (Eylül 2021), 131-140.
- Nalbant Arabacı, Esra. *İdare Hukukunda Çocuğun Korunması*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021.
- Nalbantoğlu, Seray. “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 35 (Temmuz 2018), 583-605.
- Nomer, Haluk N. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Beta Yayıncılık, 17.Basım, 2020.
- Kuş, Oğuz. “Metaverse: ‘Dijital Büyük Patlamada’ Fırsatlar ve Endişelere Yönelik Algılar”. *Intermedia International E-Journal* 8/15 (Aralık 2021), 245-266. <https://doi.org/10.21645/intermedia.2021.109>
- Oğuzman, Kemal vd., *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2018.
- Oğuzman, Kemal vd. *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2024.

- Okur, Sinan. *Türk Medeni ve Borçlar Hukukunda Metot*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.
- Omur, Songül - Uyar, Mehtap. “Sharenting: Türkiye’de Ebeveynlerin Paylaşım Eğilimleri Üzerine Bir Değerlendirme”. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi* 9 (Aralık 2022), 23-45. <https://doi.org/10.56676/kiad.1162288>
- Oral, Tuğçe. *Tüzel Kişilerin Manevi Zararının Tazmini*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Ordu, Ayten. *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet’inde İnternette Kişilik Hakkının Hakaret ve Sövme (Zem ve Kadih) Yoluyla İhlaline Karşı Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Orhan, Suzan. “Toplumsal Değişimin Görsel Estetik Belgesi Olarak Sokak Fotoğrafçılığı”. *Sanat Dergisi* 35 (Mart 2020), 49-64.
- Ozan Özparlak, Başak. *Büyük Veri Çağında Yapay Zeka Sistemlerinin Çalışma İlişkilerinde Kullanımı: Hukuki Bir Değerlendirme*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Ozan Özparlak, Başak - Sanem Yılmaz, Sabire. “6G Kablosuz Teknolojisi ve Veri: Yeni Hukuki Tartışmalar”, *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk III: Büyük Veri*, ed. Eylem Aksoy Retornaz-Ösman Gazi Güçlütürk (İstanbul: On İki Levha, 2021)
- Öğretir Özçelik, Ayşe Dilek (ed.). *Çocuk Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi, 2021.
- Önal, Duygu. *Çocuğun Özel Yaşamının Gizliliğinin Korunması Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Önay Doğan, Betül vd. “Facebook Kullanıcısı Kız Çocuklarına Yönelen Zorbalık Odaklı Siber Tacizin Cinsel Tacize Dönüşümü: Gazete Haberleri Üzerinden Betimsel Bir Değerlendirme”. *Etkileşim* 2 (Ekim 2018), 36-55. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2018.2.27>
- Öncü, Azim. “Çocuğun Kişiliği ve Ehliyeti” *Çocuk Hukuku Güncel Esaslar ve Güncel Meseleler* ed. Ömer Korkut-Seda Baş (İstanbul: Adalet Yayınevi, 2024)
- Önen, Mesut. *Hukukun Temel Kavramları*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2.basım, 1988.
- Önok, R. Murat - Önay, Işık. “Hukuk Düzeninin Birliği İlkesi Çerçevesinde Zorunluluk Hâlinin Hukukî Niteliği”. *İstanbul Hukuk Mecmuası* 77/2 (Aralık 2019), 847-895.
- Özbay, Halil İbrahim. “İnternet Ortamında Çocukların Korunması”. *Türk Dünyası Araştırmaları* 128/253 (Ağustos 2021), 441-460.
- Özcan, Göknil. *Bankacılık İş ve İşlemlerinde Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Özdemir, Hayrunnisa. *Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2009.

- Özel, Bora. “Bası Yarası Olan Hastaların Yönetimi”. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi* 23/3 (Ekim 2014), 492-505. <https://doi.org/10.17827/aktd.28287>
- Özel, Sibel. *Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2004.
- Özen, Mustafa. “Deniz Yoluyla Yolcu Taşıma Sözleşmesi Sözleşmenin Taraflarının Sözleşmeden Kaynaklanan Sorumlulukları”. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi* 4/1 (Temmuz 2018), 57-89.
- Özen, Ümmü Habibe - Aslan, Hüseyin, “Akran Zorbalığının Nedenleri ve Çözüm Önerilerine İlişkin Okul Öncesi ve İlkokul Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi”. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi* 8/2 (Aralık 2024), 39-57.
- Özer, Cevat Sercan. “Dijital izlerde #yapayzekâ: Yapay zekâ algılarının ağ analizi”. *NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi* 13 (Haziran 2024), 19-34.
- Özer Deniz, Miray. *Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bundan Doğan Sorumluluk*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Özer, Hatice Duygu - Alpsoy, Fatma Nazlıcan. “Çocuk İşçiliğinin Yeni Görünümü: Kidfluencer”. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2024), 241-274.
- Özer, Sait. “Aleksandr Rodçenko’nun Afişlerinde Fotomontaj; Sinema ve Fotoğrafın Etkileri”. *ArtDE* 1 (Kasım 2024), 79-89.
- Özer, Şamil. “Sanal Gerçeklik Teknolojilerinde Dokunsal Geri Bildirim: Eğitim Amaçlı Kullanımı Üzerine Yazın İncelemesi”. *Journal of Economics and Political Sciences (JEP)* 3/2 (Aralık 2023), 147-156.
- Özgenç, Nuri Berkay. “Meşru Savunmada Orantılılık”. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12/24 (Eylül 2022), 245-270.
- Özkan Duvar, Ayşe. “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 2. Maddesi Çerçevesinde Yaşam Hakkının Korunmasında Devletin Yükümlülüğü”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 24/2 (Aralık 2018), 660-681. <https://doi.org/10.33433/maruhad.502940>
- Özmen, Nihat Eren - Buluş, Ercan. “Derin Sinir Ağları Yardımıyla Fotomontaj Tespiti”. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi* 8/5 (Aralık 2020), 236-240. <https://doi.org/10.21923/jesd.837237>
- Öztaş, Bilge. *Kişiler Hukuku Gerçek Kişiler*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021.
- Öztaş, Bilge. *Medeni Hukuk’un Temel Kavramları*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2015.
- Öztaş Büyüktanır, Burcu G. *Çocuğun Kişilik Hakkı ve Çocuğun Kişilik Hakkının Hukuka Aykırı Fiillere Karşı Korunması*. İstanbul: Yetkin Yayınları, 2019.

- Öztan Büyüktanır, Burcu Gülseren. “Ceninin Bedensel Bütünlüğünün İhlalinde Maddi Zararının Tazmini”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/1 (Haziran 2018), 275-302. <https://doi.org/10.21492/inuhfd.403025>
- Öztürk, Barış Can. “Birlikte Velayette Gönüllülük Prensibinin Yeri ve Anayasa Mahkemesi Kararının Değerlendirilmesi”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 71/3 (Ekim 2022), 1017-1050. <https://doi.org/10.33629/auhfd.1103581>
- Öztürk, Berna. *İşçinin Talimatlara Uyma Borcu*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Öztürk, Hüseyin. “Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin Yapısı ve Görevleri”. *Bilişim Hukuku Dergisi* 2/1 (Haziran 2020), 115-140.
- Öztürk, Özge. “Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme”. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25/1 (Haziran 2021), 165-210.
- Öztürk, Şerife. “Sosyal Medyada Etik Sorunlar”. *Selçuk İletişim* 9/1 (Ağustos 2015), 287-311. <https://doi.org/10.18094/si.57598>
- Özyürek, Arzu - Çetinkaya, Ayşe. “Covid-19 Pandemi Döneminde Aile ve Ebeveyn-Çocuk İlişkilerinin İncelenmesi”. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 18/1 (Haziran 2021), 96-106.
- Paftalı, Haluk. *Türk Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Amerika Birleşik Devletleri Anayasası’nın Ek 4. Maddesi Çerçevesinde Özel Hayat Alanının Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Paltacı, Bahtiyar Münir. “Dijital Dünya’nın Tehditleri: Siber Zorbalık ve Siber İstismar”. *Orta Doğu ve Orta Asya-Kafkaslar Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 4/1 (Haziran 2024), 56-62. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12578849>
- Pekcanıtez, Hakan vd. *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2011.
- Peksöz, Vildan. *Medeni Usul Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2.Basım, 2022.
- Polat, Filiz - Sohbet, Rabia. “Ortaöğretim Öğrencilerinde Akran Zorbalığı”. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 15/2 (Temmuz 2020), 41-51. <https://doi.org/10.17517/ksutfd.608921>
- Sak, Uğur. *Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Duygusal ve Akademik Gelişimi*. Ankara: Pegem Akademi, 2021.
- Salderay, Bülent - Erten, Ayşegül. “Instagram’da Fotoğraf Paylaşımı ve Sanal Benlik Olgusunun Sunumu”. *Akademik Sanat* 14 (Aralık 2021), 115-129.
- Salihpaşaoğlu, Yaşar - Değirmencioğlu, Burcu. “Unutulma Hakkının Bir “İnsan Hakkı”na Dönüşme Yolculuğu”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 24/2 (Mayıs 2020), 361-388. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.733270>

- Sanlı, Kerem Cem. *Hukuk ve Ekonomi Perspektifinden Sözleşme Hukuku ve Sözleşme Yaptırımlarının Ekonomik Analizi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Sarı, Onur. *NFT'ler Açısından Mali Hakların Devri Sözleşmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Sarıdoğan, Tahir. "Ölümden Sonra Kişilik Değerlerini Korumanın Yolları". *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genç Hukukçular Sempozyumu 2021 Tam Metin Kitabı*. ed. Ümit Süleyman Üstün vd. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Sarıgül, Ali Tanju - Gündüz, Hakan. "Meşru Savunmanın Sınırının Aşılması". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 27/4 (Ekim 2023), 391-442. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1256077>
- Satılmış, Utku Ilgaz. *Ceza ve Tutukevlerinde Tutulan Kişilerin Özel Hayatının Gizliliği*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Satkin, Mustafa Bilge. "Fotoğraf, Gerçeklik ve İdeoloji". *Sanat-Tasarım Dergisi* 5 (Kasım 2014), 7-13.
- Serozan, Rona. *Çocuk Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005.
- Sezerer Albayrak, Eda. "Sosyal Medya'da Çocuk Mahremiyeti: Ebeveynlerin Instagram'daki Çocuk Mahremiyetine Bakış Açıları". *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 19/39 (Aralık 2020), 1211-1226. <https://doi.org/10.46928/iticusbe.787870>
- Sezgin, Merve - Altay, Işıl. "Üniversite Tercihinde Sosyal Medyanın Aracı Rolü". *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi* 3/4 (Nisan 2021), 87-104.
- Sezgin, Sedat. "Vesayet Altındaki Kişinin Vasi Rızası Gerektirmeksizin Bizzat Yapabileceği İşlemler". *Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/1 (Mayıs 2022), 55-86. <https://doi.org/10.51562/nkuhukuk.2022313>
- Sığınç, Hamza - Koç, Beşir. "Subliminal Mesajlar ve Gıda Tüketimi Üzerine Bir Değerlendirme". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7/14 (Kasım 2017), 83-96. <https://doi.org/10.29029/busbed.313571>
- Sinanoğlu, Asena. *Türk Medeni Kanunu'na Göre Çocuk ile Kişisel İlişki Kurma Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Siyez, Diğdem M. (ed.). *Çocuk ve Ergen Gelişimi Çok Boyutlu Bir Bakış*. Ankara: Pegem Akademi, 2021.
- Soylu, Esra. *Kişilik Hakkının Korunması Çerçevesinde Sanal Evrenler*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Soysal, Tamer. "Sanal Gerçeklik ve Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Ceza Hukuku Üzerindeki Olası Etkileri Üzerine Bir Deneme". *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 53 (Ocak 2023), 169-246. <https://doi.org/10.54049/taad.1231807>

- Soysal, Tamer. “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği’nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 13 (Haziran 2019), 339-422. <https://doi.org/10.18771/mdergi.581902>
- Sönmez, Eda - Seçkin Codal, Keziban. “Terrorism in Cyberspace : A Critical Review of Dark Web Studies under the Terrorism Landscape”. *Sakarya University Journal of Computer and Information Sciences* 5/1 (Nisan 2022), 1-21. <https://doi.org/10.35377/saucis...950746>
- Sönmez, Göktuğ - Çelik, Emine. “Anonimlik ile İlegalite Arasında: Deep Web, Dark Web ve Devlet Dışı Silahlı Aktörlerin Uluslararası Siber Faaliyetleri”. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi* 22/1 (Haziran 2020), 66-88.
- Sulu, Muhammed. “Ölüm ve Bedensel Bütünlüğün İhlali Halinde Manevi Tazminat”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22/3 (Aralık 2016), 2737-2756.
- Sütken, Elvan. “Medeni Hukukta Fedakarlığın Denkleştirilmesi İlkesinin Taşınmaz Mülkiyetinin Kısıtlamaları ile İlgili Olarak Uygulandığı Bazı Durumlar”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4/2 (Aralık 2009), 109-131.
- Süzen, Begüm. “Yansıma Yoluyla Zararların Tazmini Taleplerine Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi Bakımından Zarar Yerinin Tespiti”. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8/1 (Haziran 2021), 295-328.
- Şahin, Muzaffer - Şahin, Gökçe. “Geleneksel Medyanın Yeni Rakibi: Yeni Medya ve Canlı Yayınlar”. *Yeni Medya* 1 (Eylül 2016), 50-63.
- Şahiner Önal, Gülay - Hisar, Kemal Macit. “Üniversite Öğrencilerinde Uykusuzluk Şiddeti ve Depresyon Semptomları İlişkisi ve Depresyon Tedavisinin Uykusuzluk Şiddetine Etkisi”. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 7/1 (Mart 2018), 125-130.
- Şen, Y. Furkan. “Yaşam Hakkı: İdam, Kürtaj, Ötenazi ve Siyasal Sorumluluk”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 19/2 (2015), 1-26.
- Şendeniz, Özlem. “Bakmak, Biriktirmek, Paylaşmak: Fotoğraf, Bellek ve Sosyal Medya İlişkisi”. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi* 5/2 (Aralık 2015), 21-31.
- Şensöz Malkoç, Ebru. *Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Şentürk, Kutay. “Çevrimiçi Uygulamalarda Kullanıcı Motivasyonlarının Belirleyiciliği”. *Pamukkale Üniversitesi İletişim Bilimleri Dergisi* 3/2 (Aralık 2024), 121-145. <https://doi.org/10.70559/pauibd.1489372>
- Ekici, Şerafettin. *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.

- Şirin, Memduh Cemil. “Çocuğun Yararı Gözüyle Çocuğun Yüksek Yararı İlkesine Bakış”. *Çocuk ve Medeniyet* 4/8 (Aralık 2019), 219-240.
- Taçar, Hatice Sümeyye. “Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararlarında Unutulma Hakkı ve Basın Özgürlüğü”. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8/2 (Eylül 2023), 609-634. <https://doi.org/10.58733/imhfd.1357937>
- Tahaoğlu, Gül vd., “Derin Sahte Ses Manipülasyonu Tespit Sistemleri Üzerine Bir Derleme”. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 29/1 (Nisan 2024), 353-402. <https://doi.org/10.53433/yyufbed.1358880>
- Talu, Ertuğrul. “Bir Oyundan Ötesi: “Mavi Balina” The Blue Whale Adlı Oyunun Shneidman’ın “İntihar Küpü” Modeli Bağlamında Analizi”. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 20/3 (Ocak 2019), 1044-1078.
- Tam, Mehmet Sinan. “Takipçiler Nezdinde Sosyal Medya Fenomenlerinin Kanaat Önderliği Ölçeği”. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23 (Temmuz 2020), 481-502.
- Tanrıkulu, İbrahim. “Siber Zorbalık ve Kavramsal Konular”, *Siber Zorbalık Araştırmaya, Önlemeye ve Müdahale Etmeye Yönelik En Güncel Bilgiler*, ed. İbrahim Tanrıkulu Ankara: Anı Yayıncılık, 2.Basım, 2020.
- Taş, Ahmet - Bülbül, Halil İbrahim. “Examination of The Relationship Between Consumers' Digital Footprint Awareness and Their Decision-Making Styles in Digital Marketing With The Structural Equality Model”. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 20/2 (Aralık 2024), 409-426.
- Taşdelen, Birgül - Kesim, Mehmet. “Etkileşimli Televizyon Geleneksel Televizyona Karşı: Televizyon İzleyicisi Ne İster?”. *Selçuk İletişim* 8/3 (Temmuz 2014), 268-280.
- Taştan, Furkan Güven. *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Taştan, Mehmet. “Akıllı Ev Uygulamaları İçin Yeni Nesil IoT Denetleyici ile Gerçek Zamanlı Uzaktan İzleme ve Kontrol Uygulaması”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 23/2 (Ağustos 2019), 481-487. <https://doi.org/10.19113/sdufenbed.524110>
- Tatar, Erol. “Yasalarımızda Tekzip (Cevap ve Düzeltme) Hakkı ve Uygulaması”. *Ankara Barosu Dergisi* 4 (Aralık 2008), 97-109.
- Tekelioğlu, Numan. “Reklam ve Reklam Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8/1 (Temmuz 2018), 1-34.
- Teker, Necmettin. “Video ve Eğitimde Kullanılması”. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)* 24/2 (Ağustos 2019), 423-447. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000711

- Tekin, Esra. *Milletlerarası Özel Hukukta Kişilik Haklarının İnternet Yoluyla İhlalinde Sorumluluk*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Tekin, Necdet - Karanfil, Salih. “Fuzzy Mantık (Bulanık Mantık)”. *Öneri Dergisi* 1/2 (Ocak 1995), 3-15. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.706206>
- Terzi, Onur - Gülgün İşli, Ayşe. “Dijitalleşen Dünyada Dijital Okuryazarlık: Banka Müşterileri Üzerine Bir Araştırma”. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AKSOS)* 7 (Mayıs 2020), 50-67.
- Tokat, Hüseyin. *Türk Hukukunda Gaiplik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Toksoy, Gamze. “Fotoğraf Aslında Neyin Belgesi? Fotoğraf Toplumsallığı ve Medya ve Gerçeklik Tartışmalarında Değişmeyen Rolü”. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi* 9/2 (Aralık 2019), 491-505.
- Tokuç, Hülya - Duyan, Veli. “Sosyal Medya, Aile ve Çocuk Etkileşiminin Çocuk Hakları Bağlamında İncelenmesi”. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırma Dergisi* 1/1 (Aralık 2022), 46-66.
- Tonguç, Güray - Özyayın Özkara, Betül. “Using 3D Hologram in Distance Education”. *Türkiye Eğitim Dergisi* 5/1 (Haziran 2020), 56-68.
- Topuz, Murat. *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Genel İşlem Koşullarında Kapsam (Yürürlük) Denetimi, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2013.
- Tosun, Yalçın. *Medeni Hukuk, Sözleşme Hukuku ve Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku Açısından Manevi Haklar*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Tuğ Levent, Gaye. “Sosyal Medyada Çocuğun Kişilik Hakkı İhlaline Karşı Çocuğun Unutulma Hakkı”. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* Van YYÜ 40. Yıl Özel Sayısı (Temmuz 2022), 56-77. <https://doi.org/10.54831/vanyyuiibfd.1114692>
- Tuğ Levent, Gaye. “The Case of Stopping the Attack on the Right to Personality in Turkish Law”. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 56 (Haziran 2022), 68-78. <https://doi.org/10.53568/yyusbed.1098027>
- Tuncer Kazancı, İdil. “Hukukî Dinlenilme Hakkı ve Çocuğun Katılma Hakkı Bağlamında Yargılamada Çocuğun Dinlenilmesi”. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9/1 (Ocak 2023), 57-80. <https://doi.org/10.54699/andhd.1218914>
- Turan, Ergün. “Fotoğraf: Belleği Olan Ayna”. *Sanat-Tasarım Dergisi* 1/2 (Ocak 2014), 19-24.
- Turan, Metin. *Bilişim Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.

- Turan Başara, Gamze. “Avrupa Dijital Düzenleme Sisteminde Yapay Zekâ Yasası”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 73/4 (Mart 2025), 2983-3016. <https://doi.org/10.33629/auhfd.1578021>
- Turgut, Cemile. *Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Türk, Bahar. “Digital Twin Technology and Digital Entrepreneurs: On the Trail of Digital Transformation Towards A Sustainable Future”. *EUropean Journal of Managerial Research (EUJMR)* 7/13 (Aralık 2023), 86-100.
- Türkmen, Ahmet. “Çocuğun Kişisel İlişki Kurma Hakkı”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 26/2 (Aralık 2020), 1126-1156. <https://doi.org/10.33433/maruhad.746200>
- Türkoğlu, Selin. *Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Uçak, Murat. “Kişisel Verilerin Hukuka Uygun İşlenmesinde Çocuğun Rızası”. *Kişisel Verileri Koruma Dergisi* 3/1 (Haziran 2021), 41-60.
- Uğraş, Dilek Özge. “Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Suçun Yapısı İçerisindeki Yeri ve Muhtevası”. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 18 (Aralık 2021), 369-416. <https://doi.org/10.18771/mdergi.1038089>
- Serap Uğur, “Sosyal Ağlar, Dijital Avatarlar ve Teknolojik Tekillik”. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)* 5/2 (Nisan 2019), 4-6.
- Uğur, Serap - Okur, M. Recep. “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Etkileşimli Video Kullanımı”. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 2/4 (Ekim 2016), 104-126.
- Uğureli, Ayşe. “Görsel Folklor ve Fotoğraf”. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 11/37 (Aralık 2023), 243-253. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1402035>
- Ulaşan, Fatih. “Limits And Exclusions Of The Right To Life Under The European Convention On Human Rights And Turkish Law”. *Kırıkkale Hukuk Mecmuası* 3/2 (Ekim 2023), 525-549. <https://doi.org/10.59909/khm.1342235>
- Uludasdemir, Dilek - Küçük, Sibel. “Siber Zorbalık Önleme ve Müdahale Programlarının İncelenmesi”. *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi (TSAD)* 4/3 (Aralık 2023), 44-56.
- Umay, Aysun. “Matematiksel Muhakeme Yeteneği”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24/24 (Haziran 2003), 234-243.
- Usta, Sevgi. *Çocuk Hakları ve Velayet*. İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012.

- Uyar, Mehtap - Hasdemir, Tuğba. “Çocukların İnternet’e Erişimleri ve Kullanım Becerileri: Ankara İli Örneği”. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10/19 (Haziran 2021), 7-38.
- Uysal, Hatice - Dinçer, Çağlayan. “Peer Bullying During Early Childhood”. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi* 5/4 (Aralık 2012), 468-483.
- Uzgur, Mervenur. “Siber Psikoloji: Kişilik ve Dindarlık”. *Türk Din Psikolojisi Dergisi* 8 (Aralık 2023), 139-147. <https://doi.org/10.59379/tdpd.1335281>
- Uzun, Fatih Burak. “Gerçek Kişilerin Hak Ehliyeti ve Hak Ehliyetine Uygulanacak Hukukun Tespiti”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/2 (Aralık 2016), 11-48.
- Uzun, Hilal. “Sosyal Medyanın Bilgi Kalitesine Etkisi: Sahte Hesaplar”. *Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi* (Aralık 2016), 1-31.
- Ünlü, Feyza. “Orta Yaş Üstü Bireylerde Sosyal Medya Bağımlılığı ve Sosyal İzolasyon”. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/1 (Mart 2018), 161-172.
- Ünlütepe, Mustafa. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Ünlütepe, Mustafa. *Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Yağcı, Mine. *Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluk (TBK m.116)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Yağcıoğlu, Ali Haydar. “Yeni İsviçre Haksız Rekabet Kanunu'nda Genel İşlem Koşullarının Açık İçerik Denetimi (UWG Art. 8)Open Control of the Content of General Terms and Conditions on the New Swiss Federal Law Against Unfair Competition (UWG Art. 8)”. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* (Haziran 2013), 3057-3098.
- Yavuz Aksakal, Nihan - Ülgen, Beliz. “Yapay Zeka ve Geleceğin Meslekleri”. *TRT Akademi* 6/13 (Eylül 2021), 834-853. <https://doi.org/10.37679/trta.969285>
- Yavuz, Ayşe - Ürkmez, Seval. “Instagram Annelerinin Satın Alma Davranışı Üzerindeki Rolü”. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* 13/1 (Mart 2025), 189-218. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.1583117>
- Yavuz, Can. *İnternet’teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3. Basım, 2020.
- Yavuz, Cevdet. *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. II Cilt. Ankara: Beta Basım Yayım, 2022.
- Yavuz, Kardelen - Türk Kaya, Sezin. “Fotomontaj Tekniğinin 2000’li Yıllarda Türk Resim Sanatına Yansımaları”. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi* 11/24 (Aralık 2021), 45-70. <https://doi.org/10.16950/iujad.968986>

- Yavuz, Sefer. “Sosyal Medya Kullanım Amaçları Üzerine Bir Araştırma: İlahiyat Fakültesi Öğrencileri Örneği”. *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/17 (Haziran 2020), 99-132.
- Yegen, Ceren. “Demokratik ve Yeni Bir Kamusal Alan Olarak Sosyal Medya”. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1/2 (Mart 2015), 119-135.
- Yeldan, Didem. *Siber Suçlar Taciz-Zorbalık-Şiddet-İntikam*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Yelmen, Adem. “Yetkisiz Temsil”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/3 (Temmuz 2016), 429-448.
- Yener, Mehmet Zahid. “Sosyal Medya Paylaşımlarının Boşanma Davasına Etkisi”. *Adalet Dergisi* 67 (Kasım 2021), 239-262.
- Yenice Ceylan, Özge. “Unutulma Hakkının Basın Özgürlüğü Karşısındaki Konumu”. *Kişisel Verileri Koruma Dergisi* 3/2 (Aralık 2021), 1-14.
- Yıldırım, Enes. “Türk Hukukunda Yansıma Zararlar”. *Ankara Barosu Dergisi* 81/1 (Şubat 2023), 245-266.
- Yıldırım, Remzi. “Akran Zorbalığı”. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 10/2 (Haziran 2012), 39-51.
- Yıldız, Filiz. “Ölümcül “Mavi Balina” Oyununun Basında Temsiline Dair Eleştirel Bir Değerlendirme”. *Erciyes İletişim Dergisi* 5/4 (Temmuz 2018), 557-570. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.426067>
- Yıldız, Ozan Ali. *Fikri Hakların İhlaline Dayalı Kazanç Devri Talebi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Yılmaz, Beste. *Kişisel Verilerin Korunması ve Rekabet Hukuku Bağlamında Veri Taşınabilirliği Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Yılmaz, Çiğdem Mine. *Ayırt Etme Gücüne Sahip Küçüğün Bedenvarlığı Üzerindeki Tasarrufları*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2023.
- Yılmaz, Hasan - Şahin, Mustafa Ergin. “Bulanık Mantık Kavramına Genel Bir Bakış”. *Takvim-i Vekayi* 11/1 (Haziran 2023), 94-129.
- Yılmaz, Mehmet - Candan, Ferdi. “Oyun Sanal İntihar Gerçek: “The Blue Whale Challenge/Mavi Balina” Oyunu Üzerinden Kurulan İletişimin Neden Olduğu İntiharlar Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme”. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 29. Özel Sayısı (Kasım 2018), 270-283. <https://doi.org/10.31123/akil.459303>
- Yılmaz, Meltem. *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8.Maddesi Kapsamında Dış Görünüş Tercihleri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.

- Yılmaz, Oğuzhan - Destegüloğlu, Bilge. “Çocuk Kitaplarında Akran Zorbalığı”. *Milli Eğitim Dergisi* 50/230 (Mayıs 2021), 241-257.
<https://doi.org/10.37669/milliegitim.679827>
- Yılmaz, Süleyman. *Kişiler Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2023.
- Yılmaz, Süleyman - Yıldırım, Abdulkerim. *Medeni Hukuk-I*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Yiğit, Tuncay - Ersoy, Mevlüt. “LTE Ağlarda Yüksek Çözünürlüklü Video Aktarımlarında Video Kalitelerinin Değerlendirilmesi”. *Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi* 9/2 (Temmuz 2017), 43-48.
- Yolal, Halil. *Danıştay Kararları Işığında İptal Davalarında Dava Açma Ehliyeti*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Yusufoğlu Bilgin, Fülürya. Dijital Piyasalarda Yer Sağlayıcıların Hukuki Sorumluluğu - Marka, Telif Hakkı ve Haksız Rekabet Kapsamında (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022)
- Yücel, Yeliz. *Türk Medeni Kanununda Boşanma Halinde Velayet, Çocukla Kişisel İlişki Kurulması ve Çocuğun Soyadı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Yüksek, Hilal. *Kişilik Hakkı İhlali Kapsamında İnsan Üzerinde Yapılan Deneyler ve Hukuki Sonuçları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Yüksel, Hakan. “Sharenting Bağlamında Sosyal Medyada Çocuk İmajının İnşası”. *Akademik Düşünce Dergisi* 4 (Aralık 2021), 50-68.
<https://doi.org/10.53507/akademikdusunce.1006473>
- Yüksel, Hidayet Suha - Kızılaslan, Berrak. “Yükseköğretimde Öğrenme Çevresinin Değişiminde Vlog Kullanımının Fırsat ve Engelleri”. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 3/2 (Ekim 2020), 55-75.
- Yünlü, Semih. *Görüntü Üzerinde Kişilik Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2.Basım, 2023.
- Zengin Özküçükparlak, Burcu. *Alacaklı Temerrüdü ve Satım Sözleşmesi Açısından Sonuçları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Zevkliler, Aydın vd. *Medeni Hukuk*. Ankara: Turhan Kitabevi, 7.Basım, 2012.
- Zevkliler, Aydın - Gökyayla, Emre. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2024.
- Ziyan, Ayşe. *Velayet İlişkisi Bağlamında Çocuğun Ebeveyni Tarafından Temsili*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Zor, Abdülhamid. *Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Zorlu, Zeki. “Çocuğun Kişilik Hakkının Anne-Baba Tarafından Sosyal Medyada İhlali”. *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi* 6/1 (Temmuz 2023), 37-76.

Zorluoğlu Yılmaz, Ayça. “Sharenting ve Velayet Hakkının Sınırları”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 29/4 (Aralık 2021), 3383-3417. <https://doi.org/10.15337/suhfd.972124>

Zorlutuna, Dilara. “Kişilik Hakkı Kapsamında Şeref ve Haysiyet Kavramı ile Şeref ve Haysiyete Saldırıda Hukuka Aykırılık Unsuru”. *Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2/2 (Aralık 2024), 395-433. <https://doi.org/10.62124/kluhfd.1503466>

Elektronik Kaynaklar

AA, AA. “Çocukların olduğu videolar 3 kat fazla izleniyor”. Erişim 20 Şubat 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/cocuklarin-oldugu-videolar-3-kat-fazla-izleniyor/1542198>

BBC, BBC News Türkçe. “Çocuklara sosyal medya yasağı: Türkiye ve dünyada tartışılan kısıtlama modelleri ne?”. Erişim 20 Mart 2025. <https://www.bbc.com/turkce/articles/czj7rn2g4m3o?ysclid=m6t3fomeo5266799370>.

Canva, Canva. “Ücretsiz Online Video Düzenleyici”. Erişim 1 Nisan 2025. https://www.canva.com/tr_tr/video-duzenleyici/?ysclid=m8yo6ds3za444181373

Capcut, Capcut. “Fotoğrafları AI ile Karikatüre Dönüştürmek İçin 6 Önemli İpucu”. Erişim 14 Mart 2025. <https://www.capcut.com/tr-tr/resource/photo-to-cartoon-ai>.

Demirci, Zeki. “Yapay Zeka İle Fotoğraf Konuşturma - Canva İle Fotoğraf Konuşturma”. *YouTube*. Yayın tarihi 25 Kasım 2023. https://youtu.be/kqqwdfwDYgM?si=n-xnpp6ZJU_vW9av

Dijitork, Dijitork. “Metaverse Nedir ve Nasıl Çalışır?”. Erişim 10 Ocak 2025. <https://www.dijitork.com/metaverse-nedir-ve-nasil-calisir/>

Facebook, Facebook Yardım Merkezi. “Bir Facebook hesabı oluşturulması”. Erişim 10 Nisan 2025. https://www.facebook.com/help/188157731232424?cms_platform=www&helpref=platform_switcher&locale=tr_TR

Feeddi, Feeddi. “Herkes için açık profil ne demek?”. Erişim 1 Şubat 2025. <https://feeddi.com/herkese-acik-profil-ne-demek>

Fujifilm, Fujifilmshop. “Fotoğraf ve Video Alanında Kullanılan Filtre Türleri”. Erişim 2 Nisan 2025. <https://fujifilmshop.com/blog/fotograf-ve-video-alaninda-kullanilan-filtre-turleri?ysclid=m901xdo6ld940550082>

- Gazete, Gazeteduvar. “Telefon dolandırıcılığı: SMS’teki linke tıkladıysanız ne yapmalısınız?”. Erişim 10 Ocak 2025. <https://www.gazeteduvar.com.tr/telefon-dolandiriciligi-smstekilinke-tikladiysaniz-ne-yapmalisiniz-haber-1658806>
- Haber, Ensonhaber. “İzinsiz fotoğraflarını paylaşan annesine dava açtı”. Erişim 2 Şubat 2025. <https://www.ensonhaber.com/dunya/avrupa/izinsiz-fotograflarini-paylasan-annesine-dava-acti>
- Haber, Ensonhaber. “Samsun'da depresyona giren hasta 56 gün boyunca uyudu”. Erişim 24 Nisan 2025. <https://www.ensonhaber.com/gundem/samsunda-depresyon-giren-hasta-56-gun-boyunca-uyudu?ysclid=mae7cq0vvs286713995>.
- Haber Türk, Haber Türk. “Tanımadığı kadına sosyal medyadan attığı mesaj "cinsel taciz" sayıldı”. Erişim 4 Nisan 2025. <https://www.haberturk.com/diyarbakir-haberleri/33788479-tanimadigi-kadina-sosyal-medyadan-attigi-mesaj-cinsel-taciz-sayildi>
- İİENSTITU, İİENSTITU. “Sosyal Medyada Çocuk Fotoğraflarının Paylaşılması”. Erişim 23 Mart 2025. <https://www.iienstitu.com/blog/sosyal-medyada-cocuk-fotograflarinin-paylasilmasi>.
- İstanbul, İstanbul Haber Ajansı. “Çocuğunun fotoğrafını paylaşanlar dikkat! Soluğu mahkemede alabilirsiniz”. Erişim 2 Şubat 2025. <https://www.istanbulhaber.com.tr/cocugunun-fotografini-paylasanlar-dikkat-solugu-mahkemede-alabilirsiniz-haber-1890420.htm>
- İzdiham, İzdiham Dergi “Fatih Sultan Mehmet’in Avni Mahlasıyla Yazdığı 7 Enfes Şiir”. Erişim 20 Şubat 2025. <https://www.izdiham.com/fatih-sultan-mehmetin-avni-mahlasıyla-yazdigi-7-enfes-siir/>
- Kandemir, Ali. “Oynayanları İntihar Ettiği Mavi Balina Nedir? Tüm Detaylar!”. *Youtube*. Yayın Tarihi 21 Eylül 2017. <https://youtu.be/fxDCwA1ZxHw?si=ix0ofyeWNnr9eKZb>
- LinkedIn, LinkedIn. “2024 Biterken İstatistiklerle Sosyal Medya: 4,7 Milyar Kullanıcının Verileri”. Erişim 1 Şubat 2025. <https://tr.linkedin.com/pulse/2024-biterken-istatistiklerle-sosyal-medya-47-milyar-verileri-akta%C5%9F-h5e2f>
- LinkedIn, LinkedIn. “Dijital Cehalet ve Kurumsal Öğrenme”. Erişim 17 Şubat 2025. <https://www.linkedin.com/pulse/dijital-cehalet-ve-kurumsal-%C3%B6%C4%9Frenme-can-topcu/>.
- MEB, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. “Öğretmenlere "Dijital Okuryazarlık" Kılavuzu”. Erişim 12 Şubat 2025. <https://www.meb.gov.tr/ogretmenlere-dijital-okuryazarlik-kilavuzu/haber/22198/tr>.
- n24, n24 Business. “Dünya Geneline 2025 Sosyal Medya Kullanımı! Kaç Aktif Kullanıcısı Var?”. Erişim 16 Nisan 2025. <https://n24.com.tr/dunya-geneline-2025-sosyal-medya-kullanimi-kac-aktif-kullanicisi-var/>

nasilyapilir, nasilyapilir360. “Instagram tek görüntüleme fotoğraf nasıl yapılır?”. Erişim 30 Mart 2025. <https://nasilyapilir360.com.tr/instagram-tek-goruntuleme-fotograf-nasil-yapilir>.

NP, NP İSTANBUL Hastanesi, ““Mavi Balina” ergenleri tehdit ediyor!”. Erişim 6 Nisan 2025. <https://npistanbul.com/mavi-balina-ergenleri-tehdit-ediyor>

NTV, NTV Haber. “SMA bağıışı skandalına canlı yayında gözaltı (SMA'lı Mustafa Yağız için toplanan paraları annesi harcadı)”. Erişim 20 Nisan 2025. <https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/sma-bagisi-skandalina-canli-yayinda-gozalti-smali-mustafa-yagiz-icin-toplanan-paralari-annesi-harcadi,TqmzDG8IEk2v5N1M1klYsw>

ODATV (ODATV), “Yapay zekayla fotoğraflarını müstehcen içeriklere çevirip taciz ettiler”. Erişim 4 Nisan 2025. <https://www.odatv.com/guncel/yapay-zekayla-fotograflarini-mustehcen-iceriklere-cevirip-taciz-ettiler-277539>

Onedio, Onedio. “Akım İçin Öğrencilerini Paylaşan Öğretmen Tartışmaya Neden Oldu”. Erişim 31.03.2025. <https://onedio.com/haber/akim-icin-ogrencilerini-paylasan-ogretmen-tartismaya-neden-oldu-1278449>

Onedio, Onedio. “Beklenen Kanun Teklifi Meclis’e Sunuldu: 13 Yaş Altındaki Çocuklara Sosyal Medya Yasaklanıyor”. Erişim 16 Nisan 2025. <https://onedio.com/haber/beklenen-kanun-teklifi-meclis-e-sunuldu-13-yas-altindaki-cocuklara-sosyal-medya-yasaklaniyor-1263484>

Onedio, Onedio. “Metaverse’de Neler Yapmak Mümkün? Bütün Bir Akşamını Metaverse’de Geçiren Bir Kullanıcı Yaşadıklarını Anlattı”. Erişim 1 Nisan 2025. <https://onedio.com/haber/metaverse-de-neler-yapmak-mumkun-butun-bir-aksamini-metaverse-de-geciren-bir-kullanici-yasadiklarini-anlatti-1047091>

Online, saferkidsonline. “Çocuklarınızı güvenli dijital iz bırakma konusunda yönlendirin”. Erişim 15 Şubat 2025. <https://saferkidsonline.eset.com/tr/article/cocuklarinizi-guvenli-dijital-iz-birakma-konusunda-yonlendirin>

R10, R10Blog. “OpenAI, Ses Klonlayan Yeni Yapay Zeka Modelini Tanıttı: 15 Saniyede Ses Klonluyor!”. Erişim tarihi 1 Nisan 2025. <https://blog.r10.net/yapay-zeka/openai-ses-klonlayan-yapay-zeka>

ResarchGate, ResarchGate. “Siber Psikoloji ve Temel Alanları”. Erişim 10 Ocak 2025. https://www.researchgate.net/publication/336221373_SIBER_PSIKOLOJI_VE_TEMEL_ALANLARI

Sevinç, Salih Seçkin Sevinç. “Blogger, Influencer, Fenomen, Instagrammer, Youtuber, Celebrity Nedir? Ne İşe Yarar? Nasıl İstifade Edilir?”. Erişim 24 Şubat 2025. <http://salihseckinsevinc.com/blogger-influencer-fenomen-instagrammer-youtuber-celebrity-nedir-ne-ise-yarar-nasil-istifade-edilir/>

- ShiftDelete, ShiftDelete.net. “Metaverse Karakteri Nasıl Oluşturulur?”. Erişim 31 Şubat 2025. <https://shiftdelete.net/metaverse-karakteri-olusturma>
- ShiftDelete, ShiftDelete.Net. “WhatsApp, tek gösterimlik fotoğraf özelliğini kullanıma açtı”. Erişim 12 Şubat 2025. <https://shiftdelete.net/whatsapp-tek-gosterimlik-fotograf-ozelligini-sundu?ysclid=m6qyop16ii655955409>
- TDK, Türk Dil Kurumu Sözlükleri. “akran”. Erişim 31 Mart 2025. <https://sozluk.gov.tr/>
- TECH, TECHDergi. “Merkeziyetsiz Merkez: Metaverse”. Erişim 30 Temmuz 2023. <https://www.techdergi.net/merkeziyetsiz-merkez-metaverse>
- TikTok, TikTok. “LIVE Gifts on TikTok”. Erişim 19 Mayıs 2025. <https://support.tiktok.com/tr/live-gifts-wallet/tiktok-live/live-gifts-on-tiktok>
- tinder, tinder. “Topluluk Kuralları”. Erişim 10 Nisan 2025. <https://policies.tinder.com/community-guidelines/intl/tr/>
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu, “Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2024”. Erişim 9 Nisan 2025. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2024-53638>
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2024”. Erişim 16 Nisan 2025. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2024-53783&dil=1>
- Vikipedi, Vikipedi Özgür Ansiklopedi. “Akran grubu”. Erişim 31 Mart 2025. https://tr.wikipedia.org/wiki/Akran_grubu
- Vikipedi, Vikipedi Özgür Ansiklopedi. “Bilgisayar virüsü”. Erişim 15 Şubat 2025. https://tr.wikipedia.org/wiki/Bilgisayar_vir%C3%BCs%C3%BC
- Vikipedi, Vikipedi Özgür Ansiklopedi. “Duchenne kas distrofisi”. Erişim 14 Şubat 2025. https://tr.wikipedia.org/wiki/Duchenne_kas_distrofisi
- Vikipedi, Vikipedi Özgür Ansiklopedi. “Ekran görüntüsü”. Erişim 1 Nisan 2025. https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekran_g%C3%B6r%C3%BCnt%C3%BCs%C3%BC
- Vikipedi, Vikipedi Özgür Ansiklopedi. “Spinal müsküler atrofi”. Erişim 14 Şubat 2025. https://tr.wikipedia.org/wiki/Spinal_m%C3%BCsk%C3%BCler_atrofi
- Vikipedi, Vikipedi Özgür Ansiklopedi. “Sosyal Medya”. Erişim 30 Kasım 2024. https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_medya
- Vikipedi, Vikipedi Özgür Ansiklopedi. “Video”. Erişim 18 Şubat 2025. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Video>

- Vikipedi, Vikipedi Özgür Ansiklopedi. “Video düzenleme”. Erişim 22 Ocak 2025. https://tr.wikipedia.org/wiki/Video_d%C3%BCzenleme.
- Vodafone, Vodafone. “Güvenli İnternet Hizmeti Nedir?”. Erişim 20 Mart 2025. <https://www.vodafone.com.tr/guvenli-internet>.
- Web, GüvenliWeb. “Çocukların İnternet Kullanımına Yardımcı Olacak 6 İpucu ve Ebeveyn Yaklaşımları”. Erişim 20 Mart 2025. <https://www.guvenliweb.org.tr/blog-detay/cocuklarin-internet-kullanimina-yardimci-olacak-6-ipucu-ve-ebeveyn-yaklasimlari>
- Webtekno, Webtekno. “İşin Uzmanına Sorduk: Dolandırıcıların Gönderdiği Linke Tıklamanız Hâlinde Başınıza Gelebilecek En Kötü Senaryolar”. Erişim 10 Ocak 2025. <https://www.webtekno.com/dolandiricilarin-gonderdigi-linke-tiklamak-h138300.html>
- Webtekno, Webtekno. “Sofistike Snapchat Filtreleri: Yayıncıların Yüzünü Çekim Sırasında Kusursuz Şekilde Değiştiren DeepFaceLive”. Erişim 15 Ocak 2025). <https://www.webtekno.com/yayincilar-yuzunu-cekim-sirasinda-degistiren-deepfacelive-h114782.html>
- Wikipedia, Wikipedia. “Facebook”. Erişim 18 Şubat 2025. <https://en.wikipedia.org/wiki/Facebook>
- Wikipedia, Wikipedia. “InstaDad”. Erişim 12 Şubat 2025. <https://en.wikipedia.org/wiki/InstaDad>.
- Wikipedia, Wikipedia. “Instagram”. Erişim 18 Şubat 2025. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Instagram>
- Wikipedia, Wikipedia. “Pinterest”. Erişim 18 Şubat 2025. <https://en.wikipedia.org/wiki/Pinterest>
- Wikipedia, Wikipedia. “TikTok”. Erişim 18 Şubat 2025. <https://en.wikipedia.org/wiki/TikTok>
- Wikipedia, Wikipedia. “Twitch (service)”. Erişim 18 Şubat 2025. [https://en.wikipedia.org/wiki/Twitch_\(service\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Twitch_(service))
- Wikipedia, Wikipedia. “YouTube”. Erişim 18 Şubat 2025. <https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube>
- Wikipedia, Wikipedia. “X A.Ş.”. Erişim 15 Şubat 2025. https://en.wikipedia.org/wiki/X_Corp.
- Wise (Wise). “Sosyal Medyadan Para Kazanmak”. Erişim 20 Ocak 2025. <https://wise.com/tr/blog/sosyal-medya-para-kazanmak>
- X, X Yardım Merkezi. “X'in İçerik Üreticisi Para Kazanma Standartları”. Erişim 2 Nisan 2025. <https://help.x.com/tr/rules-and-policies/content-monetization-standards>

Yardım Merkezi, Yardım Merkezi. “Instagram'da bir gönderinin taslak olarak kaydedilmesi”. Erişim 14 Ocak 2025. <https://tr-tr.facebook.com/help/instagram/1188360274569019>

Mahkeme Kararları

- BAM, Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3.Hukuk Dairesi. K. 2019/1436 (7 Ekim 2019).
- BAM, Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi. K. 2018/478 (2 Mayıs 2018).
- BAM, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 25. Hukuk Dairesi. K. 2022/542 (21 Mart 2022).
- BAM, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi. K.2020/1309 (10 Aralık 2020).
- BAM, Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi. K. 2020/481 (5 Mart 2020).
- Danıştay, Danıştay 11.Hukuk Dairesi. K. 2011/4902 (11 Ekim 2011)
- Yargıtay, Yargıtay Ceza Genel Kurulu. K. 2023/400 (12 Temmuz 2023).
- Yargıtay, Yargıtay 12. Ceza Dairesi. K. 2016/6282 (13 Nisan 2016).
- Yargıtay, Yargıtay 12. Ceza Dairesi. K. 2013/19321 (9 Eylül 2013).
- Yargıtay, Yargıtay 19. Ceza Dairesi. K. 2020/13552 (2 Kasım 2020).
- Yargıtay, Yargıtay 19. Ceza Dairesi. K.2017/7086 (20 Eylül 2017)
- HGK, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2023/636 (14 Haziran 2023).
- HGK. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2022/1668 (6 Aralık 2022).
- HGK. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K.2021/1389 (11 Kasım 2021).
- HGK. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2021/761 (15 Haziran 2021).
- HGK. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2021/68 (11 Şubat 2021).
- HGK. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2020/672 (23 Eylül 2020).
- HGK, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2015/1679 (17 Haziran 2015).
- HGK, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K.2012/1280 (19 Aralık 2012).
- Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2024/4553 (11 Haziran 2024)
- Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K. 2024/4339 (6 Haziran 2024).
- Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K. 2024/1121 (22 Şubat 2024).
- Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2016/9149 (4 Mayıs 2016).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2015/23568 (8 Aralık 2015).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2014/24643 (4 Aralık 2014).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2014/21753 (6 Kasım 2014).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K. 2014/5005 (10 Mart 2014).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2013/18948 (4 Temmuz 2013).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2013/7865 (21 Mart 2013).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2013/1033 (21 Ocak 2013).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K. 2012/29986 (12 Aralık 2012).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2012/15337 (6 Haziran 2012).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2012/7222 (27 Mart 2012).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2012/2340 (13 Şubat 2012).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2011/22299 (15 Aralık 2011).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2011/18053 (3 Kasım 2011).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K. 2011/12818 (20 Temmuz 2011).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2011/10285 (13 Haziran 2011).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K.2011/746 (24 Ocak 2011).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2010/8141 (26 Nisan 2010).

Yargıtay, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi. K. 2008/14119 (27 Ekim 2008).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K.2007/13542 (8 Ekim 2007).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K.2007/7789 (10 Mayıs 2007).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K.2007/1663 (12 Şubat 2007).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2007/1126 (5 Şubat 2007).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2006/16982 (5 Aralık 2006).

Yargıtay, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2006/14778 (2 Kasım 2006).

Yargıtay, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi. K.2012/15943 (25 Haziran 2012).

Yargıtay, Yargıtay 3.Hukuk Dairesi. K. 2012/10180 (16 Nisan 2012).

Yargıtay, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi. K.2024/5177 (23 Mayıs 2024).

Yargıtay, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi. K.2022/15804 (29 Kasım 2022).

Yargıtay, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi. K.2021/10344 (14 Aralık 2021).

Yargıtay, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi. K.2019/4111 (24 Eylül 2019).

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K. 2019/1595 (20 Mart 2019).

Yargıtay, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi. K. 2019/1257 (7 Mart 2019).

Yargıtay, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi. K.2016/4218 (30 Mart 2016).

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K. 2014/5895 (7 Nisan 2014).

Yargıtay, Yargıtay 4.Hukuk Dairesi. K.2012/3451 (5 Mart 2012).

Yargıtay, Yargıtay 6.Hukuk Dairesi. K. 2013/1449 (31 Ocak 2013).

Yargıtay, Yargıtay 7. Hukuk Dairesi. K. 2016/7166 (25 Mart 2016).

Yargıtay, Yargıtay 7. Hukuk Dairesi. K. 2016/1747 (28 Ocak 2016).

Yargıtay, Yargıtay 7. Hukuk Dairesi. K. 2015/10713 (1 Haziran 2015).

Yargıtay, Yargıtay 8.Hukuk Dairesi. K. 2017/10457 (12 Eylül 2017).

Yargıtay, Yargıtay 8.Hukuk Dairesi. K. 2013/332 (17 Ocak 2013).

Yargıtay, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi. K. 2019/2377 (13 Mart 2019).

Yargıtay, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. K. 2016/1693 (18 Şubat 2016).

Yargıtay, Yargıtay 10.Hukuk Dairesi. K. 2009/1445 (12 Şubat 2009).

Yargıtay, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. K.2023/7736 (27 Aralık 2023).

Yargıtay, Yargıtay 11.Hukuk Dairesi. K.2022/7134 (18 Ekim 2022).

Yargıtay, Yargıtay 11.Hukuk Dairesi. K. 2011/7370 (16 Mayıs 2011).

Yargıtay, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. K. 2010/2896 (16 Mart 2010).

Yargıtay, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. K.2009/3014 (17 Mart 2009).

Yargıtay, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. K. 2006/11532 (13 Kasım 2006).

Yargıtay, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. K. 2002/9977 (4 Kasım 2002).

Yargıtay, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi. K. 2012/29214 (12 Ekim 2012).

Yargıtay, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi. K. 2014/21298 (15 Eylül 2014).

Yargıtay, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi. K. 2018/7476 (5 Temmuz 2018).

Yargıtay, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi. K. 2016/9684 (6 Nisan 2016).

Yargıtay, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi. K. 2012/16066 (19 Haziran 2012).

Yargıtay, Yargıtay 14. Hukuk Dairesi. K. 2018/1816 (12 Mart 2018).

Yargıtay, Yargıtay 14. Hukuk Dairesi. K. 2017/2159 (21 Mart 2017).

Yargıtay, Yargıtay 14. Hukuk Dairesi. K. 2017/3803 (8 Mayıs 2017).

Yargıtay, Yargıtay 14. Hukuk Dairesi. K. 2016/8449 (17 Ekim 2016).

Yargıtay, Yargıtay 14. Hukuk Dairesi. K. 2014/7335 (3 Haziran 2014).

Yargıtay, Yargıtay 15. Hukuk Dairesi. K. 1976/1073 (11 Mart 1976).

Yargıtay, Yargıtay 23. Hukuk Dairesi. K. 2012/5566 (28 Eylül 2012).

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Merve ÖZAYDIN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Kocaeli Üniversitesi
Fakülte	Hukuk Fakültesi
Bölümü	Hukuk
Makale ve Bildiriler	
1. Doğancı, Doğa Ekrem – Özaydın, Merve, “Türk Yargıtay Kararları Işığında Metaverse’te Özel Boşanma Sebepleri”. <i>Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi</i> (Aralık 2024), 721-775. https://doi.org/10.56701/shd.1490818	